

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντι

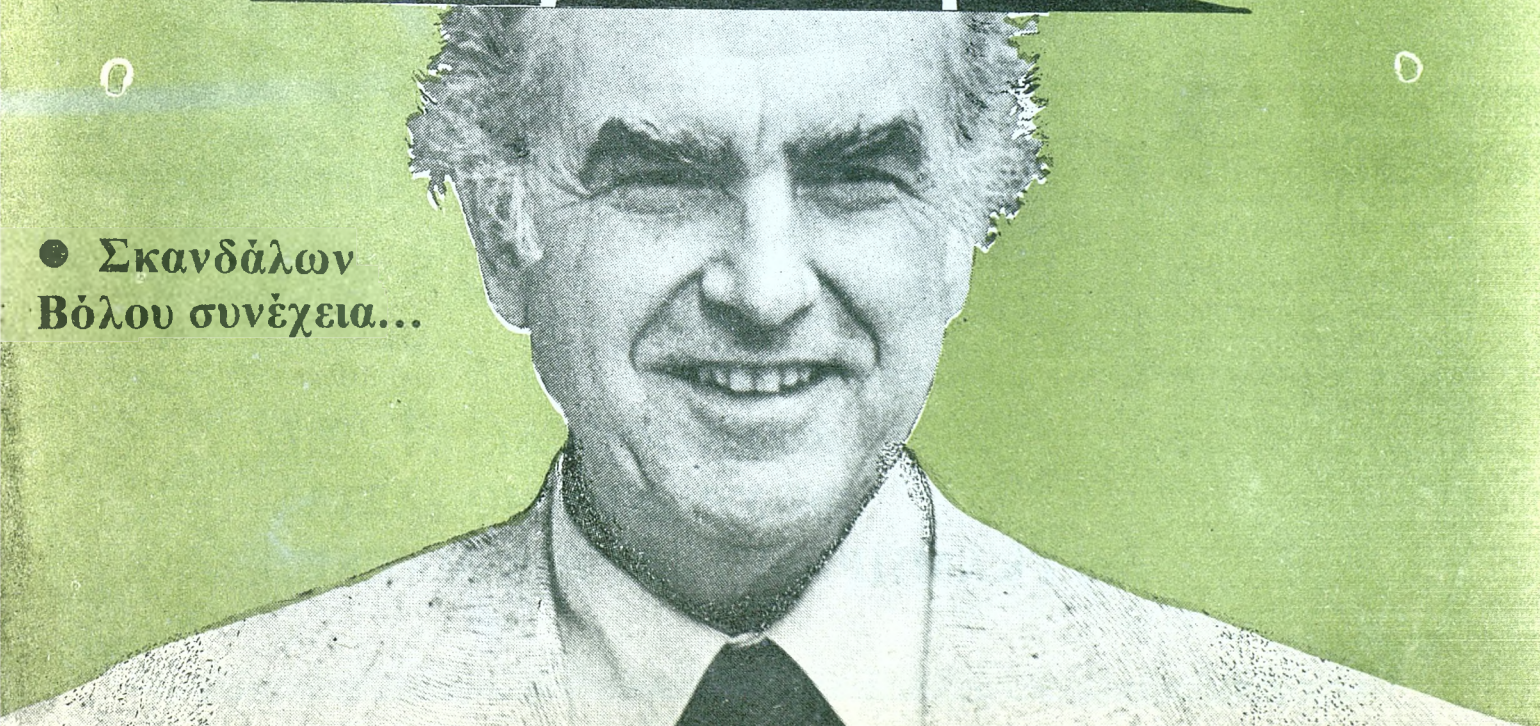
Περίοδος Β', τεύχος 176, Παρασκευή 24 Απριλίου 1981

Δρχ. 30

ΠΑΣΟΚ και Κεντρώες δυνάμεις

● Σκανδάλων
Βόλου συνέχεια...

ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΒΑΝΗΣ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

Σόλωνος 94, τηλ. 36.10.589 — 36.00.398

Δυο βιβλία — κορυφαία — της νοτιοαμερικάνικης λογοτεχνίας:

● «ΤΕΡΕΖΑ ΜΠΑΤΙΣΤΑ»,
του πολυβραβευμένου συγγραφέα
ΧΟΡΧΕ ΑΜΑΝΤΟ

και

● «100 ΧΡΟΝΙΑ ΜΟΝΑΞΙΑΣ»
του ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΓΚΑΡΘΙΑ ΜΑΡΚΕΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

● ΤΕΡΕΖΑ
ΜΠΑΤΙΣΤΑ

*Α' Βραβείο
Ιταλο-Λατινο-Αμερικανικής
Λογοτεχνίας*

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ (2.5.1981)

100 ΧΡΟΝΙΑ ΜΟΝΑΞΙΑΣ

του ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΓΚΑΡΘΙΑ ΜΑΡΚΕΣ

Περίοδος Β'
Τεύχος 176
Χρόνος 8ος

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 737.713 - 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΗΝΩΡ:

Πότε η ρεβάνς του κ. Ράλλη;..... 4

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ..... 5

ΑΝΤΙ - ΘΕΣΕΙΣ..... 6

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Π. ΣΤΑΓΚΟΥ:

Της ανεξαρτησίας τα... «άγια πάθη» 9

ΣΠ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ:

Οι πολιτικές δυνάμεις του Κέντρου 10

και η προοπτική-τους..... 10

Σ. ΓΚΟΡΙΤΣΑ: Η ιδεολογική αυτοτέ- 13

λεια του ΚΟΔΗΣΟ..... 13

Κ. ΔΟΛΙΑΝΙΤΗ: Η πολιτική συγκυρία 14

και οι εξελίξεις στον κεντρικό χώρο 14

ΡΕΠΟΡΤΕΡ: Το σκάνδαλο των οικο- 19

πέδων του ΟΕΚ στο Βόλο..... 19

Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Ο Ευρωπαίος..... 23

Ν. ΑΜΑΝΙΤΗ: 23

Οι Γαλλικές προεδρικές εκλογές... 24

ΧΑΡΗ ΤΑΞΙΔΗ: Καταπίεση στο Στρα- 30

τό και αποσιώπηση..... 30

— Από την ΕΣΑ στη Στρατονομία .. 32

ΕΛ. ΣΟΛΩΜΟΥ: Την εποχή της «ε- 33

θνοσωτηρίας»... 21ης Απριλίου 33

Π. ΝΕΡΑΝΤΖΗ: Συζήτηση με τον Γ. 36

ΤΣΕΓΚΟ: Το πρόβλημα της ψυχικής 36

υγείας στην Ελλάδα..... 36

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ..... 40

ΑΛ. ΞΥΔΗ: Η ζωγραφική του Δανιήλ 42

Χ. ΠΛΟΥΜΙΔΗ: 42

Θέατρο και Τοπική Αυτοδιοίκηση .. 43

ΛΕΥΤ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ: 44

Κινηματογραφικές κοινότητες..... 44

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ: 48

Γ. Μερακλή - Μ. Αλεξανδρόπουλος . 48

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ..... 49

ΔΙΑΛΟΓΟΣ..... 51

ΠΑΣΧΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΑΣΧΑ

Εδώ και χρόνια, και κυρίως από εποχής καλπάζοντος πληθωρισμού, τα κόμματα και ο Τύπος της Αντιπολίτευσης είχαν συνδέσει, ανακλαστικά σχεδόν, το Πάσχα, με τιτλοφορία και αρθρογραφία για το «Πάσχα του φτωχού», «το αρνάκι της ακρίβειας», πράγμα που δεν απείχε άλλωστε από την αλήθεια. Η φετινή ιδιορρυθμία, είναι ότι υπερκεράστηκε η αριστερή τιτλοφορία από την αντίστοιχη δεξιά. Έτσι, η ακρίβεια αναγνωρίστηκε σαν κοινός εχθρός, που εγαντίον-του μάλιστα βάλλει όχι μόνο η Αντιπολίτευση αλλά και η Κυβέρνηση, που γίνεται έτσι αντιπολίτευση του εαυτού-της.

Είναι γνωστή βέβαια η τακτική του εμπρηστή, που βγαίνει πρώτος στους δρόμους και φωνάζει «φωτιά», «φωτιά». Κάτι τέτοιο μας θύμιζε και η στάση των αρμόδιων υπουργών, που, αφ' ενός ο καθένας χωριστά παραπέμπει στους υπόλοιπους και όλοι μαζί επιρρίπτουν την ευθύνη της «ομαλοποίησης» της αγοράς στους... καταναλωτές.

Όλοι βέβαια, ακόμα και οι ντομάτες και τα αρνάκια, ξέρουν, ότι ο κύριος μηχανισμός της ακρίβειας προέρχεται από τους μεσάζοντες οι οποίοι έχουν και τηλέφωνα και γραφεία, και ονόματα και γνωριμίες και συγκεκριμένη κοινωνική λειτουργία, ώστε να μην είναι και τόσο δύσκολο να εντοπιστούν, όσο παλιότερα οι τρομοκράτες της «Νέας Τάξης». Αλλά το πρόβλημα με τους μεσάζοντες δεν βρίσκεται στο ότι είναι άγνωστοι, αλλά αντίθετα στο ότι είναι πολύ γνωστοί των ιδίων των κ. υπουργών και άλλων παραγόντων της Δεξιάς, των οποίων αποτελούν συνήθως τους δυναμικούς κομματάρχες.

Έτσι, για να ευωχούνται οι λίγοι, θα στερούνται και θα πιέζονται και πάλι οι πολλοί. Αλλά όπως είναι γνωστό, μπορείς να κοροϊδεύεις λίγους για πολύ χρόνο, και πολλούς για λίγο, αλλά δεν μπορείς να εξαπατάς όλους για πάντα. Την πικρή αυτή αλήθεια θα την γνωρίσει έμπρακτα σε λίγο η Κυβέρνηση.

Γιατί οι άγιες μέρες του Πάσχα, αποτελούσαν ανέκαθεν για τον νεοέλληνα, μια ευκαιρία για μια καλοκάγαθη ματιά στον κόσμο. Τα πάθη του Ιησού, σημαδεύονταν κάπου υπόγεια από τον εύχαρι εκείνον Διόνυσσο, το γλέντι, το κρασί, την αφθονία των αγαθών, που τράβαγαν μια μονοκοντυλιά στην ταιλαιπωρία και τη στέρηση των άλλων ημερών.

Η κυβερνητική ανεπάρκεια και συνενοχή στις κερδοσκοπικές δραστηριότητες των προστατευόμενων-της, θα στερήσει φέτος πιο έντονα από κάθε άλλη φορά, αυτή τη μικρή ανάσα κεφιού, ξενοιασιάς και αφθονίας.

Και αυτός ο ιδιορρυθμος λαός είναι που κάτι τέτοια δεν συγχωρεί.

Καλό Πάσχα και
καλή Ανάσταση,
λοιπόν.

Πότε η ρεβάνς του κ. Ράλλης;...

ΤΙ ΜΕΛΛΕΙ γενέσθαι, λοιπόν, στους κόλπους της Νέας Δημοκρατίας, μετά την αιφνίδια δήλωση του πρωθυπουργού κ. Ράλλη ότι ματαιώνεται οριστικά η αύξηση του αριθμού των βουλευτικών υποψηφιοτήτων;

ΑΝ ΘΑ ΠΙΣΤΕΨΟΥΜΕ τον πρώην υφυπουργό Προεδρίας και διευθυντή της «Μεσημβρινής» κ. Π. Λαμπρία, δεν πρέπει ν' αναμένονται, πριν από τη Δευτέρα του Θωμά, ουσιαστικές πολιτικές εξελίξεις. Η ανάπαυλα των πασχάλινων εορτών — μας εξηγεί — θα ηρεμήσει την «ατζέντα» της κυβερνητικής δραστηριότητας, καθώς οι περισσότεροι βουλευτές των επαρχιών θα ξεχυθούν στις εκλογικές-τους περιφέρειες για μίαν αποδοτική εξόρμηση...

Η ΒΑΣΙΚΗ απορία, ωστόσο, παραμένει: Τι πρόκειται να γίνει με τ' α τ η Δευτέρα του Θωμά — του απίστου;... Θα πάρει, μήπως, ο κ. Ράλλης το αίμα-του πίσω, τόσο για το διασυρμό που υπέστη από τον Ρυθμιστή του Πολιτεύματος (που τον «συμβούλευσε» ν' αποσύρει την πρότασή-του για αύξηση του αριθμού των υποψηφίων βουλευτών...), όσο και για τις ίντριγκες που του έστησε ο κ. Αβέρωφ; Θα θελήσει ν' αποκαταστήσει — και πώς; — το «τρωθέν» κύρος-του, αποδεικνύοντας, λόγω και έργω, ότι αυτός, ο Γεώργιος Ράλλης, είναι ο πρωθυπουργός της χώρας και αυτός κάνει «κουμάντο» μέσα στο κόμμα;

«Ψίθυροι» αλλά και πρακτικές υποδείξεις

ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ δε θ' απαιτούσαν ίσως άμεση απάντηση από τον αρχηγό του κυβερνητικού κόμματος, αν, στο τελευταίο δεκαήμερο, δεν ακούονταν κάποιοι περίεργοι ψίθυροι, αλλά και δε διατυπώνονταν κάποιες πολύ πρακτικές υποδείξεις από πλευράς ορισμένων φιλικών-του εφημερίδων.

ΟΙ ΨΙΘΥΡΟΙ, πράγματι, αφθονούν: Ο Ρυθμιστής του Πολιτεύματος, θέλοντας να περιφρουρήσει την ενότητα του κόμματος, του οποίου υπήρξε ιδρυτής, επεξεργάζεται κάποια φόρμουλα «συναρχηγίας» Ράλλη - Αβέρωφ... Ο υπουργός Εξωτερικών κ. Κ. Μητσοτάκης — «οι άστοχοι χειρισμοί του οποίου ενέπλεξαν το όλο θέμα» — εξετάζει τη δυνατότητα «ανασυστάσεως του κόμματος των Νεοφιλελευθέρων»... Κάποιοι δευτεροκλασάτοι δελφίνοι, με επικεφαλής τον υπουργό Οικονομικών κ. Μ. Έρβετ, δραστηριοποιούνται αυτοτελώς, χωρίς να ενημερώνουν — αν και ραλλικοί — τον αρχηγό του κόμματος...

ΟΣΟ ΓΙΑ τις πρακτικές υποδείξεις, επίσης αφθονούν: «Επιμένουμε», έγραψε η «Ακρόπολις», «ότι η ανανέωση είναι και αναγκαία και κυρίως χρήσιμη για τον τόπο... Μια αμεσότερη δυνατότητα ίσως θα προσφερόταν με τους εκλογικούς συνδυασμούς των κομμάτων, μέχρις ότου καταστεί εφικτή και η πάγια εφαρμογή-της, με νομοθετική ρύθμιση». Παρά την περίτεχνη διατύπωση, το «μήνυμα» προς Ράλλη είναι σαφές: Κατά τη διαδικασία κατάρτισης των συνδυασμών του κόμματος, κόψε τους «παρωχημένους» (ακόμη κι αν είναι βουλευτές) και «ανανέωσε» (= διεύρυνε) τη Νέα Δημοκρατία. Μόνο έτσι θα σωθεί η παράταξη! Στο ίδιο περίπου πνεύμα κινείται και η «Καθημερινή»: Δεν υπάρχει αμφιβολία — γράφει — ότι από τη ματαίωση της αύξησης του αριθμού των υποψηφίων, θα επιδιώξει να επωφεληθεί το ΠΑΣΟΚ. Συνεπώς, δεν αρκεί να διαβεβαιώνουμε τους επώνυμους κεντρώους, που προσχώρησαν στις γραμμές-μας, ότι «θα βουλευτείτε όλοι ή σχεδόν όλοι». Πρέπει και να τους πείσουμε, με πράξεις, ότι η διεύρυνση π α ρ α μ έ ν ε ι πολιτική της Νέας Δημοκρατίας... Όσο για τον κ. Αβέρωφ που, μέχρι τώρα, έπαιζε το παιγνίδι του «ουδετέρου», του ανθρώπου, δηλαδή, που δεν αναλάμβανε ευθύνες όσον αφορά τη χάραξη της κοιμματικής και κυβερνητικής πολιτικής, καλά θα κάνει να αφήσει τις μεγάλες κουβέντες — ότι, δηλαδή, περιμένει στη γωνιά του δρόμου «για την περίπτωση ανεπιθυμητόν για τη Νέα Δημοκρατία αποτελέσμα-

τος στις εκλογές». Διότι, από τη στιγμή που παρενέβη και «επηρέασε καθοριστικά ένα θέμα που μπορεί ν' αποδειχθεί ζωτικό για την πορεία της «Ν.Δ.» προς τις εκλογές», σημαίνει ότι, ουσιαστικά, ανείρεσε την «ουδετεροποίηση»-του, συνεπωμιζόμενος ευθύνες στη χάραξη μιας κοιμματικής γραμμής.

Στόχος: Η «αναβάπτιση»

ΤΟ «ΕΠΙΜΥΘΙΟ» από τα σχόλια της μερίδας αυτής του φιλοκυβερνητικού Τύπου, είναι ένα: Η υπόθεση της «διεύρυνσης» δε χάθηκε ακόμη. Και, παρά τη λαϊκή δυσαρέσκεια, παρά τα γκάλοπ που φέρνουν το ΠΑΣΟΚ πρώτο κόμμα, η Νέα Δημοκρατία μπορεί ν' αναδειχθεί και πάλι κόμμα εξουσίας, υπό την αίρεση ότι θα «ανανεωθεί». Όσο για τον κ. Ράλλη, επέστη η στιγμή (αυτό του το συνιστά ιδιαίτερα η «Καθημερινή») να πάρει τη ρεβάνς-του, μια και όλοι οι βουλευτές του κόμματος του έδωσαν «εν λευκώ εξουσιοδότηση» σε ό,τι αφορά την κατάρτιση των συνδυασμών της Νέας Δημοκρατίας...

ΚΑΙ ο κ. Ράλλης; Ο κ. Ράλλης ετοιμάζεται πράγματι — αυτό το αφήνει να διαρρεύσει ο ίδιος — να πάρει τη ρεβάνς-του: Πριν απ' όλα διαμήνυσε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι, σε καμιά περίπτωση, δεν πρόκειται να εκχωρήσει οποιοσδήποτε αρχηγικές εξουσίες στον «ιντριγκαδόρο Αβέρωφ». Συνεπώς, τα περί «συναρχηγίας» και άλλα εξοργιστικά παρόμοια, είτε έχουν αληθείας, είτε όχι, δεν έχουν πέραση... Δεύτερο, τόνισε στον υπουργό Εξωτερικών κ. Μητσοτάκη, ότι καλά θα κάνει, από δώ και μπρός, να παύσει να «δημιουργεί προβλήματα στο κόμμα». Και αν δε συμφωνεί, είναι ελεύθερος να επανιδρύσει τους «Νεοφιλελευθέρους»-του — και να ηρεμήσουν άπαντες. .. Τρίτο, ανακοίνωσε στη Φλώρινα, στη διάρκεια «φιλικής»-του συνομιλίας με τους δημοσιογράφους, ότι προτίθεται να συγκαλέσει, κατά τα τέλη Μαΐου, έκτακτο συνέδριο της Νέας Δημοκρατίας, στην Αθήνα. Σκοπός, υποτίθεται, του συνεδρίου, η έγκριση του εκλογικού πογράμματος του κόμματος — στην πραγματικότητα η «αναβάπτιση» του κ. Ράλλη σαν αδιαφιλονίκητου και καταξιωμένου αρχηγού και πρωθυπουργού!

Όταν συμφωνούν οι «φράξιες»...

ΟΛΑ ΤΑ παραπάνω αυτά, δε θα είχαν ίσως τόση σημασία για τη δημοκρατική κοινή γνώμη, αν δε συνέβαινε η Νέα Δημοκρατία να είναι ακόμη το κυβερνών κόμμα. Αν η εμφύλια διαμάχη στους κόλπους-της, οι εσωτερικοί αντιπερισπασμοί, οι ομαδοποιήσεις και, κατ' επέκταση, η αντιπατικότητα, η ανακολουθία, ο αυταρχισμός, δεν είχαν άμεσο αντίκτυπο στον τρόπο που η ηγεσία του κόμματος αυτού προσεγγίζει τα επίμαχα προβλήματα της χώρας, είτε αναφέρονται στα μεγάλα θέματα της εξωτερικής πολιτικής, είτε στον πληθωρισμό, τους σεϊσμούς, το νέφος...

ΤΟ ΘΕΜΑ είναι γνωστό και δε χρειάζεται ειδική ανάπτυξη. Άλλωστε, οι σπάνιες περιπτώσεις όπου οι λογής «φράξεις» του υπουργικού συμβουλίου συμφωνούν μεταξύ-τους, είναι όταν θέλουν να συσκοτίσουν καταστάσεις. Επί παραδείγματι, η «φράξη Αβέρωφ» και η «φράξη Μητσοτάκη», παρά την άβυσσο που τις χωρίζει, «συνέπεσαν» στην άποψη ότι ο λαός δεν πρέπει να πληροφορηθεί τις ιταμές και απανωτές παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου από την τουρκική πολεμική αεροπορία, στις 8 Απριλίου. (Το «επεισόδιο» πληροφορήθηκε η ελληνική κοινή γνώμη τρεις μέρες αργότερα, ύστερα από καταγγελία του προέδρου του ΠΑΣΟΚ, Α. Παπανδρέου). Όσο για τα περί «ανανεώσεως» του κυβερνητικού κόμματος και, γενικότερα, του πολιτικού κόσμου εν όψει εκλογών, ο κ. Ράλλης ξέρει, ασφαλώς, ότι μόνο με την καθιέρωση της απλής αναλογικής, θα εξασφαλιστεί η παρουσία και ανάπτυξη όλων των πολιτικών δυνάμεων — παλαιών και νέων — μέσα σε συνθήκες ισότιμης και ελεύθερης έκφρασης της λαϊκής ετυμηγορίας.

ΑΤΥΧΩΣ τη μάχη για την καθιέρωση της απλής αναλογικής, απεμπόλησαν τόσο το ΠΑΣΟΚ — θα την καθιερώσει, δήλωσε, μετά που θα καταστεί κόμμα εξουσίας — όσο και το ΚΚΕ που, χωρίς συνειδησιακούς αντιπερισπασμούς, διακηρύσσει τώρα πως στοχεύει στη δεύ-

τερη κατανομή, έστω και αν ο στόχος αυτός είναι ανέφικτος, έστω και αν δεύτερη κατανομή σημαίνει καταλήστευση των ψήφων άλλων δημοκρατικών κομμάτων.

Από το «Χίλτον» στη Φλώρινα

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, κι ενώ όλα τα κόμματα εντείνουν την οργανωτικότη τους προετοιμασία εν όψει εκλογών (που, παρά τα θρυλούμενα, δε θα γίνουν, φυσικά, τον Ιούνιο, αλλά τον Οκτώβριο - Νοέμβριο), τόσο ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου, όσο και ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας κ. Ράλλης, μιλώντας το περασμένο Σάββατο — στο «Χίλτον» ο πρώτος, στη Φλώρινα ο δεύτερος — επανήλθαν στα μεγάλα θέματα των σχέσεων της χώρας με τις ΗΠΑ, το ΝΑΤΟ και την Άγκυρα.

ΑΠΟ ΤΗΝ ομιλία του Α. Παπανδρέου και στα σημεία, ειδικότερα, όπου αναφέρθηκε στην επάνοδο της χώρας στο στρατιωτικό ΝΑΤΟ ή στις διαπραγματεύσεις για τις βάσεις, ο προσεκτικός ακροατής δε δυσκολεύθηκε να επισημάνει κάποιες «διαφοροποιήσεις» θέσεων του ΠΑΣΟΚ, στο πνεύμα, άλλωστε, της γνωστής συνέντευξης προς το ελληνσοαμερικανικό περιοδικό «Greek Accent». Έτσι, η αιχμή της κριτικής-του, δεν ήταν το ότι η κυβέρνηση της «Ν.Δ.» επέστρεψε στο στρατιωτικό ΝΑΤΟ, όσο το ότι επέστρεψε «χωρίς να εξασφαλίσει ρητές εγγυήσεις από τη Συμμαχία για την αμυνά-μας, όχι μόνον έναντι χωρών εκτός ΝΑΤΟ, αλλά, κυρίως, από χώρα εντός του ΝΑΤΟ, δηλαδή την Τουρκία». Ως προς το θέμα των βάσεων, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ έδωσε την εντύπωση ότι εκτιμά τώρα τη συμφωνία Μπίτσιου - Κισινγκερ του 1977 (ότι «δεν θα επιτρέψει η Αμερική βία στο Αιγαίο») — συμφωνία που, πριν τέσσερα χρόνια, είχε καταγγείλει σαν αναγνώριση, από ελληνικής πλευράς, της αμερικανικής «επιδιαιτησίας» στο Αιγαίο. Ειδικότερα, ο Α. Παπανδρέου αναρωτήθηκε όχι γιατί η κυβέρνηση δεν αναστέλλει αμέσως τις διαπραγματεύσεις για τις βάσεις, αλλά γιατί δεν ανακοινώνει στους αμερικανούς ένα «χρονοδιάγραμμα απομάκρυνσης των αμερικανικών βάσεων από την Ελλάδα». Όπως είναι γνωστό, στη συνέντευξή-του προς το «Greek Accent», ο Α. Παπανδρέου είχε δηλώσει ότι το ΠΑΣΟΚ «είναι έτοιμο να δεχθεί την προσωρινή παρουσία τέτοιων βάσεων στο ελληνικό έδαφος, υπό την προϋπόθεση ότι το ελληνικό εθνικό αμυντικό σύστημα ανεξαρτοποιείται πλήρως από δραστηριότητες στις βάσεις αυτές».

ΟΣΟ ΓΙΑ τον κ. Ράλλη, προσπάθησε να εμφανισθεί άτεγκτος στο θέμα των διαπραγματεύσεων με τους Αμερικανούς: Οι ελληνικές θέσεις στο θέμα των βάσεων — είπε — είναι αμετακίνητες. Και δεν είναι διαπραγματεύσιμες. Αν υπάρξει και από αμερικανικής πλευράς η διάθεση να γίνουν αποδεκτές οι ελληνικές θέσεις (ισορροπία στην αναλογία επτά προς δέκα, ελληνική διοίκηση των βάσεων, αμερικανικές εγγυήσεις των ελληνικών ανατολικών συνόρων, κλπ.), τότε είναι εύκολο να συναφθεί η (νέα) αμυντική συμφωνία Ελλάδας - ΗΠΑ. Άλλως...

ΑΥΤΟ ΤΟ «άλλως», απέφυγε να το αναπτύξει ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας... Ήταν όμως μια έμμεση απάντηση στους αμερικανικούς υπαινιγμούς, διάχυτους με κάποια δόση ειρωνείας, ότι η κυβέρνηση Ράλλη - Μητσotάκη «πουλά στην Ουάσιγκτον αγριάδα, για λόγους καθαρά προεκλογικούς»!

ΠΑΝΤΩΣ, όπως διαγράφονται, μέχρι στιγμής, τα πράγματα, δε φαίνεται να απομένουν πολλά περιθώρια χρόνου, για την επίτευξη νέας συμφωνίας και την επικύρωσή-της, πριν από τις θερινές διακοπές της Βουλής. Ούτε η επικείμενη συνάντηση Μητσotάκη - Χαϊηγκ, στη Ρώμη, στο περιθώριο της εαρινής συνόδου του ΝΑΤΟ, στις αρχές Μαΐου, φαίνεται να διανοίγει κάποιες άλλες προοπτικές, εφόσον, φυσικά, δε θα κριθεί ξεπερασμένη η διακήρυξη του κ. Ράλλη ότι οι ελληνικές θέσεις «δεν είναι διαπραγματεύσιμες».

ΤΕΛΙΚΑ, φαίνεται πως κανείς δεν επείγεται για την υπογραφή της νέας συμφωνίας για τις βάσεις. Δεν επείγονται οι Αμερικανοί, εφόσον, έτσι είτε αλλιώς, οι συμφωνίες του 1953, «που συνιστούν καθεστώς διημερολογήσεων», εξακολουθούν να ισχύουν... Και αποδεικνύεται πως δεν επείγεται ούτε ο κ. Ράλλης, μια και ξέρει πως συμφωνίες του είδους αυτού δεν φέρνουν ψήφους... Συνεπώς, «παριστάνουμε τους ανθισταμένους και βλέπουμε»: Αν η «Ν.Δ.» κερδίσει τις εκλογές, τότε «τα βρίσκουμε με τους Αμερικανούς...». Αν όχι, «φορτώνουμε τις διαπραγματεύσεις στον Ανδρέα και... όποιον πάρει ο Χάρος»!

ΠΟΙΟΣ είπε πως τα μεγάλα θέματα της εξωτερικής πολιτικής, δεν αντανakλώνται σε κάποιο αλισβερίσι ψήφων στην άλφα ή βήτα εκλογική περιφέρεια;...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ημερομηνίες

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Τετάρτη 8

● Σοβαρή αντιδία εκδηλώνεται μεταξύ Ν.Δ. - ΠΑΣΟΚ, αντικείμενο της οποίας είναι η επίσημη λήψη αποφάσεως από την Κ.Ο. της Ν.Δ. για την αύξηση του αριθμού των υποψηφίων βουλευτών

● Αιματηρά επεισόδια σημειώθηκαν κατά τη διάρκεια εκδηλώσεων διαμαρτυρίας κατά της ίδρυσης Πετροχημικού εργοστασίου στο χωριό Μπούκα της περιοχής Μεσολογίου.

● Η ομάδα Πυρηνικού Σχεδιασμού του ΝΑΤΟ απέρριψε πρόταση του Α. Μπρέζνιεφ για τη μη ανάπτυξη πυραύλων μέσου βεληνεκούς στην Ευρώπη, με το αιτιολογικό ότι «αυτή η πρόταση θα διαιωνίσει μια έλλειψη ισορροπίας δυνάμεων, απαράδεκτη για τη Συμμαχία».

Πέμπτη 9

● Η Αλβανία κατηγόρησε τη Γιουγκοσλαβία για τα επεισόδια στο Κοσσυφοπέδιο.

● Ενώ το «νέφος» πνίγει την Αθήνα, ο κ. Έρβερτ πήρε μέτρα.

Από 'δώ και στο εξής οι βιομηχανίες υποχρεούνται να χρησιμοποιούν καθαρότερο πετρέλαιο. Οπότε, από 'δώ και στο εξής δεν υπάρχει φόβος να 'χουμε «νέφος». Φρόντισε ο κ. Έρβερτ.

● Εκτοξεύτηκε με επιτυχία το «διαστημικό λεωφορείο» από το Ακροτήριο Κανάβεραλ των ΗΠΑ.

Παρασκευή 10

● Ο πρωθυπουργός της Πολωνίας Β. Γιαρουζέλσκι απείλησε να παραιτηθεί αν δεν εξασφαλιστούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις, προκειμένου να εκπληρωθεί τα καθήκοντά-της η κυβέρνηση και ζητήσει να ψηφιστεί νόμο το κοινοβούλιο, με τον οποίο

θα αναστέλεται το δικαίωμα της απεργίας για δύο μήνες, κάτι που καταδικάσε αμέσως η «Αλληλεγγύη».

Σάββατο 11

● Τούρκικα αεροσκάφη παραβίασαν τον ελληνικό εναέριο χώρο, παραμονές έναρξης ελληνοτουρκικών συνομιλιών, σε επίπεδο εμπειρογνομόνων.

● Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με ψήφους 51 έναντι 45, θέτει στην τουρκική χούντα προθεσμία για την επαναφορά της χώρας στη δημοκρατία. Η τουρκική χούντα απέρριψε το ψήφισμα.

Δευτέρα 13

● Η «διερεύνηση των υποψηφίων» της Ν.Δ., μετά από έντονες εσωτερικές αντιδίες, είχε σαν αποτέλεσμα τον ενταφιασμό του σχεδίου σ' αυτή τη φάση.

Τρίτη 14

● Το Πεκίνο επέκρινε τη Φορμόζα γιατί «επιδιώκει να ανατρέψει το κομμουνιστικό καθεστώς στην ηπειρωτική Κίνα, ενώ η Λαϊκή Κίνα θα ήταν πρόθυμη να εγγυηθεί την παραμονή του ισχύοντος συστήματος στη Φορμόζα, σε περίπτωση ενοποίησης της Κίνας».

● Άρχισε στην Τουρκία η δική 447 μελών του κούρδικου ερριτικού κόμματος και για 97 από αυτούς ζητήθηκε η καταδίκη σε θάνατο.

Τετάρτη 15

● Συνήλθε το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ με θέμα την κατάσταση στο Λίβανο.

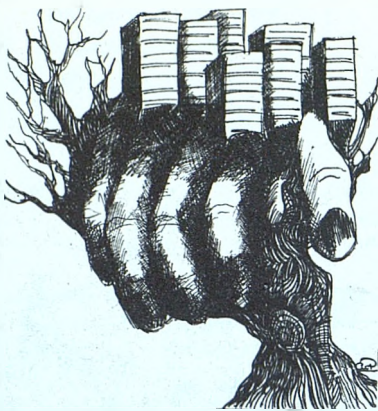
Πέμπτη 16

● Πέθανε στα «Λευκά κελιά» των φυλακών του Αμβούργου ο

αντιθεσεις

ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΗ

Έντονη δραστηριότητα έχει αναπτύξει η «Ν.Δ» εγκαινιάζοντας «μεγαλόπνοια έργα» και την προεκλογική περίοδο. Και όλα αυτά αναμεταδίδονται από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας με τυμπανοκρουσίες. Αλλά και άλλες παροχές διανέμονται χωρίς όμως τυμπανοκρουσίες — είναι αυτές που έχουν στενό τοπικό χαρακτήρα. Μαθαίνονται όταν γραφούν στα «ψιλά» των εφημερίδων ή τα αγνοούμε πλήρως. Μια τέτοια περίπτωση είναι εκείνη της Βέροιας — αξίζει να την επισημάνουμε όχι τόσο — ή μόνον — γιατί εντάσσεται στο πλαίσιο των νεοδημοκρατικών παροχών, αλλά γιατί κυρίως καταδειχνει ότι σ' αυτή τη χώρα η ευθύνη — βαρύτατη — για όσα τεκταινούν είναι συνολική, κοινωνικά και πολιτικά.

Πριν λίγες μέρες ο Υπουργός ΧΟΠ κ. Γ. Πλυτάς — που έχει αποδυθεί σε πρωτοφανές ρουσφετολογικό έργο — «ενέδωσε» στις πιέσεις και αύξησε το συντελεστή δομής στην Βέροια από 0,6 σε 1,6. Ας μην αναλογιστεί κανείς ότι πρόκειται για το αποτέλεσμα μιας ενδελεχούς μελέτης και ότι το μέτρο εντάσσεται στο πλαίσιο μιας γενικότερης ανάλυσης. Ιδού το σκηνικό: Ο κ. Υπουργός πλαισιώνεται από τους υπηρεσιακούς παράγοντες και τους τρεις βουλευτές Ημαθίας της «Ν.Δ». Ο τέταρτος βουλευτής του νομού, ο κ. Γικονόγλου του ΠΑΣΟΚ, περιέρχεται απουσιάζει.

Απευθυνόμενος ο Υπουργός στο Δήμαρχο και το συμβούλιό-του, καθώς και στον Σύλλογο των Μηχανικών και το Σωματείο των οικοδόμων, λέει:

«Ακούστε, μου ζητάτε να αυξήσω το συντελεστή. Εγώ την πολιτική ευθύνη δεν την αναλαμβάνω — κι ως με πιέζουν και οι βουλευτές-σας. Αλλά αφού εσείς, ο Δήμος, οι τεχνικοί και οι οικοδόμοι μου το ζητάτε, το αίτημά-σας θα γίνει αποδεκτό. Να μην δω όμως αύριο τον αντιπολιτευόμενο Τύπο και κυρίως το «Ριζοσπάστη» να μου επιτίθεται ότι επιχειρώ προεκλογικές παροχές».

Έτσι, με τις πιέσεις των νεοδημοκρατών βουλευτών, απόντος του βουλευτού της αξιωματικής αντιπολίτευσης και με τη θερμή συνηγορία του δημάρχου και του δημοτικού συμβουλίου, που αναδείχτηκαν με την υποστήριξη του ΚΚΕ και του ΠΑΣΟΚ και τις εκπροσωπήσεις των οργανώσεων των οικοδόμων και των τεχνικών της πόλης, ο Υπουργός πραγματοποίησε την συναλλαγή που εξασφαλίζει τους ψήφους για το κοινο-

βούλιο στην «Ν.Δ» και κείνους για τις δημοτικές αρχές στην Αντιπολίτευση.

Όσο για την πόλη της Βέροιας, αυτή θα «αναπτυχθεί κανονικά» οι αντιπαροχές θα δώσουν και θα πάρουν, οι μηχανικοί και οι εργολάβοι θα έχουν νέες δυνατότητες δραστηριότητας, για να καταλήξει και η Βέροια στα χάλια των άλλων οικισμών της χώρας.

Η περίπτωση είναι αξιοπρόσεκτη. Αποδεικνύει περίτρανα ότι η κυβέρνηση δεν αναλαμβάνει πολιτικές ευθύνες, αλλά ψηφιοθρεί και ότι οι άλλες πολιτικές δυνάμεις είναι συνένοχες στην αντίληψη της ανάπτυξης, σαν άλογη καταστροφή και κολακεύουν αντίστοιχα τα εφήμερα μικροσυμφέροντα της εκλογικής-τους πελατείας.

Κι ένα υστερόγραφο - πρόκληση:

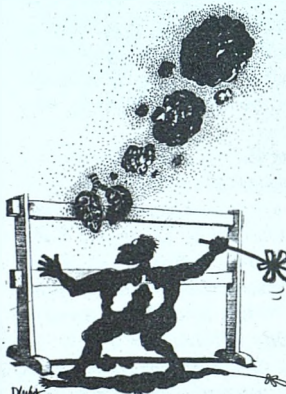
Αυτές οι στήλες αναμένουν μια απάντηση — όποια κι αν είναι αυτή — από τον κ. Πλυτά, από τον βουλευτή του ΠΑΣΟΚ, από το δημοτικό συμβούλιο της πόλης, από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ή το σύλλογο των μηχανικών της Βέροιας.

Όποιες και νάναι αυτές οι απαντήσεις προεξοφλούμε ότι θα έχουν ενδιαφέρον' αλλά φοβούμαστε ότι δεν θα υπάρξει άλλο από μια εύγλωττη σιωπή.

Και περιμένουμε μια απάντηση, γιατί η περίπτωση της Βέροιας μπορεί να αποδειχτεί το «παραθύρακι» που θα ανοίξει διάπλατα τις πύλες για την «αναμόρφωση» των συντελεστών δομής σε όσες πόλεις δεν είχαν κατορθώσει μέχρι σήμερα τη σύμπτωση των παραγόντων που «απελευθερώνουν» την οικοδομική «ανάπτυξη».

Και είναι λυπηρό, ότι τέτοιες περιπτώσεις δεν τις απαλύνει η επίκληση της ενοχής της «φαύλης» Δεξιάς. Γιατί, τουλάχιστον, στη μεταβολή της Βέροιας σε αποπνικτική τσιμεντούπολη, η ενοχή επεκτάθηκε σε συννενοχή.

ΕΝΤΟΝΟ, ΠΝΙΓΗΡΟ, ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟ ΚΑΙ ΕΠΕΤΑΙ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

«Το μολυσμένο νέφος, προϊόν φωτοχημικής ρύπανσης συνεχίζει να πλανάται μέχρι το έδαφος σχεδόν της Αθήνας, ενώ οι τιμές των ρυπαντικών ουσιών ξεπέρασαν τα επιτρεπτά όρια. Χιλιάδες κάτοικοι των Αθηνών χθες με ζαλάδες, πονοκεφάλους, καρδιοπάθειες κλπ. εισήχθησαν σε νοσοκομεία, εκατοντάδες τηλεφωνήματα έγιναν στις αρμόδιες υπηρεσίες, ενώ σημειώθηκαν και θάνατοι από τον μολυσμένο αέρα. Η κυβέρνηση με έκτακτη ανακοίνωσή της καλεί το λαό να κρατήσει ψύχραιμη στάση, ενώ η αντιπολίτευση κατάγγειλε την κυβέρνηση και διαμαρτυρήθηκε έντονα για την ολιγωρία που επέδειξε».

Φανταστικό ρεπορτάζ του ημερήσιου Τύπου με τίτλο «το νέφος κτυπά» και υπότιτλο «να φύγει τώρα η Δεξιά» ή πραγματική απειλή για τα τέσσερα περίπου εκατομμύρια των κατοίκων της Αθήνας;

Τα μέτρα τα οποία εξήγγειλε η κυβέρνηση για το νέφος και γενικότερα την προστασία του περιβάλλοντος μας πείθουν ότι πρόκειται για αληθινά υπαρκτό κίνδυνο που βέβαια δεν αφορά μόνο την ύπαρξη του νέφους, αλλά συνολικά το πρόβλημα της ρύπανσης και της καταστροφικής αλλοίωσης του περιβάλλοντος. Γιατί ακριβώς είναι μέσα στην ίδια λογική και αντίληψη, εντάσσονται στην ίδια πολιτική η οποία δημιουργήθηκε το σημερινό πρόβλημα, αυτή την πολιτική που τα τελευταία χρόνια εφαρμόστηκε με συνέπεια στον βιομηχανικό τομέα, την (μη) προστασία του περιβάλλοντος και τον κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό ρόλο της πρωτεύουσας και της Αττικής σε σχέση με τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας.

Τα μέτρα της κυβέρνησης επιτρέπουν ακριβώς στις βιομηχανίες να εξακολουθούν να λειτουργούν, χωρίς να αντιμετωπίζεται η καταστροφή που προκαλούν στο φυσικό περιβάλλον, το κέντρο της χώρας να έχει τον ίδιο ρόλο, η ανάπτυξη να γίνεται με στόχο τη μεγιστοποίηση των κερδών. Οι θάλασσες όμως, θα εξακολουθούν να ρυπαίνονται, το περιβάλλον να αλλοιώνεται, το νέφος να υπάρχει και η ποιότητα της ζωής-μας να υποβαθμίζεται.

Η αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων συγκυριακά και εκλογικά

<ημερομηνίες

Ζιγκούρ Ντεμπούς, μετά από απεργία πείνας που είχε κηρύξει μαζί με άλλους 26 συγκρατούμενους-του, από τις 9 Μαρτίου, με αίτημα να βγουν από την αυστηρή απομόνωση.

● Συγκέντρωση 800 μελών και στελεχών του πολωνικού Κ.Κ., που έγινε στο πανεπιστήμιο «Κοπέρνικος», με ψήφισμά-της ζητά από την ηγεσία του κόμματος να φύγουν τα «σκληροπυρηνικά» στελέχη, να γίνει πιο δημοκρατική η ζωή και λειτουργία του κόμματος και να περιοριστεί η λογοκρισία.

Παρασκευή 17

● Ο πρόεδρος Μπρέζνιεφ απηύθυνε έκκληση υπέρ της αποστρατικοποίησης του διαστήματος.

● Ο πρωθυπουργός του Ισραήλ Μπέγκιν διακήρυξε ότι η χώρα-του θα εξακολουθήσει «να βοηθάει με κάθε τρόπο» τους χριστιανούς του Λιβάνου.

● Το συνδικάτο «Αγροτική

Αλληλεγγύη», μετά από συμφωνία της κυβέρνησης της Πολωνίας και των ιδιωτών καλλιεργητών, μπορεί να αποκτήσει νομική υπόσταση.

Σάββατο 18

● Ο Πρόεδρος Κυπριανού τάχθηκε υπέρ του «ανοίγματος του φακέλλου της προδοσίας», για να γίνουν ανακρίσεις και στον ελλαδικό χώρο για να φανεί ποιοι είναι οι πρωταίτιοι του πραξικοπήματος».

Κυριακή 19

● Το έκτακτο Καταστατικό Συνέδριο της ΓΣΕΕ απέρριψε την πρόταση για απλή αναλογική ενώ έκανε δεκτή την εγγραφή όλων των σωματείων στην δύναμη-της.

Δευτέρα 20

● Ο Πρόεδρος Ρήγκαν μπορεί να αποφασίσει την άρση του «Εμπάργκο» για την πώληση σιτηρών στην ΕΣΣΔ, αν πεισθεί ότι δεν θα γίνει σοβιετική εισβολή στην Πολωνία.

στη βάση της διαμαρτυρίας δεν θίγει τις αιτίες και αποτελεί τροφοδότη για να εξακολουθούν να υπάρχουν οι ίδιες «λύσεις» και η ίδια πολιτική, έστω και τροποποιημένη. Οι λειτουργίες και η δομή αυτού του κοινωνικού συστήματος παράγει και διαιωνίζει τις αιτίες που προκαλούν και το νέφος και την καταστροφική αλλοίωση του περιβάλλοντος. Το νέφος, βέβαια, μπορεί να φύγει. Όσο όμως δεν αντιμετωπίζουμε τα αίτια της δημιουργίας-του, όσο μένουμε στην διαμαρτυρία για την ύπαρξή-του, τα προβλήματα θα υπάρχουν.

Και εδώ είναι που χρειάζονται τομές. Πριν γραφτεί κάποιο υπαρκτό ρεπορτάζ το οποίο μπορεί να μην αφορά μόνο την Αθήνα, αλλά τον Θερμαϊκό, τον Σαρωνικό, τον Πατραϊκό, την Ελευσίνα, το Βόλο, τη Βέροια, κλπ...

ΟΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΕΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Το Σαββατοκύριακο 18 και 19 Απριλίου άλλοι δυο κρατούμενοι στο Ψυχιατρικό τμήμα των φυλακών Κορυδαλλού αυτοκτόνησαν. Είναι βέβαιο πως η επίσημη θέση θα επαναλάβει την κλασική διατύπωση ότι «είθισται να αυτοκτονούν οι ψυχασθενείς», ότι δηλαδή κανείς, σύστημα και άνθρωποι-(του), δεν έχουν καμιά ευθύνη για τα αλλεπάλληλα γεγονότα που καταγγέλλονται ως προς το καθεστώς που επικρατεί στις φυλακές και οδηγεί τους κρατούμενους μέχρι την αυτοκτονία.

Δεν θα αρχίσουμε από τις καταγγελίες για το ρόλο της Εξουσίας. Θα χαιρετιστούμε απλά την ενεργοποίηση των πολιτών γύρω απ' αυτό το πρόβλημα, που εξανάγκασε σε μια πρώτη κοινωνική κινητικότητα γύρω από το θέμα. Γιατί η εξουσία μπορούσε να δρα και δρα ανεξέλεγκτα εκεί όπου η κοινωνία σιωπά και αδιαφορεί.

Έτσι, οι φυλακές, χώρος του «υπόκοσμου» ήταν και είναι ο προνομιακός χώρος εφαρμογής των στυγνότερων μορφών καταπίεσης, των πιο

Ποιός ελέγχει ποιόν στην Πάτρα; Η Αστυνομία της Δημοκρατίας...

Πρόσφατα, και απ' αφορμή τη συζήτηση στη Βουλή για το Ν.Δ. περί Σωμάτων Ασφαλείας, πληροφορηθήκαμε έκπληκτοι ένα ενδιαφέρον παρασκήνιο της δράσης των Σωμάτων Ασφαλείας στην Πάτρα. Συγκεκριμένα, όταν ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. Κουτσόγιωργας κατάγγειλε ότι το πολιτικό-του γραφείο στην Πάτρα παρακολουθείται και αποτρέπονται αστυνομικοί από τους ανωτέρους-τους να τον επισκέπτονται, ο κ. Δαβάκης του έδωσε την εκπληκτική απάντηση, ότι κακώς τα αναφέρει αυτά δημόσια και ότι έπρεπε να του τα γνωστοποιήσει ιδιαιτέρως, «όπως ο συνάδελφός-σας κ. Βγενόπουλος».

Έτσι, μάθαμε, πως το γραφείο του κ. Βγενόπουλου τελούσε επίσης υπό συστηματική παρακολούθηση και ότι τρία όργανα της Ασφαλείας τιμωρήθηκαν πειθαρχικώς γι' αυτή-τους τη δραστηριότητα. Βέβαια, όλα αυτά δεν είναι σίγουρο ότι ικανοποίησαν οποιονδήποτε δημοκράτη, μια και κανείς δεν μπορεί να πιστέψει πως τα τρία όργανα έδρασαν αυτόβουλα, όπως άφησε να εννοηθεί ο κ. Υπουργός.

Το πρόβλημα, όμως, δεν βρίσκεται καν εκεί, και αναφερόμαστε πάντα στην Πάτρα. Δεν είναι μόνον οι επώνυμοι στόχος των αρχών Ασφαλείας είναι κυρίως οι «ανώνυμοι» απλοί πολίτες, εναντίον των οποίων η συμπεριφορά ορισμένων οργάνων, ελάχιστα διαφέρει από την αντίστοιχη της δικτατορίας. Τα γεγονότα που καταγγέλλουμε δικαιώνουν τραγικά εκείνους, που στις δίκες των βασανιστών της Πάτρας, όπως του διαβόητου Αδαμόπουλου, υποστήριξαν ότι δεν πρόκειται για θέμα προσώπων, αλλά

δομών και νοοτροπίας που πρέπει να αλλάξουν.

Προτιμητέος στόχος αυτής της εποχής των οργάνων Ασφαλείας της Πάτρας είναι οι «εξωκοινοβουλευτικοί» — και όχι μόνον αυτοί — που είναι, κατά τεκμήριο, πιο έκθετοι και «απροστάτευτοι».

Έτσι, στις 12 Σεπτεμβρίου του '80, δύο νέοι σπουδαστές, ο Διονύσης Λαδικός και ο Γιάννης Κουτρούμανος ενώ κολλούσαν αφίσες του Φεστιβάλ της «ΑΥΓΗΣ», δέχτηκαν επίθεση από άνδρες της «Αμέσου Δράσεως» (ο ένας έφερε τον αριθμό ΑΔ 129) και χτυπήθηκαν με γκλομπς και λαβές περιστροφών. Νοσηλεύτηκαν σε νοσοκομείο και υπέβαλαν μηνύσεις, αχάριστοι βέβαια, μια και μετά το ξυλοφόρτωμα οι αστυνομικοί τους ζήτησαν... συγγνώμη, γιατί, λέει, τους χτύπησαν... κατά λάθος, επειδή νόμιζαν ότι ήταν οι δράστες της κλοπής ενός περιπτέρου.

Τον Φεβρουάριο του '81 ο φοιτητής Ηλίας Παρασκευόπουλος, 21 χρονών, και ο μαθητής Στέφανος Τερζάκης οδηγούνται για απλή εξακρίβωση στην Ασφάλεια, όπου, όπως κατάγγειλαν οι ίδιοι, κακοποιήθηκαν βάνασα απ' τους «εξακριβωτές». Πάντως, ο ιατροδικαστής αναγνώρισε κακώσεις και όρισε 4ήμερη κούρα για ανασυγκρότηση απ' την «εξακρίβωση». Και εδώ, επίσης έχουν υποβληθεί μηνύσεις.

Πιο χαριτωμένο, γιατί «έχει και λόγια» είναι το καταγγελλόμενο από τον Βασίλη Στρατή, υποψήφιο για τα ΑΕΙ, που οδηγήθηκε στην Ασφάλεια με το πρόσχημα ότι η μοτοσυκλέτα στην οποία επέβαινε ενδεχομένως να ήταν κλεμμένη. Τελικά ανακρίθηκε για το σπάσιμο τζαμιών στο 3ο Λύκειο,

με τον εξής τρόπο:

Ερώτηση: «Είσαι με τον Καραμανλή;», Απάντηση: «Όχι». «Είσαι με τον Φλωράκη;», «Όχι». «Με τί είσαι;», «Τίποτα».

Η ανάκριση επαναλαμβάνεται σε δεύτερο γύρο, με χαστούκια, γροθιές, τράβηγμα μαλλιών, όπου στην επαναλαμβανόμενη ερώτηση: «Είσαι με τον Καραμανλή;», ο Στρατής απαντά: «Ναι».

Οπότε, ο οργισμένος ανακριτής ουρλιάζει: «ΓΙΑΤΙ; ΕΙΣΑΙ ΦΑΣΙΣΤΑΣ ΡΕ;».

Εμείς αναφέρουμε όλα όσα καταγγέλλονται, θέματα για τα οποία άλλωστε εκκρεμούν μηνύσεις και θα αποφανθεί η Δικαιοσύνη.

Έχουμε όμως να θέσουμε υπόψη του κ. Δαβάκη την ακόλουθη υποψία-μας για τα συμβαίνοντα στην Πάτρα, κυρίως μετά την ανάκριση του νεαρού Στρατή.

Επειδή το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης μας έχει διαβεβαιώσει επανειλημμένα, ότι δεν γίνονται παρακολουθήσεις πολιτών για τα φρονήματά-τους, ότι απαγορεύεται αυστηρά η κακοποίηση πολιτών, κλπ., και επειδή δεν έχουμε κανένα απολύτως λόγο να δυσπιστούμε στις δηλώσεις του Υπουργείου, εκφράζουμε την ακόλουθη υπόθεση:

Μήπως η Ασφάλεια Πατρών έχει διαβρωθεί από άτομα κομμουνιστικών φρονημάτων, τα οποία, όπως δείχνει η ανάκριση του Στρατή εκδηλώνουν απροκάλυπτα τα αντιφασιστικά-τους αισθήματα, προετοιμάζοντας το έδαφος για έναν νέο ολοκληρωτισμό;

Προτείνουμε στον κ. Δαβάκη να ασχοληθεί σοβαρά μ' αυτή την υπόθεση. Πριν είναι αργά, για το κύρος των Σωμάτων Ασφαλείας.

απάνθρωπων εξευτελισμών, των πιο βάνουσων μορφών συντριβής της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ήταν ο χώρος όπου ο «υποκόσμος» της κοινωνίας καθρέφτιζε το θυθό και το βάθος της ίδιας της Εξουσίας.

Και αυτό ήταν δυνατό χάρη στη σιωπή των κοινωνικών φορέων, χάρη στη συνενοχή όλων-μας σ' αυτό το σημείο. Η σιωπή αυτή αρχίζει να σπάει, χάρη στον αγώνα ορισμένων ομάδων πρωτοβουλίας, χάρη στον αγώνα των ιδίων των κρατούμενων, που δίνουν μια απελλιτισμένη μάχη επιβίωσης.

Πρόσφατα, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, αναγνώρισε την ύπαρξη ορισμένων «ανωμαλιών» στα σωφρονιστικά ιδρύματα και προχώρησε στην αλλαγή προσώπων στη Διεύθυνση «νευραλγικών» θέσεων, όπως του επικεφαλής του Ψυχιατρικού παραρτήματος. Θάπρεπε να προσέξει σ'κ. Υπουργός τις δηλώσεις των ιδίων των κρατούμενων, ότι δεν τους σκοτώνουν τα πρόσωπα αλλά το σύστημα.

Βέβαια, είναι δύσκολο να μεταγγίσεις μια ακραία εμπειρία σε κάποιον που δεν την έχει ζήσει. Αν όμως σωστά νιώθουν και εκτιμούν όσοι αισθάνθηκαν αυτή τη φρίκη των φυλακών, τότε, η κίνηση απελλιτίας των κρατούμενων, αν δεν αλλάξουν ριζικά, άμεσα και ουσιαστικά, όλες οι δομές και λειτουργίες του Σωφρονιστικού συστήματος, θα λάβει πολύ πιο έντονες και όχι μόνο αυτοκαταστροφικές μορφές. Και τότε, ό,τι κι αν συμβεί, ας μην αναζητηθούν αλλού οι ηθικοί και φυσικοί αυτουργοί από τις δομές της εξουσίας και τους ανθρωποφύλακές-της.

ΤΟ Γ' ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΦΕΑΠΘ ΚΑΙ Η ΔΑΠ

Η αποχώρηση της ΔΑΠ — ΝΔΦΚ στην αρχή των διαδικασιών του Γ' Συνεδρίου της ΦΕΑΠΘ και στη διάρκεια της συζήτησης που είχε θέμα την έκδοση ψηφίσματος για τις συνθήκες κράτησης των πολιτικών και ποινικών κρατούμενων στις φυλακές και η συνέχεια η οποία δόθηκε στον τοπικό Τύπο της Θεσσαλονίκης με τις ανακοινώσεις της γραμματείας της ΔΑΠ και μελών-της δεν δείχνει μόνο τη διάσταση των απόψεων στους κόλπους της παράταξης αλλά εμφανίζει και γενικότερο πολιτικά ενδιαφέρον για τη στάση και την πολιτική της δεξιάς παράταξης στο Φ.Κ.

Η επίσημη ανακοίνωση της γραμματείας περιορίζεται ουσιαστικά στην καταγγελία του «μαρξιστικού μετώπου» στα ΑΕΙ και την «έλλειψη δημοκρατίας» στο Φ.Κ. Ενώ, αντίθετα, σε δημόσιο διάβημα ομάδα μελών της ΔΑΠ προτείνει ανοιχτά τη θέση της αποχώρησης της παράταξης από τα κεντρικά όργανα του Φ.Κ. (ΦΕΑΠΘ), ενώ τοποθετεί τη δραστηριότητα της παράταξης στους συλλόγους με αποκλειστικό στόχο τη δραστηριοποίηση για την υπονόμευση του «μαρξιστικού κατεστημένου». Η διάσταση αυτή στους κόλπους της ΔΑΠ δεν αντικατοπτρίζει μόνο τοπικές διαφορές. Φαίνεται να αποτελεί μέρος ευρύτερων διεργασιών στους κόλπους της Δεξιάς για την ενεργότερη παρέμβαση στην κρίση των ΑΕΙ και ιδιαίτερα του Φ.Κ. Η μικρή δε άνοδος που είχε η ΔΑΠ

στις τελευταίες εκλογές στους φοιτητικούς και σπουδαστικούς συλλόγους δημιουργεί το έδαφος για γενικότερες και με μακροπρόθεσμο χαρακτήρα πρωτοβουλίες της Δεξιάς στα ΑΕΙ, μπροστά μάλιστα στο πρόβλημα του νόμου - πλαίσιο, των επικείμενων βουλευτικών εκλογών και της πολιτικής την οποία διαμορφώνει η ΔΑΠ για το Φ.Κ., η οποία βασίζεται στο τρίπτυχο «μέτωπο στους μαρξιστές», «δημοκρατία στο Φ.Κ.» και «εκουγχρονισμός των ΑΕΙ».

Άσχετα με το αν θα εκπροσωπηθεί τελικά η ΔΑΠ στο Κ.Σ. της ΦΕΑΠΘ, που είναι δευτερεύον πρόβλημα, το Φ.Κ. δεν μπορεί πια να αντιμετωπίζει τη νέα πολιτική της Δεξιάς επαναπαυόμενο στην εκλογική νίκη, την καταγγελία της εκπαιδευτικής πολιτικής που ακολουθεί η κυβέρνηση και τη διαμαρτυρία για την κατάσταση που επικρατεί στα ΑΕΙ.

**νηπιαγωγείο
το αστεράκι**

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαδηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μία μικρή δαση μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο - Διδασκαλία και επίδραση από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για τό παιδί.
- Έλατε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε για τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμιόν
Βαλαμώνας 4 και Άσκληπιού τηλ. 6447830 - 3635419.

P. PYLARINOS

**ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΕΙ
ΝΕΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ**

Σας περιμένουμε στο νέο μας κατάστημα, στη Σοφοκλέους 7-9 (άπέναντι από τό Χρηματιστήριο) όπου θά λειτουργεί και μεγάλη αίθουσα δημοπρασιών για κάθε είδους συλλεκτικά αντικείμενα, όπως:

**ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ - ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΠΙΝΑΚΕΣ - ΡΟΛΟΓΙΑ - ΠΟΡΣΕΛΑΝΕΣ κ.ά.**

Έπίσης ή αίθουσα προσφέρεται σέ κάθε ενδιαφερόμενο για εκθέσεις, δημοπρασίες, γενικές συνελεύσεις, διαλέξεις κλπ.

● **ΥΠΟΓΡΑΜΙΖΕΤΑΙ**
 ότι ή αίθουσα δημοπρασιών είναι 250 τετρ. μέτρα, μέ κλιματισμό και ότι κατασκευάστηκε ειδικά για τούς αναφερόμενους λόγους.

— 6/4/81 — 17/4/81 —

Προθέσεις...

Προθέσεις, πολύπλευρα κοινωνικές, ... εξεδήλωσε η (προεκλογική) κυβερνητική πρωτοβουλία στην επιλογή και την προώθηση του νομοθετικού έργου:

Ρύθμιση των προαγωγών κλπ. στα Σώματα Ασφαλείας (σκληρή η σκυταλοδρομία με την αντιπολίτευση στο «άθλημα» της περιποίησης τιμών στα διαφυλάττοντα την ευταξία όργανα...), αντιμετώπιση των μισθολογικών εκκρεμοτήτων για τους δικαστικούς, αλλά και των συνταξιοδοτικών για τους υπάλληλους των Ο.Τ.Α. (ψηφίστηκε ομόφωνα), προστατευτικά μέτρα για τον έλεγχο των ενοικίων και καθιέρωση του πενθημέρου για τους εργαζόμενους στον δημόσιο τομέα...

... «γυριστές»...

Είναι γνωστό, βέβαια, ότι οι προθέσεις δεν αρκούν (πράγμα που ισχύει και για τους τίτλους των νομοσχεδίων) και είναι φυσικό το γεγονός ότι δεν έλειψαν οι... «γυριστές» απ' την αντιπολίτευση:

Έτσι, χαρακτηριστικά, η μέριμνα για τους άνδρες των Σωμάτων Ασφαλείας «έβγαλε» — για πολλοστή φορά — τα φακελλώματα/καρτελλώματα των πολιτών στη φόρα...

... αντεπιθέσεις...

Στον κοινοβουλευτικό έλεγχο — κατ' εξοχήν τεραίν για την αντιπολίτευση — πραγματοποιήθηκαν και οι απαραίτητες αντεπιθέσεις:

Το χρόνιο πρόβλημα των συντάξεων και της ασφάλισης (για ΙΚΑ, ΤΕΒΕ και ΟΓΑ), η οικονομική ακινησία — παρά τα κίνητρα — κι ο μαρasmus της επαρχίας (κι ιδιαίτερα για τις λεγόμενες «ακριτικές περιοχές»), το νέφος και οι κάθε άλλο παρά... νεφελώδεις λοβιθούρες στην ανάθεση των δημοσίων έργων...

... διευκρινίσεις...

Δεν έλειψαν, βέβαια, και οι κυβερνητικές διευκρινίσεις για ορισμένα επίμαχα, από εκείνα που... «πνούν»:

Ο επαναπατριsmός των πολιτικών προσφύγων θα συνεχίσει στο μοτίβο της «ατομικής κατά περίπτωση εξετάσεως» και το αβερωφικό φέουδο της YENEA θα εξακολουθήσει να υφίσταται, ως μαρτυρία αυτοδιάψευσης των Νεοδημοκρατικών περί συγχώνευσης με την ΕΡΤ εξαγγελιών...

... και Προτάσεις

Αξιοσημείωτες οι προτάσεις Νόμων που κατατέθηκαν από το ΠΑΣΟΚ («για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος των ευρισκομένων εκτός της ελληνικής επικρατείας ελλήνων εκλογέων και ναυτικών») και από το ΚΟΔΗΣΟ («για τη δημοσιότητα, τον περιορισμό και τον έλεγχο των εκλογικών δαπανών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών»).

Επίσης αξιοσημείωτη η επαναφορά από τον κ. Λιαροκάκη του θέματος: να καθιερωθεί η επέτειος του Πολυτεχνείου στις 17 Νοεμβρίου ως επίσημη αργία...

του Πέτρου Στάγκου

Στο μεστό κοινοβουλευτικών «συμβάντων» — από πλευράς θεματολογίας, τουλάχιστον, νομοθετικού έργου και κοινοβουλευτικού ελέγχου, αλλά και από πλευράς ενδο-Νεοδημοκρατικών διαγκωνισμών — προ-Πασχαλινό δεκαπενθήμερο, «έσκασε» στις 16.4.1981, με καθυστέρηση ενός μηνός, η «βόμβα»:

«Οι κάτωθι υπογεγραμμένοι βουλευταί, 1. Ξυλούρης Μενέλαος (Νομού Ηρακλείου), 2. Καρδάρas Δημήτριος (Νομού Λαρίσης), 3. Πνευματικός Άγγελος (Νομού Ευβοίας), 4. Ιμάμογλου Χασάν (Νομού Ροδόπης), δηλώνουν ότι αποτελούν ομάδα ανεξαρτήτων βουλευτών σύμφωνα με τον Κανονισμόν της Βουλής και θα εκπροσωπούμεθα σε κάθε περίπτωση από έναν υποδεικνυόμενον εις τον Πρόεδρον της Βουλής. Εν Αθήναις τη 19.3.81, οι δηλούντες...».

Η συγκρότηση του ετερογενούς αυτού νεοπαγούς σχήματος της «ομάδας των ανεξαρτήτων βουλευτών» — η σειρά των ονομάτων στην κοινή-τους δήλωση δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως ιεραρχική κατάταξη, αλλά πρόκειται μάλλον για σειρά ηλικίας (γνηραιότερος ο κ. Μ. Ξυλούρης, γεν. 1914, ακολουθούν ο κ. Δ. Καρδάρas, γεν. 1915, στη συνέχεια ο κ. Α. Πνευματικός, γεν. 1928 και τέλος ο νεότερος κ. Χ. Ιμάμογλου, γεν. 1942) — στηρίζεται πράγματι στο Άρθρο 20 του Κανονισμού Εργασιών της Βουλής:

«Αι απλαί ομάδες — σε αντιδιαστολή με τις ομάδες των αναγνωριζόμενων κομμάτων που πρέπει να έχουν είτε 15 βουλευτές είτε να έχουν πάρει το 10% των ψήφων — δύνανται δι' ενυπογράφου προς τον Πρόεδρον της Βουλής δηλώσεως-των, υποκειμένης πάντοτε εις ανάκλησιν, να ορίζουν μέλος της ομάδος ως εκπρόσωπον ταύτης, μη αναγνωριζόμενον εκ της αιτίας ταύτης, ως αρχηγόν Κόμματος».

Για το πού αποσκοπεί και τι εξυπηρετεί ο «παρά φύσει» αυτός πολιτικός συγχρωτισμός υπάρχει και η δήλωση των συγχρωτιζομένων («για καθαρά τυπικούς λόγους, ώστε να εξασφαλιστεί η δυνατότητα της συμμετοχής στη συζήτηση του Κοινοβουλίου που είναι περιορισμένη για τους μεμονωμένους ανεξάρτητους βουλευτές από τον Κανονισμό»), υπάρχει και η ερμηνεία ότι πρόκειται, δηλαδή, για μίαν απόπειρα ενίσχυσης της ασθενούς διαπραγματευτικής θέσης των εν λόγω βουλευτών αυτο-ναυαγοσωστικού χαρακτήρα — η επανεκλογή-τους θεωρείται ανέφικτη — στην προεκλογική αυτή φάση.

Όμως πέρα από την δήλωση και την ερμηνεία υπάρχει και το γεγονός της διακωμώδησης της έννοιας των ανεξάρτητων βουλευτών, όχι μόνο γενικά — βλ. Σχόλιο «Περί ανεξαρτητών και ανεξαρτησίας», ΑΝΤΙ αρ. 172 — αλλά και επιπρόσθετα με την μορφή της ομαδοποιημένης έκφρασης!

Ορισμένα στοιχεία για την σύνθεση του... «ανεξάρτητου» αυτού μωσαϊκού είναι, από γενικότερη σκοπιά, χρήσιμα:

● Α. Πνευματικός: Ο έχων μάλλον και την «σύλληψη» του πολιτικού αυτού «ελιγμού» είναι εκλεγείς δυο φορές με τη Ν.Δ. (1974 και 1977) με 6.299 σταυρούς — τους λιγότερους όλων — κυρίως φιλοβασιλικών ψηφοφόρων (ως αντιστασιακός φιλοβασιλικός αξιωματικός), διαγραφείς από τη Ν.Δ. το 1978 (λόγω της επιμονής του να απομακρυνθεί ο νομάρχης Ευβοίας Θ. Πιμπλής, σύζυγος της κ. Ιουλίας Πιμπλή βουλευτίνας της Ν.Δ. στο Νομό Φθιώτιδας), προσχωρήσας το 1980 στην άτυπη «αξιοκρατική» Νεοδημοκρατική «Κίνηση της Βόλβης» και αποχωρήσας στη συνέχεια για να δηλώσει πρόσφατα ότι θα «κατέβει ανεξάρτητος στις επόμενες εκλογές»...

● Χ. Ιμάμογλου: Είναι εκλεγείς για πρώτη φορά το 1977 με την «Εθνική Παράταξη» — ως «ατού» για την τουρκική μειονότητα — στο προπύργιό-της (27,31%!) με 8.063 σταυρούς (ο ισχυρότερος από τους τέσσερεις συμπράττοντες από πλευράς «ερείσματος») και «ανεξαρτητοποιηθείς» το 1980...

● Δ. Καρδάρas: Είναι από τους «παλιούς» κεντρώους (εκλέχτηκε το 1963 και 1964 με την Ένωση Κέντρου και, μεταπολιτευτικά, με την ΕΔΗΚ το 1974 και τελευταίος τη τάξει με 4.513 σταυρούς, το 1977) αποχώρησε από την ΕΔΗΚ και προσχώρησε στο ΚΟΔΗΣΟ το 1978, από όπου και διαγράφηκε το 1980, ψηφίζοντας ως Πρόεδρο της Δημοκρατίας τον κ. Καραμανλή, για να «ανεξαρτητοποιηθεί» κι αυτός στη συνέχεια...

● Μ. Ξυλούρης: Είναι κι αυτός απ' τους «παλιούς» κεντρώους (εκλεγείς με την Ένωση Κέντρου το 1961, 1963 και 1964 και με την ΕΔΗΚ το 1974 και 1977), πιθανολογηθείς — αλλά διαψεύσας — ως μία από τις δύο διαφυγούσες ψήφους της αντιπολίτευσης στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας «ανεξαρτητοποιηθείς» προ διμήνου και αυτο-διαχωριζόμενος — σύμφωνα με δήλωσή-του από τους υπόλοιπους τρεις («αυτοί προέρχονται από τη Δεξιά και θα επανέλθουν στη Δεξιά...»).

Οψώμεθα — η Βουλή ξανανοίγει στις 4.5.81, τη «Δευτέρα του Θωμά»...

Οι πολιτικές ομάδες του ΚΕΝΤΡΟΥ και η προοπτική-τους

Του Σπύρου Λιναρδάτου

ΠΑΡΑ την αισιοδοξία που εκφράζουν ορισμένοι παράγοντες της ΕΔΗΚ, ό-
τι τελικά «οι κ.κ. Γ. Μαύρος και Ι. Ζιγδης θα τα βρουν», οι προσπάθειες για ε-
νοποίηση του πολυδιασπασμένου Κέντρου δεν φαίνεται να φέρνουν κανένα
αποτέλεσμα. Είναι γνωστή η τύχη τόσο των πρωτοβουλιών των κ.κ. Μπαντου-
βά και Βενιζέλου, όσο και των προτάσεων του ΚΟΔΗΣΟ, που είχε συγκροτή-
σει και ειδική επιτροπή (από τους βουλευτές κ.κ. Βιργινία Τσουδερού και Κ.
Αλαβάνο και τον γενικό γραμματέα του κόμματος κ. Χρ. Κουρούκλη) για επα-
φές με σκοπό την ενοποίηση. Ουσιαστικά ο κ. Γ. Μαύρος — που δεν κρύβει, ό-
τι δεν θέλει την ενότητα με τον κ. Ι. Πεσμαζόγλου — δεν απάντησε στις προ-
τάσεις του ΚΟΔΗΣΟ, ενώ ο κ. Ι. Ζιγδης αντιπροτείνει πάντα «σε όσους πράγ-
ματι πιστεύουν ότι η ενότητα του Κέντρου είναι εθνική ανάγκη, να προσέλ-
θουν ισότιμα στις τάξεις-της (της ΕΔΗΚ), γιατί αυτή δεν είναι προσωπικό κα-
τασκευάσμα κανενός, αλλά το επίσημο κόμμα που αναγνωρίζεται από τον Κα-
νονισμό της Βουλής, με οργάνωση σ' όλη τη χώρα» (δηλώσεις-του στις 30
Μαρτίου 1981).

ΕΤΣΙ, κάποιες συναντήσεις και εντυπω-
σιακά χειροσφιξιμάτα ανάμεσα στους κ.κ.
Γ. Μαύρο και Ι. Ζιγδη, υπό τις ιαχές των
παρισταμένων «ενότητα, ενότητα», παρα-
μένουν μόνο εκδηλώσεις καλής συμπερι-
φοράς και, το πολύ, προσωπικής συμφι-
λιώσεως, αλλά όχι και πολιτικής συνεν-
νοήσεως. Εκτός από τις προσωπικές δια-
φορές, συγκρούσεις και τραύματα, που
δημιούργησαν η εκλογική ήττα του 1977,
ο τρόπος που υποχρεώθηκε σε παραίτηση
ο κ. Γ. Μαύρος από την αρχηγία του κόμ-
ματος και όσα τραγελαφικά επακολούθη-
σαν, τώρα προβάλλονται και ιδεολογικοί
λόγοι που εμποδίζουν την ενοποίηση. (Οι
λόγοι αυτοί «υφείρπαν» και πολλές φορές
είχαν και ανοιχτά προβληθεί, τουλάχιστο
από την πλευρά των κ.κ. Γ.Α. Μαγκάκη, Δ.
Τσάτσου και Χ. Πρωτοπαπά, στη διάρκεια

των κρίσεων της Ε.Κ.-Ν.Δ., που μετονομά-
στηκε αργότερα σε ΕΔΗΚ, το 1975-77).

ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ, ο κ. Γ. Μαύρος διακη-
ρύσσει, ότι το Κέντρο είναι στρατηγική
θέση, ότι ο ρόλος-του είναι «να συμβάλει
στην κατοχύρωση της πολιτικής ομαλότη-
τας», «στη δημιουργία δημοκρατικών θε-
σμών», «στον εκδημοκρατισμό των συνδι-
καλιστικών οργανώσεων αγροτών και ερ-
γαζομένων», «στην κοινωνική πολιτική»,
«στην εξυγίανση των δημοσίων υπηρε-
σιών, στη δημιουργία Κράτους δικαίου»,
κλπ. και ότι ο σοσιαλιστικός χώρος έχει ε-
πικαλυφθεί από το ΠΑΣΟΚ (συνέντευξη
στο Ν. Αλεξίου, «Το Βήμα», 18 Ιανουαρίου
1981).

ΒΕΒΑΙΑ, στην ουσία, στους διακηρυ-
σόμενους στόχους δεν υπάρχει διαφορά.
Γιατί και το ΚΟΔΗΣΟ διακηρύσσει αντίθε-

ση προς τις παραπάνω κρατικοποιήσεις, υ-
ποστήριξη προς την «υγιή ιδιωτική πρω-
τοβουλία και επιχειρηματικότητα, παράλ-
ληλα βέβαια με την αναδιοργάνωση των
κοινωνικών θεσμών, τη δημιουργία σύγ-
χρονου και έντιμου κράτους και την εξυ-
γίανση των δημοσίων επιχειρήσεων και
οργανισμών» (δηλώσεις του κ. Ι. Πεσμα-
ζόγλου, 28 Ιανουαρίου 1981). Έτσι, οι ι-
δεολογικές διαφορές ανάμεσα στα τρία
κόμματα τα προερχόμενα από τη διά-
σπαση της ΕΔΗΚ φαίνεται, ότι είναι μόνο
στην «ταμπέλα».

ΠΑΝΤΩΣ, ενώ ιδεολογικά ο κ. Πεσμα-
ζόγλου, διακηρύσσοντας τον δημοκρατι-
κό σοσιαλισμό ευρωπαϊκού τύπου, παρου-
σιάζεται αριστερότερος από τον κ. Γ.
Μαύρο, πολιτικά εμφανίζεται πιο μετριο-
παθής από τους δύο άλλους ηγέτες του
Κέντρου, αφού δεν αποκλείει κυβερνητι-
κή σύμπραξη μετά τις εκλογές με τη «Νέα
Δημοκρατία» (και, φυσικά, και με το ΠΑ-
ΣΟΚ) στη βάση «ενός συμφωνημένου προ-
γράμματος αλλαγής». Μάλιστα, στην τε-
λευταία συνομιλία-του με τους πολιτικούς
συντάκτες των εφημερίδων, παραλληλι-
ζοντας το ΚΟΔΗΣΟ με το νέο Σοσιαλδη-
μοκρατικό Κόμμα που ίδρυσαν πρώην η-
γετικά στελέχη των Εργατικών στην Αγ-
γλία, του έδωσε εντονότερο χρώμα «δε-
ξιάς σοσιαλδημοκρατίας». Ίσως αυτά όλα
να ενισχύουν και το ιδεολογικό υπόβαθρο

Κυκλοφόρησαν
από τις
έκδόσεις
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

Έκδοτικός οίκος ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ, Πρ. Κορομηλά 38, τηλ. 264-958 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ορισμένων διαφωνιών μέσα στο ΚΟΔΗΣΟ και αποχωρήσεων από αυτό, που, αλλιώς θα μπορούσαν να παρουσιαστούν ως οφειλόμενες μόνο σε λόγους πολιτικής επιβίωσης.

Αποχωρήσεις από το ΚΟΔΗΣΟ

ΕΙΝΑΙ γνωστό, ότι, στο Συνέδριο του ΚΟΔΗΣΟ, τον περασμένο Δεκέμβρη, παρουσιάστηκαν διαφωνίες ιδεολογικές και πολιτικές κυρίως από τους προερχόμενους από την ΔΗΣΕΚ (Γ. Μυλωνά, Στ. Χασαπίδη, που, παρουσιάζοντας αντιεισήγηση της Οργάνωσης Θεσσαλονίκης, ζήτησε να αποσαφηνιστεί ότι το κόμμα του δημοκρατικού σοσιαλισμού επιδιώκει την αλλαγή του κοινωνικού συστήματος, κ.ά., Θ. Μαναβή, που πρότεινε τελικά συμβιβαστικό σχέδιο απόφασης, που έγινε δεκτό, κ.ά). Εκτός από τους κ.κ. Γ. Μυλωνά και Σ. Χασαπίδη, και άλλα στελέχη του ΚΟΔΗΣΟ (Τ. Μήνης, Π. Αμπατζής κ.ά) αρνήθηκαν να πάρουν μέρος στα όργανα του κόμματος, προβάλλοντας ιδιαίτερα το πολιτικό αίτημα να μην κρατά το κόμμα του δημοκρατικού σοσιαλισμού ίση απόσταση από τη δεξιά Ν.Δ. και το σοσιαλιστικό ΠΑΣΟΚ.

ΤΩΡΑ, εκτός από τον κ. Θ. Μαναβή, που η αποχώρησή-του από το ΚΟΔΗΣΟ ανακοινώθηκε επίσημα, έγινε γνωστό, ότι, από τις αρχές Φεβρουαρίου, έχει δηλώσει, με επιστολή-του προς τον κ. Ι. Πεσμαζόγλου, αποχώρηση από το κόμμα και ο πρώην υπουργός κ. Γ. Μυλωνάς και, πρόσφατα, και ο κ. Τ. Μήνης. Οι κ.κ. Γ. Μυλωνάς και Θ. Μαναβής βρίσκονται ήδη σε επαφή με την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ και την ίδια πορεία είναι πιθανό να ακολουθήσουν σύντομα και άλλοι από την αριστερή κατεύθυνση, δηλαδή προς τη «Νέα Δημοκρατία», όπως είναι γνωστό, πορευθήκε ένας άλλος πρώην βουλευτής και ηγετικό στέλεχος του ΚΟΔΗΣΟ, ο κ. Θ. Αναγνωστόπουλος.

ΠΑΡΑ τις αποχωρήσεις, που αποτελούν οπωσδήποτε σοβαρά πλήγματα για το κόμμα, το ΚΟΔΗΣΟ επιμένει να κατέβει αυτόνομο στις εκλογές. Και εντείνει τη

δραστηριότητά-του με εκλογή τοπικών επιτροπών, περιοδείες του κ. Ι. Πεσμαζόγλου και άλλων ηγετικών στελεχών-του, κατάθεση πρότασης νόμου για τον έλεγχο των εκλογικών δαπανών των κομμάτων, κ.ά. Παρόλο, ότι δεν κλείνει οριστικά την πόρτα για οποιαδήποτε εποικοδομητική πρόταση για ενοποίηση των κεντρικών δυνάμεων, το ΚΟΔΗΣΟ θεωρεί, ότι, από την πλευρά-του, έχουν τελειώσει οι πρωτοβουλίες προς αυτή την κατεύθυνση και ότι αυτό που προέχει τώρα είναι η προετοιμασία-του για την αυτόνομη συμμετοχή-του στις εκλογές.

«Μέσα στις σημερινές συνθήκες — αναφέρεται στην πρόσφατη απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΟΔΗΣΟ (29 Μαρτίου) — υπάρχει ένα μεγάλο μέρος του δημοκρατικού κόσμου, που αρνείται να αποτελεί την έκφραση ενός αποτυχημένου χτες και θέλει να έχει μια ξεκάθαρη ιδεολογική γραμμή και θετικό πολιτικό πρόγραμμα, βασισμένο στις αρχές του δημοκρατικού σοσιαλισμού, με κύριους άξονές-του την εθνική συμφιλίωση, την κοινωνική συνεννόηση και την προγραμματισμένη, σταδιακή πορεία προς το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό (...). Θα δώσουμε την εκλογική μάχη με αυτοπεποίθηση γιατί φέρνουμε στην πολιτική ζωή του τόπου κάτι το καινούριο (...). Ξεκινούμε με την πεποίθηση ότι ο μεγάλος αριθμός των Ελλήνων, που αρνούνται τον εκβιασμό της πόλωσης, είναι σταθερά προσηλωμένοι στην ιδέα της αλλαγής με σταθερότητα και διάρκεια, στη δική-μας αλλαγή».

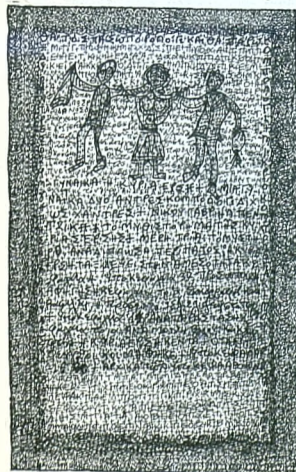
Ο κ. Γ. Μαύρος και η ΠΑΡΚΕ

ΑΥΤΟΝΟΜΗ, όπως είδαμε, διακηρύσσει ότι θα κατέβει στις εκλογές και η ΕΔΗΚ, αν και οι κ.κ. Μπαντουβάς και Ν. Βενζέλος ελπίζουν πάντα σε μία συνεννόηση με τον κ. Γ. Μαύρο. Ο κ. Γ. Μαύρος, που βρίσκεται σε επαφή με τον κ. Α. Παπανδρέου, δεν ενεργοποιεί, προς το παρόν τουλάχιστον σοβαρά, το ΠΑΡΚΕ και δεν αποκαλύπτει όλα τα χαρτιά-του. Είναι βέβαιο, ότι έχει συμφωνήσει με τον Πρόεδρο του ΠΑ-

ΣΟΚ για μία μετεκλογική κυβερνητική συνεργασία, σε περίπτωση εκλογικής νίκης του Κινήματος. Αλλά, τώρα δεν πρέπει να αποκλείεται και η προσωπική σύμπραξη του κ. Γ. Μαύρου στους εκλογικούς συνδυασμούς του ΠΑΣΟΚ. Τέλος, ο αρχηγός του τετάρτου κόμματος που προήλθε από την πολυδιάσπαση της ΕΔΗΚ, ο κ. Αλ. Μπαλτατζής, βρίσκεται σε στενή επαφή με τις άλλες πλευρές και κυρίως με τον κ. Γ. Μαύρο, χωρίς όμως να κάνει γνωστή ακόμα την τελική επιλογή-του.

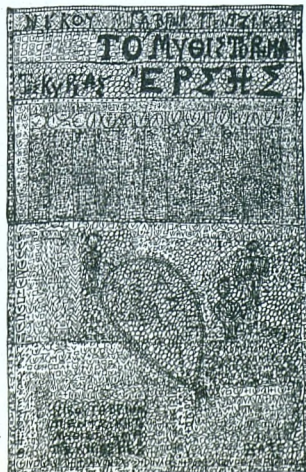
ΕΝΤΥΠΩΣΗ προκάλεσε στους πολιτικούς κύκλους και η πρόσφατη συγκρότηση ομάδας ανεξαρτήτων στη Βουλή από εντελώς ετερόκλητα πολιτικά στοιχεία, τους βουλευτές κ.κ. Μεν. Ξυλούρη, που προέρχεται από την ΕΔΗΚ και, ως τη στιγμή, διακήρυσσε, ότι κινείται για την ενοποίηση των κεντρικών δυνάμεων, Δ. Καρδάρη, που διαγράφηκε από το ΚΟΔΗΣΟ όταν ψήφισε υπέρ του κ. Κ. Καραμανλή για την προεδρία της Δημοκρατίας, 'Αγγ. Πνευματικού, φιλοβασιλικού, διαγραμμαμένου από τη Ν.Δ. και Χασάν Ιμάμογλου, που αποχώρησε από την «Εθνική Παράταξη». Ορισμένοι υποστηρίζουν, ότι οι τέσσερις ανεξάρτητοι προχώρησαν στην ομαδοποίηση για να ενισχύσουν τη διαπραγμα-

Ν. Γ. ΠΕΝΤΖΙΚΗ

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΕΡΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Σ.Ε. Α.Ε.

ΝΙΚΟΥ-ΓΑΒΡΙΗΛ ΠΕΝΤΖΙΚΗ

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΕΡΣΗΣ

«...κηδεύσατέ μου τό σῶμα...»

Μέρη τρία:

Μυστήριο - 'Αναδίπλωση - Περίπατος

ΑΣΕ ΑΕ

ΑΘΗΝΑ: ΣΟΛΩΜΟΥ 66, ΤΗΛ. 52 27 807

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: 49 ΧΛΜ. ΟΔΟΥ ΛΑΓΚΑΔΑ, ΤΗΛ. 650 321

τευτική-τους δύναμη. Αλλά, με τέτοια σύνθεση, με το μόνο κόμμα που μπορεί να διαπραγματευτεί προσχώρηση η ομάδα των 4 είναι με τη «Νέα Δημοκρατία».

Προς το ΠΑΣΟΚ

ΟΛΕΣ αυτές οι διεργασίες και οι ζυμώσεις δεν δίνουν, βέβαια, απάντηση στο ερώτημα αν θα επιβιώσει κοινοβουλευτικά το Κέντρο από τις εκλογές του 1981. Είναι βέβαιο, ότι ένα μικρό ποσοστό του 12% που απέμεινε στο Κέντρο στις εκλογές του 1977 έχει ακολουθήσει, μετά τις διευρύνσεις, τη «Νέα Δημοκρατία». Ένα πιο σημαντικό τμήμα έχει προσανατολιστεί να ψηφίσει ΠΑΣΟΚ, ενώ παραμένουν ακόμα και αρκετές χιλιάδες κεντρώοι ή σταθεροί σε έναν από τους τέσσερις σχημα-

τισμούς ή αναποφάσιμοι, αξιώνοντας οι περισσότεροι την ενοποίηση των κεντρώων δυνάμεων.

ΤΟ ρεύμα που υπάρχει τείνει να ωθήσει αρκετούς από τους αναποφάσιστους στο ΠΑΣΟΚ.

ΕΙΝΑΙ πολύ πιθανό, ότι η προσέγγιση του ΠΑΣΟΚ προς τα ευρωπαϊκά σοσιαλιστικά κόμματα και η διευκρίνιση των άμεσων στόχων-του, που θα γίνει πιο καθαρά στο πλαίσιο κυβερνητικού προγράμματος, που σύντομα θα ανακοινώσει, συντελούν ήδη στην ενίσχυση του ρεύματος από το χώρο του Κέντρου προς το Κίνημα. Έτσι, ένα σοσιαλιστικό κόμμα με όραμα και μακροπρόθεσμους στόχους προωθημένους, αλλά άμεσο πρόγραμμα ρεαλιστικό, τείνει να καταλάβει ολόκληρο το χώρο

ανάμεσα στην συντηρητική κοινοβουλευτική Δεξιά και την κομμουνιστική Αριστερά. Και αυτή η τάση θα ενισχυθεί, αν, όπως φημολογείται, ο κ. Α. Παπανδρέου ανακοινώσει, σε μερικές βδομάδες, την προσχώρηση στο ΠΑΣΟΚ 7 - 8 περίπου πρώην βουλευτών και άλλων παραγόντων της κεντροαριστεράς.

ΕΤΣΙ, όμως, θα περιοριστούν οι δυνατότητες για κοινοβουλευτική επιβίωση ή, τουλάχιστο, για σημαντική παρουσία στην επόμενη Βουλή οποιουδήποτε από τα προερχόμενα, από την πολυδιάσπαση της ΕΔΗΚ, κεντρώα κόμματα ή και ενός βασικά ενοποιημένου στις παραμονές της εκλογικής αναμέτρησης, κεντρώου κόμματος.

□

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

ΝΙΚΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΗΣ
ΤΟ ΜΠΑΚΑΚΟΚ
Διηγήματα

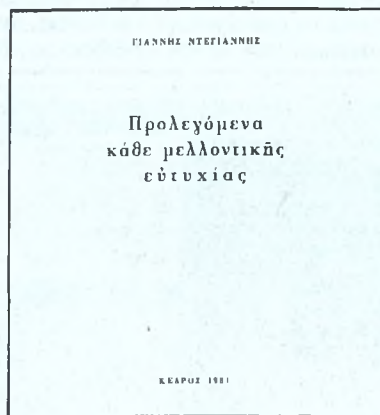
ΜΕΝΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΑΙ ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ
Διηγήματα

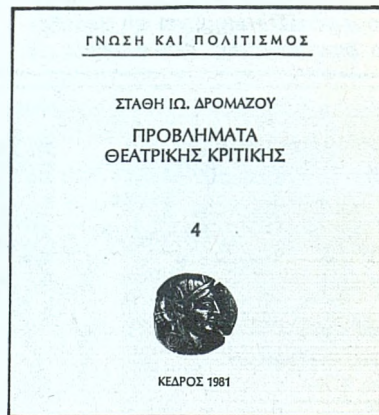
ΓΙΩΡΓΗΣ ΑΡΙΣΤΗΝΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΧΕΙΜΩΝΑ

ΕΛΛΗ ΠΑΠΠΑ
Ο ΠΛΑΤΩΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΤΕΓΙΑΝΝΗΣ
ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΚΑΘΕ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

ΣΤΑΘΗ ΙΩ. ΔΡΟΜΑΖΟΥ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος `Ακαδημίας) Τηλ. 3615783

Η Ιδεολογική αυτοτέλεια του ΚΟΔΗΣΟ

του Σ. Γκορίτσα

Από τότε που το ΚΟΔΗΣΟ γνωστοποίησε την απόφασή-του για αυτόνομη κάθοδό-του στις προερχείς εκλογές, διακηρύσσοντας ταυτόχρονα και την ιδεολογική-του αυτοτέλεια, πολλοί άσπονδοι φίλοι-του διατύπωσαν την άποψη ότι η τακτική αυτή είναι λαθεμένη, είτε γιατί βοηθάει την παραμονή της Δεξιάς στην εξουσία, είτε γιατί είναι πολιτική του «διμέτπου» και άλλα.

Αυτό όμως μας υποχρεώνει να ξεκαθαρίσουμε τι σημαίνει ιδεολογική αυτοτέλεια του ΚΟΔΗΣΟ και ταυτόχρονα ν' απαντήσουμε μια και καλή σ' όλα τα λεγόμενα και γραφόμενα περί τακτικής «διμέτπου», ή πολιτικής της «ίσης απόστασης» ανάμεσα στη Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ, και λοιπές παρερμηνείες της πολιτικής-μας.

Οι επιλογές που μπορεί να κάνει το ΚΟΔΗΣΟ κατά τη γνώμη-μας είναι δύο. Θα αναφερθούμε κατ' αρχή σ' αυτή που συνίσταται στην διακήρυξη της αυτοτέλειας του κόμματός-μας, θέση που προέρχεται βασικά από την ιδεολογία-του και που προσδιορίζει και την πολιτική-του τακτική.

Πιστεύουμε ότι η πολιτική αυτή για να έχει αποτελεσματικότητα θα πρέπει να είναι, από τη μια μεριά, κατηγορηματική στην βαθιά αντίθεσή-της προς τη Νέα Δημοκρατία και τη Δεξιά, γενικότερα, αλλά και απ' την άλλη μεριά, θα πρέπει να ασκεί δριμύτατη κριτική απέναντι στο ΠΑΣΟΚ.

Πιο συγκεκριμένα πιστεύουμε ότι ο ένας άξονας της πολεμικής του ΚΟΔΗΣΟ δεν μπορεί παρά να είναι η επισήμανση των ασυνεπειών αυτού του κόμματος στις διακηρύξεις-του, η καυτηρίαση της πολιτικής-του της μονοπώλησης της αλλαγής και η ουσιαστικά αποδοχή από μέρους-του της πώλησης και του συστήματος της ενισχυμένης αναλογικής, που έχουν σαν στόχο την εξόντωση κάθε μικρότερου — αριθμητικά — κόμματος της αντιπολίτευσης και ιδιαίτερα του ΚΟΔΗΣΟ.

Στο ίδιο πλαίσιο της αυστηρής και επιθετικής πολιτικής-μας απέναντι στο ΠΑΣΟΚ θα πρέπει να δοθεί και η απάντηση στο σύνθημα ορισμένων ότι η πολιτική μας βοηθάει τάχατες την παραμονή της Δεξιάς στην εξουσία.

Η απάντησή-μας σ' αυτόν τον ισχυρισμό, κατά τη γνώμη-μας, δεν είναι δύσκολο να δοθεί και συνίσταται:

1) Στο ότι, το πρόβλημα του ελληνικού λαού και των προοδευτικών δυνάμεων δεν είναι μόνο να πέσει η Δεξιά, αλλά και το τί θα γίνει μετά. Γιατί το κόμμα-μας πιστεύει ότι η κυβέρνηση που θα διαδεχθεί την Δεξιά στην εξουσία θα πρέπει να ασκήσει μια στιβαρή διακυβέρνηση, που θα θεμελιώσει το Δημοκρατικό καθεστώς-μας, θα εξυγιάνει την κρατική μηχανή και θα βάλει τα θεμέλια μιας μακροπρόθεσμης αλλαγής σε όλους τους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Τέτοια διακυβέρνηση το ΠΑΣΟΚ μόνο-του δεν μπορεί να δώσει στη χώρα.

2) Η προοπτική Δημοκρατικής Διακυβέρνησης, που θα 'χει σταθερότητα και διάρκεια, μπορεί να προκύψει μόνο από κυβερνήσεις συνεργασίας, που θα έχουν και την πλατιά συναίνεση του λαού. Το ΠΑΣΟΚ, торπιλιζοντας με την πολιτική-του αυτή την προοπτική, γίνεται ο μεγάλος υπεύθυνος για την μη πραγματοποίηση της αλλαγής και, τελικά, του πισωγυρισματος της χώρας στα δεξιά σχήματα που θα επακολουθήσουν.

Η άλλη επιλογή που προέρχεται βασικά από την εκτίμηση ότι οι προερχείς εκλογές θα πρέπει να έχουν το χαρακτήρα μιας μετωπικής σύγκρουσης, οδηγεί ανα-

πόφευκτα σε προτάσεις για μια συμπορευτική προς το ΠΑΣΟΚ πολιτική τακτική του ΚΟΔΗΣΟ.

Χωρίς να κατεχόμαστε από οποιοδήποτε αντιπασοκικό μένος είμαστε υποχρεωμένοι να εκφράσουμε την πλήρη αντίθεσή-μας προς αυτή την πολιτική τακτική για τους ακόλουθους λόγους:

1. Γιατί η τακτική της συμπόρευσης προς το ΠΑΣΟΚ σημαίνει προσχώρηση του ΚΟΔΗΣΟ στην καλλιεργούμενη πώληση των πολιτικών δυνάμεων και τη μετατροπή-του σε ανεπιθύμητη τσόντα του ΠΑΣΟΚ.

2. Γιατί το ΚΟΔΗΣΟ, σαν κόμμα του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού, διεκδικεί να παίξει το δικό-τους ρόλο στην υπόθεση της αλλαγής. Μιας αλλαγής που, όπως λέει η τελευταία απόφαση της Κ.Ε., έχει σαν άξονές-της την Εθνική συμφιλίωση, την κοινωνική συνενόηση, και την προγραμματισμένη πορεία προς τον Σοσιαλιστικό μετασχηματισμό και

3. Γιατί με την υιοθέτηση της πολιτικής της μετωπικής αναμέτρησης θα συνεργούσε ουσιαστικά στη διαμόρφωση μετά τις εκλογές του πολιτικού αδιέξοδου που μας οδήγησε το σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής.

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι μια τέτοια επιλογή συνδυασμένη μάλιστα μ' ένα διαρκές άνοιγμα στην κεντρολογία βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τις καταστατικές αρχές του ΚΟΔΗΣΟ.

Πριν προχωρήσουμε όμως θα πρέπει να επισημάνουμε τις παρερμηνείες της πολιτικής τακτικής που εισηγούμαστε.

Παρερμηνείες, στις οποίες μπορούν να καταφύγουν είτε άσπονδοι φίλοι του κόμματος, είτε μέλη και φίλοι του ΚΟΔΗΣΟ, καλόπιστα.

Η πρώτη αφορά την άποψη ότι η πολιτική τακτική που αναπτύξαμε προηγούμενα είναι η πολιτική της «ίσης απόστασης» του κόμματός-μας απ' το ΠΑΣΟΚ και από την Νέα Δημοκρατία. Δηλώνουμε κατηγορηματικά ότι αυτή η ερμηνεία δεν αντιπροσωπεύει καθόλου το νόημα των όσων υποστηρίζουμε, γιατί οι διαφορές του ΚΟΔΗΣΟ απέναντι στη Ν.Δ. και στο ΠΑΣΟΚ δεν πρέπει ν' αναζητηθούν στο επίπεδο των αποστάσεων, αλλά στο επίπεδο της ποιότητας. Και εξηγούμαστε:

Η αντίθεση του ΚΟΔΗΣΟ απέναντι στη Ν.Δ. και τη Δεξιά γενικότερα πηγάζει από το γεγονός ότι το ΚΟΔΗΣΟ εκφράζει πολιτικά τις δυνάμεις της προόδου, του εκσυγχρονισμού του κράτους, αλλά και της ανανέωσης της οικονομικής και κοινωνικής πραγματικότητας.

Μιας πραγματικότητας, που είναι σήμερα αντιλαϊκή, αντιδημοκρατική στο βάθος-της και που συντηρείται χρόνια από τις διάφορες πολιτικές εκφράσεις της Δεξιάς.

Με το ΠΑΣΟΚ οι διαφορές-μας είναι ο-

ξύτατες, αλλά είναι άλλης ποιότητας. Είναι διαφορές στην πολιτική τακτική, δηλαδή στο δρόμο που πρέπει να ακολουθήσουμε για την οικοδόμηση μιας άλλης κοινωνικής και οικονομικής πραγματικότητας, ωστόσο εκτείνονται σε όλα τα επίπεδα, γιατί διαφέρουμε και στην εκτίμηση και στην αντιμετώπιση των εσωτερικών προβλημάτων που απασχολούν τη χώρα.

Ακόμα είναι μια αντίθεση που πηγάζει και από μια άλλη αντίληψη που έχει το κόμμα-μας — από αυτή που έχει το ΠΑΣΟΚ — για το τί σημαίνει η λέξη συνέπεια.

Αυτός ακριβώς ο σεβασμός στις λέξεις και στο νόημά-τους, που έχει το ΚΟΔΗΣΟ, και που λείπει απ' το ΠΑΣΟΚ, γίνεται βασική αιτία της αντίθεσής-μας προς το κόμμα αυτό.

Και ερχόμαστε στη δεύτερη παρερμηνεία. Αυτή συνίσταται στο ότι η πολιτική τακτική που εισηγούμαστε δεν είναι τίποτα άλλο παρά «ο διμέτπου», παραπέμποντας στην πολιτική που ακολούθησε το κέντρο μετά τον εμφύλιο πόλεμο.

Είμαστε υποχρεωμένοι, και σ' αυτή την περίπτωση, να ξεκαθαρίσουμε ότι η πολιτική της αυτονομίας του ΚΟΔΗΣΟ δεν έχει καμία σχέση με αυτά που επεδίωκαν τότε τα κεντρώα σχήματα, ούτε και με τα αποτελέσματα που είχε εκείνη η πολιτική τακτική.

Γιατί η πολιτική «του διμέτπου» που ασκούσε τότε το κέντρο ήταν πολιτική τακτική άμυνας απέναντι σε μια επιθετική στρατοκρατική Δεξιά, που επέεδιξε το σκιάχτρο της συνοδοιπορίας στο εκλογικό σώμα. Και είχε σαν αποτέλεσμα — έστω και αν δεν το ήθελε η κεντρώα ηγεσία — τη διατήρηση του κλίματος της αντικομμουνιστικής υστερίας, που διαιρούσε τους πολίτες σε πρώτης και δεύτερης κατηγορίας.

Κατά συνέπεια, ο χαρακτηρισμός του «διμέτπου» για την πολιτική της ιδεολογικής αυτοτέλειας του ΚΟΔΗΣΟ που υποστηρίζανε, είναι τουλάχιστο άστοχος. Ο χαρακτηρισμός αυτός αφορά άλλες ιστορικές στιγμές, άλλες συνθήκες και πολιτικά αποτελέσματα, που δεν έχουν καμία αντιστοιχία με τη σημερινή πραγματικότητα. Αυτά, για να λειψεί κάθε παρερμηνεία της πολιτικής τακτικής που εισηγούμαστε.

Από τα παραπάνω πιστεύουμε ότι προκύπτει καθαρά, πως η αυτόνομη κάθοδος του ΚΟΔΗΣΟ στις εκλογές είναι η μοναδική σωστή επιλογή που θα μπορούσε να κάνει το κόμμα-μας, γιατί είναι η μόνη που επιβεβαιώνει την ιδεολογική-μας ταυτότητα.

Και αυτή ακριβώς η ιδεολογική αυτοτέλεια, εφ' όσον θέλουμε να είμαστε συνεπείς προς τις αρχές του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού, επιβάλλει την επιθετική πολιτική που υποστηρίζουμε τόσο απέναντι στη Νέα Δημοκρατία όσο και απέναντι στο ΠΑΣΟΚ.

Εν κατακλείδι, πιστεύουμε ότι είναι και η περισσότερο αποτελεσματική, γιατί μας διαχωρίζει έντονα από τις άλλες κεντρογενείς πολιτικές δυνάμεις.

Τελικά, είμαστε βέβαιοι, ότι αυτοί που απαύδησαν απ' τη Νέα Δημοκρατία, αλλά και δεν θέλουν να ψηφίσουν ΠΑΣΟΚ, ζητούν από μας, ακριβώς, μια τέτοια ξεκάθαρη πολιτική τοποθέτηση απέναντι και στα δύο κόμματα, αρκεί την πολιτική-μας αυτή να την κάνουμε γνωστή σε όσο το δυνατό μεγαλύτερες μάζες.

□

Η πολιτική κατάσταση και οι εξελίξεις στον κεντρώο χώρο

του Κώστα Δολιανίτη

Αρκετό μελάνι χύθηκε και χύνεται καθημερινά για περιγραφές κινήσεων κορυφής και για «έγκυρες» πληροφορίες παρασκηνιακών διαβουλεύσεων, που αφορούν και επηρεάζουν πολιτικά και κομματικά το γίγνεσθαι του Κεντρώου χώρου. Πολλές και αλληπάλλληλες παραλλαγές σεναρίων έχουν κατά καιρούς κατακλύσει τον ημερήσιο τύπο, συνήθως χωρίς καμιά αντιστοιχία με την πραγματικότητα. Στη σημερινή λεπτή φάση των πολιτικών εξελίξεων η άκριτη υιοθέτηση μιας «κατεστημένης δημοσιογραφικής» επίπεδης και κοντόφθωρης οπτικής, μπορεί να λειτουργήσει παραμορφωτικά και να θολώνει τα πολιτικά συμπεράσματα.

Οι πρόσθετες παρεξηγήσεις, που αναπαράγονται από τη χρήση παραπολιτικών μεθόδων χειρομαντείας και χρησμών, πρέπει να εκλείψουν. Επιβάλλεται κάθε φορά να εντάσουμε την όποια ερμηνευτική προσπάθεια πέρα από τις προθέσεις και επιθυμίες ηγετικών προσώπων, κύρια σε συγκεκριμένες κοινωνικοπολιτικές και ιστορικές συντεταγμένες. Συντεταγμένες, που στην προκειμένη περίπτωση, καθορίζουν τόσο την πολιτική κατάσταση γενικά, όσο, ειδικότερα, το μεταπολιτευτικό ξεκίνημα, την πορεία και τωρινή προοπτική του Κεντρώου χώρου. Με μια τέτοια αντιμετώπιση του Κεντρώου χώρου, διασφαλίζεται κανείς να μην περιπέσει σε εύκολες σχηματικές και συγκινησιακές εκδοχές. Εκδοχές, που ίσως ηθελμένα ή αθέλητα, καλλιεργούν το «κλίμα» για στρατηγικά και τακτικά λάθη, μέσα από την υπερεκτίμηση ή υποτίμηση της παρουσίας αυτού του χώρου.

Με τούτο τον τρόπο είναι δύσκολο να κυριαρχήσουν εξισωτικές, ανεδαφικές και στείρες λογικές, συνοψισμένες είτε στο δόγμα «άσπρος σκύλος, μαύρος σκύλος, όλοι οι σκύλοι μια συριά», είτε στο μεταφυσικό αντίποδά-του «όλοι μια οικογένεια είμαστε». Αυτές οι λογικές αναπότρεπτα οδηγούν σε εγκλωβισμό πολιτικών επιλογών και πρωτοβουλιών και κατ' επέκταση σε στασιμότητα και ίσως πτωχεύματα του λαϊκού κινήματος.

Σε μια ενδεχόμενη επικράτησή-τους ελοχέουν κίνδυνοι, που θυμίζουν αναδρομικά είτε αποδειγμένα χρεωκοπημένους «αριστερούς κρετινισμούς» άλλων περιόδων, είτε ανιστόρητους συμβιβασμούς με μεταρρυθμιστικές αυταπάτες και φιλελεύθερες αναστροφές.

Χωρίς σκόπιμες αφαιρέσεις, παραπλανητικές εκλογικεύσεις και υπαρκτούς μετεωρισμούς, η «ξεροκέφαλη και ανυπόμονη» ελληνική πραγματικότητα μέσα από τις αντιφάσεις, τις αντιθέσεις και τη δυναμική-της, έχει σαν κεντρικό πολιτικό ζητούμενο την αξιόπιστη (προς το λαό και όχι προς τους «φωτισμένους» μεταπράτες και επενδυτές της πολιτικής) *άρθρωση μιας άμεσης και συνολικής πρότασης εξουσίας*. Μια άμεση και συνολική πρόταση εξουσίας, που

θα οικοδομείται με την ενεργητική καθημερινή συγκατάθεση των λαϊκών μαζών και θα προωθείται με τη δυνατή ευρύτερη συσπείρωση και πολύμορφη συνεργασία των δημοκρατικών δυνάμεων. Το Κέντρο σαν όμορος χώρος προς τη Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ, έχει εσωτερικεύσει στο πρόσφατο παρελθόν τις συνέπειες βασικών πολιτικών διαφοροποιήσεων και κοινωνικών μεταλλαγών και τώρα τις εκρηκτικές τάσεις μιας χρόνιας και ολόπλευρης κρίσης. Ο προσανατολισμός αυτού του χώρου - σύνορου, έστω και σε φάση «φθοράς και αφαρσίσεως»-του, αποκτά μία συγκεκριμένη επικαιρότητα και στρατηγικότητα.

Η αναγκαιότητα και η χρησιμότητα της πολιτικής ύπαρξης και κομματικής συγκρότησής-του, θα πρέπει διαλεκτικά να συνδεθεί:

Κύρια με την κρίση και την εμφανή αδυναμία της Ν.Δ. (και της Δεξιάς συνολικά), να αναπαράγει και να εγγυηθεί το δυνατό, μεγαλύτερο εύρος μιας βιώσιμης πολυκομματικής συμμαχίας του μονοπωλιακού κεφαλαίου. Μιας συμμαχίας, που θα αμβλύνει τις επί μέρους διαφορές και τριβές, θα ενσωματώνει τις οριακές συγκρούσεις και ασφαλώς θα εμπεδώνει στο εθνικό, πολιτικό, κοινωνικό και ιδεολογικό πεδίο, το συναπτόμενο συμβιβασμό των επί μέρους μεριδίων της άρχουσας τάξης.

Τα άρθρα του Κώστα Δολιανίτη και Σ. Γκορίτσα είναι γραμμένα από κομματική σκοπιά. Ο Κ. Δολιανίτης, στέλεχος του ΠΑΣΟΚ, επιχειρεί μια καταγραφή του ρόλου των κεντρώων δυνάμεων μέσα από το αναλυτικό πρίσμα της γενικότερης στρατηγικής του ΠΑΣΟΚ. Ο Σ. Γκορίτσας, στέλεχος του ΚΟΔΗΣΟ, επιχειρεί την αποσαφήνιση ορισμένων στοιχείων της φυσιογνωμίας του κόμματος αυτού.

Καθώς και με τη *ζωτική σημασία* για το λαϊκό κίνημα και τους φορείς-του να σφυρηλατηθεί, μέσα από την ιεράρχηση στόχων και επιλογών, ένα συγκεκριμένο ενωτικό - ανοιχτό δημοκρατικό πλαίσιο μαζικής-του δράσης και συνεργασίας. Ένα τέτοιο πλαίσιο μαζικής δράσης και συνεργασίας προϋποθέτει μια παράλληλη, αλλά κι αυτόνομη συμπίεση όλων των υπαρκτών δημοκρατικών δυνάμεων — με μικρή ή μεγάλη επίρροη — που αγωνίζονται για μια πραγματική αλλαγή και μπορεί να έχει σαν πρωταρχική επιδίωξη την απομάκρυνση της Δεξιάς από την εξουσία, χωρίς όμως να τελειώνει και να εξαντλείται σ' αυτή. Ένα τέτοιο ενωτικό πλαίσιο μαζικής δράσης — σαν αντανάκλαση της δημοκρατικής συσπείρωσης των λαϊκών δυνάμεων — δυσχερής εξασφάλιζει την πολιτική και ιδεολογική απομόνωση της επίσημης γραμμής και των εκφραστών της Δεξιάς. Ταυτόχρονα θα καταδικάζει τη Δεξιά, να ανακυκλώνει και να περιφέρει *μόνο* τον «αμαρτωλό» εαυτό-της στον κατήφορο της ήττας-της, ΧΩΡΙΣ συνοδούς και «δημοκρατικά δεκανίκια».

Μια «πειστική» ανίχνευση της παραπάνω διαπίστωσης ανοίγει μια παρένθεση, πριν την καθ' αυτό αναφορά και ανάλυση για τα τεκταινόμενα στο χώρο του Κέντρου. Κρίνεται σαν απαραίτητη και υποχρεωτική μια παρέκβαση, που θα σχετίζεται με την υπάρχουσα πολιτική συγκυρία, καθώς και με το στίγμα των δύο πρωταγωνιστικών κομματικών φορέων, δηλ. του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ.

Ο περιορισμός χώρου, αλλά και η ίδια η σκόπευση του άρθρου επιτρέπει και δικαιολογεί μια «αυθαίρετη και αξιωματική» χρήση ενός συγκεκριμένου δεδομένου, που εκλαμβάνεται για άλλους σαν υποθετικό και άλλους σαν πραγματικό. Μέσα σ' ένα κλίμα σοβαρής κρίσης διεθνών σχέσεων, αναδυόμενης ψυχροπολεμικής λογικής, και επιχειρούμενου νέου παγκόσμιου καταμερισμού από τις ΗΠΑ, η Ελλάδα προβάλλει σαν *ο πιο αδύνατος κρίκος* στο νευραλγικό χώρο της Ευρώπης, της Ν.Α. Μεσογείου και των Βαλκανίων. Μετά την «πειθαρχημένη ενσωμάτωση» και τη διάσταση των λαϊκών δυνάμεων στο Νότιο άξονα της Ευρώπης (τούτο δεν αποτελεί αιχμή και αφορισμό για τη φυσιογνωμία και την ιστορική πορεία, αλλά αναγνώριση της πολυπλοκότητας και της εθνικής ιδιομορφίας του προοδευτικού κινήματος στις αντίστοιχες χώρες) μετά την ευκταία και ομαλή πορεία μετάβασης χωρίς κλυδωνισμούς και αποσταθεροποιήσεις στη μετα-ΓΙΤΟϊκή Γιουγκοσλαβία μετά την εγκαθίδρυση της αμερικανόπνευστης στρατιωτικής δικτατορίας στην Τουρκία και μετά την πρόσφατη κρίση και αναδιάρθρωση του αντιιμπεριαλιστικού - αντιισιωνιστικού μέτωπου των χωρών της Εγγύς και Μέσης Ανατολής — στη χώρα-μας θεριεύει απτά και άμεσα μια ελπίδα. Ανθίζει η ελπίδα για μια ΑΛΛΗ ΑΜΕΣΗ ΚΑΙ ΕΦΙΚΤΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, που ενσαρκώνει το όραμα της Εθνικής Ανεξαρτησίας, της Λαϊκής Κυριαρχίας και της Κοινωνικής Απελευθέρωσης.

Διαγράφεται στον τοπικό-μας ορίζοντα μια συνεχής και αναπόδραστη αντιπαράθεση και πάλη δύο ριζικά διαφορετικών στρατηγικών. Δύο στρατηγικών, που εκφράζουν ανταγωνιστικά, εθνικά, πολιτικά και κοινωνικά συμφέροντα και προσανατολισμούς, χωρίς καμιά προκαταβολική — επαγγελλόμενη ή λανθάνουσα — πρόθεση νόθευσης και συμβιβασμού.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο των ασυμβίβαστων στρατηγικών, οι κοινωνικοί αγώνες και συγκρούσεις περικλείουν μια εθνική, πολιτική και ιδεολογική δυναμική, που παίρνει αντικειμενικά τη μορφή μιας κυρίαρχης διπολικής αναμέτρησης ανάμεσα στις δυνάμεις της Αλλαγής και της συντήρησης. Αυτή η σχηματική (αλλά με όλες τις διαβαθμίσεις-της) πολιτική πόλωση, δεν προέρχεται από κάποια υποχθόνια μεθόδευση και ατομική παρόρμηση, αλλά αντίθετα αποτελεί αντανάκλαση της υπάρχουσας και εξελισσόμενης κοινωνικής πόλωσης. Είναι αναμφισβήτητη αλήθεια και καθημερινή εμπειρία ότι:

— Η στρατηγική της άρχουσας τάξης έχει σαν κύριο πολιτικό εκφραστή το κόμμα της Ν.Δ.,

— και η στρατηγική των λαϊκών δυνάμεων για την πρόωθηση και την πραγματοποίηση της Αλλαγής, έχει σαν βασικό πόλο αναφοράς και κύριο μοχλό (αλλά όχι μοναδικό), το ΠΑΣΟΚ.

Σίγουρα βρισκόμαστε, 6½ χρόνια μετά τη μεταπολίτευση, στο σταυροδρόμι των πιο κρίσιμων πολιτικών και κοινωνικών εξελίξεων, που θα σφραγίσουν ανεξίτηλα την πορεία του λαού και του έθνους-μας. Για πρώτη φορά, μετά από πολλές δεκαετίες, είναι ορατή και χειροπιαστή τόσο η δυνατότητα απομάκρυνσης της Δεξιάς, όσο και η προοπτική ενός Δημοκρατικού και Σοσιαλιστικού μετασχηματισμού. Με ρυθμό χιονοστιβάδας ωριμάζει η θέληση, δυναμώνει, η απαίτηση και εστιάζεται η δράση στον κεντρικό στόχο της ριζικής αλλαγής, που

η αφετηρία-της συνοψίζεται στο αμετάθετο σύνθημα - επιλογή: «να φύγει η Δεξιά από την Εξουσία».

Αντικειμενικά βρισκόμαστε μπροστά σε μια *Δημοκρατική πρόκληση του Ελληνικού λαού*, χωρίς κανένα περιθώριο ιστορικής υπεκφυγής και πολιτικής μετάθεσης και απόθωσης. Τούτη η ιστορική πρόκληση, σαν καθημερινό βίωμα και σαν μελλοντική εκβασή, εκπορεύεται από οδυμένες και εκρηκτικές πολιτικές και κοινωνικές αντιθέσεις και στηρίζεται σε υπαρκτούς και εν δυνάμει διαμορφούμενους λαϊκούς συσχετισμούς των — κατά τόπους και κατά χώρους — μαζικών κινήματων.

Το λαϊκό κίνημα με την ενυπάρχουσα *δημοκρατική, αντιιμπεριαλιστική και σοσιαλιστική δυναμική-του*, έτσι κι αλλιώς δημιουργεί με πρωτοβουλία-του σημαντικές ρωγμές και διαταραχές σε παγιωμένες ισορροπίες, βηματοδοτώντας σταθερές διαδικασίες ανατροπής και μετασχηματισμού στο εθνικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό STATUS. Ένα STATUS που έχει θεμελιωθεί από την πολύχρονη εξουσία της Δεξιάς σ' όλες τις αναδρομικές αποχρώσεις-της, σύμφωνα με τις επιταγές της μεγαλο-αστικής τάξης.

Έτσι οι εκλογές του '81, σαν έγκυρη και κεντρική πολιτογράφηση μελλούμενων και αποφασιστικών ανακατατάξεων, δεν είναι μια διαδικασία ρουτίνας και εθιμοτυπικό γεγονός. Και τούτο, γιατί αναμφίβολα συμπεκνώνουν σ' όλες τις διαστάσεις την εθνική, πολιτική, ταξική και ιδεολογική διαπάλη των προηγούμενων χρόνων. Σ' αυτές τις εκλογές - ορόσημο, άμεση και πρωταρχική επιδίωξη είναι να αλλάξουν η πολιτική και η ταξική φύση και οι φορείς της εξουσίας. Η επερχόμενη αναμέτρηση — πέρα από τα ακραία «κρούσματα» εκλογο-φοβίας, εκλογο-ανάπαυσης και εκλογο-σομπισμού ορισμένων «αυτοαναγορευμένων» διαμεσολαβητών και μυστών της πολιτικής — εμπεριέχει, έστω ανολοκλήρωτα, τα στοιχεία μιας *ΕΔΩ και ΤΩΡΑ* συνολικής ρήξης καταγραμμένης το ίδιο έντονα τόσο στο θυμικό όσο και στη συνείδηση των λαϊκών μαζών. Οι εκλογές — είτε το θέλουν είτε όχι ορισμένοι «κακέκτυποι» εραστές κάποιας υπερβατικής και μυθικής καθαρότητας, που αρνούνται πεισματικά το «λαϊκισμό» και τα «αλαλάζοντα μικροαστικά πλήθη», συνιστώντας αναμονή και «τσιτατολογική» κατάδυση για τη συγκρότηση του «επαναστατικού υποκειμένου» — ανοίγουν μια καινούρια, ανεπανάληπτη και αβίωτη φάση. Μια πρωτόγνωρη φάση στην πάλη για τη ριζική αλλαγή, όπου θα δοκιμαστούν όχι μόνο οι στρατηγικές των πολιτικών φορέων, αλλά και η ατομική στάση και πρακτική του κάθε ένα (κύρια των «προνομιακών διανοούμενων», «οργανικών» και «ανόργανων»).

Το ΠΑΣΟΚ έχει διακηρύξει, πως θα επαναλάβει την δικαιωμένη (το 1974 και το 1977) επιλογή της *αυτόνομης* εκλογικής-του καθόδου (εκτός βέβαια από την περίπτωση απόλυτα δυσμενούς και προκλητικού πλειοψηφικού εκλογικού νόμου στην όποια μορφή-του).

Η *αυτόνομη καθόδος* στις εκλογές και η *Αυτοδύναμη διεκδίκηση* της Εξουσίας, σαν επιλογές, ταυτίζονται με *κατασταλαγμένη και συνειδητή προεκλογική άρνηση της οιασδήποτε — είτε στενής είτε ευρείας — συμφωνίας κορυφής και μετωπικής πολιτικής σύμπραξης*.

Για το ΠΑΣΟΚ φαίνεται να αποτελεί οριστική και κοινή πεποίθηση ότι τα προεκλογικά κατασκευασμένα σχήματα και οι προσυμφωνίες κορυφής:

— Αλλοιώνουν, με τους συμφητισμούς και τις διαπραγματεύσεις, τη φύση των στόχων και το ρυθμό της αλλαγής.

— Εγκλωβίζουν και «αγκυλώνουν» τη δυναμική της αλλαγής, μιας και δεν έχει προηγηθεί νωπή και έγκυρη καταγραφή της λαϊκής θέλησης και εντολής.

— Ενέχουν το σπέρμα της διάσπασης κορυφής, που, ανεξάρτητα από ευθύνες, φέρνει τις περισσότερες φορές τη δυσπιστία, την απογοήτευση και την παραιτήση των λαϊκών μαζών.

Η ριζική αλλαγή είναι μια πολυσύνθετη διαδικασία, με κύρια χαρακτηριστικά την πολιτική ανασύνθεση και ενσωμάτωση της πλατειάς συμμαχίας των εκμεταλλευόμενων και μη προνομιούχων Ελλήνων, μέσα από μια πορείασύνγκλισης και ενοποίησης αγώνα, στόχων, συμφερόντων, οραμάτων και ιδανικών, που αρθρώνονται σε μια *ενιαία στρατηγική*. Σύμφωνα με τις αντιλήψεις του ΠΑΣΟΚ, μια τέτοια ενιαία στρατηγική:

— ΔΕΝ προκύπτει από μια προκαταρκτική συνάντηση εκλογικών ποσοτών, αλλά ούτε και προάγεται από μια πρόσκαιρη και συμβατική συγκόλληση των «οροφών» των συμβαλλομένων κομμάτων. Η ίδια η διαδικασία της «προεκλογικής αριθμητικής», που καταλήγει σε κάποιο άθροισμα — έστω πάνω από 50% — αρνείται, αναστέλλει και ακυρώνει τη δυνατότητα ενοποιητικών πρωτοβουλιών κοινωνικής απελευθέρωσης και χειραφέτησης κατά χώρους και κατά τόπους των ερ-

γαζομένων.

— ΔΕΝ αποτελεί μια τυπική, τμηματική και ασύνδετη συνάθροιση κλαδικών παραπόνων και διαμαρτυριών διαφόρων ετερογενών στρωμάτων και ομάδων, χωρίς σφυρηλατημένο, συνεκτικό, αταλάντευτο και συγκεκριμένο πρόγραμμα Αλλαγής, που οργανικά συνενώνει και συναρθώνει τα αντικειμενικά και μακροπρόθεσμα συμφέροντά-τους.

Δεν θα ήταν άσκοπο και άκαιρο να γίνει μια απόπειρα συνοπτικής αποκρυπτογράφησης των βασικών κατευθύνσεων του ΠΑΣΟΚ, όπως αυτές έχουν επεξεργαστεί σε κείμενα, κύρια του Προέδρου-του Α. Παπανδρέου και του Εκτελεστικού Γραφείου, και έχουν επικυρωθεί σαν ντοκουμέντα από την Κεντρική Επιτροπή στη 2η και 5η Σύνοδό-της.

Σ' αυτά τα ντοκουμέντα γίνεται φανερό ότι η πρόταση-γραμμή της Εθνικής - Λαϊκής Ενότητας (Ε.Λ.Ε.) δεν περιέχει ψήγματα *λαϊκομωβικής λογικής*, δεν είναι ένα προσκλητήριο για συνένωση πολιτικών - κομματικών «οροφών» και ούτε πρόκειται να μετεξελιχτεί σ' ένα συμβόλαιο κορυφής. Αντίθετα η Ε.Λ.Ε., σκιαγραφεί μια *αυτόνομη στρατηγική συσπείρωσης κοινωνικών* δυνάμεων, ενταγμένη στην προοπτική του δημοκρατικού δρόμου για μια αντιπαράθεση και ρήξη με τη Δεξιά, το σύστημα εξάρτησης και την άρχουσα τάξη. Η Ε.Λ.Ε. δεν είναι μια *ευκαιριακή στρατηγική* είτε εποχιακής διαμαρτυρίας είτε συντήρησης και οριακής αντιπολιτευτικής αύξησης των κομματικών δυνάμεων. Αντίθετα η Ε.Λ.Ε. αποτελεί μια στρατηγική Εξουσίας, που διαμορφώνει τους απαραίτητους κοινωνικούς όρους και πολιτικές προϋποθέσεις για τη συγκρότηση μιας αυτοδύναμης διαλεκτικής λύσης Ανεξαρτησίας, Δημοκρατίας και Σοσιαλισμού, στα πλαίσια ενός νέου ιστορικού και κοινωνικού συνασπισμού εξουσίας.

Όμως αυτό δεν σημαίνει από τη μεριά του ΠΑΣΟΚ υποτίμηση και παραγραφή των άλλων πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων, των υπαρκτών στο φάσμα της δημοκρατικής αντιπολίτευσης, ούτε του ρόλου-τους και του «ειδικού»-τους βάρους στον αγώνα απομάκρυνσης της Δεξιάς και στο *προχώρημα της Αλλαγής*.

Συστατικό και αλληλένδετο στοιχείο που ολοκληρώνει την Ε.Λ.Ε. σαν σύλληψη, είναι η Ανοιχτή Δημοκρατική Δράση με όλες τις δυνάμεις του δημοκρατικού - αντιπολιτευτικού και αντιδεξιού χώρου. Με την ανοιχτή δημοκρατική δράση σαν μέσο, πρέπει κάθε φορά να αναπτύσσεται ένα ενωτικό - μαζικό πλαίσιο συνεργασίας και πρωτοβουλιών, που θα ενσαρκώνουν και *τώρα και μετά*, τη δυναμική του εκλογικού ποσοστού της μελλούμενης δημοκρατικής νίκης. Βέβαια αυτό το ενωτικό πλαίσιο συνεργασίας και δράσης δεν σημαίνει *υποθήκευση* της φαισιογνωμίας των θέσεων, που προγράμματος και της οργανωτικής ιδιαιτερότητας του κάθε κόμματος. Δεν σημαίνει επίσης ενόχληση κορυφής, με προεκλογικές διομολογήσεις και συναλλαγές. Αντίθετα, σημαίνει αναγνώριση μιας οργανικής αγωνιστικής σύγκλισης και συμπόρευσης υπαρκτών πολιτικών φορέων και παρατάξεων, σε στόχους κοινούς, αφού πρώτα ο καθένας, μέσα από την αυτόνομη εκλογική του κάθοδο, θα καταγράφεται σαν ποσοστό και συσχετισμός με συγκεκριμένη πολιτική και κοινωνική εμβέλεια. Μέσα από την ανανέωση της ετυμηγορίας θα προκύπτουν νέες πολιτικές και κομματικές αναδιατάξεις. Με τη σειρά-τους αυτές οι αναδιατάξεις θα προβάλλουν και θα διασφαλίζουν ανάλογα με τη συγκυρία κάθε φορά, *νέα πεδία και νέες μορφές* μαζικών συνεργασιών και κεντρικών αρθρώσεων, με αντικειμενικό και αποκλειστικό κριτή τον ίδιο τον λαό.

Η Ν.Δ., μετά τις εκλογές του '77, για την υλοποίηση των βασικών-της στόχων και το οριστικό κλείσιμο ορισμένων εκκρεμοτήτων (όπως ΕΟΚ, ΝΑΤΟ, Βάσεις, Αιγαίο, Κύπρος, Προεδρία, θεσμοί, κλπ.), ενταγμένων σε μια σίγουρη και αδιαπραγμάτευτη *μονοκομματική προοπτική*, υποκίνησε τη διαδικασία διεύρυνσης-της προς το κέντρο. Τούτη η διαδικασία δρομολογήθηκε αναγκαστικά σαν συνέπεια των αποτελεσμάτων των εκλογών του '77, που φανέρωσαν παραστατικά τον πολιτικό επαναπροσδιορισμό των λαϊκών μαζών και τη δημιουργία νέων δυναμικών δεδομένων και νέων συσχετισμών. Στη μετεκλογική φάση διαμορφώθηκαν οι απαραίτητοι όροι, με ευνοϊκές προδιαγραφές, για τη μαζική πάλη των λαϊκών δυνάμεων ενάντια στην κυριαρχία και την ηγεμονία της άρχουσας τάξης.

Η αποτελεσματική ανάσχεση των δυνάμεων της αλλαγής και κύρια του ΠΑΣΟΚ, συνδέθηκε άρρηκτα στην πολιτική στρατηγική της Δεξιάς με την εξαφάνιση του Κέντρου, έτσι ώστε να διευκολύνεται μια τυποποιημένη καπνελεία εθνικοφοροσύνης και ιδεολογικής πλώσης, με την επίσειση του κινδύνου του «λαϊκού μετώπου». Μια «αξιόπιστη» κινδυνολογία για την απειλή του «λαϊκού μετώπου», καθώς και μια σειρά ιδεολογικών παραποιήσεων και προκλήσεων, (π.χ. «μονοκομματισμός», «χάος», «μυστικός στρατός», «κολχός», «απομονωτι-

σμός», κλπ.), αποβλέπουν:

— Από τη μια μεριά στην διασφάλιση της εσωτερικής συσπείρωσης ενόχλητας των παραγόντων της Ν.Δ., της ενσωμάτωσης της ακροδεξιάς και της στεγανοποίησης του κρατικού μηχανισμού.

— Από την άλλη, να ακινητοποιήσει και να «θωρακίσει» με φόβο τον ευρύτερο συντηρητικό χώρο και τα μικρομεσαία στρώματα από τις έντονες κοινωνικές διεργασίες, δυναμώνοντας την εκλογική και ταξική συμμαχία του μονοπωλιακού κεφαλαίου.

Η αποτυχία και η αναστολή του πειράματος για τη θεμελίωση ενός πλατιού κεντροδεξιού σχήματος πρέπει να θεωρείται πια δεδομένη.

Αποτυπώθηκε πρακτικά στα αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών του '78. Επικυρώνεται από τις υπόγειες και ανασφαλείς μεθοδεύσεις της ηγεσίας της Ν.Δ. (η τουλάχιστον ενός μέρους-της), είτε για διτλασιασμό του αριθμού των υποψηφίων βουλευτών, είτε για πιο «συμφέρουσα» τροποποίηση του εκλογικού νόμου.

Η επιλογή της *διεύρυνσης* της Δεξιάς, που πήρε τη μορφή μιας βίαιης και συναλλακτικής μετατόπισης, μιας άνευ όρων προσχώρησης ενός τμήματος της «οροφής», αλλά *όχι* και της λαϊκής βάσης της Ε-ΔΗΚ, αποδείχνει:

— Την απαρχαιωμένη αντίληψη, την ανεπάρκεια και την κρίση της Ν.Δ. γύρω από ζητήματα συμμαχιών, αλλά και την εμμονή-της να διαιωνίζει την μονοκομματική εξουσία-της.

— Την απόλυτη δέσμευση της πολιτικής της Ν.Δ. από τις ιμπεριαλιστικές μητροπόλεις και το μονοπωλιακό κεφάλαιο, που δεν επιτρέπει καν οριακές προσαρμογές και πραχωρήσεις για πολυκομματικές αστικές συμπλεύσεις.

— Την αδήριτη εσωτερική ανάγκη της Ν.Δ. να ανανεώσει και να εκσυγχρονίσει το προσώπιο-της μέσα από την αναζήτηση «δημοκρατικού άλλοθι».

Είναι γεγονός όμως, πως ταυτόχρονα με την προσπάθεια διεύρυνσης της Ν.Δ. προς το κέντρο, παρατηρήθηκε μια σκλήρυνση και κατωλισθήση των θέσεων-της σε κατεύθυνση ακροδεξιά, καθώς και μια βαθμιαία απορόφηση βουλευτών και πολιτευτών της Ε.Π. (Αποστολάκος, Παπαευθυμίου κ.ά.). Αυτή η «ληστρική» προέλαση της Ν.Δ. στις «οροφές» των γειτονικών-της χώρων (κέντρο και ακροδεξιά), αποκάλυπτε από τη μια μεριά την απεινωμένη κίνησή-της για την «εξισορόπηση» της πολιτικής και εκλογικής-της καθίζησης, καθώς και τη σταθερή-της διάθεση να αντιμετωπίσει *μετωπικά και αδιάσπαστα* την επερχόμενη άνοδο του ΠΑΣΟΚ. Παράλληλα, ανάλογα με τα εκλογικά αποτελέσματα του '81, αφού θα «καλύπτει» έναν ευρύ πολιτικό χώρο με υπαρκτές στους κόλπους-της δύο σχηματικά και οριακά διαφοροποιημένες τάσεις, να διαθέτει την ευχέρεια «σχάσης» των δυνάμεών-της. Είναι πολύ πιθανό, μετά από εκλογική ήττα και αδυναμία συγκρότησης κυβερνητικού σχήματος, να γίνει διάσπαση της Ν.Δ. σε δύο κόμματα, με σκοπό την αύξηση της εκλογικής-τους απήχησης και «πολυσυλλεκτικότητας». Ανεξάρτητα όμως από την ύπαρξη δύο κομμάτων και τις συνεπακόλουθες πολιτικές και κοινωνικές επί μέρους διαφορές, βασική-τους επιδίωξη θα είναι — μέσα από την «κατάλληλη» ρύθμιση του εκλογικού συστήματος η από κοινού διατήρηση της εξουσίας στη βάση της *συμπληρωματικότητας* και *όχι της εναλλαγής*. Σε μια τέτοια περίπτωση, τον κρίκο ενότητας και συνοχής του κυβερνητικού συνασπισμού θα επιδιώχεται για να αποτελέσει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ενοφθαλμιζόντας στην Ελλάδα κάποια μηχανιστική απομίμηση του γαλλικού πρότυπου διακυβέρνησης.

ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Το νήμα της πολυδαίδαλης συνέχειας του Κεντρώου — Φιλελεύθερου — Δημοκρατικού χώρου, είναι αρκετά μακρύ, μιας και συνενώνει την παράδοση και την ιστορία πολλών δεκαετιών της ελληνικής πολιτικής ζωής. Στον τόπο-μας οι πολιτικές εξελίξεις των 70 τελευταίων χρόνων έχουν σημαδευτεί άλλοτε θετικά, άλλοτε αρνητικά, από την ύπαρξη αυτού του χώρου, τότε σαν κυβέρνηση, τότε σαν αντιπολίτευση, τότε με συγκροτημένη και ενιαία έκφραση και τότε με πολυδιασπάσεις και πολυπρόσωπες ηγεσίες. Εκείνο όμως, που τώρα μας ενδιαφέρει εδώ, είναι η πρόσφατη περίοδος, όπως εγκαινιάστηκε με τη νόθα μεταπολίτευση του '74.

Το πρώτο μεταπολιτευτικό κυβερνητικό σχήμα δεν ήταν τίποτε άλλο παρά ένας μεταβατικός συνασπισμός εξουσίας, που συσπείρωνε το δυνατό μεγαλύτερο και ποικιλόμορφο τόξο του αστικού χώρου και φανέρωνε την εξελικτική μετατόπιση και άμβλυνση των αστικών κομματικών διαφοροποιήσεων στα 7 χρόνια της δικτατορίας. Η συμμετοχή του Κεντρώου χώρου (σαν ΕΚ-ΝΔ) σ' αυτό, ήταν σημαδιακή και

δηλωτική για τη φυσιογνωμία, τον προσανατολισμό και την πορεία του. Αποτέλεσε μια «πρώτη» προσέγγιση και ανοιχτό «συγχρωτισμό» όλων των εν γένει εκπροσωπήσεων του αστικού χώρου, που δυνητικά προάλειψε μια μελλοντική πολιτική σύμπλευση και συμβίωσή-τους, είτε μέσα από ανοιχτή κυβερνητική σύμπραξη, είτε μέσα από «αντιπολιτευτική ανοχή».

Όμως, εκτός από τη συμμετοχή των φορέων του Κέντρου στη μεταπολιτευτική κυβέρνηση και τα ίδια τα αποτελέσματα των πρώτων εκλογών (20%) έδειξαν και τότε, δείχνουν και τώρα, πως το 1974 αποτελούσε ένα μεσοσταθμό του Κεντρώου χώρου σε σύγκριση με δύο ακραία παραδείγματα: του 1964 και του 1980.

Από το 1974 άρχισε να φαίνεται, πως τόσο η κοινωνικο - οικονομική διάρθρωση της χώρας-μας, όσο και η καινούρια πολιτική συγκυρία, με τις ενδιάμεσες μεταλλαγές, έθεταν σε σοβαρή αμφισβήτηση την προδικτατορική ύπαρξη δύο μεγάλων «κυβερνητικά αυτοδύναμων» αστικών κομμάτων. Οι βαθιές αλλαγές και ζυμώσεις της τελευταίας 15ετίας επιτάχυναν την πολιτική μετατόπιση των λαϊκών μαζών και επενεργούσαν αποφασιστικά στη διαμόρφωση και στον προσανατολισμό νέων πολιτικών φορέων, που δεν εύρισκαν απόλυτα την ομοιότητα και την αντιστοιχία-τους με την κομματική διάταξη της προδικτατορικής περιόδου.

Το 1974 οι κεντρώες δυνάμεις συγκροτήθηκαν και πορεύτηκαν έξω από τον πολιτικό και τον κοινωνικό ριζοσπαστισμό του λαϊκού κινήματος, ανήμπορες όχι μόνο να εκφράσουν αλλά και να παρακολουθήσουν τη δυναμική, τις απαιτήσεις και το όραμά-τους. Η ΕΚ - ΝΔ, σαν εκπρόσωπος ενός παρωχημένου φιλελευθερισμού και παρά την τωτική ένεση των φορέων της εγχώριας σοσιαλδημοκρατικής τάσης (Νέες Δυνάμεις), δεν μπόρεσε να αποτελέσει έναν ευρύ πολιτικό συνασπισμό με μαζική λαϊκή βάση, στην προοπτική μιας αυτοδύναμης κυβερνητικής εναλλαγής με τη Δεξιά.

Με την αναμόρφωση των πολιτικών και ιδεολογικών σταθερών της Ν.Δ., με την προσαρμογή-της σ' ένα «δυτικό εκσυγχρονισμό», (καθώς και οι «θεαματικές» κινήσεις-της, όπως η «αποχώρηση» από το στρατιωτικό ΝΑΤΟ, το δημοκρατικό δημοψήφισμα για την εξάλειψη της Μοναρχίας, την καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας, τις πρώτες κρατικοποιήσεις κ.ά.), η ΕΔΗΚ, εκτός από την επίκληση μιας φιλελεύθερης κληρονομιάς δεν είχε να επιδείξει παρά οριακές, επιφανειακές και ποσοτικές διαφορές. Αυτή η κρίση ταυτότητας και κρίση φυσιογνωμίας της ΕΚ - ΝΔ (και αργότερα ΕΔΗΚ) επεκτάθηκε με τη συμβιβαστική-της τακτική και τη σύμπλευσή-της με τη Ν.Δ. σε βασικές εθνικές και πολιτικο-οικονομικές επιλογές (π.χ. συμμετοχή στο πρώτο μεταπολιτευτικό σχήμα, εκλογικός νόμος '74, ΝΑΤΟ, Βάσεις, ΕΟΚ, μονοπωλία κλπ.).

Η διμέτωπη στάση της ΕΔΗΚ στην τριετία '74 - '77, με κύρια αιχμή το ΠΑΣΟΚ, πέρα από τις προθέσεις και τις σκοπιμότητες των ηγετικών-της κύκλων, θα πρέπει να ερμηνευτεί αναγκαστικά μέσα από την κοινωνική αναγωγή-της. Η ΕΔΗΚ, σαν κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, με την πολιτική-του γραμμή και την κεντρική-του εκπροσώπηση (χωρίς βέβαια να παραγνωρίζεται η λαϊκή - αγροτική - εργατική και μικροαστική προέλευση της εκλογικής-του βάσης), έκφραζε βασικά σε κοινωνικό επίπεδο:

— Κύρια τη σχέση εξάρτησης και συμβιβασμού της μη μονοπωλιακής αστικής τάξης και ορισμένων μεσοστρωμάτων με το μονοπωλιακό κεφάλαιο.

— Καθώς και την ενδομονοπωλιακή διαμάχη μπροστά στη διαγραφόμενη ένταξη της χώρας-μας στην ΕΟΚ.

Η αντιφατική και διμέτωπη πολιτική της ΕΔΗΚ επιβεβαίωνε καθημερινά τις παλινδρομήσεις και την επαμφοτερίζουσα συμπεριφορά της μη μονοπωλιακής τάξης και των ανώτερων μεσοστρωμάτων, όπως την προσδιόριζαν από τη μια μεριά η πρόσδεση-τους από τη μονοπωλιακή ανάπτυξη του καπιταλισμού και από την άλλη η δυναμική και η άνοδος των λαϊκών δυνάμεων.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ '77 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Με την εκλογική συντριβή και συρρίκνωση της ΕΔΗΚ στις εκλογές του '77 (12%) επιταχύνθηκαν και πολλαπλασιάστηκαν τα φαινόμενα διάλυσης και αποσύνθεσης. Η κρίση της ΕΔΗΚ ήταν ολόπλευρη και συνδεόταν τόσο με οργάνωση, πρόσωπα, λειτουργίες, όσο κύρια με τις πολιτικές θέσεις και επιλογές και με το κοινωνικό στίγμα της εκλογικής λαϊκής βάσης.

Ο λεγόμενος «ευρύτερος» χώρος του Κέντρου σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να εκλαμβάνεται σαν ένα πολιτικό και κοινωνικό σύ-

νολο αμετακίνητο και στεγανό. Σαν ένα κλειστό σύνολο που ανατροφοδοτείται με ένα κολοβωμένο και ξεπερασμένο όραμα και ανασυγκολλείται με δεσμούς αίματος και όρους πελατειακής πίστης προς ένα παραδοσιακό πλέγμα αντιπροσώπων — κομματαρχών — πολιτευτών.

Η διαφημιζόμενη «μεγάλη δεξαμενή των 600.000 ψήφων», το «12%», δεν βρίσκεται από το '77 και μετά μόνιμα αγκυροβολημένο σ' ένα απάνεμο λιμάνι, με διαπιστευμένη πολιτική ασυλία και κοινωνική αταραξία.

Οι 600.000 πολίτες δεν μπορεί να υπολογίζονται σαν παθητικά αντικείμενα, που άγονται και φέρονται ευθύγραμμα σε συμψηφιζόμενα εκλογικά ποσοστά. Αντίθετα, μέσα στη δίνη της πολυμορφης κρίσης αποκτούν στη συντριπτική-τους πλειοψηφία βιώματα, αποκτούν — ακαριαία ή βαθμιαία — μια άλλη ριζοσπαστική πολιτική και κοινωνική όραση.

Όμως, κατά γενική ομολογία, παραμένει πολιτικά, ιστορικά και κοινωνικά ένας χώρος *μικρός αλλά υπαρκτός*, που μπορεί να στηρίξει ένα εκλογικό ποσοστό και μια αυθύπαρκτη κομματική έκφραση του φιλελεύθερου δημοκρατικού Κέντρου. Η αυθύπαρξη αυτή κινείται μέσα σε μια οριακότητα, που προδιαγράφει ένα ρόλο απλά *συμπληρωματικό, προσαυξητικό και όχι απόλυτα ρυθμιστικό* στις επερχόμενες εξελίξεις.

Παρ' όλα αυτά, αν και με την ανατολή του 1981 διανύουμε την τελική ευθεία προς τις πιο καθοριστικές εκλογές, ο χώρος του Κέντρου παραμένει ρευστός, πολυτεμαχισμένος, χωρίς καμιά σταθερή προοπτική. Είναι δύσκολο να προβλέψει κανείς με σιγουριά, αν μέσα από ένα τέτοιο πλαίσιο αντιθέσεων και ανταγωνισμών, είναι δυνατό να προκύψουν ενοποιητικές διαδικασίες, που θα καταλήξουν όχι μόνο σε μια κοινή εκλογική κάθοδο, αλλά και σε μια κομματική συγκρότηση. Η κομματική συσπείρωση οφείλει να επιχειρηθεί σε μια εποχή «ισχνών αγελάδων» και αβέβαιου μέλλοντος. Γι' αυτό αυξάνει τόσο η κινητικότητα του χώρου, όσο και οι γενικές και θολές εκκλήσεις για ενότητα. Σήμερα έχουν διαμορφωθεί 5 πολιτικά σχήματα, που φιλοδοξούν, είτε μεμονωμένα είτε με δικούς-τους όρους ενότητας, να εκφράσουν και να καλύψουν το χώρο του Κέντρου.

Αυτά τα σχήματα είναι, κατά σειρά γένεσής-τους, τα εξής: ΕΔΗΚ — ΚΟΔΗΣΟ — Αγροτικό Κόμμα — Ενοποιητική Κίνηση Κέντρου και η Δημοκρατική Παράταξη του κ. Μαύρου.

Η ΕΔΗΚ, υπό την ηγεσία του κ. Ζιγδη, μετά από πολλούς εσωκομματικούς κλυδωνισμούς και αποσκιρτήσεις στην περασμένη τριετία, καταφερε να διατηρήσει την κομματική νομιμότητα, να διαφοροποιηθεί από την προηγούμενη συμβιβαστική τάση και να κατακυρωθεί σαν πολιτικός πόλος με φραστική αδιάλλακτη ΑΝΤΙΔΕΞΙΑ, αλλά πολλές φορές και δολιχοδρομική κατεύθυνση. Το πρόσφατο συνέδριό-του (Νοέμβρης '80) επισφράγισε την αντιδεξιά-του φυσιογνωμία και επιβεβαίωσε κάποια στοιχειώδη κομματική υπόσταση της ΕΔΗΚ σε διάφορες περιοχές και χώρους, κάτω από τη σημαία-της. Στο πρόβλημα της ενότητας του Κέντρου παρατηρούνται διαφορετικές απόψεις. Για τον κ. Ζιγδη η ενότητα προϋποθέτει αναγνώριση της ΕΔΗΚ σαν μοναδικού κόμματος, άνευ όρων προσχώρηση και αναγνώριση της κομματικής δομής. Απέναντι σ' αυτήν την ανελαστική άποψη έχει διαμορφωθεί μια άλλη, πιο ρεαλιστική, με δηλωμένους εκφραστές τους κ. Μπαντουβά, Ν. Βενιζέλο, αλλά και τον αποχωρήσαντα Μ. Ξυλούρη, καθώς και άλλα πολλά εξωκοινοβουλευτικά στελέχη, που προωθούν την ενότητα χωρίς απαραίτητο όρο την αναγκαστική αποδοχή της «μοναδικής σφραγίδας» της ΕΔΗΚ.

Το ΚΟΔΗΣΟ, από την πολιτική-του φυσιογνωμία, το πρόγραμμα, την προέλευση, την ιστορία του ηγετικού-του πυρήνα και από την κοινωνική σύνθεση της υποτυπώδους μέχρι ανύπαρκτης εκλογικής βάσης, αντιπροσωπεύει μια ατελή σοσιαλδημοκρατική απόφυση. Το ΚΟΔΗΣΟ προέκυψε, μέσα από την κρίση της ΕΔΗΚ, μετά από τη σύμπτυξη «οροφής» μιας κοινωνικοπολιτικής «ελίτ», έξω από τη συνείδηση, τη ροή και τη δυναμική των μαζικών — λαϊκών διεργασιών. Ο χρόνος έδειξε ότι ΔΕΝ αρκούν μόνο οι τυμπανοκρουσίες, οι άριστα οργανωμένες δημόσιες σχέσεις, οι διασυνδέσεις με κοσμοπολίτικα κέντρα και οι προσβάσεις στα μαζικά μέσα ενημέρωσης. Οι φορείς της καθαρόαιμης σοσιαλδημοκρατικής εκδοχής στον τόπο-μας, στην προσπάθειά-τους να μολιάσουν τον κεντρώο χώρο με «Ευρωπαϊκές» μεταρρυθμιστικές απόψεις, παράμειναν μετώροι, χωρίς εκλογική - λαϊκή βάση, χωρίς υπόσταση στις «οριζόντιες» οργανώσεις (συνδικάτα, σύλλογοι, Τοπική Αυτοδιοίκηση) κοινωνικών ομάδων.

Το ΚΟΔΗΣΟ εκφράζει τη «φωτισμένη» πτυχή της αστικής στρατη-

γικής του εκσυγχρονισμού, που εναποθέτει το πέρασμά-της στην τε-
χνοκρατική εγκυρότητα, μιας και οι διαφωνίες-του με τη Ν.Δ. δεν αφο-
ρούν το στρατηγικό προσανατολισμό, αλλά τις τακτικές επιλογές και
τη μεθοδολογία ορθότερης διαχείρισης του συστήματος. Το ΚΟΔΗ-
ΣΟ, από την ίδρυσή-του, έχει επιδείξει μια απόλυτη συνέπεια στην πο-
λιτική της «ίσης απόστασης» και του «ιδιότυπου διμετωπισμού», με
κύρια αιχμή το ΠΑΣΟΚ, αναπαράγοντας πιστά και πεισματικά την
πολιτική της ΕΔΗΚ στην τριετία '74 - '77. Η ερμαφρόδιτη πολιτική-
του είναι αντανάκλαση της συμπεριφοράς και της στάσης ορισμένων
τμημάτων της μη μονοπωλιακής τάξης και ορισμένων ενσωματωμέ-
νων μεσοστρωμάτων, που είναι αλληλέγγυα και δυνητικά συμμέτοχα
στον συνασπισμό της άρχουσας τάξης. Έτσι το ΚΟΔΗΣΟ, σαν υπό
συγκρότηση «αυτόνομο» κομματικό σχήμα, δεν είναι τίποτα άλλο πα-
ρά ένα «ευπρόσωπο» διαπραγματευτικό ατού και μέσο για μια συλ-
λογική διεκδίκηση και νομή — και τώρα και μελλοντικά — πόστων
εξουσίας.

Το χρόνιο οργανωτικό-του τέλμα, όπως και το πρόσφατο Συνεδριό-
του (Δεκέμβρης '80), πιστοποιήσαν τη μηδαμινή-του λαϊκή απήχηση.
Παράλληλα, επισημοποιήθηκε η υποδόσκουσα πολιτική και ιδεολογι-
κή κρίση και οι θετικές διαφοροποιήσεις ενός τμήματος του
κεντρικού-του επιτελείου (Μυλωνάς, Χασαπιδής, Μήνης κ.ά.), που έ-
βαλαν ανοιχτό θέμα αναστροφής της φυσιογνωμίας, τερματισμού της
«διμετώπης» πολιτικής και ριζικής άρνησης για συνεργασία με Ν.Δ.
Η σκιά των εκλογών και η διακηρυγμένη αντιδεξιά διαφαίνόμενη συ-
σπείρωση του κεντρώου χώρου, θα πολλαπλασιάσουν και θα βαθαι-
νουν τα ρήγματα και τους τριγμούς του ΚΟΔΗΣΟ. Παράλληλα είναι
σίγουρο, πως μετά από μια αυτόνομη κάθοδο-του και εκλογική-του α-
ποτυχία, θα μετεξελιχτεί μάλλον σε ένα «κοσμικό - κοινωνικό» μέγε-
θος, με αδρά χαρακτηριστικά «πολιτικού ομίλου», που τα περισσότε-
ρα μέλη-του σαν μονάδες - στελέχη, θα υπαχθούν στην διακριτική ευ-
χέρεια χρήσης και ενσωμάτωσης της «ανανεωτικής» τάσης της Ν.Δ.

Το Αγροτικό Κόμμα του κ. Μπαλτατζή δεν διαθέτει αυτή τη στιγμή
κάποιο σαφές περίγραμμα, για να μπορούμε να το κατατάξουμε. Σαν
πολιτική κίνηση που αφορά ένα συγκεκριμένο γεωγραφικό διαμέρι-
σμα (Βορ. Μακεδονία), χρησιμοποιείται από τον ιδρυτή-της και σαν
μέσο πίεσης και σαν ατού διαπραγμάτευσης προς τα άλλα κεντρώα
σχήματα, με στόχο βέβαια κάποιες μορφές ενότητας και την εκλογική
επιβίωση. Παράλληλα πρέπει να τονιστεί η αντίφαση του Αγροτικού
Κόμματος ανάμεσα στις διαψεύσεις-του για «δήθεν επικείμενη» συ-
νεργασία με τη Ν.Δ. και στη σύμπραξη-του (από το '74 μέχρι σήμερα)
με τις κυβερνητικές δυνάμεις στις συνεταιριστικές ενώσεις και την
ΠΑΣΕΓΕΣ.

Η Ενοποιητική Κίνηση Κέντρου είναι περισσότερο μια «ανομοιογε-
νής» οργανωτική πρωτοβουλία, παρά ένα πολιτικό σχήμα. Απαρτίζε-
ται από ένα ανεξακριβωτο αριθμό πολιτευτών και παραγόντων του
Κέντρου, που με τη συνένωσή-τους προσβλέπουν στην πίεση των ηγε-
τικών προσώπων του Κέντρου, για να αρχίσουν κάποιες διαδικασίες
συσπείρωσης των κεντρώων δυνάμεων.

Η «Δημοκρατική Παράταξη» ιδρύθηκε πριν από μερικούς μήνες, με
την προσωπική πρωτοβουλία του κ. Γ. Μαύρου και είναι το καινούριο
στοιχείο — ίσως αποβεί και το καθοριστικό — στο χώρο του Κέντρου.
Η «Δημοκρατική Παράταξη» δεν έχει μια δεδομένη κομματική δομή,
αλλά φιλοδοξεί να αποτελέσει:

— Τον πόλο αναφοράς μιας πανελλαδικής συσπείρωσης γηγενών -
αυθεντικών στελεχών - πολιτευτών πρώην βουλευτών του παραδοσια-
κού Κεντρώου χώρου, και

— Τον αποφασιστικό καταλύτη για μια ευρύτερη κομματική συγ-
κρότηση του Κέντρου, χωρίς αφορισμούς και χωρίς περιορισμούς
προς το στελεχικό δυναμικό των ήδη υπαρχόντων σχηματισμών.

Αυτή η προσπάθεια — παρά την κάποια αρχική δυστοκία — προχω-
ράει και βαθμιαία ολοκληρώνεται, τόσο με την πρωταρχική συσπεί-
ρωση των μέχρι τώρα «άστεγων» και διάσπαρτων, αλλά αμετακίνη-
των κεντρώων στελεχών, όσο και με τις «συνενωτικές» επαφές και τη
θετική ανταπόκριση επώνυμων εκφραστών των άλλων κινήσεων (π.χ.
Ευλόυρη — Μπαντουβά — Βενιζέλου — Μπαλτατζή κ.ά.). Η διακη-
ρυγμένη κατεύθυνση της Παράταξης Κέντρου και του ιδρυτή-της είναι
η συμβολή του παραδοσιακού Κέντρου στο μονομέτωπο αγώνα ενά-
ντια στη Δεξιά και τις επιλογές-της. Τούτο έχει ιδιαίτερη σημασία,
γιατί σημαίνει διαδικασία αναστροφής της φυσιογνωμίας του Κέντρου,
σε σύγκριση με την περίοδο '74 - '77 και αφετηρία όχι μόνο σύγκλισης,
αλλά και συμπόρευσης με τους ώριμους στόχους του λαϊκού κινήμα-
τος. Επιπρόσθετα ο νέος πολιτικός προσανατολισμός, η ουσιαστική

διαφοροποίηση και η «οριστική» απαγκίστρωση του κεντρώου χώρου
από τη μεταπολιτευτική «συγκυβερνητική» λογική με τη Ν.Δ. εκπρο-
σωπείται και εκφράζεται από τον κ. Μαύρο. Αυτό έχει μια βαρύτητα
γιατί ανεξάρτητα από λάθη και ευθύνες, συμβατικά ως πρόσωπο λει-
τούργει σαν σύμβολο ενότητας, συνοχής και κοινής αποδοχής, για την
πλειοψηφία της οριακής, αλλά υπαρκτής εκλογικής βάσης του φιλε-
λεύθερου - παραδοσιακού - Κέντρου.

Ο χώρος του Κέντρου — όπως παραπάνω αναλύθηκε στη μεταπολι-
τευτική-του περίοδο και περιγράφηκε στην τωρινή-του κατάσταση —
φαίνεται μέσα από μια αντιφατική-του πορεία να επαναπροσδιορίζε-
ται πολιτικά και να τείνει να επανακαθοριστεί κοινωνικά. Τούτη η πο-
ρεία διαφοροποίησης — στα «ακραία» δυνητικά-του όρια — ενός τμή-
ματος των αστικών δυνάμεων, δεν είναι ξεκομμένη από τον επηρεα-
σμό της ταξικής πάλης σε μία ιστορική στιγμή, όπου διακυβεύεται μια
εκκίνηση για ανατροπή της υπάρχουσας ισορροπίας. Η διαδικασία ε-
πανατοποθέτησης του Κέντρου έχει κατοχυρωθεί έμπρακτα μέσα από
τις επιλογές και τη στάση των ηγετικών φορέων-του για ζωτικά προ-
βλήματα της χώρας-μας, όπως ΝΑΤΟ, Βάσεις, Αιγαίο, Κύπρος (εδώ
δεν πρέπει να αποσιωπηθεί κάποιος ύστερος αλλά έντονος *αρνητισμός*
— χωρίς όμως να σημαίνει και ριζική άρνησή-του — για τη «Νεο-
δημοκρατική ένταξη» στην ΕΟΚ) επίσης και στα ζητήματα θεσμών
και οικονομικής πολιτικής, όπως εκλογή Προέδρου, ποινικοποίηση
πολιτικής ζωής, εκδημοκρατισμός, πληθωρισμός, συμμετοχή-
συμπάρασταση στους κοινωνικούς αγώνες κλπ.

Έχει γίνει σαφές και κατανοητό ότι το Κέντρο μπορεί να μορφοποι-
ηθεί και να ανασυγκροτηθεί, σε μια δικαιωμένη ιστορικά διαχρονική
ενότητα με παρελθόν, παρόν και μέλλον, μόνο με τη σφυρηλάτηση
μιας *ξεκάθαρης* αντιδεξιάς πλατφόρμας. Αποτελεί όρο επιβίωσης τού-
του του χώρου η εγκόλωση — εστώ διαβαθμισμένα και μερικά — των
στόχων, της επιθυμίας και της απαίτησης των λαϊκών δυνάμεων για
Ανεξαρτησία, Δημοκρατία και Αλλαγή. Αντίθετα, κάθε προσπάθεια
αναβίωσης κάποιου «ιδιότυπου διμετωπισμού», ή «ίσων αποστάσε-
ων» ανάμεσα στη Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ, είναι βέβαιο πως θα εκμηδενί-
σει το ζωτικό χώρο αυτόνομης ύπαρξης, θα προσφέρει αντικειμενικά
πολιτικό σωσίβιο στη Δεξιά και τελικά θα αφήσει την ηγεσία-του μετέ-
ωρη και έκθετη. Ακόμα, η διαδικασία συσπείρωσης και ενότητας στο
κεντρικό και ηγετικό επίπεδο δεν μπορεί να είναι *άμοιρη* από την πα-
ραδοσιακή αυθεντικότητα, τη σημερινή αξιοπιστία και εγκυρότητα,
καθώς και από το σημερινό πολιτικό-αγωνιστικό στίγμα του κάθε ηγε-
τικού προσώπου. Το σημερινό στίγμα του κάθε ηγέτη και του κάθε
συγκροτημένου φορέα του κεντρώου χώρου, θα παίρνει υπόσταση
συγκεκριμένη:

— Τόσο από τις γενικές θέσεις και την καθημερινή πολιτική
πρακτική-του,

— Όσο, κύρια, και από την αεριφραστα διακηρυγμένη άρνησή-
του για οποιαδήποτε συνέργεια και συμμετοχή-του — με τον έναν ή
άλλο τρόπο — σε συγκυβερνητικό σχήμα με — τωρινούς ή μελλοντι-
κούς — φορείς της Δεξιάς.

Βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα οι επιπτώσεις της εντεινόμενης,
παραινόμενης και πολύπλευρης κρίσης, διαπερνούν όλο το κοινωνι-
κό σώμα, αναπτύσσουν τις λαϊκές δυνάμεις και επιδρούν καταλυτικά
στον προσανατολισμό και τις θέσεις των πολιτικών σχημάτων. Κάτω
από συνθήκες «πλημμυρίδας» κι όχι ύφεσης, του λαϊκού κινήματος, ο
κεντρώος χώρος, μέσα από την αναβίπση, τον εμπλουτισμό και βά-
θαιμα της φιλελεύθερης δημοκρατικής παράδοσής-του, μπορεί να α-
ναδειχτεί σε μια μικρή αλλά υπαρκτή πολιτική και κοινωνική συνι-
στώσα για τις μελλοντικές εξελίξεις.

Atlantis

Τά πió φίνα πουκάμισα,
στίς πió χαμηλές τιμές θά τά βρείτε
στή βιοτεχνία μας

Ποιότητα καί καλό γούστο

ΠΑΡΑΣΙΟΥ 41-43 ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

τηλ. 88.39.323

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΤΟΥ Ε.Κ.Β.
ΟΙ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΓΙΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟ
ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ

ΣΤΟ ΔΙΜΗΝΙ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ ΓΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

[illegible]

Δηλώσεις του δημάρχου Βόλου κ. Κουντούρη

Διπλώσεις του ΟΕΚ στο Δημόνι
 'Η έκταση του ΟΕΚ στο Δημόνι
 δεν προσφέρεται για κατοικίες

Δίπλα προβλέπονται οι εγκαταστάσεις καθαρισμού λυμάτων, τα νέα σφαγεία και οι σιδηροδρομική γραμμή

[illegible]

Νά δημοσιευθεί τό τροποποιημένο ρυθμιστικό σχέδιο

**"Έντονες οι αντιδράσεις
για την έκταση του Ο.Ε.Κ.**

Ἀνέγερση κατοικιῶν — τὸν ζεταί — σὲ «ἐργατικά γκέτο»

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΒΟΛΟΥ
ΤΟ ΘΕΜΑ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ ΔΙΜΗΝΙΟΥ

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΔΕΚΤΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ

[illegible]

Η πέτρα του σκανδάλου
κατρακυλά
και παρασέρνει πολλούς
ηρεσιακούς παράγοντες»

ΤΟΥ ΡΕΠΟΡΤΕΡ

ΑΛΥΣΙΔΩΤΕΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ ΤΟΥ «ΑΝΤΙ»

ΤΟ ΤΕΡΑΣΤΙΟ οικονομικό και πολιτικό σκάνδαλο, που αφορούσε την αγορά οικοπεδικών εκτάσεων στον Βόλο, από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας και που αποκάλυψε το «ΑΝΤΙ» στο προηγούμενο τεύχος-του, αποδεικνύεται τώρα ότι είναι ακόμα περισσότερο εκτεταμένο και περισσότερο σοβαρό: Καθημερινά αποκαλύπτονται νέα στοιχεία, που μαρτυρούν ότι ο κύκλος των ενδεχομένων στο σκάνδαλο είναι ευρύτερος, από ό,τι είχε αρχικά επισημανθεί.

ΟΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ που έκανε το περιοδικό, έφεραν τα αναμενόμενα αποτελέσματα:

• *Ευρεία απήχηση στην κοινή γνώμη, που αντέδρασε άμεσα με διαβήματα των τοπικών φορέων, τη δημοσιότητα στον τοπικό Τύπο του Βόλου, καθώς και με την κατάθεση ερωτήσεων και επερωτήσεων από βουλευτές της Αντιπολίτευσης.*

● Πλήρης σιωπή και παχυδερμική απάθεια των αρμόδιων πολιτικών και άλλων φορέων (εκτός από μια χαμηλόφωνη και χατζηαβατική «διαμαρτυρία» του χουντικού εργατοπατέρα του Βόλου Νικ. Λάμπρα, που δημοσιεύουμε στις σελίδες αυτές και μια εξ ίσου χαμηλόφωνη, αλλά άκρως ενδιαφέρουσα επιστολή του βουλευτή της «Ν.Δ» Μπρισίμη).

ΚΑΙ «ΧΡΥΣΗ» ΣΙΩΠΗ ΑΡΜΟΔΙΩΝ – ΚΑΙ ΜΗ – ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ

ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ του «ΑΝΤΙ», στο προηγούμενο τεύχος, κατονόμαζε παράγοντες και μηχανισμούς που κινήθηκαν για να χαρακτηριστούν — παρά τις πρωθυπουργικές εντολές — σαν οικιστική ζώνη, γεωργικές εκτάσεις στο Διμήνι του Βόλου, που ανήκαν στους μεγαλοκτηματίες του Βόλου αδελφούς Αντωνίου και αδελφούς Γκόγκα. Οι εκτάσεις αυτές είχαν αγοραστεί πριν δυόμισι χρόνια με μέση τιμή 70.000 δρχ. το στρέμμα. Μετά όμως την υπαγωγή των εκτάσεων στο Ρυθμιστικό Σχέδιο, ύστερα από σειρά ανορθόδοξων ενεργειών, τα οικοπέδα αποκτούν μεγάλη αξία και ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας που αποφασίζει την αγορά-τους, τα πληρώνει προς 1.500.000 το στρέμμα. Έτσι, μια οικοπεδική έκταση, που αγοράστηκε προς 1.800.000 δρχ, πωλήθηκε τελικά στο Δημόσιο, μετά από δυόμισι χρόνια, στην τιμή των 83.000.000 δρχ.

ΟΕΚ: «Αγρόν ηγόραζε...»

Στο μεταξύ, και καθώς προχωρά η δημοσιογραφική έρευνα, πληθαίνουν τα

νέα στοιχεία που φωτίζουν διάφορες φάσεις και πτυχές του σκανδαλού του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας:

● Σύμφωνα με νεότερες πληροφορίες — και οφείλουμε με καλή θέληση να επανορθώσουμε — ο κ. Μ. Γερουλάνος, που αναφέρονταν στο προηγούμενο δημοσίευσμά-μας ότι «*ανέχθηκε τις πρωτοβουλίες*» του πρωθυπουργικού συμβούλου κ. Α. Κυριακόπουλου, φέρεται ότι είχε αντιδράσει έντονα στις μη νόμιμες μεθοδεύσεις.

Αυτό όμως, όσο και αν απαλλάσσει τον κ. Μ. Γερουλάνο προσωπικά από τις ευθύνες του σκανδάλου, επιβεβαιώνει το ίδιο το σκάνδαλο: ένας τουλάχιστον δημόσιος λειτουργός αντέδρασε γι'αυτό, προφανώς, θεώρησε τις όλες μεθοδεύσεις παράνομες και τις επεσήμανε.

● Ο κ. Λ. Κυριακόπουλος και το ΥΧΟΠ, παραγμένοι από τις αποκαλύψεις του «ΑΝΤΙ» και τις καταγγελίες που πληθαίνουν, επιχειρούν τώρα την... κατάτρηξη του εγγράφου 4849/591, που χαρακτηρίζει τις οικοπεδικές εκτάσεις

στο Διμήνη σαν οικιστικές, αφήνοντας τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας έκθετο, αφού αγόρασε αγροτικές εκτάσεις. Άλλωστε, ο Θανάσάκης Κανελλόπουλος είχε «καρφώσει» τον ΟΕΚ στη συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας (7.2.81), όταν παρατήρησε με ένα από τα συνηθισμένα ευφυολογήματά-του: «Ο Οργανισμός αγρόν ηγρόρασε...».

● Η πώληση των οικοπέδων από τους Αντωνίου και Γκόγκα προς τον ΟΕΚ σε διάστημα μεγαλύτερο των δύο χρόνων αποκλείει, σύμφωνα με τον νόμο, επανεκτίμηση από τον έφορο των αρχικών τιμμάτων και έτσι αποφεύγουν οι κύριοι αυτοί τις φορολογικές επιβαρύνσεις.

● Ο ΟΕΚ στον οποίο είχε απευθυνθεί το «ΑΝΤΙ» πριν από το δημοσίευμα, ζητώντας, ματαιώς, διευκρινίσεις — βρίσκεται σε αντιδικία με τον κ. Α. Κυριακόπουλο και ζητά την συνεπικουρία του υπουργού Κ. Λάσκαρη, που κύρια αυτός φέρει την πολιτική ευθύνη του σκανδάλου.

ΤΟ ΣΗΡΙΑΛ ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ

Υπενθυμίζουμε όσα το περιοδικό-μας κατήγγειλε στο προηγούμενο τεύχος και όσα στο μεταξύ προέκυψαν σχετικά με την υπόθεση αγοράς οικοπεδικών εκτάσεων στον Βόλο από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας και τις παραμορφώσεις του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου και Νέας Ιωνίας:

● 10.4.76 και 27.2.76:

Τα δημοτικά συμβούλια Βόλου και Νέας Ιωνίας εγκρίνουν το Ρυθμιστικό Σχέδιο της οικιστικής περιοχής που εκπονήθηκε με χρηματοδότηση του Υπουργείου Συντονισμού.

● Αρχές του 1978:

Πραγματοποιούνται αγορές οικοπεδικών εκτάσεων — χαρακτηρισμένες σαν α γ ρ ο τ ι κ έ ς — από οικονομικούς παράγοντες του Βόλου, στην περιοχή Διμήνι και εκτός της οικιστικής ζώνης. Μέση τιμή αγοράς 70.000 δρχ. το στρέμμα.

● 19.4.1980:

Το Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος κάνει αποδεκτό το Ρυθμιστικό Σχέδιο με το υπ' αριθμ. 6961/961 έγγραφό-του.

● 9.10.1980:

Ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας προκηρύσσει δημοπρασία αγοράς καταλλήλων για στέγαση εκτάσεων «ε-

ντός της καθορισμένης περιοχής του Ρυθμιστικού Σχεδίου».

● 12.10.1980:

Κατατίθεται στο Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας, το Ρυθμιστικό Σχέδιο Βόλου, όπου η επίμαχη περιοχή στο Διμήνι χαρακτηρίζεται για γεωργική εκμετάλλευσή.

● Οκτώβρης '80 — Φλεβάρης '81:

Κομματικοί παράγοντες της «Ν.Δ» και εργατοπατέρες (Λάσκαρης — Λάππας) πιέζουν για να χαρακτηριστεί η περιοχή Διμήνι σαν οικιστική.

● 7.2.1981:

Επανυποβάλλεται το Ρυθμιστικό Σχέδιο Βόλου στο Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας με την προσθήκη σαν οικιστικής της περιοχής Διμήνι. Μετά από παρέμβαση του πρωθυπουργού κ. Γ. Ράλλη απαλείφεται ο χαρακτηρισμός. Πάντως το Ρυθμιστικό δεν έχει δημοσιευθεί μέχρι σήμερα.

● 14.3.1981:

Οι κ.κ. Μάνος και Σουφλιάς ζήτησαν και πέτυχαν την αναβολή της συζήτησης σε μια επερώτηση σχετική με την τύχη του Ρυθμιστικού Βόλου με την «περιεργη» δήλωση ότι το θέμα βρίσκεται σε εξέλιξη. Και φυσικά, αφού σε τρεις μέρες θα υπογράφονταν τα συμβόλαια με τους Αντω-

● 15.3.1981:

Μετά από ενέργειες του πρωθυπουργικού συμβούλου Α. Κυριακόπουλου εκδίδεται έγγραφο του Υπουργείου Χωροταξίας (με αριθμό 4849/591/10.3.81) όπου τα επίμαχα οικοπέδα χαρακτηρίζονται σαν οικιστικές περιοχές.

● 17.3.1981:

Ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας αγοράζει τα οικοπέδα του Διμήνι με αντίτιμο 1.500.000 δρχ. ανά στρέμμα.

● 19.3.1981:

Το ΥΧΟΠ απαντά σε έγγραφο του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Βόλου, ότι «η Γενική Διεύθυνση Οικισμού του Υπουργείου δεν πρότεινε και το ΕΣΧΠ δεν θεσμοθέτησε την δημιουργία οικισμού στην περιοχή Διμήνι». Αυτά, δυο μέρες μετά την υπογραφή αγοράς των οικοπέδων από τον ΟΕΚ.

● Μετά το δημοσίευμα του «ΑΝΤΙ» στις 10.4.1981 ακολουθούν τα διαβήματα του Δημοτικού Συμβουλίου Βόλου και η ευρεία δημοσιότητα του σκανδάλου από τις τοπικές εφημερίδες «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» και «ΘΕΣΣΑΛΙΑ».

● Μέχρι σήμερα, αρμόδιοι και αναρμόδιοι κρατούν εύγλωττη σιωπή — ενώ στο παρασκήνιο βυσσοδομούν και ρίχνουν την ευθύνη ο ένας στον άλλο...

Τα «ραντεβού» του Λάππα

● Ο χουντικός πρόεδρος του Εργατικού Κέντρου Βόλου, Ν. Λάππας (χαϊδεμένο παιδί του κ. Καρακίτσου και κομματάρχης του βουλευτή της «Ν.Δ» Μπρισίμη) κινείται δραστήρια για τη συγκάλυψη της υπόθεσης, επικαλούμενος όχι πια την... «κοινωνική σημασία της στεγάσεως των εργατών» — όπως τουλάχιστον ισχυρίζονταν παλιότερα, για να δικαιολογήσει την δραστηριότητά-του — αλλά την εντιμότητα των ορκωτών εκτιμητών. (Αν και εκεί που έφτασαν τα πράγματα, η Δικαιοσύνη οφείλει να διερευνήσει την εντιμότητα πολλών κυρίων...)

Ο χουντικός εργατοπατέρας μιλώντας εξ ονόματος του Εργατικού Κέντρου Βόλου, έδωσε στον τοπικό Τύπο μιαν ανακρίνωσι (15.4.81)

«Δηλώνουμε ότι η διαδικασία της αγοράς των οικοπέδων είναι τόσο πολύπλοκη και σχολαστική που αποκλείει οποιαδήποτε σκάνδαλα, η δε ενεργός συμμετοχή δικαστικών και ορκωτών εκτιμητών στη διαδικασία της αγοράς αποκλείει και τη σκέψη για οποιαδήποτε ατασθαλία.

Το Ε.Κ.Β. είναι υποχρεωμένο να εκφράσει την λύπη-του γιατί στο κακόβουλο αυτό δημοσίευμα αναφέρεται και βουλευτής της Ν.Δ. ο οποίος από την προσπάθεια μόνον να εξυπηρετήσει την περιοχή-του, βοήθησε στην εξασφάλιση ορισμένων ραντεβού με υπηρεσιακούς παράγοντες και τίποτε άλλο, όπως άλλωστε αυτό γίνεται πολύ συχνά για τα τρέχοντα προβλήματα του Εργατικού Κέντρου».

Η «διαμαρτυρία» του Λάππα, πέρα α-

πό τον παλαιοκομματισμό που αποπνέει, ομολογεί και την ανάμιξη του κ. Μπρισίμη στην εξασφάλιση κάποιων κρίσιμων «ραντεβού». Ελπίζουμε ότι σύντομα — και μετά το... «κακόβουλο» δημοσίευμά-μας — να διευκρινιστεί σαφέστερα η σημασία αυτών των «ραντεβού».

Κατά τον κ. Μπρισίμη — όπως θα δούμε στην συνέχεια — αυτοί οι «υπηρεσιακοί παράγοντες» είναι ο ίδιος ο πρωθυπουργός...

Κατοικίες δίπλα σε χαβούζα

● Για ποιά στέγαση όμως ενδιαφερόταν ο Λάππας; Γιατί, βέβαια, «ξεχνά» ο καλός αυτός εργατοπατέρας ότι με τη διασπίθιση του δημόσιου χρήματος δεν επιτυγχάνεται η στέγαση των εργατών, αλλά το βόλεμα των ημετέρων. Αλλά και πόσο κατάλληλη είναι η περιοχή που φρόντισε — μαζί με άλλους, βέβαια, — να «εξασφαλίσει» ο Λάππας για τη στέγαση των εργαζόμενων του Βόλου;

Σχετικά με αυτό, ο δήμαρχος Βόλου κ. Μιχ. Κουντούρης, με δηλώσεις-του στις 17.4 καταγγέλει την ακαταλληλότητα των οικοπέδων που φορτώθηκε ο ΟΕΚ για να εξοικονομηθούν οι ημέτεροι της «Ν.Δ» και αναφέρει ότι:

«Πραγματικό εργατικό «γκέτο» θα δημιουργηθεί στη θέση «Πλαγιές» Μπουμπουλήθρας, αν τελικά ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας προχωρήσει με την «άδεια» του υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Πε-

ριβάλλοντος στην ανέγερση εργατικών κατοικιών».

Και συνεχίζει, προσθέτοντας ότι πέρα από το πολιτικό σκάνδαλο που δημιουργήθηκε, η περιοχή δεν προσφέρεται για ανέγερση κατοικιών, αφού μελλοντικά θα εξελιχθεί σε περιοχή υψηλής οχλήσεως, για τους εξής λόγους:

● «Δίπλα απ' το οικοπέδο θα διέρχονται οι αμαξοστοιχίες που θα προορίζονται για την προβολή του σιδηροδρομικού πορθμείου. Η κίνηση προβλέπεται αυξημένη και η όχληση μεγάλη. Παράλληλα, εκεί κοντά πρόκειται να γίνει και ο σταθμός διαλογής του ΟΣΕ της ίδιας γραμμής.

● Κοντά στο οικοπέδο του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας προβλέπεται να κατασκευασθούν σύντομα τα νέα σφαγεία, με όλες τις γνωστές επιπτώσεις για τη γύρω περιοχή. Για την εκτέλεση του έργου υπάρχει ήδη εγκεκριμένη μελέτη.

● Και το κυριότερο είναι ότι στην ίδια περιοχή τοποθετούνται απ' τη μελέτη Μαχάιρα οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας και καθαρισμού των ακαθάρτων λυμάτων του πολεοδομικού συγκροτήματος Βόλου. Είναι ενόητο ότι η ασκήσης δεξαμενή των λυμάτων θα αναδίδει δυσοσμίες.

● Παράλληλα, το «εργατικό γκέτο» του ΟΕΚ θα είναι ξεκομμένο απ' την υπόλοιπη πόλη και τις λειτουργίες-της, μακριά απ' τα σχολεία, απ' το δίκτυο υδρεύσεως και χωρίς συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση».

Ακόμη, ο δήμαρχος Βόλου κ. Μ. Κουντούρης, αναφερόμενος στην επίμαχη τροπολογία του Ρυθμιστικού Σχεδίου, χαρακτηρίσε

«αδικαιολόγητη την καθυστέρηση δημο-

21

Έτσι σε σχετική ερώτηση των βουλευτών του Κινήματος από 29.12.80 ο υπουργός κ. Πλυτάς δήλωσε στις 2.2.81 ότι ο ίδιος δεν πρότεινε και το Συμβούλιο δεν θεσμοθέτησε την δημιουργία οικισμού στη περιοχή Διμνίου. Μερικές μέρες μετά την έκδοση της αποφάσεως που έγινε στις 7.2.81 οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ κ.κ. Δ. Πιτσιώρης και Μ. Δρεττάκης με την υπ' αριθμ. 289 αίτηση κατάθεσης εγγράφου ζήτησαν από τη Βουλή σύμφωνα με τον κανονισμό να τους δοθεί η απόφαση και τα πρακτικά. Η αίτηση αυτή παραμένει αναπάντητη.

Στις αρχές Μαρτίου έρχονται προς συζήτηση στη Βουλή ερωτήσεις του ΠΑΣΟΚ σχετικά με την τύχη του Ρυθμιστικού. Όπως ανακοίνωσε το ΠΑΣΟΚ στον τοπικό Τύπο στις 14.3.81 οι υπουργοί κ.κ. Σουφλιάς και Μάνος ζήτησαν και πέτυχαν την αναβολή της συζήτησης με την περίεργη δήλωση ότι το θέμα βρίσκεται σε εξέλιξη. Μετά από αυτό την προηγούμενη βδομάδα το ΠΑΣΟΚ με ερώτηση των βουλευτών κ.κ. Δ. Πιτσιώρη και Β. Κεδικόγλου που δημοσιεύτηκε στις 9.4.81 στον τοπικό Τύπο, καλούσε για τελευταία φορά τους αρμόδιους υπουργούς να δώσουν ένα τέλος στην ύποπτη σιωπή-τους για το Ρυθμιστικό.

Μάλιστα, τονίζονταν ότι «πυκνώνουν οι φήμες για πιέσεις, ρουσφέτια και μαγειρεύματα που πιέζουν ή έχουν κιόλας πετύχει τροποποιήσεις, ώστε να ευνοηθούν μεγαλοοικοπεδούχοι, σπεκουλαδόροι της γης και βιομηχανοί».

Το ΠΑΣΟΚ έδωσε μαζί με τις δύο μαχητικές εφημερίδες του Βόλου τη μάχη για το ξεσκέπασμα μιας υπόθεσης που έχει αποκλειθεί ήδη σε παλιότερη έρευνα του περιοδικού «ΑΝΤΙ»: «Η χωροταξία των συντριπτικών συμφερόντων». (σ.σ. βλ. τ. 170, σελ. 28-32). Τα νέα συγκεκριμένα στοιχεία που παραθέτει το «ΑΝΤΙ» είναι βέβαιο ότι θα έχουν ήδη προκαλέσει την επέμβαση του εισαγγελέα.

Το ΠΑΣΟΚ θα συνεχίσει τη μάχη στη Βουλή, καταθέτοντας σήμερα και νέα σχετική επερώτηση, ενώ η συζήτηση των δύο ερωτήσεων που η κυβέρνηση σκόπευε ανέβαλε, αρχίζει σήμερα το βράδυ με πρώτο ελεγχόμενο υπουργό τον κ. Μάνο.

Τέλος, με άλλη ερώτησή-του το ΠΑΣΟΚ καλεί τον υπουργό Εργασίας κ. Λάσκαρη να δώσει λεπτομερείς εξηγήσεις για την αγορά των οικοπέδων των 83.000.000 από τον ΟΕΚ και την συμμετοχή-του στις κύριες τροποποιήσεις του Ρυθμιστικού».

Η Λάρισα — και το Ηράκλειο;

ΤΗ δημοσίευση, χωρίς «πονηρές» τροποποιήσεις, του Ρυθμιστικού Βόλου, αλλά και εκείνου για το Ηράκλειο και τη Λάρισα, ζήτησε από τον κ. Γ. Ράλλη και τον υπουργό κ. Γ. Πλυτά η Δ.Ε. του ΤΕΕ με απόφασή-της από τις 16.4.1981.

ΓΙΑΤΙ σήμερα δεν είναι μόνον το Ρυθμιστικό Βόλου, αλλά κι εκείνο της Λάρισας και του Ηρακλείου που κινδυνεύουν να ανατραπούν από τις πιέσεις των κερδοσκόπων της γης.

ΣΤΗΝ περίπτωση του Ηρακλείου φαίνονται τα ονόματα δύο πολύ γνωστών υπουργών από την Κρήτη, να έχουν αναμειχθεί...

ΑΛΛΑ, ας δούμε το κείμενο της απόφασης της Δ.Ε. του ΤΕΕ που ο πρόεδρος-του απευθύνει στον πρωθυ-

πουργό και τον υπουργό ΧΟΠ κ. Γ. Πλυτά:

Το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος υποστηρίζει θετικά κάθε προσπάθεια για τη ρύθμιση του χώρου, που θα καταλήγει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και στον περιορισμό της κερδοσκοπίας. Έτσι, άσχετα με πολλές άλλες επιφυλάξεις θεώρησε θετική την έγκριση τεσσάρων ρυθμιστικών σχεδίων από το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος (Καβάλας στις 4 Μαρτίου 1980 και Βόλου, Λάρισας και Ηρακλείου Κρήτης, στις 7 Φεβρουαρίου 1981).

Όμως, ενώ το Ρυθμιστικό Σχέδιο Καβάλας δημοσιοποιήθηκε άμεσα, τα σχέδια και οι αποφάσεις Βόλου, Λάρισας και Ηρακλείου δεν έχουν ανακοινωθεί ακόμη. Δύο μήνες μετά την έγκριση, ενώ διογκώνονται οι πιέσεις των κερδοσκόπων της γης, οι φήμες για αθέμιτες τροποποιήσεις, πολιτικές συναλλαγές και «μαγειρέματα» πολλαπλασιάζονται, με αποτέλεσμα να θίγεται καίρια ο ρυθμιστικός ρόλος της πολιτείας στον κρίσιμο αυτό τομέα.

Ζητούμε επομένως από την κυβέρνηση να δοθούν αμέσως στη δημοσιότητα οι αποφάσεις και τα σχέδια Βόλου, Λάρισας και Ηρακλείου και οι τυχόν τροποποιήσεις να αιτιολογηθούν και να τεθούν υπό την κρίση της τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως προβλέπεται από το νέο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 1065/80, άρθρο 27).

Γενικότερα, το ΤΕΕ επισημαίνει ότι μια σειρά μέτρων, αναιρούν ακόμη και τις προηγούμενες διακηρύξεις της κυβέρνησης στα χωροταξικά και πολεοδομικά θέματα και τείνουν:

1) Να καταργήσουν πλήρως το ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης (π.χ. εξαγγελία προεκλογικών αποφάσεων για την Αθήνα, προτού ζητηθεί η γνώμη των Δήμων, τροποποίηση των Ρυθμιστικών Σχεδίων μονομερώς από το ΥΧΟΠ, προγραμματισμοί και εκτέλεση μικρών εξωραϊστικών έργων σ' όλους τους οικισμούς απ' ευθείας από το ΥΧΟΠ και πολλά άλλα).

2) Να υποβαθμίσουν το ρόλο των ρυθμιστικών σχεδίων και τις δυνατότητες εφαρμογής-τους με το χαρακτηρισμό-τους ως «ενδεικτικών».

3) Να καθιερώσουν την τακτική της παλινωδίας ως μόνη μέθοδο αντιμετώπισης όλων των κρίσιμων πολεοδομικών θεμάτων (π.χ. Νόμος 947, αυθαίρετα, παραδοσιακοί οικισμοί, ρύπανση περιβάλλοντος και τόσα άλλα).

Πολύ φοβόμαστε ότι όλα τα παραπάνω εξηγούνται — αλλά δεν δικαιολογούνται — από τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στη χώρα-μας την περίοδο αυτή.

Με τιμή
Ο πρόεδρος
Ευαγ. Κουλουμπής

«Τυχάνει αναληθές»

ΑΛΛΑ αξίζει να παρουσιάσουμε ένα ακόμα έγγραφο. Το έστειλε στις 15.4.81 το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Βόλου στο ΥΧΟΠ:

«Σε παλιότερο έγγραφό-μας σας είχαμε γνωρίσει τις απόψεις-μας σχετικά με θέματα του χωροταξικού σχεδίου της περιοχής Βόλου.

Ιδιαίτερα για την περίπτωση της περιοχής μεταξύ πεδίου Άρεως και βιομηχανικής περιοχής, ζήτησαμε να μη χαρακτηριστεί σαν οικιστική διότι η δόμησή-της θα αχρηστεύσει ολόκληρη την έκταση η οποία θα πρέπει να μείνει ελεύθερα για την κάλυψη μελλοντικών

αναγκών της πόλεως, όπως επέκταση της χερσαίας περιοχής λιμένων Βόλου, εγκατάσταση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, πρασίνων κλπ.

Με έγγραφό-σας στις 19 Μαρτίου '81 μας απαντήσατε ότι η Γενική Διεύθυνση Οικισμού του Υπουργείου-σας δεν πρότεινε και το ΕΣΧΠ δεν θεσμοθέτησε «την δημιουργία Οικισμού στην περιοχή Διμνίου κλπ.».

Στον τοπικό Τύπο στις 14 Απριλίου 1981 αναδημοσιεύτηκε άρθρο του τελευταίου τεύχους του περιοδικού «ΑΝΤΙ» το περιεχόμενο του οποίου μας εκπλήσσει.

Επειδή δε υποθέτουμε ότι τούτο τυγχάνει αναληθές, λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου του πιο πάνω εγγράφου-σας, παρακαλούμε, προς καθυσύχασση των παραγωγικών τάξεων τις οποίες εκπροσωπεί το Επιμελητήριό-μας και της κοινής γνώμης της περιοχής-μας γενικότερα, όπως έχουμε το συντομότερο σχετική διάψευσή-σας».

Τα ραντεβού ή αλλιώς συναντήσεις...

Η ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ του κ. Δημ. Γκόγκα, προέδρου του ΕΒΕ Βόλου για την...

«αναλήθεια» του δημοσιεύματος του περιοδικού-μας και η πεποίθησή-του για την ειλικρίνεια του ΥΧΟΠ, ελπίζουμε ότι σύντομα θα κλονισθεί. Εάν, βεβαίως, — και όταν — επιληφθεί ο εισαγγελέας.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ότι ο βουλευτής της «Νέας Δημοκρατίας» κ. Μπρισίμης το φοβάται. Έτσι, με επιστολή-του που δημοσιεύτηκε στα κυριακάτικα φύλλα του Βόλου (19.4.81), πληροφορεί τους αναγνώστες ότι προς «αποφυγήν εσφαλμένων εντυπώσεων» αυτός καμιά ανάμιξη δεν είχε στην αγοραπωλησία.

ΤΟ ΜΟΝΟ που έκαμε, μας πληροφορεί, είναι ότι, αφού προηγουμένως συνητήθηκε, μήπως και δεν στεναχωρούν 600 οικογένειες εργαζομένων στον Βόλο «έσπευσε να εξασφαλίσει τας σχετικές συναντήσεις μεταξύ του Εργατικού Κέντρου Βόλου και του υπουργού κ. Πλυτά και του Πρωθυπουργού».

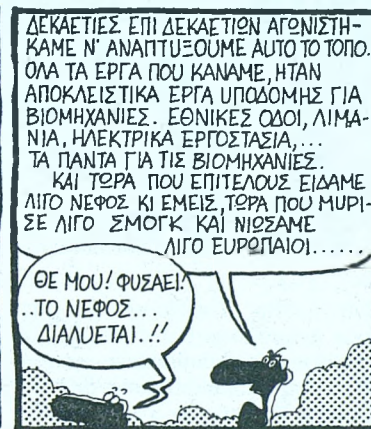
ΑΥΤΑ, λοιπόν, ο κ. Μπρισίμης... Αθώα ραντεβουδάκια κανόνισε ο άνθρωπος. Και, φυσικά, για το καλό της εργατικής τάξεως του Βόλου που εξίσου φιλόστοργα μ' αυτόν φροντίζει ο χουντικός κομματάρχης-του Λάμπας.

ΘΕΩΡΟΥΜΕ ότι μετά την αφήγηση αυτού του σενάριου που είναι «υπερταλαντικό», σε όλη-του τη σύλληψη, θα συγκινήθούν οι δικαστικές αρχές για να βρουν επιτέλους τους «νονούς» της κομπίνας.

Ο κ. ΜΠΡΙΣΙΜΗΣ πέταξε το μπαλάκι στον κ. Πλυτά και τον ίδιο τον Πρωθυπουργό κ. Γ. Ράλλη — αυτοί είναι, άραγε, οι «υπηρεσιακοί παράγοντες» που μας είπε ο εργατοπατέρα Λάμπας;

Η συγκάλυψη του σκανδάλου του Βόλου κράτησε πολύ. Εμείς, έτσι κι αλλιώς, θα περιμένουμε άλλες 15 μέρες.

ΩΣ ΤΟΤΕ...

του Νίκου Αμανίτη

Προσωποποίηση και αδιαφορία

Ζισκάρ ντ' Εσταίν

Οι προεδρικές εκλογές είναι το κορυφαίο γεγονός της 5ης Γαλλικής Δημοκρατίας.

Η πολιτική πρακτική στη Γαλλία περιστρέφεται γύρω από τον πρόεδρο: το Σύνταγμα καθιερώνει τις εξουσίες-του, εξασθενίζοντας ταυτόχρονα το κοινοβούλιο. Ο Πρόεδρος, που από το 1962 εκλέγεται με καθολική ψηφοφορία, είναι ελεύθερος να ορίσει τον πρωθυπουργό, να διαλύσει τη Βουλή, να οργανώσει δημοψήφισμα και, σε περίπτωση σοβαρής κρίσης, να γίνει, βάσει του περίφημου άρθρου 16, ένα είδος «προσωρινού δικτάτορα». Η κυβέρνηση επίσης έχει ευρείες δυνατότητες επέμβασης στο έργο του κοινοβουλίου, του οποίου ο κανονισμός ορίζεται με μεγάλη αυστηρότητα από τον ίδιο τον καταστατικό χάρτη. Το πλειοψηφικό σύστημα σε δύο γύρους, που ισχύει σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις, επιβάλλει τις συμμαχίες μεταξύ των πολιτικών σχηματισμών και την πόλωση. Με δεκατρείς εκλογές σε 19 χρόνια, η γαλλική πολιτική ζωή τείνει να γίνει μια διαρκής προεκλογική περίοδος, με όλες τις συνέπειες που αυτό μπορεί να έχει: «εκλογολατρεία», οργάνωση των προγραμμάτων, τακτικών, στόχων, με βάση τις επόμενες εκλογές. Υποτίμηση των πολιτικών κομμάτων κι εξασθένησή-τους, απ' ευθείας επικοινωνία ανώτατου άρχοντα-λαού, προσωποποίηση της εξουσίας, προεδροποίηση των πολιτικών σχηματισμών, συνιστούν το πνεύμα της 5ης Δημοκρατίας.

Σιράκ

Εναλλαγή εκλογών

Οι προεδρικές εκλογές διεξάγονται κάθε 7 χρόνια με το πλειοψηφικό σύστημα, σε δύο γύρους.

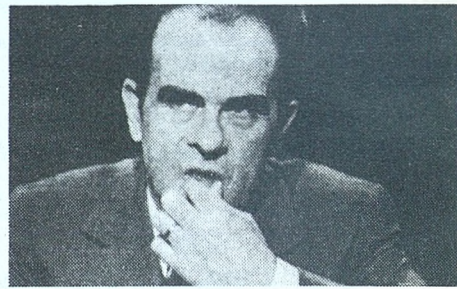
Στην περίπτωση που κανένας υποψήφιος δεν έχει συγκεντρώσει το 50% των ψήφων, ακολουθεί μετά 15ήμερο δεύτερος γύρος, όπου συμμετέχουν μόνο οι δύο υποψήφιοι, που έχουν συγκεντρώσει το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων. Οποιοσδήποτε Γάλλος πολίτης μπορεί να θέσει υποψηφιότητα για την προεδρία, αρκεί να υποστηριχτεί ενυπόγραφα από 500 εκλεγμένους, που να αντιπροσωπεύουν το λιγότερο 10 διαφορετικά γεωγραφικά διαμερίσματα. Οι κοινοβουλευτικές περιόδους έχουν πενταετή διάρκεια, ώστε, αναπόφευκτα, στο διάστημα μιας προεδρίας να μεσολαβεί τουλάχιστον μία κοινοβουλευτική εκλογική αναμέτρηση και επομένως, κίνδυνος σύγκρουσης της προεδρικής με την κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Μέχρι τώρα φάνηκε ότι η μία πλειοψηφία παρασύρει την άλλη, πράγμα που εμποδίζει

Μιτεράν

την εναλλαγή στην εξουσία και που μπορεί να έχει ανυπολόγιστες συνέπειες, αν το 50% περίπου του πληθυσμού, που αισθάνεται μόνιμα απομακρυσμένο από την εξουσία, πάψει να πιστεύει στις επόμενες εκλογές. Αυτή ακριβώς η περίπτωση σύγκρουσης των πλειοψηφιών είναι ένας παράγοντας που παίρνουν σοβαρά υπόψη τους οι πολιτικές δυνάμεις στην ανάπτυξη της τακτικής-τους.

Η προεδρική εκλογή με καθολική ψηφοφορία έφερε σημαντικές αλλαγές στο γενικότερο πολιτικό χώρο, εξαφανίζοντας όσα κόμματα αρνήθηκαν ή δεν μπόρεσαν να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα και ευνοώντας τη δημιουργία άλλων. Από το 1962 αρχίζει μια μακρά διαδικασία, που καταλήγει στα σημερινά κομματικά σχήματα. Η ανάπτυξη κομμάτων-μηχανισμών προώθησης ενός εκλεκτού στην προεδρία, είναι χαρακτηριστική αυτού του φαινομένου: οι Ανεξάρτητοι Δημοκράτες (R.I) γύρω από τον Ζισκάρ ντ' Εσταίν θα πετύχουν το 1974 το στόχο που

Μαρσάι

έχουν ορίσει από τις αρχές της δεκαετίας του '60. Η «Συνέλευση των Δημοκρατικών Θεσμών» έχει σαν ουσιαστικό σκοπό την άνοδο στο πολιτικό στερέωμα του Φρανσουά Μιτεράν. Τα «αρχαία» κόμματα που έχουν δεχθεί, σ' όλη-της τη δύναμη, τη φουρτούνα της θεσμικής αλλαγής και πλέον ακυβέρνητα, δέχονται το γιουρούσι φιλόδοξων καπετάνιων με προεδρικούς στόχους: Ο Μιτεράν πετυχαίνει την επιχείρησή-του ανανεώνοντας την S.F.I.O. και μετατρέποντάς-την στο μοντέρνο Σοσιαλιστικό κόμμα, ενώ ο Ζ.Ζ. Σερμπάν Σρεμπέρ, αποτυγχάνει με το άλλοτε μεγάλο Ριζοσπαστικό κόμμα, που θα συρρικνωθεί, διασπασθεί και ουσιαστικά θα εξαφανισθεί.

Στον πρώτο γύρο ο κάθε υποψήφιος χρειάζεται να κινητοποιήσει κυρίως τους δικούς-του ψηφοφόρους, αλλά στο δεύτερο έχει ανάγκη των ψήφων των αποκλεισμένων υποψηφίων. Πρέπει, επομένως, να συνάψει ρητές ή άρητες συμμαχίες σε εκλογική ή ευρύτερη βάση. Ο κάθε γύρος

Το επιμαχο γραφείο.

υπο-ομάδων και ειδικών συγκροτήθηκε. Στο εσωτερικό του κόμματος συναντάμε, όλο και περισσότερο, δίπλα στα ενεργά μέλη — που έφτασαν στην ηγεσία ακολουθώντας το παλιό γνωστό και μακρύ μονοπάτι — νεαρούς φερέλπιδες, που χωρίς να χάσουν χρόνο στη βάση, βρέθηκαν απότομα στην κορυφή. Μερικά ποσοστά δείχνουν καθαρά την κατάσταση: ενώ το 35% των ψηφοφόρων του Σοσιαλιστικού Κόμματος είναι εργάτες, μόνο ένα 15% των μελών, 5% των μεσαίων στελεχών και 2% της ηγεσίας, ανήκουν στην εργατική τάξη. Αντίθετα, ενώ τα ανώτερα στελέχη επιχειρήσεων και οι ελεύθεροι επαγγελματίες αποτελούν το 9% των ψηφοφόρων του Σ.Κ., αντιπροσωπεύουν γύρω στα 15% των μελών, 25% των μεσαίων στελεχών και το 80% της ηγεσίας.

Η ιστορία των εκλογών

Οι προεδρικές εκλογές εξετάστηκαν ως εδώ σαν παράγοντας μακροπρόθεσμων μεταβολών της γαλλικής πολιτικής πρακτικής. Μία σύντομη αναδρομή στο παρελθόν θα δώσει ένα συμπληρωματικό στοιχείο της εικόνας.

Η εκλογική αναμέτρηση του 1981 είναι η πέμπτη του είδους στην ιστορία της Γαλλίας. Δεν θ' ασχοληθούμε με την πρώτη, του 1848, που έδωσε Πρόεδρο το Λουδοβίκο - Ναπολέοντα Βοναπάρτη. Τρεις είναι οι εκλογές από το 1962, όταν ολοκληρώθηκε η ημιπροεδρική μορφή του Συντάγματος του 1958. Η προσεχής αναμέτρηση, ωστόσο, είναι η πρώτη που θα διεξαχθεί κάτω από κανονικές συνθήκες: Η πρώτη του 1965, είχε πειραματικό χαρακτήρα και η συμμετοχή του Ντε Γκωλ νόθευε τα δεδομένα. Η δεύτερη, ακολουθεί την παραίτηση του στρατηγού από την Προεδρία και η τρίτη, το θάνατο του Πομπιντού.

Από το Ναπολέοντα Βοναπάρτη, στον Ντε Γκωλ και στον Ντ' Εστίβ

1965 - 1969 - 1974: Προεδρικές εκλογές

15-4/Α							
Α' ΓΥΡΟΣ		1965		1969		1974	
Γκωλικοί	Ντε Γκωλ	43,7%		Πομπιντού	43,9%	Σαμπάν-Ντελμάς	14,6%
Κέντρο-Δεξιά	Λεκανυέ	15,8%		Ποέρ	23,4%	Ζισκάρ (Ανεξ.Δημοκράτες)	32,9%
Αριστερά	Μιτερράν	32,2%		Ντεφέρ(Σ.Κ.)	5%	Μιτερράν	43,3%
	(μοναδικός υποψήφιος)			Ντυκλό(Κ.Κ)	21,5%	(κοινός υποψήφιος)	
				Ροκάρ (Ε.Σ.Κ)	3,6%		
				Κριβίν (Τροτσκ.)	1,1%	Κριβίν (Τροτσκ.)	0,4%
						Λαγκιγιέ(Τροτσκ.)	2,3%
Άκρα Δεξιά		5,2%					0,7%
Διάφοροι		2,8%			1,2%		5,6%
Αποχή		14,9%			21,8%		15,1%
Β' ΓΥΡΟΣ		1965		1969		1974	
Δεξιά	Ντε Γκωλ	54,5%		Πομπιντού	57,5%	Ζισκάρ	50,7%
Κέντρο-Δεξιά				Ποέρ	42,4%		
Αριστερά	Μιτερράν	45,4%				Μιτερράν	49,3%
Αποχή		15,4%			31%		12,1%

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1965: Ένα μέρος των ψηφοφόρων της Αριστεράς έλκονται από τον Ντε Γκωλ. Το Κ.Κ.Γ βγαίνει από το γκέτο όπου βρισκόταν από το 1947. Το γεγονός ότι ο Μιτερράν είναι ο μοναδικός υποψήφιος της Αριστεράς, αποτελεί το σημείο εκκίνησης μιας πορείας που θα καταλήξει στο Κοινό Πρόγραμμα της Αριστεράς και τις εκλογικές συμμαχίες Σ.Κ. — Κ.Κ.

1969: Για την Αριστερά οι εκλογές αυτές θα σημάνουν το τέλος της Σ.Φ.Ι.Ο. — που βλέπει να καταδικάζεται η χωριστή υποψηφιότητα Ντεφέρ και η κεντρώα πολιτική της ηγεσίας της — τη δημιουργία το 1971 του Σοσιαλιστικού κόμματος και την υπογραφή του κοινού προγράμματος το 1972.

Για το κέντρο, οι εκλογές του '69 αποτελούν το τέλος των ψευδοαισθήσεων. Οι κεντρώοι θα πρέπει στο εξής να προσαρμοστούν όπως-όπως στην διπλή πόλωση και να την οξύνουν με την προσάρτησή-τους στον ένα ή τον άλλο πόλο.

Για τη Δεξιά, τέλος, οι εκλογές σημαίνουν το πέρασμα από το προσωπικό στο θεσμικό Γκωλισμό και την κατάκτηση των ανώτερων λειτουργημάτων της κρατικής ιεραρχίας από το νέο πολιτικό προσωπικό.

1974: Ο Μιτερράν, κοινός υποψήφιος της Αριστεράς δρέπει τους καρπούς της δυναμικής της ενότητάς και ανατρέπεται σε όφελος του Σ.Κ. το συσχετισμό δυνάμεων μέσα στη συμμαχία. Το Κέντρο, με την προσάρτησή-του στη Δεξιά, ουσιαστικά εξαφανίζεται. Η πόλωση γίνεται πλήρης ακόμη και στην κατανομή των ψήφων. (Η διαφορά των δύο υποψηφίων β' γύρου είναι 344.399 ψήφοι σε σύνολο 26.168.442. Σύμφωνα με μια έρευνα, αν ψήφизαν και οι νέοι από 18 ετών — όπως γίνεται από το 1977- ο Μιτερράν θα εκλεγόταν με διαφορά 76.000 ψήφους). Τη μεγαλύτερη όμως συνέπεια θα έχει η ήττα των Γκωλικών (που παραμένουν το ισχυρότερο κόμμα στη Βουλή). Αρχίζει μία περίοδος σχετικής εξασθένισης του κινήματός-τους (με προοπτικές νέας ισορροπίας μέσα στην πλειοψηφία σε όφελος των οπαδών του Ζισκάρ) και προβλημάτων μεταξύ προεδρικής και κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας. Τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών, αφήνουν να διαγραφεί κάποια ομαλή εξέλιξη των προτιμήσεων των ψηφοφόρων ή, αντίθετα, αποτελούν μαρτυρίες συνεχών μεταστροφών του εκλογικού σώματος; Νά τα αποτελέσματα των προεδρικών και κοινοβουλευτικών εκλογών από το 1962 και μετά.

1962 - 1978: Προεδρικές και βουλευτικές εκλογές

Α' ΓΥΡΟΣ	Κοινοβ.	Πρ.	Κοιν.	Κοιν.	Πρ.	Κοιν.	Πρ.	Κοιν.
	1962	1965	1967	1968	1969	1973	1974	1978
Ε.Σ.Κ. - Άκρα Αριστερά	2%		2,2%	3,9%	4,7%	3,3%	2,7%	3,3%
Κ.Κ.Γ.	21,8%	32,2%	22,5%	20%	21,5%	21,4%		20,6%
Σ.Κ.Γ (S.F.I.O. ως 1971)	12,4%		18,9%	16,5%	5%	13,2%	43,4%	24,8%
Άλλοι αριστεροί			1,4%	0,7%		2,8%		
Σύνολο Αριστεράς	36,2%	32,2%	45%	41,1%	31,2%	46,7%	46,1%	48,7%
Οικολόγοι:							1,3%	2,2%
Κέντρο-δεξιά	14,1%	15,8%	12,6%	10,3%	23,4%	12,5%		10,5%
Ανεξ. Δημοκρ. (R.T)	4%		6,2%	8,3%		6,9%	32,9%	10,9%
Γκωλικοί (UNR, UDR, R.P.R)	31,4%	43,7%	31,5%	35,5%	43,9%	23,9%	14,6%	22,7%
Άλλοι δεξιοί	13,2%	6,9%	4,5%	4,2%		9,8%	4,7%	4,3%
Σύνολο Δεξιάς & Κεντροδεξιάς	62,7%	66,6%	54,8%	58,2%	67,3%	53,1%	52,2%	48,4%

*Στο ποσοστό του Σ.Κ. περιλαμβάνονται και οι ψήφοι των Ριζοσπαστών (1967,1968) ή των Ριζοσπαστών της Αριστεράς (1973,1978).

**Στο ποσοστό των Γκωλικών περιλαμβάνονται και ψήφοι μικρών συγγενικών-τους κομμάτων. Δύο ή τρία κόμματα συμμετέχουν σε κοινούς συνδυασμούς (1978:U.D.F.):

έχει και μια διαφορετική λειτουργία: στον πρώτο, ο ψηφοφόρος επιλέγει' στο δεύτερο, αποκλείει. Στον πρώτο ψηφίζει υπέρ αυτού που θεωρεί καλύτερο' στο δεύτερο εναντίον αυτού που θεωρεί χειρότερο. Στον πρώτο καταγράφεται ο συσχετισμός δυνάμεων' στο δεύτερο συνάπτονται οι συμμαχίες με βάση αυτόν τον συσχετισμό. Η παρουσία του Ντε Γκωλ στις προεδρικές και του κόμματος που αναφερόταν σ' αυτόν (U.D.R) στις κοινοβουλευτικές εκλογές, αποτέλεσε τον πρώτο πόλο συσπειρώσεως της Δεξιάς. Απέναντι σε ένα τέτοιο συνασπισμό, η Αριστερά έπρεπε ή να ενωθεί ή να δεχθεί τη συντριβή-της. Έτσι, σιγά-σιγά, από εκλογή σε εκλογή, η διπλή πόλωση ισχυροποιήθηκε, για να γίνει τέλεια στις εκλογές του 1974.

Τις προσωπικές τάσεις του Συντάγματος αυξάνει η πολιτική πρακτική: Η μονοπώληση της εξουσίας από τη Δεξιά για 22 χρόνια καθιερώνει σ' όλο αυτό το χρονικό διάστημα τη συγκέντρωση της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας γύρω από την προεδρική και την υποταγή-της σ' αυτήν. Οι Πρόεδροι έλεγχαν το κύριο κόμμα της συμπολίτευσης, με τα προνόμια που μπορούσαν να προσφέρουν στους βουλευτές.

Ο Πρόεδρος και το κόμμα-του

Από τη στιγμή που έχει εκκολάψει τον υποψήφιό-του και που αυτός είναι ικανός να σταθεί αυτοδύναμα, το κόμμα χάνει τον έλεγχο ενός μεγάλου μέρους της προεκλογικής εκστρατείας και της ανάπτυξης του προγράμματος. Έτσι, ένα έκτακτο συνέδριο εκλέγει τον άνδρα που θα αντιπροσωπεύσει το κόμμα στις προεδρικές εκλογές και που είναι ο πρώτος γραμματέας ή ο πρόεδρος του κόμματος. Τότε ο υποψήφιος παραιτείται από την ηγεσία του κόμματός-του για τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας και ξεκινά την εκστρατεία «υπεράνω κομμάτων», με τα δικά-του γραφεία, το δικό-του πρόγραμμα και τις δικές-του ομάδες επεξεργασίας των θεμάτων.

Τα στελέχη αυτών των ομάδων εργασίας (που είναι οργανισμοί παράλληλοι με τα κεντρικά όργανα του κόμματος) να μεταπηδούν, αφού λήξουν οι εκλογές, κατ' ευθείαν στην ηγεσία του κόμματος του οποίου πριν από λίγο δεν ήταν καν απλά μέλη. Το γεγονός αυτό βρίσκεται, συν τοις άλλοις, στην πηγή του φαινομένου της εισόδου στην πολιτική ζωή ενός νέου πολιτικού προσωπικού, περισσότερο ειδικευμένου και «τεχνικού» βγαλμένου από τις «Μεγάλες Σχολές» της Ε.Ν.Α. και της Ecole Polytechnique και προερχόμενου, στη μεγάλη-του πλειοψηφία, από τα ανώτερα και ανώτατα κοινωνικά στρώματα.

Οι προεδρικές, λοιπόν, εκλογές, όχι μόνο εξασθενούν ακόμη περισσότερο τα ήδη ασθενικά γαλλικά κόμματα, όχι μόνο προσωποποιούν ακόμη περισσότερο την ήδη έντονα προσωποποιημένη πολιτική ζωή της Γαλλίας, αλλά και υποβιβάζουν αισθητά την πολιτική συζήτηση. Υπεράνω κομμάτων, εις άγρην προσωπικών ψηφο-

φόρων και υπερπηδώντας τις ιδεολογικές διαφορές, οι υποψήφιοι είναι υποχρεωμένοι να τονίζουν πιο πολύ το πρόσωπό-τους από τα σημεία του προγράμματός-τους, που και γι' αυτό ακριβώς το λόγο, είναι άλλωστε γενικά και «φλου».

Ένα παράδειγμα: Το Σοσιαλιστικό Κόμμα

Απαρχαιωμένο κόμμα μερικών γηραιών κομματάρχων, σε πλήρη παρακμή, η S.F.I.O. μετατρέπεται στο Σοσιαλιστικό Κόμμα το 1974, χάρη, κυρίως, στο Μιτεράν που κατόρθωσε να πετύχει γύρω-του μια νέα ισορροπία ανάμεσα στα διάφορα ρεύματα που εξακολουθούν να υπάρχουν στο Κόμμα, από το αριστερό CERES ως τους προσωπικούς οπαδούς του ενός ή του άλλου πολιτευτή.

Η προσωπικότητα του Μιτεράν, που με τους οπαδούς-του έλεγχε — και ελέγχει — τη γραμματεία και τους μηχανισμούς του κόμματος, έκανε το Σ.Κ. να δουλεύει ουσιαστικά για τον εξακοντισμό του πρώτου γραμματέα στην προεδρία της Δημοκρατίας. Μετά όμως την ήττα του '74 και την αποτυχία του '78, όταν η θέση-του ως αποκλειστικού υποψήφιου του P.S. στο προεδρικό αξίωμα άρχισε να κλονίζεται, φάνηκε ξεκάθαρα ότι μια από τις πιο σοβαρές λειτουργίες των ρευμάτων του Σ.Κ. είναι να χρησιμεύουν σαν «βάση εκτόξευσης» των προεδροποιήσιμων. Η περίφημη εσωτερική δημοκρατία του Σοσιαλιστικού Κόμματος δεν ήταν παρά ο ανταγωνισμός τεσσάρων ρευμάτων, προσωποποιημένων στο έπακρο, που επιβλήθηκαν στα υπόλοιπα γιατί διέθεταν έναν «προεδροποιήσιμο» και που μάχονται το ένα το άλλο, γιατί η Προεδρία είναι υπόθεση ενός ατόμου και μόνο ενός. Προσπαθώντας ο καθένας με τον τρόπο και τα μέσα που διέθετε να εξουδετερώσει ή να κερδίσει το κόμμα, οι τρεις προσωπικότητες - ρεύματα τάχθηκαν υπέρ (Αεβενεμάν) ή κατά (Ροκάρ - Μωρουά) μιας νέας υποψηφιότητας Μιτεράν, φροντίζοντας το δικό-τους εγγύτερο ή απώτερο προεδρικό μέλλον.

Ο έλεγχος του κομματικού μηχανισμού ανέδειξε για μια ακόμη φορά τον Μιτεράν νικητή αυτής της διαμάχης και τον επέβαλε και πάλι «συσπειρωτή των διαφόρων ρευμάτων και εγγυητή της ενότητας του κόμματος».

Μετά την εκλογή-του από το έκτακτο συνέδριο και την κατά το γνωστό σενάριο παραίτησή-του και την εκλογή του αντικαταστάτη-του (Λεονέλ Ζοσπέν, πιστού του Μιτεράν) ο «πρώην» ηγέτης του Σ.Κ., φάνηκε καθαρά ότι θα ετοιμάσει την προεκλογική-του εκστρατεία, όπως και το 1974. Τότε, με εξουσιοδότηση εν λευκώ των κομμουνιστών, μια που ήταν κοινός υποψήφιος της Αριστεράς, ο Μιτεράν εγκατάστησε τα γραφεία-του, επεξεργάστηκε το πρόγραμμά-του, συγκρότησε τις ομάδες-του: Ανάμεσα στα στελέχη-του ελάχιστα βρίσκονταν στα όργανα του Σ.Κ. ή έστω αποτελούσαν μέλη-του. Επί πλέον, χωρίς καμιά σχετική απόφαση του κόμματος, ένα ολόκληρο πλέγμα επιτροπών,

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΚΩΣΤΑΣ

ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

Η ανανεωμένη
παράδοση

από τη σειρά

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ

Γραβιάς 10-12 τηλ.36.05.520

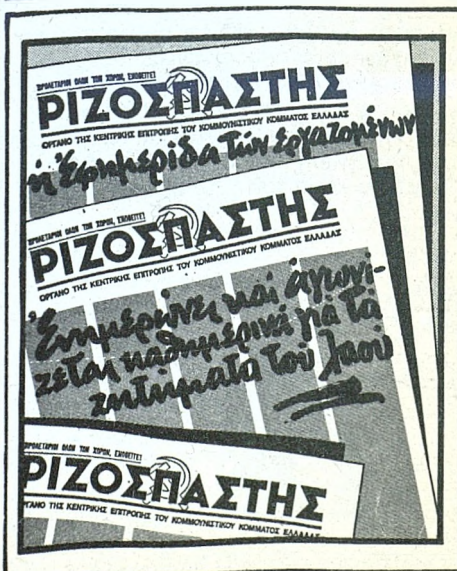
το καθημερινό θρίλερ

ΔΙΟΝΥΣΗ ΓΡΗΓΟΡΑΤΟΥ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΑ
ΤΟ ΔΡΑΚΟ
ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ

ΚΕΔΡΟΣ

Αν λάβουμε υπ' όψη την ιδιαιτερότητα των βουλευτικών εκλογών του '68 (ακριβώς μετά τα γεγονότα του Μάη κι εξ αιτίας αυτών) που σημειώνουν μια γενική πτώση της Αριστεράς και των προεδρικών του '69 (λόγω του κεντρώου ελιγμού της S.F.I.O., που οδήγησε σε καταποντισμό το σοσιαλιστή υποψήφιο και μεγάλη αποχή) παρατηρούμε ότι: το 1965, ο Ντε Γκωλ προσπάσιν πάνω από 4% απ' την Αριστερά (δεδομένου ότι ένα κέντρο-δεξιό κόμμα μοίραζε τις προτιμήσεις-του στους Μιτεράν - Λεκανυέ) που αγγίζει στο χαμηλότερό-της ποσοστό.

Από το 1967 η Δεξιά παρουσιάζει συνεχή πτώση και η άνοδος της Αριστεράς οφείλεται στους Σοσιαλιστές, ενώ το Κ.Κ.Γ. εξασθενίζει αργά αλλά σταθερά.

Στα συνολικά ποσοστά (Δεξιά - Αριστερά), η εκλογική συμπεριφορά είναι ουσιαστικά η ίδια είτε πρόκειται για προεδρικές, είτε πρόκειται για κοινοβουλευτικές εκλογές (με εξαίρεση τις εκλογές του '65).

Μέσα όμως στις δύο παρατάξεις η συμπεριφορά διαφέρει σημαντικά: Οι εκλογείς μπορεί να ψηφίσουν για ένα πρόεδρο, αλλά όχι για το κόμμα-του και το αντίστροφο. Κι επί πλέον, το ποσοστό του προέδρου είναι πάντα μεγαλύτερο από το ποσοστό του κόμματός-του.

Οι οικολόγοι αφαιρούν ψήφους κυρίως από την Αριστερά στις προεδρικές (που τις επιστρέφουν στο Β' γύρο) ενώ στις βουλευτικές και από τους δύο συνασπισμούς.

Νέος Πρόεδρος... ante portas

Μια σφυγμομέτρηση κοινής γνώμης, που έγινε το Νοέμβριο του 1980, έδειχνε πως η δημοτικότητα του Ζισκάρ είχε μειωθεί περισσότερο από ποτέ άλλοτε και από οποιουδήποτε άλλου προέδρου, την ώρα που ο πρωθυπουργός-του Μπαρ ξεπέρασε για μια ακόμη φορά το ρεκόρ αντιδημοτικότητας, που κατείχε από καιρό ο ίδιος. Ταυτόχρονα, και αυτό είναι ίσως το πιο σημαντικό, το 72% των ερωτηθέντων πίστευαν ότι ο Ζισκάρ θα επανεκλεγεί στις εκλογές του 1981, ενώ μόνο 39% επιθυμούσαν την επανεκλογή-του. Την ίδια περίπου περίοδο ο γελωτοποιός Κολύς έβαζε υποψηφιότητα στην προεδρία της Δημοκρατίας με πρόγραμμα «y foutez la merle» («να τα σπάσουμε», σε ελεύθερη μετάφραση). Οι υπολογισμοί των ειδικών του έδιναν πάνω από 10% των ψήφων.

Πώς παρουσιάζεται η κοινωνική και πολιτική κατάσταση στη Γαλλία σήμερα; Μια ανεργία καλπάζουσα: 1.600.000 με 1.900.000 άνεργοι. Ένα συναισθηματικό ασφάλειας, που εκφράζεται με την αυστηρότητα των ενόρκων (7 καταδίκες σε θάνατο στους 4 τελευταίους μήνες), που την εκμεταλλεύεται — και την καλλιεργεί — στο έπακρο η κυβέρνηση (Νόμος «Ασφάλεια κι ελευθερίες», αστυνόμευση των πολιτών) και που συνδυάζεται, ωστόσο, με μια αυξανόμενη έλλειψη εμπιστοσύνης στο κράτος, προκαλώντας αντιδράσεις των μεσαίων τάξεων τύπου «νόμιμης αυ-

τοάμυνας». Συνεχής αύξηση του κόστους ζωής, ένα φορολογικό σύστημα από τα πιο άνισρα της Ευρώπης κι ένας προκλητικός πρωθυπουργός, που καλεί τους άνεργους αντί να κλαίγονται ν' ανοίξουν δικές-τους επιχειρήσεις: νά μια πλευρά της κατάστασης.

Στασιμότητα και αποτελμάτωση της πολιτικής ζωής, με το ίδιο σκηνικό και τα ίδια κόμματα, κόμματα ανίκανα να απαντήσουν στις μεταβολές που φέρνει η κρίση, κόμματα ανήμπορα να παρακολουθήσουν και να κατανοήσουν τον αναβρασμό που παρατηρείται στην κοινωνική επιφάνεια, κόμματα που όλο και λιγότερο ανταποκρίνονται στην κοινωνική πραγματικότητα, προσβεβλημένα από ένα είδος βαρύτατου κοινοβουλευτικού κρετινισμού, που καταγράφουν αδύναμα τη σωρεία των κοινωνικών κινημάτων που δημιουργούνται. Συνεπώς, κόμματα χρεοκοπημένα, που σαν τέτοια δημιουργούν το μεγαλύτερο κίνδυνο: την αποστροφή του πολίτη από την πολιτική. Επί πλέον, έλλειψη κάθε προοπτικής αλλαγής στην εξουσία, μετά τη ρήξη της Ενωμένης Αριστεράς, προοπτικής που ωστόσο έθρεψε για μια δεκαετία το 50% σχεδόν των Γάλλων. Αυτή είναι μια άλλη πλευρά της κατάστασης.

Κάτι δεν πάει καλά στη σημερινή Γαλλία και το φαινόμενο Κολύς δεν είναι παρά το σύμπτωμα της ασθένειας.

Από τον Ιανουάριο του 1981, όμως, η κατάσταση άρχισε, φαινομενικά τουλάχιστο, να αλλάζει: η προεκλογική περίοδος μπήκε στην προτελευταία φάση-της. Η σφυγμομετρήσεις δείχνουν τον Μιτεράν να διεκδικεί με ίσες πιθανότητες την προεδρία από τον Ζισκάρ, μερικές τον δείχνουν νικητή. Η δημοτικότητα των Ζισκάρ - Μπαρ εξακολουθεί να μειώνεται (μόνο 27% επιθυμούν την επανεκλογή του τωρινού προέδρου), οι ελπίδες μερικών αρχίζουν να αναπτρώνονται, το ενδιαφέρον για την πολιτική μεγαλώνει και πάλι... Ποιός ξέρει, η κατάσταση μπορεί και ν' αλλάξει... Τι τονωτική ένεση οι εκλογές! Προς το παρόν στη Γαλλία, αυτή είναι η λανθάνουσα, αλλά και η κύρια λειτουργία-τους. Η ψευδαίσθηση ότι κάτι μπορεί να αλλάξει μετά το δεύτερο γύρο, στις 10 Μαΐου. Μπορεί και να μην είναι πλάνη. Η ψευδαίσθηση όμως αρκεί.

Μέσα, λοιπόν, στην παράδοση και σχετική ευφορία, που άρχισε να δημιουργεί το προεκλογικό κλίμα, τα πολιτικά κόμματα, επιτέλους στο στοιχείο-τους, ετοιμάζονται για την τελική ευθεία, συγκεντρώνουν τις δυνάμεις-τους και αναζητούν τη μέθοδο με την οποία θα αρπάξουν ένα κομμάτι από το μυθικό εκείνο τμήμα του εκλογικού σώματος, που λέγεται «ταλαντευόμενοι εκλογείς».

Η «Πλειοψηφία» του Ζισκάρ

Στη Γαλλία, η Δεξιά δεν αρέσει σε κανένα. Ούτε καν στους ίδιους τους Δεξιούς. Γι' αυτό προτιμούν να αποκαλούνται πλειοψηφία και ελπίζουν ότι θα τους αποκαλούν πάντα έτσι. Οι περισσότεροι μάλιστα αυτό το θεωρούν ότι είναι γραμμένο

«στη φύση των πραγμάτων». Σύμφωνα με το σκεπτικό-τους, είναι αυταπόδεικτο ότι η χώρα θα πρέπει να προστατευθεί οπωσδήποτε από τυχόν «παρά φύσει» αποτέλεσμα εκλογών.

Το εκλογικό σύστημα υποχρεώνει, όπως είπαμε, τις συγγενικές ιδεολογικά παρατάξεις πρώτα σε συμμαχία και στη συνέχεια σε αγώνα κατά του συνεταίρου - αντιπάλου για την κυριάρχηση της συμμαχίας. Τα πράγματα δεν είναι πολύπλοκα, όταν το ένα κόμμα είναι πανίσχυρο και απλά συσπειρώνει τους συγγενικούς σχηματισμούς γύρω-του. Τα πράγματα είναι πιο δύσκολα, όταν δεν υπάρχει ηγεμονία κανενός κόμματος και οι ισορροπίες γίνονται εύθραυστες. Με την ανάπτυξη που πήραν τα κόμματα, που υποστήριξαν τον Ζισκάρ σε συνασπισμό στην U.D.F., εξισορροπήθηκε η πλειοψηφία σε βάρος των Γκωλικών που κυριαρχούσαν ως τότε.

Τα κόμματα που συμμετέχουν στην «Ενωση» διατήρησαν τις δομές-τους, τις οργανώσεις-τους και την ηγεσία-τους. Η παραμονή ή όχι του Ζισκάρ στην προεδρία θα επηρεάσει οπωσδήποτε τις εξελίξεις, γιατί είναι το βασικό σημείο αναφοράς. Από τα τρία βασικά κόμματα, τα δύο είναι μάλλον κεντροδεξιά, με παράδοση αντιγκωλική. Αντίθετα, το «Δημοκρατικό Κόμμα» του Ζισκάρ (πρώην «Ανεξάρτητοι Δημοκράτες») είναι κόμμα της παραδοσιακής Δεξιάς, συμπολιτευόμενο του Ντε Γκωλ.

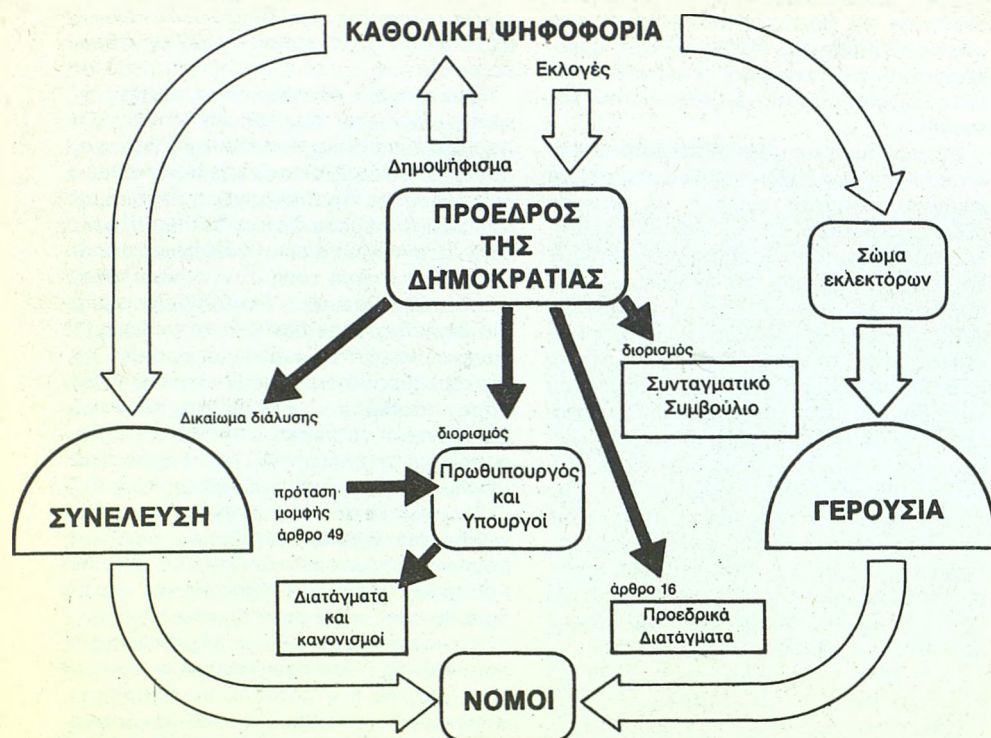
Είναι βέβαιο ότι ο Ζισκάρ θα επιδιώξει να επανεκλεγεί. Ο πρόεδρος - υποψήφιος θα έχει όμως σίγουρα εις βάρος του τον απολογισμό της 7ετίας, που άρχισε με τους καλύτερους οίωνους, έχοντας κεντρικό σύνθημα: «Αλλαγή μέσ στη συνέχεια». Αλλαγή στυλ υπήρξε κυρίως με τη νομομοποίηση στις εκτρώσεις, την κατάργηση της λογοκρισίας, την ψήφο από τα 18, που πραγματοποιήθηκαν χάρη στην ψήφο της Αριστεράς, παρά την εκδηλωμένη αντίθεση πολλών βουλευτών της πλειοψηφίας.

Στη συνέχεια, όμως, η προεδρία Ζισκάρ πήρε τον άλλο δρόμο. Συγκέντρωση των εξουσιών, αστυνομοκρατία, σκάνδαλα, στα οποία προστίθεται η ανεργία και ο πληθωρισμός και, τέλος, το φαινόμενο που οι σοσιαλιστές ονομάζουν «μοναρχική παρέκκλιση». Αυτά εξηγούν, ως ένα βαθμό, την πολύ χαμηλή δημοτικότητα του προέδρου. Αποτυχημένη είναι και η προσπάθεια που έκανε για να εναγκαλιστεί τους σοσιαλιστές, να επιβάλει ένα ή-πιο πολιτικό κλίμα και να αποκλείσει στα δύο άκρα, πολιτική μετάφραση της «προηγμένης φιλελεύθερης δημοκρατικής κοινωνίας», στην οποία πρώτη θα έφτανε η Γαλλία, οδηγούμενη από τη μεγάλη ομάδα των μεσαίων τάξεων.

Η «ανυπάκουη» πλειοψηφία της «Πλειοψηφίας»

RPR (Δημοκρατικός Συναγερμός του Λαού) είναι το σημερινό όνομα των Γκωλικών. Το κόμμα που επικαλείται τη μυθική πια αναφορά στον τεθνεώτα Στρατηγό,

ΟΙ ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

σήμερα είναι στενά δεμένο με τον ιδρυτή και πρόεδρό-του Ζακ Σιράκ.

Αφού βοήθησε το 1974 το Ζισκάρ να εκλεγεί πρόεδρος, σε βάρος του υποψήφιου του κόμματός-του Σαμπάν, ο ευνοούμενος του Πομπιντού Σιράκ ορίζεται, από το νέο πρόεδρο, πρωθυπουργός. Οι πρωθυπουργικές εξουσίες επιτρέπουν στον Σιράκ να αναλάβει — πραξικοπηματικά λίγο - πολύ — τη διεύθυνση του UDR. Δύο χρόνια όμως αργότερα, παραιτείται από την πρωθυπουργία και το Δεκέμβριο του 1976 ιδρύει το RPR, του οποίου είναι πλέον απόλυτος κύριος.

Ο Σιράκ ασκεί μία έντονη αντιπολίτευση στον πρόεδρο της Δημοκρατίας, μένοντας όμως πάντα εντός των ορίων της πλειοψηφίας. Εκλέγεται δήμαρχος του Παρισιού, εκμηδενίζοντας τον υποψήφιο του Ζισκάρ, κατακρίνει την κυβέρνηση Μπαρ και αρνείται να ψηφίσει αρκετούς νόμους, είναι όμως υποχρεωμένος να δίνει πάντα ψήφο εμπιστοσύνης: Έξω από την πόρτα караδοκεί η Αριστερά.

Η αριστερή αντιπολίτευση

Το κοινό πρόγραμμα έκφραζε ένα ορισμένο συσχετισμό δυνάμεων ανάμεσα στα δύο κόμματα και στο εσωτερικό του καθενός. Η υπογραφή-του αποτελούσε μια κοινή πράξη και μια ιστορική «στιγμή». Στην κοινή πράξη, όμως, οδηγούσαν διαφορετικοί δρόμοι και η πολιτική πραγματικότητα μεταβάλλεται. Έτσι: το Σ.Κ. θεώρησε από την αρχή το κοινό πρόγραμμα σαν ΤΟ μέσο για το δικό-του δυνάμωμα. Η ύπαρξή-του το ενδιέφερε περισσότερο απ' το περιεχόμενό-του. Όσο όμως ο συσχετισμός δυνάμεων μεταβαλλόταν προς όφελός-του, τόσο το βάριαν οι περιορισμοί του κοινού προγράμματος. Το αργό

ολίσθημά-του προς τα δεξιά, που συνέπεσε με την εγκατάσταση νέων οικονομικών συμβούλων (Ζ. Ατταλί) και την προσχώρηση του Μ. Ροκάρ, μεταφράστηκε σε μία τάση υποκατάστασης του Σοσιαλιστικού στο κοινό πρόγραμμα.

Απέναντι στη γραμμή αυτή του Σ.Κ., η ενωτική πολιτική του Κ.Κ. χαρακτηριζόταν από εμπειρισμό και αυτοσχεδιασμό και οριζόταν από τα πιο άμεσα εκλογικά συμφέροντα. Το ότι είχε θεωρήσει από την αρχή το κοινό πρόγραμμα σαν συμβόλαιο κορυφής, του στέρησε τη δυνατότητα να εφαρμόσει σωστά το αξίωμα: «Η ενότητα είναι αγώνας» και καταδίκασε τις προσπάθειες συγκράτησης του δεξιού ολισθήματος του Σ.Κ. να παίρνουν τη μορφή εκλογικών υπολογισμών του τύπου «25% είναι πολύ καλά, 21% δεν είναι αρκετά» και απότομων περασμάτων από περιόδους ενότητας χωρίς αγώνα (1972 — Σεπτ. 74, Απρ. 75 — Μαρτ. 77), σε περιόδους αγώνα χωρίς ενότητα (Σεπτ. 74 — Απρ. 75, Μαρτ. 77 — Οκτωβρ. 78) από περιόδους οπουρουτισμού και άκρατου φιλελευθερισμού σε περιόδους ασυγκράτητου σεχατισμού. Η έλλειψη σαφήνειας της πολιτικής-του και οι επιθέσεις-του κατά του Σ.Κ., που έρχονταν σε αντίθεση με την ενωτική θέληση των μαζών, μείωσε σημαντικά την επιρροή του Κ.Κ.Γ., που τελικά παύει να είναι το πρώτο κόμμα της Αριστεράς. Από εκεί (Μάρτις 77) και πέρα, το Κ.Κ. θα προσπαθήσει πρώτα να αποκτήσει περισσότερες εγγυήσεις εξουσίας μέσα στον κρατικό και οικονομικό μηχανισμό.

Μετά τη ρήξη θα βάλει για πρώτο στόχο την αποτυχία των σοσιαλιστικών σχεδίων εξουσίας.

Τη διάσπαση θα βοηθήσει και το Σ.Κ., που, στο κρίσιμο σημείο, θα κάνει έναν κακό υπολογισμό: βασιζόμενο στο συσχετι-

σμό των δυνάμεων, που τους είναι όλο και πιο ευνοϊκός, οι σοσιαλιστές θα εξακολουθήσουν να αρνούνται τη συνολική ενθέρωση του κοινού προγράμματος, που θα του έδινε μία ακόμη πιο περιοριστική γι' αυτούς μορφή, πιστεύοντας ότι το Κ.Κ. θα πρέπει ή να υποχωρήσει ή να πάρει επάνω-του την ευθύνη της ρήξης, οπότε θα μπορούσαν να φθάσουν και μόνοι-τους στην εξουσία, ξεπερνώντας τα 39% των ψήφων στις προσεχείς βουλευτικές εκλογές (του 78). Η συνέχεια τους διέψευσε και η Αριστερά βρίσκεται πάνω στην αντιπολίτευση.

Μετά τη ρήξη, μέχρι σήμερα

Η σημερινή κατάσταση στο Κ.Κ.Γ. δεν είναι ιδιαίτερα καλή. Η τακτική των ομαδικών στρατολογήσεων των «φιλελεύθερων» περιόδων έχει μετατρέψει το κόμμα, από κόμμα οργανωμένων αγωνιστών, σε κόμμα οπαδών, που προσχώρησαν σε περίοδο διαφημιστικής εκστρατείας και των οποίων το μόνο καθήκον είναι να πληρώνουν «όταν την πληρώνουν» τη μηνιαία εισφορά. Η διάσταση ανάμεσα στις συνθήκες κάτω από τις οποίες μάζες ολόκληρες στρατολογήθηκαν και τη σημερινή «σκληρή» στάση του κόμματος, δεν παύει να μεγαλώνει.

Έτσι, μ' ένα κύμα διαγραφών, προσπαθεί η ηγεσία να μετριάσει το κίνημα διαφωνίας που διαρκώς αυξάνεται, κυρίως στις γραμμές των διανοομένων του κόμματος. Η διαφωνία αφορά τη νέα στροφή του Ρ.Κ.Φ. σε θέματα εξωτερικής πολιτικής (επικρότηση επέμβασης στο Αφγανιστάν, επαναθέρμανση των σχέσεων με την Ε.Σ.Σ.Δ.) αλλά και την εσωτερική πολιτική και βέβαια το ζήτημα της ενότητας της Αριστεράς. Διαφωνίες που δεν θα πάψουν να αυξάνουν με τη νέα τροπή που πήρε η προεκλογική εκστρατεία του Μαρσαί, ιδιαίτερα όσον αφορά τους μετανάστες, την ηθική τάξη και την ασφάλεια του πολίτη από παντός είδους ύποπτο και που χαρακτηρίζεται από ένα μίγμα ρατσισμού, σωβινισμού και ποπουλισμού. Οστόσο, και παρά τη σταθερή υποχώρηση του κόμματος και μάλιστα στις εργατικές περιοχές, όπου ήταν γερά ριζωμένο, δεν πρέπει να αναμένεται ιδιαίτερη εκλογική πτώση τον ερχόμενο Απρίλιο.

Το Σοσιαλιστικό κόμμα εξακολουθεί να ταλαντεύεται ανάμεσα στην ταξική συνεργασία, από τη μια, και την ευαισθησία-του στην πίεση των μαζών, από την άλλη. Ωστόσο, η απελευθέρωση από τα δεσμά του κοινού προγράμματος, που το κρατούσαν μακριά από το ρεφορμισμό, μαζί με την απωθητική στάση των κομμουνιστών και την αναθέρμανση των ελπίδων για γρήγορη κατάκτηση της εξουσίας, δίνουν μια βάση στην κατηγορία του Κ.Κ.Γ. για στροφή προς τα δεξιά. Το πρόγραμμά-του θα πρέπει να θεωρείται περισσότερο προσπάθεια ικανοποίησης όλων των ρευμάτων του κόμματος, παρά κυβερνητικό πρόγραμμα. Το θέμα ακριβώς της ενότητας του Ρ.Κ. και της διαδοχής του Μιτεράν είναι αυτό που θα απασχολήσει στο άμεσο μέλλον τους σοσιαλιστές.

Οι κάπου 50 υποψήφιοι που προέρχονται από τα μικρά κόμματα ή είναι ανεξάρτητοι, αντιμετωπίζουν το πρόβλημα των 500 απαραίτητων, για την επικύρωση της υποψηφιότητάς-τους, υπογραφών.

Γιατί, τα δύο κόμματα της Αριστεράς, που ψήφισαν κατά της θέσης της των 500 υπογραφών, υπερασπιζόμενα τα δικαιώματα των μικρών υποψηφίων, έγιναν ξαφνικά οι πιο θερμοί υποστηρικτές της καινοτομίας, απειλώντας με διαγραφή όποιον τολμήσει να υπογράψει για υποψήφιο άλλο, εκτός από αυτόν του κόμματός-του.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι προεδρικές εκλογές γίνονται «οικογενειακή υπόθεση» των 4 μεγάλων κομμάτων, τα οποία στερούν από τα μικρά κόμματα και κοινωνικά κινήματα μια μεγάλη ευκαιρία νόμιμης έκφρασης και διάδοσης των απόψεών-τους και από ένα μεγάλο μέρος των εκλογέων τη δυνατότητα να ψηφίσουν σύμφωνα με τις πεποιθήσεις-τους.

Η περίπτωση των οικολόγων είναι χαρακτηριστική αυτής της κατάστασης. Αφού οι προσπάθειες που έγιναν από ορισμένους για να δεχθώ ο πλοίαρχος Κουστός να είναι ο μοναδικός οικολόγος υποψήφιος απέτυχαν, 4 υποψήφιοι, μεταξύ των οποίων και ο Ροζέ Γκαρωντύ, καταβαίνουν στις εκλογές με την ετικέτα του οικολόγου. Επίσημος όμως υποψήφιος, μια και πήρε το χρίσμα από συνέδριο οικολόγων, μπορεί να θεωρείται μόνο ο Μπρις Λαλόν, που μάλλον πρόκειται στην Αριστερά.

Εκτός από τους οικολόγους, κυνηγοί υπογραφών είναι η Υ. Μπουσαρντώ του PSU, η τσοτσκίστρια Α. Λαγκιγιέ και ο επίσης τροτσκιστής Α. Κριβίν (με κύριο αίτημά-του την από τη βάση ένωση της Αριστεράς), ο Μ. Κρεπώ (ηγέτης των Αριστερών Ριζοσπαστών — εφεδρία του Μιτερράν), ο Μ. Ντεμπρέ, η πρώην σύμβουλος του Σιράκ Μ.Φ. Γκαρώ (με κύριο σημείο του προγράμματός-της την ανάγκη αναχαίτισης της σοβιετικής απειλής) και ο φασίστας Ζ.Μ. Λε Πεν, που διαμαρτύρεται γιατί οι άλλοι υποψήφιοι «έκλεψαν» σημεία ολόκληρα του προγράμματός-του: η Γκαρώ τον αντικομμουνισμό, ο Σιράκ το νεο-φιλελευθερισμό τύπου Ρήγκαν, ο Ντεμπρέ την πολιτική για την οικογένεια και ο Μαρσαί την πολιτική κατά των μεταναστών και των ναρκωτικών.

Οι προεκλογικές... τακτικές

Ο Ζισκάρ παρουσιάζει τη συμμετοχή-του στο β' γύρο σα δεδομένη και τον εαυτό-του σαν τον μόνο ικανό να νικήσει την Αριστερά, με σκοπό να θέσει σε λειτουργία τη λογική της χαμένης ψήφου στους ψηφοφόρους του Σιράκ, ώστε να τον ψηφίσουν από τον πρώτο γύρο. Διακηρύσσει ότι τίποτε δεν άλλαξε στην Αριστερά κι ότι και σε αυτές τις εκλογές η ψήφος θα έχει νοήμα επιλογής κοινωνίας και πως, συνεπώς, προεξοφλεί την αλληλεγγύη της Δεξιάς στο β' γύρο, περιορίζοντας έτσι το περιθώριο ελιγμών του Σιράκ. Κρατά τα βέλη-του, για τον Μιτερράν τον κατά πάσα πιθανότητα αντιπαλό-του στον αποφασιστικό γύρο, κατηγορώντας-τον ό-

τι η θα πρέπει να κυβερνήσει με τους κομμουνιστές, παρά τις διαφωνίες-τους σε θέματα εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής ή να κοροϊδέψει μια σημαντική μερίδα ψηφοφόρων-του.

Απέναντι στον Σιράκ, ο τωρινός πρόεδρος διαθέτει ένα ακόμη όπλο: την υποψηφιότητα Ντεμπρέ, που όλα δείχνουν ότι θα την χρησιμοποιήσει όπως χρησιμοποίησε τον Σιράκ κατά του Σαμπάν πριν 7 χρόνια. Βέβαια, ο Ντεμπρέ δεν είναι επιεικής απέναντι στο Ζισκάρ, κάθε άλλο. Είναι όμως σίγουρο ότι στον πρώτο γύρο θα αφαιρέσει ψήφους από τον Σιράκ.

Ο Σιράκ βρίσκεται σε δύσκολη θέση: Εφ' όσον δεν μπορεί να εκλεγεί πρόεδρος τώρα, τα απώτερα προεδρικά-του σχέδια εξυπηρετεί περισσότερο η νίκη του Μιτερράν, παρά του Ζισκάρ. Όμως, μπορεί δύσκολα να κάνει κριτική στην 7ετία του Ζισκάρ, του οποίου διετέλεσε πρωθυπουργός για δύο χρόνια. Ακόμα, δεν θα του είναι καθόλου εύκολο να μην καλέσει τους οπαδούς-του να ψηφίσουν Ζισκάρ στον β' γύρο, χωρίς να χάσει πολλούς απ' αυτούς.

Η τακτική του Μιτερράν σκοπεύει ήδη τον β' γύρο και αποβλέπει στην καλύτερη δυνατή μεταφορά, τόσο κομμουνιστικών όσο και κεντρώων ψήφων στο ψηφοδέλτιο του σοσιαλιστή ηγέτη. Αντιμετωπίζει ωστόσο και τις πιέσεις των κομμουνιστών, που ζητάν υπουργεία και αρνούνται να του εγγυηθούν την υποστήριξη-τους, και τις επιθέσεις της Δεξιάς σχετικά με τους πιθανούς συμμάχους-του, επιθέσεις στις οποίες η σκληρήνση του Κ.Κ.Γ. δίνει μεγαλύτερη έμφαση. Φαίνεται ότι θεωρώντας δεδομένη την ενωτική θέληση των κομμουνιστών ψηφοφόρων και με το σκεπτικό ότι θα αναγκαστούν να προτιμήσουν ένα Μιτερράν ακόμη και σοσιαλδημοκράτη, από τον Ζισκάρ, ο ηγέτης του Σ.Κ. έχει ρίξει το βάρος-του στους κεντρώους εκλογείς. Έτσι, αρνείται ουσιαστικά τη συμμετοχή των κομμουνιστών στην κυβέρνηση και παραπέμπει το ζήτημα μελλοντικής σύμπραξης μετά τις κοινοβουλευτικές εκλογές, που θα ακολουθήσουν την εκλογή-του.

Ο Μαρσαί, γνωρίζοντας ότι δεν έχει καμιά πιθανότητα να εκλεγεί πρόεδρος, προσπαθεί να πάρει όσο το δυνατό περισσότερες ψήφους στον α' γύρο, ώστε να εξισορροπήσει το συσχετισμό των δυνάμεων στους κόλπους της Αριστεράς και να περιορίσει έτσι τις δυνατότητες ελιγμού του Μιτερράν, αν αυτός ανέβει στην εξουσία. Η σκληρήνση της πολιτικής του Κ.Κ. σε όλους τους τομείς, με το κύμα αντικομμουνισμού που απαραίτητα τη συνοδεύει, ενισχύει αντικειμενικά τον Ζισκάρ. Σε περίπτωση που το κόμμα βγαίνει ενισχυμένο από τον πρώτο γύρο, η εκ των πραγμάτων εξάρτηση του Μιτερράν από τους κομμουνιστές θα απομακρύνει τους κεντρώους και μέρος των σοσιαλιστών ψηφοφόρων από τον υποψήφιο του Σ.Κ. Στην αντίθετη περίπτωση, το αντι-σοσιαλιστικό σύνδρομο, που δημιουργείται σιγά - σιγά κι έντεχνα στους κομμουνιστές εκλογείς, είναι πιθανό να τους αποτρέψει να ψηφίσουν

στον β' γύρο το σοσιαλιστή υποψήφιο.

Για μια ακόμη φορά, στις 26 Απριλίου και στις 10 Μαΐου, οι Γάλλοι θα κατέβουν στις κάλπες και, αν όλα πάνε καλά πίσω από το παραβάν, θα εκλέξουν τον πρόεδρό-τους για μια 7ετία. Και μετά;

Αν ο σημερινός πρόεδρος επανεκλεγεί, ή αν οι Σοσιαλιστές μετατραπούν από το ραβδάκι της εξουσίας σε γνήσιους σοσιαλδημοκράτες, αν η οικονομική κατάσταση εξακολουθήσει να χειροτερεύει, αν η Αριστερά δεν ενωθεί, αν η διάσταση ανάμεσα στην κοινωνική πραγματικότητα και τα πολιτικά κόμματα στα λαϊκά αιτήματα και την κοινοβουλευτική εκπροσώπηση-τους εξακολουθήσει να μεγαλώνει, αν οι εκλογές πάψουν να έχουν τις παραισθησιογόνες ενέργειες που αποκτούν, όταν γίνονται αυτοσκοπός, και φανερώσουν τη λανθάνουσα λειτουργία που έχουν αυτή τη στιγμή στη Γαλλία (λειτουργία διπλής μετάθεσης: των προβλημάτων από καθημερινή πραγματικότητα σε ποσοστά ψήφων και της αλλαγής από τη μια εκλογική αναμέτρηση στην επόμενη), τότε οι εξελίξεις θα είναι σοβαρές και απρόβλεπτες. Θα υπάρξουν, είτε προέλθουν από τη μαζική αποστροφή από την πολιτική, είτε από μία «απροσδόκητη» ιστορική λαϊκή εξέγερση, σαν αυτές στις οποίες η Γαλλία έχει παράδοση και που πολλοί ονομάζουν «τρίτο γύρο», τότε νέες προοπτικές θα ανοίξουν για την παγκόσμια πολιτική.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΥΤΟΠΙΑ

Αντρέ Μπρετόν
Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗ
ΤΟΥ ΣΟΥΡΡΕΑΛΙΣΜΟΥ

Λέον Τρότσκι
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

Ερνέστο Μαντέλ
ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ
ΚΑΙ ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Ερνέστο Μαντέλ
ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΛΤΟΥΣΕΡ
ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΛΛΕΝΣΤΕΙΝ

Ο. Σεμιόνοβα, Β. Χέυνες
ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΣΣΔ

Ντένις Άλτμαν
ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ: ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ
ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Κεντρική διάθεση:
Ίσαάκ Ντώϊτσερ
ΣΤΑΛΙΝ

Νικηταρά 8-10, 1ος όροφος
ΑΘΗΝΑ τηλ. 36.38.696

Επικίνδυνο σύμπτωμα...

Του Χάρη Ταξίδη

ΕΙΝΑΙ τουλάχιστον κοινότυπο να επισημαίνει κανείς ότι η μεθόδευση της μεταπολίτευσης πέρασε πάνω από τη γέφυρα του κ. Αβέρωφ. Αυτό που είναι όμως πιο ανησυχητικό είναι ότι το νερό εξακολουθεί να κυλάει πάντα

κάτω από την ίδια γέφυρα. Και για να ολοκληρώσουμε υπενθυμίζουμε,

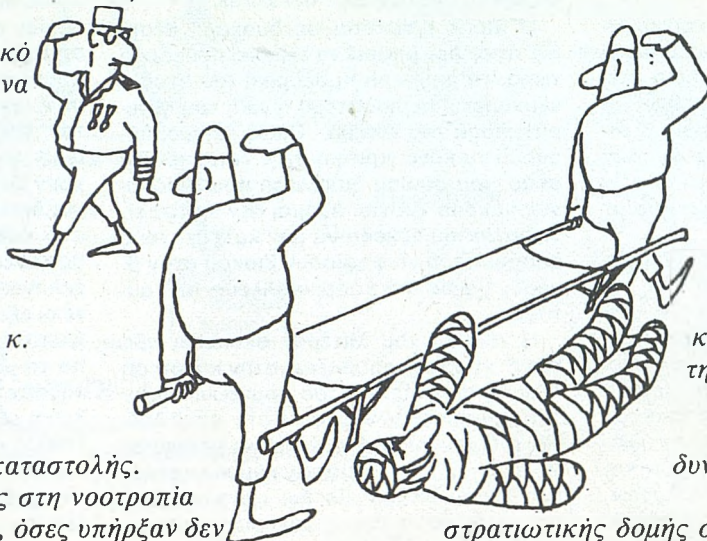
ότι αντίθετα με τα νερά, στις γέφυρες είναι δυνατόν «δīs έμβηναι τή αὐτῇ».

ΠΡΑΓΜΑΤΙ ο στρατός που ο κ.

Αβέρωφ διαφύλαξε επί εφτά πια χρόνια, εξακολουθεί να συγκροτείται κυρίως

σαν μηχανισμός εσωτερικής καταστολής.

Ελάχιστες υπήρξαν οι αλλαγές στη νοοτροπία και την πρακτική, και μάλιστα, όσες υπήρξαν δεν

ΚΑΙ ΑΝ όλα αυτά συμβαίνουν σε μια «μακροσκοπική», ας την πούμε έτσι, κλίμακα, στην καθημερινότητα του στρατού, το βάρος αυτών των συνθηκών το επωμίζονται κυρίως οι κληρωτοί, τα παιδιά του λαού, που στρατεύονται για να προασπίσουν το Σύνταγμα και διάγουν υπό συνθήκες που αντίκεινται σε βασικές διατάξεις του Συντάγματος.

ΕΙΝΑΙ ανοιχτά σχεδόν ομολογημένες ακόμα κι από την κυβέρνηση, και γνωστές σ' όλο το λαό από την εμπειρία των παιδιών-του, οι σκληρότατες και απαράδεκτες συνθήκες ζωής του απλού φαντάρου, ιδίως των εκτός αστικών κέντρων μονάδων. Πολλή δουλειά, λίγος ύπνος, ελάχιστη ξεκούραση, μηδαμινή ψυχαγωγία, πολλά έργα (στρατιωτικά και μη), ασκήσεις, κακή διατροφή, κακή στέγαση, λίγες άδειες, αυθαιρεσία, βία και καταπίεση, χαφιεδισμός και «γλύψιμο», ιδεολογική πλύση εγκεφάλου με την περίφημη Ε.Η.Δ. (Εθνική - Ηθική Διαπαιδαγώγηση), αυτή είναι η «περιέχουσα» τον μέσο οπλίτη ατόμο-σφαιρα. Αν δε, προσθέτως, είναι και «χαρακτηρισμένος» από συγγενή τρίτου βαθμού ή και προσωπική δραστηριότητα, τότε γίνεται επιλεκτικός στόχος του Α2, παρακολουθείται, καλείται προς «νουθεσίαν» ή και για απλή «συζήτηση» και γίνεται μόνιμος υποψήφιος παραπτώματις για το άγρυπνο μάτι της Διοίκησης.

ΟΛΑ αυτά πολλές φορές, με στοιχεία μονάδων, με ονόματα αξιωματικών, με σαφή περιστατικά καταγγέλλονταν και καταγγέλλονται, συνήθως στον Τύπο, καμιά φορά και στη Βουλή.

ΑΥΤΕΣ οι καταγγελίες και η τύχη-τους, μας δείχνει ένα πρόσθετο δείγμα της πορείας των μεταπολιτευτικών-μας ανακλαστικών. Στην αρχική περίοδο της μεταπολίτευσης, συνήθως η καταγγελία ακολουθιόταν από κάποιο υπηρεσιακό έλεγχο, που χωρίς ποτέ να ακολουθηθεί από μέτρα, «συνέτιζε» κάπως το διοικητή ή τον αξιωματικό που παρεκτρέποταν. Παράλληλα στελνόταν είτε στον Τύπο είτε δηλώνονταν στη Βουλή από τον κ. Αβέρωφ το στερεότυπο: «ότι εξετάζουμε κάθε καταγγε-

ήταν όλες βελτιωτικές του απαράδεκτου εσωτερικού καθεστώτος του στρατού.

Για παράδειγμα ο νέος Στρατιωτικός Κανονισμός είναι πολύ πιο «σκληρός» από τον χουντικό 20-1.

Είπαμε βέβαια ότι αρετή της Δημοκρατίας είναι ότι επιτρέπει να αναπτύσσονται στους κόλπους-της ακόμα και οι νεκροθάφτες-της. Αλλά κανένας δεν δικαιούται μετά την εμπειρία της δικτατορίας και, κυρίως, την κυπριακή προδοσία, να επιτρέψει τη δυνατότητα να επωάζονται σε θύλακες και στεγανά της

στρατιωτικής δομής οι εκτροπές του μέλλοντος. λία και εάν και εφόσον διαπιστωθεί... λαμβάνουμε κάθε μέτρο κλπ.».

ΜΕ ΤΗΝ πάροδο του χρόνου όλοι υπέστησαν μια μικρή «μιθριδατική» προσαρμογή. Έτσι, ούτε διοικητικές εξετάσεις διατάσσονται, όταν γίνεται κάποια καταγγελία, ούτε καν το Υπουργείο μπαίνει στον κόπο να στείλει την τυπική έστω ανακοίνωση ότι «εξετάζουμε... και εάν... και εφόσον... κλπ.», αλλά κάτι ακόμα χειρότερο φαίνεται να συμβαίνει.

● ΟΤΙ δηλαδή, σε ορισμένες μονάδες, νεαροί αξιωματικοί, «θερμοκέφαλα σταγονίδια», όπως θά 'λεγε ίσως ο κ. Αβέρωφ, θεωρούν τίτλο τιμής να καταγγέλλονται οι διώξεις που ασκούν εναντίον δημοκρατών στρατιωτών-τους στον Τύπο. Έτσι πληθαίνουν οι μαρτυρίες ότι αξιωματικοί που «καψο-νάρουν» — αντικανονικά και παράνομα φυσικά — κάποιον στρατιώτη, κραύγαζαν: «γράφτο στις εφημερίδες-σου» ή, ε-ξίσου χαρακτηριστικό: «πέστα και στους βουλευτές-σου, ε-δώ είναι στρατός ρε δεν είναι μπ...».

ΘΑ 'ΛΕΓΕ κανείς ότι ορισμένοι «αμετανόητοι» θεωρούν «εύσημα» το να καταγράφονται ως διώκτες δημοκρατών φαντάρων. Παρ' όλο που έχουμε και γνώση και άποψη για τον κ. Αβέρωφ, τις θέσεις-του και διαθέσεις-του, καταγράφουμε τη βεβαιότητα, ότι δεν αναμένονται απ' αυτόν αυτά τα «εύσημα». Σε άλλο «κέντρο» καταθέτουν τις πράξεις-τους οι άνθρωποι για κάποια μελλοντική αναγνώριση και δικαίωση. Ο κ. Αβέρωφ φαίνεται να είναι απλώς η γέφυρά-τους προς αυτό το μέλλον. Και μετά φυσικά θα κόψουν τις γέφυρες στο παρελθόν-τους. Εννοούμαστε;

Αν μας εννοεί ο κ. Αβέρωφ και προνοεί και για το (δικό-του;) μέλλον, ας δώσει μια μεγαλύτερη προσοχή στις καταγγελίες και στα συμβαινόντα στις μονάδες. Και θα ανακαλύψει πολλά... Εμείς περιμένουμε και θα επανέλθουμε...

ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΥΜΕ παρακάτω δυο χαρακτηριστικές καταγγελίες για τη μεταχείριση στρατιωτών που επικυρώνουν και τυπικά την αλήθεια όσων προηγουμένως επισημάναμε:

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΣΤΗΝ 115 Π.Μ

Στην εφημερίδα «Η ΚΡΗΤΗ» του Ηρακλείου, και στο φύλλο-της της 21.3.81 δημοσιεύονται ανάμεσα σε άλλα τα ακόλουθα, που συμβαίνουν σε μια από τις μεγαλύτερες και σημαντικότερες αεροπορικές μονάδες της χώρας, την 115 Π.Μ.

Τον περασμένο Σεπτέμβρη, ο διοικητής Σμήναρχος Δημήτριος Παπαγεωργίου, μ' αφορμή ένα τυχαίο τροχαίο ατύχημα προχώρησε στην εφαρμογή μιας σειράς μέτρων που καταπατούν κάθε έννομο δικαίωμα του στρατιώτη αλλά και τον ίδιο τον στρατιωτικό κανονισμό. Έτσι:

- Κούρεψε με την «ψιλή» όλους τους «αδικαιολόγητους» προσκλητηρίου, τους έκλεινε επί 20ήμερο κάθε βράδυ στο πειθαρχείο, τους εξανάγκαζε σε δίωρο καθημερινό απογευματινό «καψόνι» (3.30 - 5.30 μ.μ.), τους ασκούσε ψυχολογική βία και, τέλος, έξι απ' αυτούς, εκ των οποίων οι πέντε Κρητικοί, στάλθηκαν με δυσμενείς μεταθέσεις από Διδυμότειχο μέχρι Βίτσι.

- Κούρεψε απαράδεκτα ΟΛΟΥΣ τους σμηνίτες (περίπου 800), με σβέρκο μέχρι τ' αυτιά και μαλλί όχι μεγαλύτερο του ενός πόντου, προσπαθώντας έτσι να θίξει την προσωπικότητά-τους.

- Απαγόρευσε τις εξόδους για μια εβδομάδα.

- Συμπεριφέρθηκε απρεπώς σε σμηνίτες και, σε ορισμένες περιπτώσεις, χάνοντας τελείως τον έλεγχο των πράξεών-του, χειροδίκησε εναντίον-τους.

- Επέβαλε βραδυνό προσκλητήριο στις 6.30 και γενικά κατάφερε να κερδίσει η μονάδα το χαρακτηρισμό ΝΤΑΧΑΟΥ απ' τους σμηνίτες. Είναι άραγε ασύνδετο με τα κλονισμένα νεύρα των σμηνιτών το ότι μετά τα μέτρα του κ. Διοικητή, έγιναν αρκετά τροχαία ατυχήματα ατόμων που υπηρετούν στην 115 Π.Μ., μέσα κι έξω απ' τη μονάδα; Ο φρικτός θάνατος ενός εθελοντή σμηνία από βλάβη αεροσκάφους; Ο χαμός δύο αεροσκαφών στο τέλος του Δεκέμβρη;

- Η, μήπως, δεν συνδέεται με τα προηγούμενα, την απόδοση δηλαδή της μονάδας, το φαγητό (το μεσημεριανό σερβίρεται απ' τις 3 - 4 μ.μ. και το βραδυνό απ' τις 6.30 - 7 μ.μ. Δηλαδή σε δυο-δυόμιση ώρες πρέπει να χωνέψεις και να ξαναφάς). Ότι οι μερίδες είναι πάντα ανεπαρκείς, ότι τουλάχιστον μια φορά τη βδομάδα ένα γεύμα είναι από κονσέρβες, που, συχνά, η ημερομηνία λήξεως έχει περάσει προ πολλού; Ότι ο γιατρός υπηρεσίας έχει βγάλει αρκετές φορές το φαγητό ακατάλληλο; Και ότι άλλες φορές το φαγητό δεν φτάνει καν για όλους;

Άλλο χαρακτηριστικό είναι οι συνθήκες ζωής στην 405 ΜΠΑ, που υπάγεται στην 115 Π.Μ. Οι σμηνίτες της μονάδας φυλάνε επί 24 μήνες συνέχεια σκοπιά, ώστε ο κάθε απολυόμενος να έχει στην πλάτη-του 5.000 με 6.000 ώρες σκοπιά. Πώς ζούνε λοιπόν αυτοί οι άνθρωποι; Ζούνε σε φυλάκια διατάσεων 2Χ4, ανά 6 άτομα στο φυλάκιο, που μόλις χωράει τα κρεβάτια-τους. Δεν έχουν ηλεκτρικό ρεύμα και χρησιμοποιούν για φωτισμό λάμπες πετρελαίου. Άλλα φυλάκια δεν έχουν ούτε τους στοιχειώδεις χώρους υγιεινής και άλλα δεν έχουν καν νερό. Η θέρμανση το χειμώνα γίνεται με σόμπες πετρελαίου, με αποτέλεσμα αρκετά φυλάκια ν' αρπάζουν φωτιά και από θάυμα να μην έχουν καεί σαν τα ποντίκια οι σμηνίτες που ήταν μέσα. Μια απλή ερώτηση: συμβάλλουν όλα αυτά στο μάχιμο της 115 Π.Μ. ή είναι απλώς ένας τρόπος να επιβάλεται μια «πειθαρχία» που δεν αποσκοπεί πουθενά αλλού παρά στην «υποταγή» των σμηνιτών στην αυθαιρέσία της διοίκησης;

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ 30ού Συντάγματος Πεζικού

Στην «άλλη άκρη» της Ελλάδας τώρα, στο Στρατό, στο 30ό Σύνταγμα Πεζικού στο Διδυμότειχο, τα πράγματα παίζονται πιο «ανοιχτά». Στόχος το φρόνημα των φαντάρων, ο μηδενισμός-τους ως πολιτών.

Ας σημειωθεί πως για το θέμα αυτό στο 30ό Σύνταγμα, έγινε πρόσφατα συζήτηση στη Βουλή με βάση σχετική ερώτηση βουλευτών του ΚΚΕ, χωρίς πάλι κανένα πρακτικό αντίκρουσμα, και με τη γνωστή τακτική των υπεκφυγών από την κυβερνητική πλευρά.

Ειδικότερα, στο 565 Τ.Π., στον 3ο Λόχο Υγιειονομικού (που υπάγεται στο Σύνταγμα), τιμωρήθηκαν με πολυήμερες φυλακίσεις τρεις στρατιώτες, με το αιτιολογικό ότι διάβαζαν στην πόλη του Διδυμοτείου πολιτικές εφημερίδες. Οι τρεις τρατιώτες ήταν οι α-

κόλουθοι και συνέπιπτε να συγκεντρώνουν τις παρακάτω ιδιότητες.

- **Θανάσης Σκαμνάκης**, (νοσοκόμος), τελειόφοιτος Νομικής και στέλεχος της ΚΝΕ μέχρι την κατάταξή-του.

- **Ανέστης Ζαρπάγκος**, (σκαπανέας), τοπογράφος και στέλεχος του ΚΚΕ εσ. μέχρι την κατάταξή-του.

- **Στάθης Παρασκευόπουλος**, (τυφεκιοφόρος), πολιτικός μηχανικός και πρώην στέλεχος της ΚΝΕ.

Οι τρεις αυτοί στρατιώτες, κατά τη διάρκεια της κανονικής εξόδου-τους στην πόλη του Διδυμοτείου «συνελήφθησαν» από όργανα της Στρατονομίας να διαβάζουν «ΑΥΓΗ» και «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ». Γι' αυτό και τιμωρήθηκαν στις 6 Μάρτη από τον αντισυνταγματάρχη, διοικητή τάγματος, σε 20ήμερη φυλάκιση ο καθένας. Δεν θα αναφέραμε το σαφές και αναντίρητο δικαίωμα κάθε πολίτη, «εν στολή» ή όχι, να διαβάζει οποιοδήποτε έντυπο της αρεσκείας-του. Υπενθυμίζουμε άλλωστε ότι η μόνη απαγορευτική διαταγή του κανονισμού απαγορεύει την ανάγνωση πολιτικών εντύπων «εν ώρα υπηρεσίας». Δεν θα αναφέραμε σαφέστερες αποφάσεις που κατοχυρώνουν το συνταγματικό αυτό δικαίωμα, όπως η υπ' αριθ. 2.209/77 γνωμοδότηση του Γ' τμήματος του Συμβουλίου Επικρατείας, σύμφωνα με την οποία η προμήθεια και ανάγνωση εφημερίδων από τους στρατιωτικούς, εφόσον γίνεται εκτός υπηρεσίας, είναι απόλυτα θεμιτή.

Δεν θα υπενθυμίσουμε καν τις δηλώσεις του ίδιου του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, ακόμα και τον χουντικό στρατιωτικό κανονισμό, που δεν επεξέτεινε την απαγόρευση εκτός στρατοπέδου.

Θα δώσουμε μόνο ορισμένα στοιχεία για το κλίμα του 30ού Συντάγματος, που καθιστά δυνατά όλα αυτά (και άλλα) τα παράνομα και αντισυνταγματικά.

- Ενώ υποτίθεται ότι «εντός στρατοπέδου» απαγορεύεται αυστηρά η ανάγνωση εντύπων και εφημερίδων, υποθάλπεται συστηματικά η ανάγνωση στις ώρες «αναπαύσεως» κάθε είδους πορνοπεριοδικών «Διάβασέ-με», «Φίλησέ-με», «Σκάνδαλο», «Ζακουλιά», κλπ. Η βιβλιοθήκη του τάγματος προσφέρει τα εξής αναγνώσματα στους στρατιώτες: «Τα απομνημονεύματα του Ιωάννη Μεταξά» (του νάνου - δικτάτορα φυσικά), «Γιατί δεν είμαι μαρξιστής», «Χριστιανισμός και κομμουνισμός», το «Κινέζοι αν ξέρατε», «Δημοκρατία και Ολοκληρωτισμός», «Ανατολή και Δύση» του Σολζενίτσιν και άλλα ανάλογα...

Πρόσφατα, στην ΕΗΔ, ο λοχαγός του Λόχου Διοικήσεως του τάγματος, με αφορμή την αφίσα της ΚΝΕ για τον εκδημοκρατισμό των Ενόπλων Δυνάμεων καταφέρθηκε υβριστικά για το σύνολο των δημοκρατικών πολιτικών κομμάτων. Όταν στρατιώτες ζήτησαν να εκθέσουν το τί ακριβώς λέχθηκε στη Βουλή για το θέμα από τους αρχηγούς των κομμάτων, ο λοχαγός αρνήθηκε να τους δώσει το λόγο, με τη χαρακτηριστική φράση: «Στη Βουλή γίνεται χάβρα! Χάβρα θα κάνουμε και το τάγμα;»...

Και η κορωνίδα: Πρόσφατα (στις 20 Φεβρουαρίου), ο Διοικητής του Συντάγματος, απαντώντας σε σχετικό δημοσίευμα του «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ» που χαρακτήριζε τη μονάδα σαν «τάγμα ανεπιθυμητών», έκανε τους εξής χαρακτηρισμούς για τη σπουδάζουσα νεολαία.

Συγκεκριμένα, αναφερόμενος στο καθεστώς των πολιτικών διακρίσεων στο στρατό, υποστήριξε ότι οι δημοκρατικοί τεχνικοί και απόφοιτοι ανωτέρων και ανωτάτων Σχολών γίνονται πράγματι στόχος πολιτικών διακρίσεων, γιατί «στερούνται της απαραίτητης νοημοσύνης και ικανότητας» και γιατί ανέπτυξαν στο φοιτητικό κίνημα αναρχική δραστηριότητα. Ανθολογούμε εκφράσεις:

«Πώς είναι δυνατό να κάνουμε αξιωματικούς ή υπαξιωματικούς αυτούς που αφοδεύουν μέσα στα πανεπιστήμια και κατουρούν κάτω από τα έδρανα των αιθουσών διαδασκαλίας;».

Και ρωτάμε: για ποιόν τίθεται θέμα νοημοσύνης και ικανότητας;

Εξόρμηση

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Από την ΕΣΑ στη στρατονομία

Σαν άμεση επικύρωση όσων επισημαίνουμε και σ' αυτό το τεύχος και στο αφιέρωμα για την ΕΣΑ στη Δικτατορία (τ. 174), έρχεται η επιστολή που παραθέτουμε αυτούσια, ενός πολίτη που υπηρέτησε στη Στρατονομία της «Ν.Δ.». Τα στοιχεία του είναι στη διάθεση του περιοδικού και είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε την ακρίβεια των μαρτυριών-του. Αποδειχνεται περίτρανα ότι ο Στρατός της «Ν.Δ.», «τη ευγενή φροντίδι» του κ. Αβέρωφ, παραμένει η δυναμική εφεδρεία κάθε εκτροπής, μια και οι αλλαγές στις δομές και στη νοοτροπία της λειτουργίας-του υπήρξαν εξωτερικές και εξωραϊστικές της αναλλοίωτης βαύτερης φύσης-του.

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Παίρνοντας αφορμή απ' την έρευνα του Γ. Μπιζιούρα και επειδή έτυχε να υπηρετήσω στα χρόνια 1977-79 στην Στρατονομία — μετονομασία της ΕΣΑ μετά τη χούντα — θά 'θελα να παρατηρήσω πως, σε καιρό δημοκρατίας, δεν άλλαξαν οι δομές και κοσμοθεωρία του χώρου αυτού με την σημαντική, φυσικά, διαφορά της μείωσης της εμβέλειας-της στον πολιτικό χώρο — υπάρχει η συνεργασία-της, φυσικά, με την Ασφάλεια.

Ο λόγος που μ' έκανε να γράψω είναι γιατί θέλω να παρατηρήσω πως γενικότερα στο στρατό η δημοκρατική αλλαγή τον Ιούλη και τα συνεπακόλουθά-της προχωρούν απειπτικά αργά, καθ' όσον τα στεγνά του του χώρου είναι απροσπλάστα και, ειδικότερα στην Στρατονομία, η ιδεολογική-της θέση παραμένει, — ή τουλάχιστον μέχρι το '80 παρέμεινε — ανέπαφη. Όμοια ανέπαφοι είναι οι τρόποι στελέχωσης και εκπαίδευσης των υποψηφίων-της εφέδρων στρατονόμων.

Απ' τη Κόρινθο και την επιλογή για την Στρατονομία — υποτιθέμενη ιδεολογική σύμπλευση, αρμονικές αντρικές «γραμμές» — άρχισε ένας μακρύς δρόμος κατασκευής ανθρώπων της εξουσίας επάνω στους υπόλοιπους, βασικά, εφέδρους.

Στο ΚΕΣΝ (ΚΕΣΑ) έζησα την ψυχολογία και πρακτική ενός εσωτερικού εσώκλειστου κρατούμενου «εν στολή». Ο εαυτός-μου, πλην των ωρών της επίσημης κατά το πρόγραμμα εκπαίδευσης, ήταν στην απόλυτη διάθεση των ηράκλειων παλιών εκπαιδευτών που, με την ανοχή ή τη «γραμμή» της διεύθυνσης, ασκούσαν μια τρομακτική πίεση στον κάθε υποψή-

φιο (ΥΣΑ), συμπληρώνοντας την «εκπαίδευση». Άλλωστε, όλοι ήταν και ήθελαν να προσαγορευόταν «ΕΣΑτζήδες». Ήταν όλοι-τους διαβρωμένοι — σε βαθμό αποσύνθεσης του ανθρωπισμού-τους — τόσο απ' την ιδεολογία και «παράδοση» του χώρου, ώστε ν' αμφιβάλω για το χρόνο και την πολιτική υφή του πολιτικού-μας χώρου. Ήταν 1977. Στο ΚΕΣΝ δεν υπήρχε χρόνος, διαχωρισμός για μέρα - νύχτα - ανάπαυση. Το πρωί ξεκινούσε μ' ένα εφιαλτικό ξύπνημα. Στις 6, μετά το ουρλιαχτό των μεγαφώνων στις νότες του εγερτηρίου - μουσική για ευχάριστη ξύπνημα, εισέβαλαν μαινόμενοι οι παλιοί εκπαιδευτές με ζωστήρες στους θαλάμους, ξυπνώντας-μας με χτυπήματα κάθε λογής. Σε χρόνο μηδέν συγκεντρωνόμασταν στην αυλή για την «πρώτη» ανεπίσημη πρωινή γυμναστική, όπου ντυνόμασταν καθ' οδόν, τροχάδην, κάτω απ' τα «γαμοσταυρίδια» ή χτυπήματα.

Ακολουθούσε το ρόφημα και μετά η επίσημη δεύτερη πρωινή γυμναστική, για να ακολουθήσει η αναφορά. Το μεταξύ αυτών διάστημα της προετοιμασίας των ατομικών-μας ειδών, ήταν διανθισμένο με τις ανάλογες μπουνιές και χαστούκια, πάντα για «εκπαιδευτικούς» λόγους. Συνεχίζαμε με την επίσημη εκπαίδευση — μάθημα και μηχανοδότηση, τζούντο (Χαϊμαλάς...) ή μπόξ — πάντα σε κλίμα «εντατικοποίησης», εφιαλτικής αναμονής του επομένου ξεσπάσματος των παλιών. Μετά το μεσημεριανό φαγητό δεν υπήρχε χρόνος ανάπαυσης, άγραφος νόμος του ΚΕΣΝ(Α). Το απόγευμα γυμναστική ή βηματισμοί υπό τους ήχους της «Βόρειας Ηπείρου» όπου ο μη άδων σημειωνόταν και το βράδυ θα «καθάριζε

ανάλογα» για τη πατριωτική-του στάση απ' τους αμύντορες της εθνικοφροσύνης, επίλεκτους εκπαιδευτές. Μετά το βραδινό φαγητό ο χρόνος δούλευε για το καψόνι, το «πήδημα». Άλλωστε πάντα την μέρα υπήρχαν παραπτώματα και το βράδυ θα ερχόταν η «θεία Δίκη», που «τό παίζαν» οι παλιοί.

«ΥΣΕΣ, καψονάρεστε όλοι γιατί ο τάδε συνάδελφός-σας έκανε κάτι φοβερό», ακολουθούσε η γελοιοδέστατη τυχούσα κατηγορία. Το «πήδημα» ποίκιλε από χτυπήματα, «λαγουδάκια», «σουστάκια», «στολή Κορέας», «ασκήσεις με όπλα» ή ό,τι άλλο εφευρίσκε ο πολυμήχανος νους του καψονάρητος.

Το ψυχολογικό καψόνι γρήγορα αρχίσαμε να το ξεπερνάμε — «θέλω κράνη με αίμα», επανάληψη φράσης «είμαι μαλάκας», κλπ.

Για τις βραδινές σκοπιές, απαραίτητη η μετάβαση με «λαγουδάκια», «επί γονάτων», ή με τα όπλα στην ανάταση.

Ιδεολογικά η ΕΗΔ ήταν πάντα στα πλαίσια της αντικομμουνιστικής προπαγάνδας, της προσήλωσης στην «εθνικόφρονα ζωή». Οι καλοί — οι κακοί. Το ξύλο έφευτε ασταμάτητα καθώς και το ατομικό καψόνι.

Με τις μεταθέσεις πήγα στον Έβρο, σε λόχο. Εφιαλτικοί τρισήμισι μήνες μέχρι να μπει η άλλη σειρά. Τρομοκρατία για ασύστολο γράψιμο των χιλιάδων εφέδρων που αποσυντίθενται στον Έβρο.

«Σεις είστε η εξουσία», «δεν σας κουνιέται κανένας», «όλοι οι άλλοι είναι κωλοφάνταρα».

Και υποτίθεται πως παλιώνοντας, «εμπλέοι» της παράδοσης, θα τα βγάζαμε όλα τούτα στους νέους που ακολουθούσαν το «λειτουργήμα». Τους στρατονόμους.

Η στάση-μου κόστισε κάμποση φυλακή. Αλλά ένιωθα Δον Κιχώτη. Όλοι και όλα αλληλοκαλύπτονται.

Όλα τούτα ενδεικτικά, δεν ξέρω αν κάνω κατάχρηση του χώρου-σας. Τα γράφω γιατί πιστεύω πως θα πρέπει να μην υπάρχουν σε καιρό δημοκρατίας «terrae incoqnitae», καθ' όσον και ο στρατός είναι ο στρατευμένος λαός. Ο διαχωρισμός και η πριμοδότηση εξουσίας σ' εκλεκτούς, αν μη τι άλλο, διαιρεί τα άτομα, στρέφεται ενάντια στη σφυρηλάτηση ενιαίου κοινού διεκδικητικού μετώπου και αναπαραγάγει καρκινώματα που θέλουν αίμα κι αγώνες για να παρασυρθούν στον Καιάδα της Ιστορίας.

Ευχαριστώ για την ευκαιρία
Σ.Σ. Θεσσαλονίκη

ΑΠΟ ΤΟΝ Α'

Από τον Α' ως τον ΙΓ' τόμο, πιστοί στην υπόσχεσή-μας για αποκαλυπτική πληροφόρηση, ενημέρωση γύρω απ' τα σύγχρονα ελληνικά και διεθνή προβλήματα, την καλλιτεχνική και πολιτιστική ζωή, την ιστορία και τη λογοτεχνία του τόπου-μας.

Σε δεκατρείς τόμους που έχουν ήδη καταγράψει το σφυγμό των γεγονότων της τελευταίας επταετίας και που τόλμησαν την «άλλη» πληροφόρηση.

Πέρα από εξαρτήσεις, πολιτικές δεσμεύσεις και κομματικές εντάξεις, το ΑΝΤΙ, σταθερά το αδέσμευτο πολιτικό περιοδικό της Αριστεράς.

ΣΤΟΝ ΙΓ' ΤΟΜΟ

Μια ιστορία που αρχίζει

Την εποχή της «εθνοσωτήριας»
21ης Απριλίου

και συνεχίζεται

μέχρι και τις σημερινές ημέρες του Ελ. Σολωμού

Ο συνταγματάρχης κ. Β. Πετροπουλάκης

Χαρακτηριστική περίπτωση των μηχανισμών που εξουσιάζουν το στράτευμα μπορεί να χαρακτηρίσει κανείς την στρατιωτική σταδιοδρομία του απόστρατου σήμερα συνταγματάρχη Βασίλειου Πετροπουλάκη του Λυκούργου, που δίνει την αφορμή για ένα επίκαιρο αφιέρωμα του «ΑΝΤΙ» στην επέτειο της 21ης Απριλίου. Μόνιμος ανθυπολοχαγός από το 1952, όταν τέλειωσε την Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων και, όπως οι περισσότεροι από τους συναδέλφους-του ήταν σταθερά αντικομμουνιστής. Ο συνταγματάρχης Πετροπουλάκης βρέθηκε δύο φορές εκτός Στρατεύματος, μόνο και μόνο γιατί στάθηκε νομιμόφρων και πιστός στον όρκο που είχε δώσει. Οι δώκτες-του και την προδικτατορική περίοδο και από το 1974 ως πέρσι, συναντιώνται σε ένα κοινό σημείο: ότι αποτελούν τους προστάτες και τους προστατευόμενους της 21ης Απριλίου.

Είναι αυτοί (θα αναφερθούν με ονόματα και κατά περιπτώσεις), που συνέθλιψαν τον Βασ. Πετροπουλάκη, τότε σαν λοχαγό και τότε σαν συνταγματάρχη, καθώς αρνήθηκε να συγκατατεθεί σε συνωμοτικά σχέδια και σε κάθε είδους σκοπιμότητες. Όχι πως προβάλλεται η περίπτωση-του ως ιδανικού αξιωματικού και πολίτη. Κάτι τέτοιο δεν το επιζητά ούτε ο ίδιος, άλλωστε.

Δεν παύει, όμως, η ντοκουμενταρισμένη μαρτυρία-του, που ξετυλίγεται σ' αυτές τις σελίδες του «ΑΝΤΙ», να αποτελεί, ένα αποκαλυπτικό γεγονός, για τα όσα οδήγησαν στην 21η Απριλίου και μια προειδοποίηση για όσα μπορεί να μηχανεύονται ορισμένοι ιθύνοντες του υπουργείου Εθνικής Αμύνης, μετά το 1974.

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ

Η προϊστορία της Απριλιανής συνωμοσίας

Ακριβώς πέντε μήνες μετά την πτώση της δικτατορίας, ο τότε λοχαγός του πυροβολικού Βασίλειος Πετροπουλάκης, γεννημένος το 1930 στο Γύθειο και έχοντας ανακληθεί ως εφεδρος εκ μονίμων στις 20.7.74, ζητάει την επανένταξή-του στον Ελληνικό Στρατό.

Με υπόμνημά-του στις 23.12.74, εκθέτει το αίτημά-του αυτό προς το Α' Επιτελικό Γραφείο του τότε Αρχηγείου Στρατού, που αναφέρει επί λέξει τα εξής αποκαλυπτικά για τους Απριλιανούς συνωμότες

που θα αναγνωρισθούν ως απόλυτα ορθά (θα δούμε πώς) και αδιαμφισβήτητα:

«1. Λαμβάνω την τιμήν να αναφέρω τα κάτωθι:

α. Την 4ην Οκτωβρίου 1967, ετέθην εις υπεπάγγελτον αποστρατείαν δυν. της 184 Ε-ΔΥΕΘΑ με τον βαθμόν ὄν ἔφερον ἦτοι του Λοχαγού.

β. Η αποστρατεία-μου ἐγένετο κατὰ τὰς κρίσεις του 1967, καὶ ἐνὸς φαινομενικῶς ἐβασίσθη εἰς διαδοχικὰς σημειώσεις οκτῶ (8) μηνῶν του ἔτους 1958, τὰ βαθύτερα αἰτία ἦσαν ἡ ἀντίθεσις-μου πρὸς τὸ καθεστὼς της 21ης Απριλίου, καὶ αἱ προγενέστεραι ἐνέργειαι-μου διὰ τὴν ἀποτροπὴν της επικρατήσεώς-του.

γ. Μέχρι σήμερον οὐδέποτε μοι ἐδόθη ἡ ευκαιρία, ἵνα ἀναφέρω τὰ πραγματικὰ γεγονότα, ἀτινα ὄχι μόνον μ' ἔφερον εἰς κατὰστασιν ἀποστρατείας, ἀλλὰ ἔθεσαν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν-μου ἐν κινδύνῳ. Ἐδεχόμην πιέσεις, ἀπειλὰς, ποινὰς, φυλακίσεις, δυσμενέας κρίσεις καὶ παντὸς εἶδους ἐκβιασμούς ἀνευ οὐδενὸς μέσου ἀμύνης.

δ. Διὰ τῶν ἀνωτέρω ἐκδοθέντων ΝΔ, μοι παρέχεται τὸ δικαίωμα νὰ ἀναφέρω συνοπτικῶς τὰ διαδοχικὰ στάδια, τὰ ὁποῖα διήλθον μέχρι σήμερον, ἵνα κριθῶ βάσει πραγματικῶν στοιχείων καὶ μοι ἀποδοθῇ ἡ ἀπὸ ἐτῶν αἰτουμένη δικαιοσύνη.

ε. Το 1957-58 ὅτε ὑπηρετοῦν ὡς Υπολόγος εἰς 152 Μ.Μ.Π. ἔλαβον προφορικὴν ἐντολὴν τοῦ Δκτοῦ-μου Ἀνχου (ΠΒ) Τάγαρη Ἀχιλλέως διὰ τοῦ Υπλγού (ΠΒ) Λαμπίρη Κων/νου (ΑΞΕΠ 152 ΜΜΠ) νὰ ἀναλάβω τὴν ρίψιν, κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας, ἐντὺπον ἀγνώστου περιεχομένου προ τῆς ἐκλογικῆς συγκέντρώσεως της ΕΔΑ εἰς τὴν πόλιν τῶν Σερρών, τὴν δε ἡμέρα νὰ φωτογραφίσω τὴν συγκέντρωσιν. Ἡρνήθην τὴν ἐκτέλεσιν τοιαύτης διαταγῆς διότι δὲν ἦτο ἔγγραφος, ἀλλὰ ἀνεῦθυνος ἐντολή, καὶ ἀντίθετος πρὸς τὰς υφισταμένας διαταγὰς, καθὼς καὶ τὸν ἐκλογικὸν νόμον. Ἐκτὸς δε τῶν ἀνωτέρω πιθανῇ σύλληψίς-μου θὰ μοι ἐδημιούργη καταστάσεις με ἀπροβλέπτους συνεπειάς. Ὁ Υπλγός Λαμπίρης Κων/νος ἦτο σύμφωνος με τὴν ἀρνήσιν-μου.

ζ. Ὁ Ἀνχης Τάγαρης Ἀχιλλεὺς ὀργισθεὶς, ἤρχισεν ἑκτοτε τὴν υπηρεσιακὴν πιέσιν διὰ παντὸς μέσου καὶ τρόπου, ἥτοι ἀναθέτοντάς μου καθήκοντα ὑπὲρ τῶν φυσικῶν-πνευματικῶν δυνάμεων, ὡς καὶ ἐπαγγελματικῶν γνώσεων ἐνὸς Υπλγού (μὴ ἀναφερόμενα ἐπισήμως) τῶν ὁποίων ἡ ἐκτέλεσις ἀπαιτοῦσε διπλάσιον χρόνον τοῦ 24ώρου καὶ τριπλάσιον ἀριθμὸν Ἀξκῶν με ἐιδικὰς γνώσεις. Με κα-

ταστοῦσε υπεύθυνον, καὶ ὑπόλογον διὰ σκέψεις καὶ ἐνεργείας τὰς ὁποίας οὐδὲ κἀν ἡμῶν εἰς θέσιν νὰ διανοηθῶ. Με ἕναν λόγον μοι ἐγένετο υπηρεσιακὴ ἐξόντωσις ἥτις ἦτο φανερά εἰς ἀπαντάς τοὺς συνυπηρετοῦντας συναδέλφους. Τὰ ἀνωτέρω ἐγένοντο ἀντιληπτά ὑπὸ της Δ.ΠΒ/Χ ΜΠ, καὶ κατὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τοῦ σχεδίου τοῦ Ἀνχου Τάγαρη Ἀχιλλέως, ὁ Δκτὴς ΠΒ/Χ ΜΠ Σχης Χαιρόπουλος Παναγιώτης διεφώνησε εἰς τὸ φύλλον Ποιότητός-μου, με τοὺς ἐγγραφέντας χαρακτηρισμούς, διότι εἶχεν προσωπικὴν γνῶμην διὰ τὸν υποφαινόμενον.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸ στράτευμα (καὶ μετέπειτα κυβερνητικοῦ Επιτρόπου Πανεπιστημίου Πατρῶν) Ἀνχου Τάγαρη Ἀχιλλέως, ἦτο ἄμεσον διὰ τὴν περαιτέρω ἐξελίξιν-μου, διότι κατὰ τὰς κρίσεις τοῦ 1959-60 ἐκρίθην βάσει αὐτῶν δυσμενῶς, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ διάφορος γνῶμη τοῦ Δκτοῦ ΠΒ/Χ ΜΠ, ἀλλὰ κατόπιν ἀναφοράς-μου ἀπεκατεστάθην καὶ οὕτω προήχθην εἰς τὸν βαθμόν τοῦ Λοχαγού.

η. Τὸ ἔτος 1964, ὅτε ὑπηρετοῦν ὡς Δκτὴς της 188 Μ.ΠΑΡ. ἐκλήθην μετὰ τῶν:

(1) Ἀνχου (ΠΒ) Κατσιμήτρου Ταξιάρχη Δκτοῦ 151 ΜΠΠ καὶ

(2) Ἀνχου (ΠΒ) Μπασιά Κων/νου Δκτοῦ της 104 ΜΠΠ ὑπὸ τῶν:

(1) Ἀνχου (ΠΒ) Μουρίκη Θεοφάνη Δντοῦ 2ου Ε.Γ.Β' ΣΣ καὶ

(2) Τχου (ΠΒ) Αλογάριастου Ελευθερίου Δντοῦ 1ου ΕΓ καὶ Γραφείου Ἐκλογῶν Β' ΣΣ.

Μας ἐζητήθη δε κατηγορηματικῶς νὰ ἐφοδιάσουμε τοὺς σπλίτας με ψηφοδέλτια, ταυτοχρόνως με ἐιδικὰς συγκεντρώσεις καὶ διαλέξεις νὰ ἐπηρεάσωμεν αὐτοὺς κατὰ τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἐκλογικοῦ-τους δικαιώματος. Ἡρνήθημεν ἀπαντες, ὁ δε Ἀνχης Κατσιμήτρος Ταξιάρχης ηπειλήσεν τὸν Τχην Αλογάριастον Ελευθερίου ὅτι θὰ τοῦ υποβάλλη μὴνυσιν μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐκλογῶν.

θ. Ἐκτοτε καὶ μέχρι τῶν ἐκλογῶν ὁ υποφαινόμενος ἐδέχθη ἀπεριγράπτους πιέσεις ὑπὸ τοῦ Ἀνχου Μουρίκη Θεοφάνη ἥτοι: Καθ' ἐκάστην πρωΐαν ἐδίδα τὸ παρὸν εἰς τὸ 2ον ΕΓ/Β' ΣΣ καὶ τὸ σπουδαιότερον μ' ἐκράτουν ἐν ἀναμονῇ μέχρις ὅτου με δεχθῇ ὁ Δντὴς τοῦ 2ου ΕΓ εἰς τοὺς διαδρόμους τοῦ κτιρίου ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας, ὥστε νὰ γίνωμαι ἀντικείμενον περιεργείας τῶν διερχομένων συναδέλφων. Τελικῶς ὅταν μ' ἐδέχετο θὰ ἔπρεπε ἀπαραιτήτως νὰ παρίσταται καὶ ὁ Τχης (ΠΖ) Πετάνης Νικόλαος. Ὅλαι αἱ ἐρωτήσεις ἐστρέφοντο εἰς τὸ τί θὰ ψηφίσουν οἱ σπλίται-μου καὶ ὅτι ἐγὼ διὰ τῶν ἐνεργειῶν-μου θὰ πρέπει νὰ ἀποβάλω τὴν κακὴν γνῶμην (πολι-

τικαί πεποιθήσεις) η οποία έχει σχηματισθεί εις το Β' ΣΣ δι εμέ.

Την προηγουμένη των εκλογών εκλήθη, ως ήτο σύνηθες, υπό του ανωτέρου Αξκού και κατόπιν μιας ζωντανής διαλογικής συζητήσεως μ' απεκάλεσε «Δημοκράτη», και ότι δεν επιθυμώ να τον βοηθήσω ίνα μη οι οπλίται-μου ψηφίσουν Κομμουνισμό (χαρακτηρισμένοι οπλίται εις Π.ΠΑΡ ελάχιστοι λόγω ειδικής συνθέσεως). Παρά τας πιέσεις οι οπλίται της Μονάδος-μου ως και των ειδικών σχολείων (Α. ΡΒΧ Πολέμου — Αποθηκαρίων — Μη διαρρηγμένων βλημάτων) συνολικής δυνάμεως πεντακοσίων (500) ανδρών και πλέον, ήσκησαν το εκλογικόν-των δικαίωμα ανευ επηρεασμού ή καθοδηγήσεως τινός.

1. Την 31ην Μαΐου 1964 βάσει υποβληθείσης αναφοράς-μου, μετετέθη εις Κύπρον, και θα έδει, να παρουσιαστώ εις Γραφείον Αρχηγού Γ.Ε.Σ. του οποίου προϊστάτο ο Αντισυνταγματάρχης (ΠΒ) Μουρικής Θεοφάνης. Κατά την παρουσίαν-μου με απειχαιρέτησε και αφού προηγουμένως μου έπλεξεν το εγκώμιο της προσωπικότητός-μου, εξήγησε όπως λησμονήσαμεν την όλην διαμάχην-μας εις Β' ΣΣ. Φεύγοντας δε με παρεκάλεσε να μην αναφέρω τίποτε εις τον Ταξίαρχον Κουμανάκον Γεώργιον.

κ. Εις Κύπρον ηργάσθην μετά ζήλου και φανατισμού δια την αρχικήν συγκρότησιν του Κυπριακού Στρατού, διότι ο Εθνικός και ιερός αγών των Κυπρίων θα έπρεπε να τύχη της βοήθειας των Ελλήνων Αξιωματικών. Εκτός δε των ανωτέρω ήμουν εθελοντής, δι' ο θα έπρεπε να φανώ αξίως της αποστολής την οποίαν μόνος-μου επεδίωξα να μοι ανατεθή υπό της Υπηρεσίας. Αλλά και εκεί η κατάσταση δεν ήτο διάφορος. Ούτε τινές των συνδέλφων κακοβούλως και εσκεμμένως θέλησαν να με εμπλέξουν εις την γνωστήν υπόθεσιν «ΑΣΠΙΔΑ» άνευ αποτελέσματος. Συγκεκριμένως ενώ ουδεμίαν γνώσιν είχαν εκλήθη να καταθέσω υπό του Επχου της ΑΣΔΑΚ Ταξίαρχου Κόλια Διονυσίου. Έξωθεν του Γραφείου μ' επλησίασαν οι Αγοι (ΠΖ) Θεοφιλογιαννάκος Θεόδωρος και Παλαεργίου Ευστάθιος, οι οποίοι μοι εξήτησαν να καταθέσω (με το θάρρος του ότι ήσαν συμμαθηταί-μου εις ΣΣΕ) εις βάρος του Ανχου (ΠΖ) Μώρου Μιχαήλ ότι ήτο οργανωμένος εις την υπόθεσιν «ΑΣΠΙΔΑ» και άλλας ψευδείς λεπτομερείας. Τους απέπεμψα, άνευ ετέρας συζητήσεως και τους απεκάλεσα ανηθικούς διότι τον υπό κατηγορίαν Ανχην ουδέ καν προσωπικώς εγνώριζον. Μετ' ολίγον έφθασεν ο Ανχης (ΠΖ) Κωτσέλης Πέτρος και μοι εξήτησε να καταθέσω εις βάρος του τώως Δκτού-μου Τχου (ΠΒ) Βλάχου Γρηγορίου, αλλά και εις αυτόν εδόθη αρνητική απάντησις. Περαιτωθείσης της καταθέσεώς-μου μ' επλησίασε ο Ανχης Κωτσέλης Πέτρος, παρουσία του Αγού Θεοφιλογιαννάκου Θεοδώρου και με ηπειλήσε ότι θα πληρώσω εν καιρώ, διότι δεν απεκάλυψα Αξκούς οίτινες ήσαν, κατ' αυτόν, οργανωμένοι εις την «ΑΣΠΙΔΑ». Όλη αυτή η κατάσταση η δημιουργηθείσα εις τον υποφαινόμενον υπό της οργανωμένης ομάδος δια την κατηγορίαν Αξκών με ελαφράν την συνείδησιν, μ' έπεισε ότι επαλαμβάνεται η ιστορία της Μ. Ανατολής, δι' ο και κατέβαλον υπερανθρώπους προσπάθειας εις βάρος της υπηρεσιακής-μου αποδόσεως, ίνα αποφύγω την ανάμειξίν-μου, την οποίαν τελικώς επέτυχα, αλλ' όχι ανωδύνως.

λ. Ο Δκτής-μου Τχης (ΠΒ) Καλτσάς Δημήτριος διά των παρασκηνιακών-των ενεργειών, μετέθεσεν δυσμενώς και τους τρεις Λοχαγούς της Μονάδος-του, Τσαγρήν Βασίλειον, Κουτσογιάννη Ιωάννην και τον υποφαινόμενον, οι οποίοι αργότερον απεστρα-

τεύθημεν άπαντες. Ο υποφαινόμενος μετετέθη, βάσει αναφοράς, δυσμενώς εις 116 ΜΠΠ (Βυρώνεια), της οποίας το περιεχόμενον ουδέποτε έλαβον γνώσιν.

(1) Εις 116 ΜΠΠ, λόγω μη τοποθετηθέντος Δκτού, είχαν την ατυχίαν ως αρχαιότερος Λοχαγός, να εκτελώ καθήκοντα Δκτού επί αρκετόν χρόνον. Αναφέρω την λέξιν ατυχίαν διότι η 116 ΜΠΠ θα έπαιζεν σημαντικόν ρόλον κατά το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου (ενέργεια του 19 ΣΠ μετά της Μοίρας δια την πτώσιν των Σερρών εν συνεργασία μετά του Τάγματος Κ. Παπαδόπουλου εδρεύοντος εν Σιδιρόκαστρῳ, εις περίπτωσιν αντιδράσεως της Χ. Μεραρχίας).

(2) Ως Δκτής της Μοίρας, εκίνησα το ενδιαφέρον και την προσοχήν ορισμένων κατωτέρων Αξκών (τα ονόματα των οποίων παραλείπω δι' ευνοήτους λόγους), οίτινες δια προσεκτικών βολιδοσκοπήσεων και με το θάρρος παλαιότερας φιλίας-μας, προσεπάθησαν να με μυήσουν εις την οργάνωσιν του πραξικοπήματος της 21ης Απριλίου. Η πείρα-μου εκ των προαναφερθέντων δολοπλοκίων και μηχανοραφιών, με είχαν καταστήσει αρκετά προσεκτικόν, και ούτως εντέχνως απέσπασα απ' αυτούς αρκετά στοιχεία περί της οργάνωσεως και τον βασικόν σκοπόν του πραξικοπήματος. Τα συγκεντρωθέντα στοιχεία, δι' υπομνήματός-μου, ενεχειρήσα εις τον Στρατηγόν Δκτήν της VI Μεραρχίας Υποστράτηγον Βαρδουλάκη Ανδρέα εν έτει 1967, όστις μοι υπεσχέθη ότι θα ενημερώσας τις προϊσταμένας Διοικήσεις. Μετ' ολίγας ημέρας έλαβον προφορικόν-του Δγην δι' ης μ' εδιέτασσαν να οργανωθώ, ίνα αποσπασώ το καταστατικόν της οργάνωσεως ως και την έκτασιν ην είχαν λάβει εντός της Μεραρχίας, τα οποία και θα κατέθετον ενόρκως όταν θα ήμην εις θέσιν να πράξω τούτο.

(3) Την 11ην Μαρτίου 1967, ήτοι τεσσαράκοντα (40) ημέρας προ του πραξικοπήματος, κατέθεσε ενόρκως εις τον ίδιον τον Στρατηγόν, όστις ήτο και ο ενεργών την ανάκρισιν Αξκός, δυνάμει εγγράφου Δγής του Στρατηγού Δκτού Β' ΣΣ Αντχου Μανέττα Βασιλείου, καθήκοντα δε γραφώς εξετάζει ο Επχης της Μεραρχίας Σχης (ΠΖ) Παπαβασιλείου Ιάκωβος (ο εν λόγω Σχης ως εκ των υστέρων απεδείχθη ήτο οργανωμένος εις το πραξικόπημα). Κατ' αυτήν κατέθεσα το καταστατικόν του πραξικοπήματος το οποίον εφηρμόσθη πιστώς κατά την 7ετίαν, ως και συντηρικτικά στοιχεία δια την πλήρη εξάρθρωσιν της εν εξελίξει οργάνωσεως. Εις ερώτησιν του Στργού ποία ήτο η γνώμη-μου διά την ανωτέρω οργάνωσιν, απήντησα ότι «αντίθεμαι προς ένα κίνημα της μορφής αυτής, διότι είναι απολυταρχικόν και νομιζώ ότι πίσω από έναν ΜΠΑΤΙΣΤΑ θα υφίσταται οπωσδήποτε ο ΚΑΣΤΡΟ, εις περίπτωσιν δε επικρατησεώς-του, θα σκεφθώ εάν θα παραμείνω εις το Στράτευμα». Η ενέργειά-μου αυτή εθωρόβησε τους πραξικοπηματίας και ως μετ' ολίγας ημέρας επληροφορήθη, διέτρεξα τον έρχατον των κινδύνων. Τελικώς ως είναι γνωστόν το πραξικόπημα έγινε με τας γνωστάς συνεπείας, από την ημέραν δε εκείνην ήρχισεν το μεγαλύτερον δράμα της ζωής-μου.

(1) Προ της αποστρατείας-μου ετέθη υπό αυστηροτάτην παρακολούθησιν τώσον εντός του Στρατεύματος, όσον και εκτός αυτού υπό Αξκών και οπλιτών, παρ' ολίγον δε να εκτεθεί εις μέγαν κίνδυνον, κατά γενομένην κινήσιν-μου από Θεσσαλονίκη προς Αθήνας, εάν δεν ελάμβανον εγκαίρως ειδοποίησιν του Σχου Χωροφυλακής Πρόκου Νικίτα Δκτου Ασφαλείας Υψηλών Προσώπων, μέσωσ οργάνου Χωροφυλακής Λαμίας, διότι η κινήσιν-μου ήτο γνωστή και θα συνελαμβανόμην εις

διόδια Αθηνών - Λαμίας.

(2) Μετά την αποστρατείαν-μου κατήλθον εις Γύθειον Λακωνίας και ησχολήθη με αγροτικές εργασίας μη έχοντας άλλο τι να πράξω, αλλά πάντοτε υπό αυστηροτάτην παρακολούθησιν της Εθνικής Ασφαλείας Γυθείου.

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ:

Η μεταδικτατορική εμπειρία

Τον Μάρτιο του 1975 το Γενικό Επιτελείο Στρατού δέχεται με απόφασή-του ότι η έξοδος του κ. Β. Πετροπουλάκη από το Στράτευμα «εγένετο λόγω αντιθέσεώς-του προς την από 21.4.67 δημιουργηθείσα κατάσταση». Στο ίδιο υπόμνημα ο κ. Πετροπουλάκης έχει εξιστορήσει μια σειρά συστηματικών διώξεων-του, αλλά και εκβιασμών και άλλων δοκιμασιών σ' ολόκληρη την περίοδο της δικτατορίας. Επαναφέρεται, λοιπόν, στο Στράτευμα «θεωρηθείς ως μηδέποτε απομακρυνθείς» και προάγεται κατά δύο βαθμούς.

Με τον βαθμό του Αντισυνταγματάρχη τον στέλνουν για ενημέρωση στο Μεγάλο Πεύκο και μετά τοποθετείται επιτελάρχης στη διοίκηση Πυροβολικού της 6ης Μεραρχίας στο Κιλκίς. Μετά θα τοποθετηθεί διοικητής της 130 Μοίρας Πυροβολικού στο Σιδιρόκαστρο και από εκεί (Αύγουστος του 1978) αντί να πάει σε μάχιμη μονάδα, θα τοποθετηθεί επικεφαλής του Συμβουλίου Επιλογής Οπλιτών Θεσσαλονίκης, με αρμοδιότητα σε πέντε νομούς της Βορείου Ελλάδος. Θα μείνει εκεί ως τον Μάιο του 1980 και τον Ιούλιο του ίδιου χρόνου θα τεθεί σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία αφού κριθεί «προακτέος κατά αρχαιότητα».

Ο ίδιος δίνει ένα χρονικό της στάσης-του μέσα στον μεταδικτατορικό στρατό και όσων διαπίστωσε από τις δομές, την νοοτροπία και τις μεθοδεύσεις. Σύντομα θα γίνει δακτυλοδεικτούμενος και στόχος.

Στις 25 Νοεμβρίου 1975, αντισυνταγματάρχης ο κ. Βασ. Πετροπουλάκης, θα πάει να καταθέσει σαν μάρτυρας κατηγορίας στην υπόθεση του Πολυτεχνείου. Εκεί θα αποκαλύψει ότι ο ίδιος γνωστοποίησε στον Γιάννη Κομνηνό, πού βρίσκεται ο δολοφόνος του παιδιού-του Διομήδη, ο γνωστός Ντερτιλής. Ήταν στο αρχηγείο της 11ης Μεραρχίας μαζί με τον κ. Πετροπουλάκη, ο οποίος κάποια μέρα άνοιξε κουβέντα στον πραξικοπηματία και δολοφόνο. Ο Ντερτιλής, θέλοντας να αποσείσει τις ευθύνες-του, μίλησε για τα «ευρύτερα πλαίσια» καταστολής της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, μέσα στα οποία εντόπιζε τα δικά-του (κυριολεκτικά) «εκτελεστικά καθήκοντα». Παράλληλα, ο Πετροπουλάκης αποκάλυψε στην ανάκριση και τη δίκη του Πολυτεχνείου τις συστηματικές επαφές, που είχαν μεταδικτατορικά οι Σπανός, Παλαίνης και άλλοι.

Ένα μικρό απόσπασμα από την κατάθεση στην δίκη εκείνη είναι εύγλωττο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί κατεβήκατε, κύριε μάρτυς, στην Αθήνα, για να ενημερώσετε τον πατέρα του Δ. Κομνηνού για τον κατηγορούμενο Ντερτιλή;

ΜΑΡΤΥΣ: Για να αποκατασταθεί ο Έλληνας αξιωματικός στα μάτια της κοινωνίας. Για να μη θεωρείται εγκληματίας.

Σε ένα-του κείμενο, ο κ. Πετροπουλάκης μιλάει για τους διωγμούς-του, που αποκορυφώθηκαν στις αρχές του 1980, όταν ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ τα τέλη Ιανουαρίου αποκάλυψε χαρτιά και μεθό-

δους φακελλώματος των Ελλήνων στη Βόρειο Ελλάδα, των οποίων, βεβαίως, ελάμβανε γνώση και το ΣΕΟ Θεσσαλονίκης. Αποκαλύπτει σχετικά ο κ. Πετροπουλάκης:

Κατά τις αρχές του Φεβρουαρίου του 1980, κινήθηκε διαδικασία από το Γ' Σ.Σ/2ον ΕΓ, με εντολή του Υπουργού Εθν. Αμύνης κ. Ευάγ. Αβέρωφ, εις βάρος-μου για αυτά που απεκαλύφθησαν από τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως, κ. Ανδρέα Παπανδρέου, και εδμοσιεύθησαν στην συνέχεια στις εφημερίδες. Ήταν στοιχεία που αφορούσαν το φακέλλωμα των Ελληνοπαίδων, από τις υπηρεσίες του Στρατού και των Σωμάτων Ασφαλείας. Δεν γνωρίζω από πού ο κ. Παπανδρέου έλαβε τα στοιχεία εκείνα, μπορώ όμως να διαβεβαιώσω ότι όλα ήταν αληθή. Η όλη, εις βάρος-μου, διαδικασία της ανακρίσεως ανετέθη στον συνταγματάρχη τότε και τώρα ταξίαρχο ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟ, Διοικητή Πυροβολικού Γ' Σ.Σ. και εκατεπυθύνετο από το 2ον ΕΓ/Γ' Σ.Σ. Η ανάκριση αν και οι πηγές διαροής μπορούσαν να είναι πολλές, κατευθύνθη από την αρχή εναντίον-μου και ενώ τα δημοσιευθέντα έγγραφα παραλήφθηκαν, από τις Αστυνομικές Αρχές, από το ΣΕΟ Θεσσαλονίκης όταν ευρισκόμουν σε κανονική άδεια, τούτο δεν ελήφθη υπ' όψιν από τον ανακριτή που κινήθηκε μονόπλευρα σε βάρος-μου. Το πόρισμα διαβιάσθηκε στον Υπουργό Εθνικής Αμύνης και αντιγραφο της όλης αλληλογραφίας διαβιάσθηκε στο Στρατοδικείο Θεσσαλονίκης, για να διενεργήσει τακτική ανάκριση.

Από τις μαρτυρικές καταθέσεις, προέκυψε ότι όργανο της ΟΑΣ, που απελύθη τον τάξεων του Στρατού από τριμήνου, με ειδική άδεια από το 2ο ΕΓ/Γ' ΣΣ (εδώ έχουμε το φαινόμενο ότι ο νεαρός χαφιάς είχε το τρίπτυχο της εθνικοφοροσύνης, δηλαδή εθνικόφρονας πριν από τον Στρατό, κατά τη διάρκεια του Στρατού και μετά τον Στρατό), έμπαινε ελεύθερα μέσα στο Γ' ΣΣ και βρέθηκε από τους υφισταμένους-μου κατ' επανάληψη μέσα στο Γραφείο-μου όταν εγώ απουσίαζα σε άδεια. Το γεγονός και μόνο ότι ο προανακριτής δεν ερεύνησε το στοιχείο τούτο, αλλά στράφηκε μόνο σε βάρος-μου, γεννάει πολλά ερωτηματικά. Τα κτυπήματα που δέχθηκα τότε ήταν αστραπιαία και πολύπλευρα. Η χρόνια απομόνωσή-μου άρχισε να γίνεται διωγμός.

α. Την 4.2.80 ημέρα Δευτέρα, με περνούσαν Στρατοδικείο για τροχαίο ατύχημα χωρίς αντικείμενο, η απόφαση του οποίου ήταν αθωωτική με ψήφους 4 υπέρ και 1 κατά. Και πώς μπορούσα να έχω ευθύνες, όταν η ίδια η τροχαία δεν μου καταλόγιζε τέτοιες και μάλιστα με συνέπειες στην καριέρα-μου;

β. Όμως την ίδια ημέρα ο Επίτροπος του Στρατοδικείου, κήρυξε πεπλανημένη την απόφαση και παραπέμφθηκε σε Αναθεωρητικό, που με καταδίκασε την 27.3.80 με μέλος-τον τον αδελφό του Υφυπουργού Μποκοβού, σε φυλάκιση 45 ημερών με τριετή αναστολή.

γ. Την ίδια ημέρα ο τότε Σχης Κοντογιώργος, μετέφερε το κατηγορητήριο εις βάρος-μου, από απλή διαρροή εγγράφων, σε πράξη κατασκοπείας.

δ. Την ίδια ημέρα κινήθηκε εις Σέρρες, έδρα της 10ης Μεραρχίας, προκειμένου να καταθέσω ως κατηγορούμενος εις τον πανελληνίως γνωστό Ταξίαρχο Πετρουλάκη Στυλιανό, με την ψευδή κατηγορία της «εγκαταλείψεως θέσεως». Ο Ταξίαρχος αυτός κατηγορήθη από τον Βουλευτή κ. Μπαντουβάν, ότι κατά την διάρκειαν της επταετίας οργάνωσε υπέρ των τυράννων τον Ελληνικό λαό.

Η καταδίκη-μου από το Αναθεωρητικό για το τροχαίο ήταν σκόπιμη. Γιατί, αν παραπεμπόμουν στο Στρατοδικείο για τις διαφο-

ές, να μη τύχω, σε περίπτωση κατευθυνόμενης καταδίκης-μου, του ευεργετήματος ενδεχόμενης αναστολής.

Ο συνταγματάρχης Πετροπουλάκης σημειώνει:

Ωστόσο, κι εγώ τους έδειξα ότι είμαι αποφασισμένος να μη σφαγιαστώ για δεύτερη φορά και τους το διαβίβασα. Δεν είχα βέβαια ψευδαισθήσεις για τη μεταχείρισή-μου αλλά δεν τόλμησαν να κάνουν όσα είχαν μεθοδεύσει. Έτσι μου επέβαλαν σαράντα ημέρες φυλάκιση σαν πειθαρχική ποινή, στη βασιμότητα της οποίας επέμενε με απαντητική επιστολή-του (μνημείο αοριστολογίας) στις 8 Αυγούστου 1980, ο τότε και σήμερα υφυπουργός Εθνικής Αμύνης Γεώργιος Ροδίου. Στη συνέχεια τα μέλη του αρμόδιου Συμβουλίου, με ψήφους 5 έναντι μιας, δεν με έκριναν προακτό για τον επόμενο βαθμό, αφού με κατέταξαν στην κατηγορία των «προακτών κατ' αρχαιότητα». Τότε τους υπέβαλα με ημερομηνία 26-9-80 μία αίτηση παραπόνων, για επανεξέταση της περίπτωσης-μου από το Συμβούλιο των Αντιστρατήγων, αλλά χωρίς να έχω ψευδαισθήσεις για το αποτέλεσμα. Γι' αυτό και τους κατάγγειλα ενυπογράφως τα εξής:

1. «Η ανωτέρω κρίσις εβασίσθη αφ' ενός μεν εις ποινάς αιτινες κατά το πλείστον μοι επεβλήθησαν σκολιώς, αφ' ετέρου δε εις διαδοχικάς σημειώσεις αι οποίαι ουδόλως ανταποκρίνονται προς το ήθος, το θάρρος, τον χαρακτήρα, την εργατικότητα και την επαγγελματικήν-μου κατάρτισην, την οποίαν απέδειξα ως Δκτής Μοίρας Πυρ/κού και συγκεκρμένως:

α. Όλοι αι εγγραφείσαι μέχρι το 1967 διαδοχικά σημειώσεις και αι επιβληθείσαι ποιναι, είχαν ως σκοπόν την προετοιμασίαν διά την εξοδόν-μου εκ του Στρατεύματος, λόγω της αντιθέσεώς-μου προς το προετοιμαζόμενον τότε Δικτατορικών Καθεστώσ και η οποία επραγματοποιήθη αμέσως μετά την επικράτησίν-του με όλας τας εις βάρος-μου τραγικές συνεπείας (διωγμούς, φυλακίσεις, σωματικές κακοποιήσεις, οικονομικάς δυσπραγίας, κλπ.).

β. Αι επιβληθείσαι ποιναι, και αι εγγραφείσαι διαδοχικά σημειώσεις από την επάνοδό-μου εις το Στράτευμα το 1975 μέχρι σήμερον, απετέλεσαν εκ νέου σκοπόν ίνα δοθῇ η ευκαιρία δια την εκ νέου εξοδόν-μου εκ του Στρατεύματος, καθ' ότι θεωρούμαι ότι ανήκω ιδεολογικώς εις την πολιτικήν παράταξιν του ΠΑΣΟΚ την οποίαν ουδέποτε εξεδήλωσα.

2. Κατόπιν των ανωτέρω, θεωρώ ότι διά την προπαρασκευήν της εξόδου-μου εκ του Στρατεύματος μοι απεδόθησαν ευθύναι και πράξεις (ως η διαρροή εγγράφων εκ του γραφείου των οποίων εγένετο δημοσιεύσις εις τας εφημερίδας και αφορούσαν τα πληροφοριακά έγγραφα των Στρατευσίμων), αι οποίαι στερούνται αληθείας. Και επειδή θεωρώ ότι η εις βάρος-μου κρίσις ήτο σκόπιμος, η δε αποστρατεία-μου άδικος μη ανταποκρινόμεναι εις τα ουσιαστικά και πραγματικά-μου προσόντα, παρακαλώ όπως κριθώ εκ νέου ίνα μοι αποδοθῇ Δικαιοσύνη».

Σήμερα ο κ. Πετροπουλάκης, με την πικρή-του πείρα από το Στράτευμα, δεν φαίνεται να είναι ιδιαίτερα αισιόδοξος:

Αλλά ποιος να το κάνει αυτό, ο τότε Αρχηγός Ιωάννης Ντάβος, που δέχτηκε να πάρει προαγωγή από τον Ιωαννίδη και να εκδώσει επτά μέρες μετά το Πολυτεχνείο ημερήσια διαταγή για τα ιδανικά της 21ης Απριλίου;

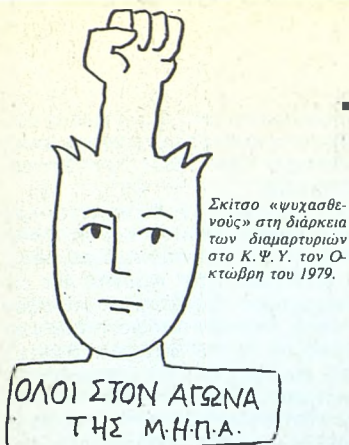
Άλλωστε, ο κ. Ντάβος δέχτηκε να με αποστρατεύσει με το υπ' αριθμ. 178/69 Ν.Δ. του δικτάτορα Παπαδόπουλου, αφού τα πάντα σχεδόν στον Στρατό εξακολου-

θούν να ρυθμίζονται από διατάγματα και κανονισμούς της επταετίας. Κάποτε ίσως πω περισσότερα. Τώρα όμως αρκούν ορισμένα ενδεικτικά:

«Οι σημερινοί ανώτατοι Αξκοί είναι κατά μεγάλο ποσοστό εκείνοι που το 1973 με την πτώση του Παπαδόπουλου, φοιτούσαν στην Σχολή Εφν. Αμύνης και είχαν δημιουργήσει σύνδεσμον μεταξύ τους με σκοπό, όταν θα αποφοιτούσαν από την Σχολή και θα ετοποθετούντο ως Επιτελάρχες Μεραρχιών, θα ενεργούσαν για την ανατροπή του ΙΩΑΝΝΙΔΗ και επαναφορά του ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ. Τους πρόσλαβαν όμως τα γεγονότα της Κύπρου. Κατόπιν τούτου δεν νομίζω ότι μπορεί να γίνει σοβαρή συζήτηση για αντίδραση, αφού η ΠΔ/79 εκφράζει το ΠΙΣΤΕΥΟ-τους. Άλλωστε είναι η σφαίρα της ουτοπίας η περίπτωση αντιδράσεως των υπηρετούντων Αξ/κών, καθ' ην στιγμήν αυτοί δεν αντέδρασαν ούτε στην περίπτωση του αφοπλισμού-τους (αφαίρεση περιστροφών-τους), γιατί το πρόσχημα της διαφυλάξεως των από πιθανή πώληση ή κλοπή είναι αστείο. Σκοπός του αφοπλισμού είναι η πρόθεση αποφυγής αντιδράσεως των Αξ/κών σε μελλοντικές δημιουργηθησόμενες καταστάσεις άγνωστης πατρότητας. Πώς να αντιδράσουν λοιπόν στο φακέλλωμα, στους φατριασμούς και σε όλα όσα μαστίζουν σήμερα μεγάλο μέρος του Στρατού;

Ελάχιστοι από τους συναδέλφους συμφωνούν και αυτοί είναι εκείνοι που έχουν τοποθετηθεί σε επίκαιρες θέσεις, απεστάλησαν στο εξωτερικό για φοίτηση σε διάφορα σχολεία ή σαν Στρατιωτικοί ακόλουθοι, δηλαδή αυτοί που συνήθισαν να παίρνουν τον μισθό-τους σε σ κ λ ρ ο νόμισμα. Σ' αυτούς από τον βαθμό του Ανθυπολοχαγού έχει δημιουργηθεί υποδομή ταχείας εξέλιξεως. Οι υπόλοιποι, που διαφωνούν και περιμένουν την επαγγελματική-τους εξέλιξη με το χρωσμένο χάπι του ΜΙΝΙ Ταξίαρχου. Έχασαν κάθε πρωτοβουλία, η γνώμη-τους δεν λαμβάνεται υπ' όψιν, παρ' ότι άριστοι επαγγελματίες, αφοσιωμένοι στρατιώτες και ως διοικηταί άριστοι ηγέτορες, τοποθετούνται όμως σε θέσεις ήσσονος σημασίας (ΤΕΑ-Φρουραρχεία-Λέσχες Αξ/κών-Μονάδες Επιστρατεύσεων κλπ.). Οι ανώτεροι Αξιωματικοί είναι και αυτοί ένα κομμάτι του Ελληνικού λαού και πιστεύουν ότι την λύση στο δράμα-τους θα την δώσει ο ίδιος ο Ελληνικός λαός. Σύντομα, πιστεύω, και με αρκετά δημοκρατικό τρόπο».

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
Μ.Γ. ΜΕΡΑΚΛΗΣ
Ρομαντικοί -
Εποχή Παλαμά
Μεταπαλαμικοί
ποιητές
από τη σειρά
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ
Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520

Σκίτσο «ψυχασθένους» στη διάρκεια των διαμαρτυριών στο Κ.Ψ.Υ. τον Οκτώβριο του 1979.

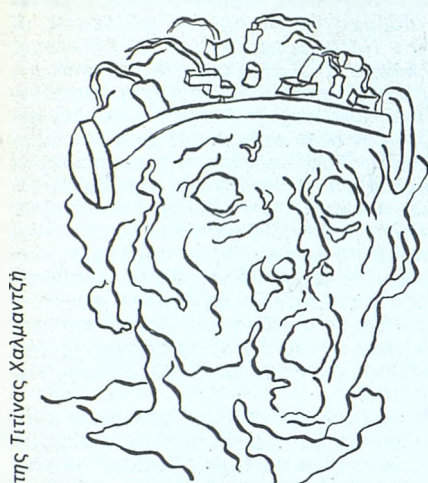
Το πρόβλημα της ψυχικής υγείας στην Ελλάδα: Μια εκδοχή

Η κρίση πάντα υπήρχε, αλλά όχι πάντα στην ορθολογική της μορφή.

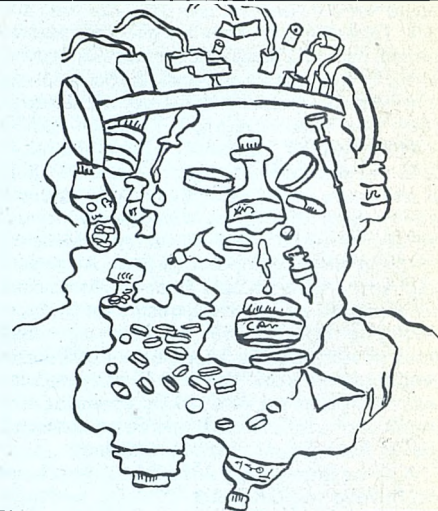
(Καρλ Μαρξ, Επιστολή στον Ρούγκε, Σεπτέμβρης 1843)

Στο ψυχιατρείο, η κοινωνία — με αλήθεια επιδεξιότητα — δημιουργεί μια κοινωνική δομή, που, από πολλές απόψεις, είναι πανομοιότυπη με τις ιδιομορφίες της οικογένειας του αρρώστου τις ικανές να προκαλέσουν την τρέλα.

Ντέιβιντ Κούπερ

της Τίνας Χαλμαντζή

Πέρα από την εκμετάλλευση και την καταπίεση που συναντάμε καθημερινά στην παραγωγική διαδικασία, είναι γεγονός ότι οι κοινωνίες του προωθημένου καπιταλισμού είδαν τις δύο τελευταίες δεκαετίες την ανάπτυξη ενός αντικαπιταλιστικού κινήματος που αντιμετωπίζει το πρόβλημα της καταπίεσης στην πλατύτερη — και ουσιαστικότερη ίσως — μορφή της. Δηλαδή αυτής που είναι συνέπεια της παρεκτροπής από τους κανόνες της κυρίαρχης κοινωνικής συμπεριφοράς και τα πρότυπα της ζωής που επιβάλλει η εκάστοτε εξουσία. Και υπάρχουν διάφορα ονόματα, πολύ ή λιγότερο γνωστά, της σύγχρονης μεταμαρξιστικής εποχής, όπως η Χέλερ, ο Μαρκουζε, ο Ράιχ, ο Σαρτρ, αλλά και ο Κούπερ, ο Μπαζάλια, ο Τζέρβις, κ.ά., που προσπάθησαν να αμβλύνουν το πεδίο της μαρξιστικής ανάλυσης σε τομείς και θέματα που αφορούν την κοινωνική υπόσταση και τις πραγματικές ανάγκες του κατεπιεζόμενου υποκείμενου, προωθώντας έτσι και την πολιτικοποίηση των διαπροσωπικών σχέσεων. Μ' άλλα λόγια το πρόβλημα της αλλοτρίωσης και των καθημερινών νευρώσεων, όσο και η διαμόρφωση της ψυχοσωματικής υπόστασης του κάθε ατόμου, δεν είναι κάτι το ξεχωριστό, κάτι που αφορά την ιδιωτική ζωή του, αλλά αποτελεί συστατικό στοιχείο ενός γενικότερου πολιτικού προβλήματος, που θίγει τις δομές της καπιταλιστικής κοινωνίας.

Σ' όλες τις μορφές κοινωνικής οργάνωσης δεν έλειψαν ποτέ οι τρόποι με τους οποίους οι «διαφορετικοί» υποβάλλονταν εξακολουθητικά σε μια διαδικασία εξουδετέρωσης, που αρχίζει από τον πιο αθώο εξευτελισμό, συνεχίζεται με τον αποκλεισμό-τους από τους κοινωνικούς χώρους και φτάνει στη φυσική εξολόθρευσή-τους. Στη χειρότερη περίπτωση, στο βαθμό που η εκπαίδευση, η νομοθεσία και η ελεγχόμενη πληροφόρηση — που διοχετεύονται μέσα από την οικογένεια, τους χώρους δουλειάς και μάθησης, τα δικαστήρια, τις φυλακές, την αστυνομία και το στρατό, τα μέσα ενημέρωσης — δεν αρκούν για την καταστολή, φυσική ή και ιδεολογική του «κοινω-

νικά επικίνδυνου», υπάρχουν τα ψυχιατρικά ιδρύματα. Η νομοθετική εξουσία δίνει τη θέση-της στην ιατρική, που με τη σειρά-της αναλαμβάνει την υποχρέωση να θεραπεύσει τον άρρωστο, να εξισορροπήσει τις κοινωνικές εντάσεις — μετατρέποντας τη διαφορετικότητά-του σε ψυχοπαθολογικό σύμπτωμα, που έχει ανάγκη επομένως από θεραπεία.

Έτσι νομιμοποιούνται οι πιο απροκάλυπτες μορφές βίας και μεσαιωνικών βασανιστηρίων σε βάρος της ατομικής οντότητας των «αρρώστων»: ηλεκτροσόκ, χορήγηση καταστροφικών ψυχοφαρμάκων, ξυλοδαρμοί και ινσουλινοθεραπεία. Στη χώρα-μας η παρέμβαση του κράτους στο χώρο της ψυχικής υγείνης τοποθετείται γύρω στη δεκαετία του '60, ενώ από το 1862 ακόμη είχε ψηφιστεί νόμος που προέβλεπε και θεσμοποιούσε την ύπαρξη «φρενοκομείων» για τη συντήρηση και τη θεραπεία των φρενοβλαβών. Κάποτε ο παράφρονος συγχέονταν με τον άνεργο, τον άστεγο, το φτωχό, τον ανάπηρο, δηλαδή τον «αντι-παραγωγικό» σήμερα, βέβαια, η έννοια έχει διευρυνθεί...

Στην Ιταλία, η πρόσφατη εφαρμογή του νόμου 180 καταργεί τις ψυχιατρικές κλινικές, προωθώντας παράλληλα την αποκεντρωτική λειτουργία εξωτερικών ιατρείων πνευματικής υγείνης κατά συνουκίες αντίθετα στην Ελλάδα υπάρχουν ελάχιστες προσπάθειες ανάπτυξης μιας ανάλογης προβληματικής. Και σαν μια τέτοια πρέπει να θεωρηθεί η δημιουργία του Ανοικτού Ψυχοθεραπευτικού Κέντρου (ΑΨΚ), που σύμφωνα με τους ιδρυτές, αλλά και τα μέλη-του, είναι μια πρωτοβουλία που ήρθε ν' αμφισβητήσει το ψυχιατρικό κατεστημένο, θέτοντας νέους όρους στη σχέση επικοινωνίας άρρωστου — υγιούς (ψυχιάτρου) και των μεθόδων που εφαρμόζει. Διαφωνώντας, λοιπόν, με το ρόλο της κλασικής ψυχιατρικής σαν κατασταλτικού μηχανισμού της κοινωνίας, αλλά επιζητώντας παράλληλα την ανάπτυξη κάθε εποικοδομητικού διαλόγου, συζητήσαμε πάνω στο πρόβλημα της ψυχικής υγείας με τον Ψυχίατρο-Ψυχαναλυτή Γιάννη Τσέγκο.

Παύλος Νεράτζης

Συνέντευξη του Παύλου Νεράντζη με τον ψυχίατρο Γιάννη Τσέγκο

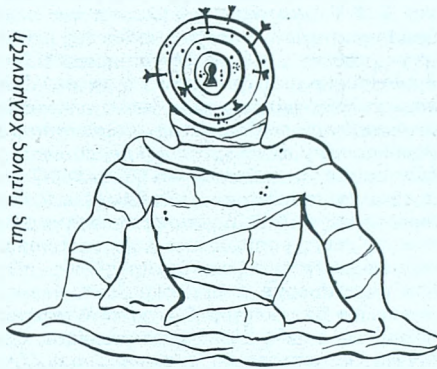
ΕΡ: Εδώ και ένα χρόνο περίπου, οι μέθοδοι ψυχοθεραπευτικής αγωγής που εφάρμοσες πρωτοβουλιακά στη Μ.Η.Π., ενώ έφεραν θετικά αποτελέσματα — αν κρίνουμε από τη μαζικοποίηση της Μονάδας, αλλά και από τις έντονες αντιδράσεις των αρρώστων και των συγγενών τους μετά τη μετάθεσή σου — αντιμετώπισαν την έντονη αντίδραση του Δ.Σ. του Κέντρου Ψυχικής Υγιεινής που σε ανάγκασε να παραιτηθείς. Πώς εξελίχθηκαν τα γεγονότα;

ΑΠ: Ας αρχίσουμε από δύο διευκρινίσεις. Πρώτη: δεν παραιτήθηκα από το Κ.Ψ.Υ., αν και πιστεύω ότι σ' αυτό αποσκοπούσε η «μετάθεσή» μου σε υπηρεσία του Κ.Ψ.Υ. στον Πειραιά. Το Κ.Ψ.Υ. με απομάκρυνε ύστερα από την άρνησή μου να δεχτώ την αλόφωση της δήθεν μετάθεσής μου, επειδή πίστευα ότι η απόφαση ήταν νόμος και ουσία παράνομη. Το Δ.Σ. ύστερα απ' αυτό θεώρησε ότι εγώ έλυσσα την επ' αόριστο σύμβασή μου με το Κέντρο, και αρνήθηκε να δεχτεί τις υπηρεσίες μου στην Υπηρεσία Κοινωνικής Ψυχιατρικής Αθηνών, μια και μόνο εκεί δεχόμουν να τις προσφέρω. Δεύτερη διευκρίνιση: δεν είναι το Ανοικτό Ψυχοθεραπευτικό Κέντρο εκείνο που πρώτα αμφισβήτησε ενεργά την υπάρχουσα κατάσταση στην ψυχιατρική στην Ελλάδα, αλλά το «πείραμα» — έτσι το έβλεπα — στη Μονάδα Ημερήσιας Περιθαλψής της Υπηρεσίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής Αθηνών, όπου διορίστηκα ενώ ακόμη βρισκόμουν στο εξωτερικό! δέχτηκα τη θέση αναλογιζόμενος τις τεράστιες δυνατότητες που είχε — και έχει — το Κ.Ψ.Υ. από πλευράς προσωπικού, μέσων, κλπ., που όμως, όπως διαπίστωσα μόλις ανέλαβα τη διεύθυνση, φθείρονταν καθημερινά με το να απασχολούνται 22 άτομα προσωπικού της Υ.Κ.Ψ.Α. με 28 καθυστερημένα παιδιά! Παρότι η μονάδα ήταν για ψυχιατρικές περιπτώσεις, αυτές περιοριζόνταν σε δύο ή τρεις το μήνα, και οι πιο πολλές απ' αυτές ήταν του τύπου των ελαφρών ψυχιατρικών περιστατικών που αντιμετωπιζόνταν με φάρμακα και τη λεγόμενη υποστηρικτική ψυχοθεραπεία άπαξ του μηνός. Αυτά το Γενάρη του '78. Δύο χρόνια αργότερα, και συγκεκριμένα το Δεκέμβρη του '79 που απομακρύνθηκα, ενώ το προσωπικό είχε, σκόπιμα πιστεύω, μειωθεί στους 14, η Μονάδα είχε 80 περίπου άτομα καθαρά ψυχιατρικών περιστατικών, οξέων και χρονίων, με συντριπτική πλειοψηφία τους λεγόμενους ψυχωσικούς.

ΕΡ: Οι θεραπευόμενοι βρίσκονταν μόνιμα μέσα στο Κέντρο;

ΑΠ: Όχι, βέβαια. Παρακολουθούσαν το πρόγραμμα της Μονάδας σε ώρες γραφείου καθημερινά, εκτός από το Σαββατοκύριακο. Ήταν άτομα σε οξεία διέγερση, τρομοκρατημένα απ' την πρωτοφανή και γι' αυτό ανεξήγητη κατάσταση που τα διακατείχε, και που συνοδεύονταν συνήθως, από εξίσου τρομοκρατημένους συγγενείς. Σκοπός της μονάδας ήταν ν' αποφευχθεί πάση θυσία η εισαγωγή, κυρίως με πρωτοβουλία των συγγενών, σε κλινική. Τα υπόλοιπα, που ήταν και τα περισσότερα, ήταν οι λεγόμενοι χρόνιοι ψυχασθενείς: άτομα με επανειλημμένες εισαγωγές στις κλινικές και τα ψυχιατρεία, που είχαν καταπεί τεράστιες ποσότητες φαρμάκων (έφταναν πολλές φορές τα

48-50 χάπια την ημέρα, εκτός από τις εβδομαδιαίες ενέσεις), είχαν παροπλισθεί απ' τη ζωή, και κατείχαν μια θέση παρία στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον, ζώντας σε μια φοβερή και αβάσταχτη ρουτίνα με μόνη διακοπή ή ποικιλία την επανεισαγωγή στην κλινική. Και όλο αυτό, εξαιτίας κάποιων συμπτωμάτων που παρουσίασαν κάποτε, εξίσου ανεξήγητων για τους ίδιους όπως και για τους θεραπευτές τους, τα οποία έπρεπε πάση θυσία να εξαλειφθούν (σπάνια δυστυχώς μπαινει κανείς στον κόπο να τα εξηγήσει). Παρότι, όμως, τα συμπτώματα πολλές φορές υποχωρούσαν, είτε επειδή βοηθούν τα φάρμακα, είτε από μόνα τους, ελάχιστες φορές ασχολείται κανείς με το να τα διαπιστώσει και να ελαττώσει ή να σταματήσει να χορηγεί τα φάρμακα αυτά, που έχουν έντονες παρενέργειες. Ο λόγος είναι ότι συνήθως λείπει είτε η γνώση, είτε το θάρρος, είτε ο χρόνος, ή το ενδιαφέρον, είτε και όλα αυτά μαζί. Έτσι η ασφαλέστερη τακτική για τον ψυχίατρο είναι η συνέχιση της θεραπείας «εφ' όρου ζωής», όπως λέγεται. Τα ψυχοφάρμακα που στα 4/5-τους είναι κυρίως ηρεμιστικά, εξασφαλίζουν «ηρεμία» και για ένα σωρό άλλους — το γιατρό του, την οικογένειά του, την κοινωνία, κλπ. — εκτός από τον καταναλωτή τους. Μπορεί κάποτε ο ίδιος

να μην τα χρειάζεται, τα χρειάζονται, όμως, για την ησυχία τους οι υπόλοιποι! έτσι κάνουν ό,τι είναι δυνατόν ώστε να εξακολουθήσει εκείνος να τα παίρνει.

ΕΡ: Στην ανοιχτή νοσηλεία συμπεριλαμβάνονται, βέβαια, οι επισκέψεις των ψυχασθενών στα ιατρεία των ψυχιάτρων, όπως επίσης και ο τεράστιος αριθμός των νοσηλευόμενων στα εξωτερικά ιατρεία των νοσοκομείων. Αόρη λειτουργούν και τα νοσοκομεία ημέρας, όπως το Αιγινήτειο και ανάλογες μονάδες του Κ.Ψ.Υ. Ποια η ποιοτική διαφορά της προσπάθειας που έγινε στη Μονάδα Ημερήσιας Περιθαλψής;

ΑΠ: Η πρωτοτυπία του «πείραματος» στη ΜΗΠ συνίστατο στο ότι, εκτός από την ανοιχτή νοσηλεία, προσπαθήσανε να εφαρμόσουμε μια διαφορετική στάση απέναντι στις έντονες ψυχιατρικές άρρωστος, οικογένεια, ψυχική αρρώστεια, και προπαντός, χώρος δουλειάς. Το «πείραμα» παρ' όλες τις γραφειοκρατικές αντιξοότητες, αλλά και τις συνειδητές, πιστεύω, αντιδράσεις του Δ.Σ., πέτυχε σε σημαντικό βαθμό, αλλά διακόπηκε με την απομάκρυνσή μου. Έτσι, μαζί μ' ορισμένους από τους συνεργάτες μου που παραιτήθηκαν, καθώς και μ' άλλους που παρακολουθούσαν τα σεμινάρια ή εργαζόνταν εθελοντικά ή θεραπεύονταν στη ΜΗΠ, αποφασίσαμε να φτιάξουμε το Ανοικτό Ψυχοθεραπευτικό Κέντρο, όπου βασικά και κύρια επιδίωξαμε τη συνέχι-

ση της προηγούμενης δουλειάς και ταυτόχρονα να δώσουμε, απρόσκοπτα πλέον, μια διαφορετική διάσταση στην έννοια χώρος δουλειάς.

ΕΡ: Τι εννοείς μ' αυτό το τελευταίο;

ΑΠ: Πρώτα πρώτα κάτι που δε θα βρίσκεται συνεχώς κάτω απ' το βραχνά ενός αόρατου, άσχετου και αντιδραστικού ή αρτηριοσκληρωτικού Δ.Σ. Δεν είναι δυνατόν ένας θεραπευτής να μπορέσει να είναι θετικός ή ειλικρινής στις σχέσεις του με το θεραπευόμενο αν και οι σχέσεις του με τους συναδέλφους του, τους φίλους του, την οικογένειά του, κλπ. δεν είναι τέτοιες. Και φυσικά οι ιεραρχικές σχέσεις δεν είναι δυνατόν από τη φύση τους να είναι ειλικρινείς, ούτε ακόμη υγιείς. Τρομοκρατημένοι, απογοητευτικά στερημένοι (frustrated) και αλλοτριωμένοι υπάλληλοι, δε μπορούν να κάνουν ψυχοθεραπεία. Μπορούν, βέβαια, να ασκούν εξουσία — εξουσιασμένοι άλλωστε και οι ίδιοι — να περιορίζουν την ελευθερία των άλλων, να κάνουν ηλεκτροσόκ, να δίνουν, απρόσωπα, ψυχοφάρμακα, ή ακόμα να εφαρμόσουν (sic) την κλασική ψυχανάλυση του ντιβανιού που, κατά τη γνώμη μου, αποτελεί μια απ' τις πιο αυταρχικές και ανελεύθερες, τόσο για τον αναλυτή, όσο και τον αναλυόμενο, μορφές σχέσεων που έχουν επινοηθεί. Υπενθυμίζω ότι ο Φρόυντ επινόησε το ντιβάνι επειδή δεν άντεχε το βλέμμα των πελατών του!..

ΕΡ: Είσαι, δηλαδή, κατά της ψυχανάλυσης;

ΑΠ: Ασφαλώς όχι, αλλά θά' πρεπε να μακρολογήσω λίγο, γιατί είναι κάπως περίπλοκα τα πράγματα: σε θεωρία η κλασική ψυχανάλυση είναι πράγματι αξιοθαύμαστη! ένα ίσως απ' τα πιο σημαντικά επιτεύγματα του πνεύματος του 20ού αιώνα! σαν κλινική εφαρμογή όμως, είναι, αναγκαστικά, μια απ' τις πιο τεχνικές ή καλύτερα προσποιητές καταστάσεις. Γι' αυτό άλλωστε και έχει τόσο βίαια αμφισβητηθεί τα τελευταία 30 χρόνια από ένα σωρό ορθόδοξους ψυχαναλυτές, μ' αποτέλεσμα τη δημιουργία κι ανάπτυξη ενός απίθανου αριθμού σχολών και τάσεων, άλλοτε σοβαρών κι άλλοτε όχι. Ωστόσο παρότι αργά, εντούτοις όμως πολύ σταθερά, όλο και ξεκαθαρίζουν τα πράγματα — τόσο θεωρητικά όσο και κλινικά — μ' αποτέλεσμα τα νεότερα κινήματα να προσανατολίζονται σε θεωρίες, μεθόδους και μορφές όλο και πιο ξεκαθάρες, πιο φιλελεύθερες και λιγότερο αλλοτριωτικές τόσο για τους ψυχαναλυτές, όσο και για τους ψυχαναλυόμενους. Βέβαια, υπάρχουν ακόμα πολλά προβλήματα μια και το δογματικό ψυχαναλυτικό ιερατείο, παρότι αποδυναμώνεται προοδευτικά, εντούτοις εξακολουθεί να αμύνεται μ' όλα τα μέσα φτάνοντας πολλές φορές σε αντιδράσεις και μεθόδους που θυμίζουν... σταλινική περίοδο. Παράδειγμα ο Ράιχ, που όπως είναι γνωστό, διώχτηκε πολύ πιο ανελέητα απ' το ψυχαναλυτικό κατεστημένο παρά απ' το χιτλερικό καθεστώς. Και δεν είναι ο μόνος! υπάρχει κατάλογος, και μάλιστα αρκετά μακρύς. Μ' αυτές, βέβαια, τις προϋποθέσεις δε μπορεί να είμαι ακόμα θιασώτης της λεγόμενης ορθόδοξης ψυχαναλυτικής μου εκπαίδευσης. Από καιρό τώρα ακολουθώ και εφαρμόζω την ομαδική ανάλυση και τη θεραπεία οικογένειας, μέσα στα πλαίσια, όμως, της Θεραπευτικής Κοινότητας. Τις αρχές αυτές τις εφαρμόσαμε στο Κ.Ψ.Υ. όσο επέτρεψαν οι συνθήκες μιας ελληνικής δημόσιας υπηρεσίας. Στην αρχή οι αντιδράσεις ήταν ήπιες! όσο, όμως, η φιλελευθεροποίηση προχωρούσε και

Ο Γιάννης Τσέγκος, ένας από τους πρωτεργάτες της ίδρυσης του ΑΨΚ, είναι γνωστός και από την απομάκρυνσή του από τη θέση του διευθυντή Κοινωνικής Ψυχιατρικής στη Μονάδα Ημερήσιας Περιθαλψής του Κέντρου Ψυχικής Υγιεινής Αθηνών.

ΤΑΞΟΣ ΚΑΡΤΑΣ

ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ
(κατα κόμηματα στρατιωτικής θητείας και ένα εμβόλιμο)

Αντίποινα δὲ εἶχ' αἶμα
Αὐτὸν ποὺ δὲ εἶχ' αἶμα
Αὐτὸν ποὺ δὲ εἶχ' αἶμα
Αὐτὸν ποὺ δὲ εἶχ' αἶμα

Ἀρνίσα Ἐδέσσης - Δεκέμβριος 1980

ΤΑΣΟΥ ΚΑΡΤΑ:

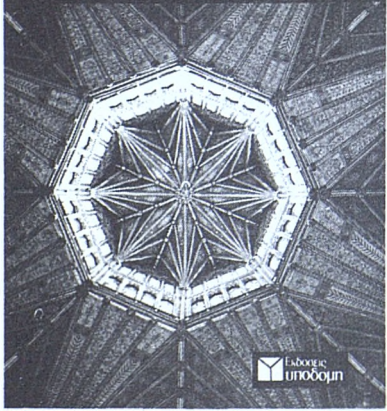
ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ
Ποιήματα
ΣΤΕΛΝΕΤΑΙ Σ' ΟΠΟΙΟΝ ΤΟ ΖΗΤΗΣΕΙ
ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ
(Ἀρνίσα Ἐδέσσης)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Ρόμπερτ
Φυρνά-Τζόρνταν

**Ιστορία
τῆς Αρχιτεκτονικῆς**

Εκδόσεις υποδομή

Με 432 εικόνες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ
— 3ης Σεπτεμβρίου 22 —
τηλ. 5234790

συνέπαιρνε θεραπευτές και θεραπευόμενους, η διοίκηση άρχισε ν' ανησυχεί. Γιατί δεν ήταν δυνατό να παραδεχτούν ότι οι αρρώστοι μπορούσαν να έχουν γνώμη για το πρόγραμμα, τη θεραπεία-τους κλπ. Έτσι, άλλωστε, εξηγείται ο θόρυβος, αλλά και η έκπληξη που δημιούργησε η πρώτη πολιτικοποιημένη ενέργεια των ψυχασθενών στην Ελλάδα μ' αφορμή τη διώξή-μου. Εκείνη άλλωστε η επιτροπή διαμαρτυρίας αποτέλεσε και τον πρώτο πυρήνα για τη δημιουργία της Κίνησης για τα δικαιώματα των «Ψυχασθενών».

ΕΡ: Απ' τη διακήρυξη της Κίνησης για τα δικαιώματα των «Ψυχασθενών» βλέπω ότι σκοπό έχει:

1. «Την ενημέρωση και πληροφόρηση της κοινής γνώμης γύρω από τη φύση και την εκμετάλλευση αυτής της «ασθένειας».
2. «Την καταγγελία κάθε περίπτωσης καταπίεσης των ανθρώπινων δικαιωμάτων των ψυχασθενών, όπως και τη συμπαράσταση σ' όλους εκείνους (ψυχιάτρους, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, κλπ.), που με τον τρόπο τους αμφισβητούν το επίσημο ψυχιατρικό κατεστημένο».

Ποια ήταν η μέχρι τώρα δραστηριότητα της «Κίνησης» και ποια η σχέση-της με το Ανοιχτό Ψυχοθεραπευτικό Κέντρο;

ΑΠ: Η Κίνηση, όπως είπα, άρχισε πέρυσι τον Οκτώβριο με την επιτροπή διαμαρτυρίας των «ψυχασθενών» που σχηματίστηκε απ' αφορμή τη «μετάθεσή»-μου που αποφάσισε το Δ.Σ. του Κ.Ψ.Υ. και σήμερα καλύπτει μια σειρά δραστηριοτήτων: διαλέξεις, εκδόσεις, επαφές με ψυχασθενείς, κ.ά. Αξίζει να σημειωθεί ότι η διαμαρτυρία-τους δεν ήταν για τη μετάθεση του «καλού» γιατρού, αλλά για το γεγονός ότι δε ρωτήθηκαν οι ίδιοι για μια απόφαση που αφορούσε τους ίδιους άμεσα και προσωπικά. Αξίζει ακόμη να αναφερθεί ότι η απαίτησή-τους αυτή αντιμετωπίστηκε με λειψωρία απ' τους διοικούντες το Κ.Ψ.Υ., χαρακτηρίστηκε μάλιστα απ' τους «αρμόδιους» περί τα τσιούτα, σαν επιδείνωση της κατάστασής-τους (μίλησαν για «διέγερση»). Οι ίδιοι μάλιστα με απειλησαν ότι θα κατηγορηθώ για δεοντολογική παράβαση επειδή δήθεν χρησιμοποίησα τους αρρώστους-μου για το προσωπικό-μου ζήτημα. Στους «συναδέλφους» αυτούς, απάντησα ότι η... διάγνωσή-τους τόσο ιατρικά όσο και πολιτικά ήταν τελείως λανθασμένη μια και ήταν ανίκανοι να ξεχωρίσουν τη διέγερση απ' την «εξέγερση». Και εδώ είχαμε όλα τα ...συμπόματα μιας ξεκάθαρης εξέγερσης. Και αυτό αποδείχτηκε περίτρανα μετά. Η επιτροπή, εν «διεγέρσει» πάντα, διευρύνθηκε και μ' άλλους ενδιαφερόμενους νοσηλευθέντες, συγγενείς, φίλους, ψυχιάτρους, ψυχολόγους, αλλά και διάφορους προβληματισμένους πολίτες που ενδιαφέρονται για το σταμάτημα της ψυχιατρικής καταπίεσης.

ΕΡ: Ποιος είναι τώρα κατά κανόνα ο τρόπος αντιμετώπισης μιας ψυχολογικής κατάστασης ενός ατόμου στη χώρα-μας;

ΑΠ: Οι περισσότερες δυστυχώς περιπτώσεις ακολουθούν, σχεδόν χωρίς εξαίρεση, το σχήμα: εξέταση (συνήθως, πολύ σύντομη) — άμεση αποστολή στην κλινική ή το ψυχιατρείο — αποκλεισμός απ' το φυσικό και το ανθρώπινο περιβάλλον (δεν επιτρέπονται οι επισκέψεις) — μονόπλευρη θεραπεία (ηλεκτροσόκ ή φάρμακα, συνήθως και τα δύο και τίποτε άλλο) για μακρύ, (συνήθως μήνες), χρονικό διάστημα — εξιτήριο με συνέχιση κατ' οίκον της βαριάς φαρμακοθεραπείας. Δε χρειάζεται νά'ναι κανείς ψυχίατρος για να προβλέψει ότι το άτομο με μια τέτοια εμπειρία, με την για τόσο διάστημα απομόνωση-του η οποία θα εξακολουθήσει και στο σπίτι, με την υποκινητικότητα

και την υπνηλία που προκαλούν τα ψυχοφάρμακα, σύντομα θα έχει όλες τις προϋποθέσεις για μια επανεισαγωγή στην Κλινική — οπότε ξαναρχίζουμε τα ίδια.

ΕΡ: Δηλαδή, φαύλος κύκλος;

ΑΠ: Ακριβώς. Ή, όπως ονομάστηκε απ' τους κοινωνικοψυχιάτρους στην Αγγλία, «περιστερφόμενη πόρτα» γιατί και εκεί τα ίδια συνέβαιναν μέχρι πριν 30 χρόνια. Και ο μόνος τρόπος για να σπάσει αυτός ο κύκλος είναι πρώτα πρώτα να αποφευχθεί, πάση θυσία, η εισαγωγή του ατόμου στην κλινική ή το ψυχιατρείο. Να αποφευχθεί δηλαδή η κλειστή νοσηλεία. Γιατί είναι απειροελάχιστος ο αριθμός αυτών που ακόμη και με τα πιο συντηρητικά κριτήρια χρειάζονται έστω και βραχύχρονη κλειστή νοσηλεία. Η οποιαδήποτε κατάσταση μπορεί άνετα να αντιμετωπιστεί σ' ένα Ημερήσιο Κέντρο. Έτσι αποφεύγουμε την απομόνωση και την αποκοπή απ' το άμεσο περιβάλλον, ελαχιστοποιούνται οι υπερβολικοί ή παράλογοι φόβοι τόσο του αρρώστου όσο και των δικών-του, κι ακόμη η όποια θεραπεία (δεν αποκλείεται και η φαρμακευτική όταν είναι απαραίτητη, αλλά να γίνεται σωστά, με σύνεση και γνώση και προπαντός να συνοδεύεται και από μια σειρά άλλες θεραπείες όπως είναι η ψυχοθεραπεία, η εργασιοθεραπεία, κλπ.), γίνεται χωρίς μυστήρια και χωρίς πραγματικές ή φανταστικές ιστορίες φρίκης μ' αποτέλεσμα το συμβάν της όποιας ψυχικής διαταραχής να γίνεται πιο άνετα και πιο φυσιολογικά αποδεκτό και στις πραγματικές-τους διαστάσεις. Όταν υπάρχουν οι προϋποθέσεις αυτές, έχει αποδειχτεί ότι και ο χρόνος της «κρίσης» μικραίνει σημαντικότερα, αλλά και τα αίτια για μια υποτροπή σχεδόν εξαφανίζονται. Ακόμη εξουδετερώνονται αρκετοί από τους παράγοντες που προκαλούν τον ιδρυματισμό ο οποίος, πρέπει να τονίσω, μπορεί να καλλιεργηθεί, τόσο μέσα σ' ένα ίδρυμα, όσο και στο ίδιο το σπίτι, ή ακόμη και στη διάρκεια της παρακολούθησής σ' ένα Ανοιχτό Νοσοκομείο ή Κέντρο Ημέρας.

ΕΡ: Αφού είναι τόσα τα πλεονεκτήματα της θεραπείας στα Ανοιχτά Κέντρα Ημέρας, που το κόστος της λειτουργίας-τους θα είναι φαντάζομαι πολύ πιο χαμηλό...

ΑΠ: ...εξαιρετικά χαμηλότερο.

ΕΡ: ...τότε γιατί δε γίνονται τέτοια Κέντρα αντ' των ψυχιατρείων και των ψυχιατρικών κλινικών; Μήπως αυτό έχει σχέση με αυτό που γράφει η διακήρυξη της Κίνησης για τα δικαιώματα των «Ψυχασθενών», δηλαδή με «το λαθρεμπόριο των αρρώστων που γίνεται μεταξύ ορισμένων ψυχιάτρων και ιδιωτικών κλινικών με τη γνωστή μίζα του 30%»;

ΑΠ: Μα ζούμε σε μια καπιταλιστική κοινωνία! δε βλέπω γιατί οι αρχές του μάρκετινγκ θα έκαναν εξαίρεση στον τομέα Επιχείρησης Υγείας, και μάλιστα Ψυχική Υγεία, όπου υπάρχουν κι όλες οι προϋποθέσεις για ασυδοσία, μια και οι περιπτώσεις προσωπικής διαμαρτυρίας σχεδόν αποκλείονται, λόγω του στίγματος του τρελού. Θα ήθελα ωστόσο να τονίσω εδώ ότι δεν είναι το «λαθρεμπόριο» εκείνο που κυρίως εμποδίζει τη δημιουργία των Κέντρων Ανοχής Νοσηλείας. Η ανοιχτή νοσηλεία στην Ελλάδα θα είχε σαν αποτέλεσμα τη μείωση του «τζιρόου», που αποφέρουν στους ενδιαφερόμενους οι ψυχικά πάσχοντες, σχεδόν στο μισό. Γιατί όπως σας είπα θα μείωνε και το χρόνο θεραπείας, αλλά θα ελάττωνε σημαντικότερα και τις υποτροπές. Αλλά οι ενδιαφερόμενοι δεν είναι μόνο οι κλινικοί αρχές και οι ψυχίατροι. Τα κέρδη των φαρμακοβιομηχανών είναι πολύ πιο σημαντικά από κείνα των κλινικαρχών και των ψυχιάτρων. Και φυσικά κάνουν ό,τι

είναι δυνατόν για να τα αυξήσουν κι όχι για να τα μειώσουν. Αλλά και το ίδιο το κράτος, είτε σαν επόπτης ή συντονιστής, ή σαν κύριος χορηγός των διαφόρων υπηρεσιών ή φορέων της Ψυχικής Υγείας, δε θα 'βλεπε με καλό μάτι τη δημιουργία προϋποθέσεων που θα καταστούν-σαν τους φορείς ή τις υπηρεσίες αυτές τουλάχιστον περιττές κατά το ήμισυ. Στον κομπραδόρικο χαρακτήρα της ελληνικής οικονομίας ο τριτογενής τομέας (υπηρεσίες) παρουσιάζει μεγάλη ευαισθησία σ' ότιδήποτε θα είχε σαν αποτέλεσμα περιορισμούς διορισμών μη παραγωγικών υπαλλήλων, περικοπές δαπανών και καταργήσεις υπηρεσιών. Γι' αυτό και θεωρώ ότι είναι τελείως απροβληματιστή και μάλιστα επικίνδυνη η κατά τα άλλα καλοπροαίρετη συνθηματολογία των προοδευτικών πολιτικών φορέων για μεγαλύτερα κονδύλια για την υγεία, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κλπ. Είναι, νομίζω, ολοφάνερο ύστερα από όσα είπα παραπάνω, ότι το αίτημα έτσι που διατυπώνεται δεν κάνει τίποτε άλλο από το να παρabiάζει ορθάνοιχτες και ολοπρόθυμες υπηρεσιακές πόρτες. *Γιατί, περισσότερα χρήματα για την υγεία δε σημαίνει παρά περισσότερη θεραπεία, περισσότερα φάρμακα, περισσότερη προσφορά υγειονομικών υπηρεσιών (ιδιωτικών ή κρατικών). Δηλαδή, περισσότερη κατανάλωση απ' το ποικιλώνυμο ιατρικό σουπερμάρκετ.*

ΕΡ: *Ανάφερές πιο πριν τον ιδρυματισμό 'θα 'θελες να επεκταθούμε λίγο περισσότερο;*

ΑΠ: Στο σύνθημα «ν' ανοίξουν τα ψυχιατρεία» υπάρχει, όπως ξέρεis, ο σκεπτικισμός ή ο φόβος ότι θα ανοίξουμε, έτσι, τις πόρτες σ' επικίνδυνα άτομα. Η επιχειρηματολογία αυτή είναι εντελώς αβάσιμη και δε δείχνει παρά την τέλεια άγνοια των διαφόρων «αρμοδίων», άγνοια τόσο της ψυχολογίας των εγκλειστών, όσο και της πρόσφατης ιστορίας της ψυχιατρικής. Η πικρή πραγματικότητα είναι ότι οι τρόφιμοι όχι μόνο να το σκάσουν δεν πρόκειται, αλλά ούτε και με παρότρυνση δεν αποχωρίζονται το ίδρυμα. Το παράδοξο αυτό φαινόμενο ενώ είχε παρατηρηθεί από πολύ παλιά (φυλακές, σανατόρια, κλπ.) άρχισε να μελετάται στη διάρκεια της δεκαετίας του '50, από κοινωνιολόγους και κοινωνικοψυχιατρικούς, κυρίως Άγγλους, οι οποίοι ερμήνευσαν το φαινόμενο σαν αποτέλεσμα του *ιδρυματισμού* των τρωφίμων. Θα πρέπει, όμως, εδώ να κάνω μια διευκρίνιση: ενώ ο όρος είναι ετυμολογικά ακριβής όσον αφορά στην ιστορία του φαινομένου, εντούτοις είναι παραπλανητικός όσον αφορά στα αίτια που οδηγούν στην κατάσταση αυτή. Γιατί η έρευνα έδειξε ότι δεν ήταν ακριβώς το *ίδρυμα* που προκαλούσε τον ιδρυματισμό. *Ο ιδρυματισμός είναι κυρίως αποτέλε-*

*σμα κλειστού συστήματος επικοινωνίας κι όχι κλειστού ή απομονωμένου χώρου. Γιατί, όπως είναι γνωστό, στις ανθρώπινες σχέσεις παρατηρούνται κυρίως δύο μορφές επικοινωνίας: η κάθετη και η οριζόντια. Η πρώτη απαντά σ' όλα τα ιεραρχικά συστήματα — στρατός, εκκλησία, κόμμα, δημοσιούπαλληλία — στις περισσότερες, δυστυχώς, οικογένειες, και γενικά όπουδήποτε η ανθρώπινη σχέση ή επαφή δεν είναι παρά ένα μέσον για την εκπλήρωση ενός σκοπού (φιλικές ή ερωτικές σχέσεις). Σ' αυτές, η επικοινωνία είναι κυρίως οριζόντια και το κύριο χαρακτηριστικό-τους είναι ο διάλογος. Ωστόσο υπάρχουν και επαφές ή σχέσεις ανθρώπων που σκοπό έχουν την ανάπτυξη της μεταξύ-των επικοινωνίας και που αναπτύσσονται αποκλειστικά και μόνο για την ικανοποίηση των προσωπικών ψυχοσυναισθηματικών αναγκών (φιλικές ή ερωτικές σχέσεις). Σ' αυτές, η επικοινωνία είναι κυρίως οριζόντια και το κύριο χαρακτηριστικό-τους είναι ο διάλογος. Του πρώτου μοντέλου, του ιεραρχικού, πλεονεκτήματα είναι η ευκολία της εγκατάστασης της ιεραρχικής σχέσης και το αίσθημα της ασφάλειας που δημιουργείται για αμφότερα τα επίπεδα. Αντίθετα, στο οριζόντιο, απαιτείται διαρκής καλλιέργεια της σχέσης, ώστε να μη μεταπέσει, πράγμα εύκολο, σε ιεραρχική, διαρκής εγρήγορση για την επίγνωση των προσωπικών ορίων, και σα συνέπεια όλων αυτών η αίσθηση της δυνατότητας επιλογής, δηλαδή η προσωπική ελευθερία. Λόγω ακριβώς αυτών των προϋποθέσεων και χαρακτηριστικών το δεύτερο μοντέλο είναι δυσκολοκατάρ-θωτο και γι' αυτό λιγότερο συχνό. Στο πρώτο η σχέση είναι ανελεύθερη γιατί τα όρια είναι προκαθορισμένα από εξωατομικούς παράγοντες. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο είναι καταπιεσμένοι και μη ελεύθεροι και ο «από πάνω» και ο «από κάτω». Στο δεύτερο μοντέλο τα προσωπικά όρια είναι τα όρια του εγώ που δε μπορούν να καθοριστούν παρά απ' τους άμεσα ενδιαφερόμενους. Στο πρώτο έχουμε σχέση *ρόλων* στο δεύτερο σχέση *ατόμων*. Η σχέση για-τρού - αρρώστου, προϊσταμένου - υφισταμένου, εξομολογητή - εξομολογούμενου, ψυχαναλυτή (ορθόδοξου) - ψυχαναλυόμενου, κλπ. κλπ., σχέσεις ιεραρχικές, δηλαδή κάθεται, *a priori* καθορισμένες, στατικές, ανένδοτες, και γι' αυτά όλα ανελεύθερες παρέχουν ωστόσο το αίσθημα της ασφάλειας. Αντίθετα οι μη ιεραρχικές, δηλαδή οι οριζόντιες που δεν είναι προκαθορισμένες, είναι σχέσεις δυναμικές, δύσκολες («και μια ελευθερία ζόρικια», Σαβ-*

βόπουλος), και απαιτούν μια συνεχή διαδικασία καθορισμού των προσωπικών ορίων, πράγμα, όμως, που δίνει τη δυνατότητα της ελεύθερης προσωπικής επιλογής. Ύστερα απ' αυτή τη μακριά εισαγωγή επανέρχομαι στον ιδρυματισμό και στο άνοιγμα των ψυχιατρείων.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, το «άνοιγμα» είναι αδύνατο να αποδώσει στο βαθμό που προσδοκούμε. Γιατί πρώτα πρώτα οι ίδιοι οι θεραπευτές ή οι διοικητικοί, είναι ιδρυματισμένοι. Όσο είναι διατεθειμένος να παρατή-σει τη θέση-του ο οποιοσδήποτε διευθυντής ή θεραπευτής, άλλο τόσο θα είναι και ο θεραπευόμενος ή υφιστάμενος. Είναι αστείο να νομίζει κανένας ότι οι κλειδαριές είναι εκείνες που κρατούν τους τρώφimus στο ψυχιατρείο. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο η διαδικασία απομάκρυνσης απ' το ίδρυμα είναι μακριά, επίπονη και κυρίως περίπλοκη. Απαιτεί πρώτα πρώτα μια αναδιάρθρωση της διοικητικής λειτουργίας του ιδρύματος, εφαρμογή σ' όλα τα επίπεδα του μοντέλου της θεραπευτικής κοινότητας, το οποίο θα υποστηρίζεται από επιμέρους φιλελεύθερη, δηλαδή μη παραδοσιακή ψυχοθεραπεία ή ψυχανάλυση (δηλαδή ομαδική). Ας σημειωθεί εδώ ότι η διαδικασία της θεραπευτικής κοινότητας είναι απαραίτητη όχι μόνο στη διαδικασία αποχώρησης ενός ατόμου από ένα οποιοδήποτε ίδρυμα (κλειστό ή, το τονίζω, ανοιχτό) αλλά από την ώρα της εισαγωγής ή της αρχής της θεραπείας-του.

Αυτές τις αρχές προσπάθησα να εφαρμόσω στο Κ.Ψ.Υ., όσο ήταν δυνατόν. Αν το πείραμα σταμάτησε, αυτό έγινε ακριβώς επειδή *πέτυχε* και πέτυχε να τρομάξει την ιδρυματισμένη μακαριότητα διαφόρων θεραπειών ή τον ιδρυματισμένο αυταρχισμό των διοικητικών.

Για να απαλλαγούμε και από τους μεν και τους δε, οι συνεργάτες-μου κι εγώ, ιδρύσαμε το Ανοικτό Ψυχοθεραπευτικό Κέντρο.

ΕΡ: *Τι είναι λοιπόν το Ανοικτό Ψυχοθεραπευτικό Κέντρο;*

ΑΠ: Το ΑΨΚ είναι μια αυτόνομη, αυτοδιοικούμενη Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία. Αποτελείται από άτομα που το ενδιαφέρον-τους για την ψυχιατρική είναι ή επαγγελματικό (Ψυχίατροι, Κοινωνικοί Λειτουργοί, Ψυχολόγοι, κλπ.), ή άμεσα προσωπικό (π.χ. πρώην ψυχασθενείς, συγγενείς αρρώστων) και που σε γενικές γραμμές πιστεύουν ότι είναι δυνατή μια διαφορετική αντιμετώπιση του Ψυχιατρικού προβλήματος στον τόπο-μας. Αρχίσαμε τον περασμένο Μάρτιο εργαζόμενοι εθελοντικά, πράγμα που το συνεχίζουμε οι περισσότεροι μέχρι σήμερα.

□

Παιδότοπος παιδικός σταθμός νηπιαγωγείο

“Ένας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού για επικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

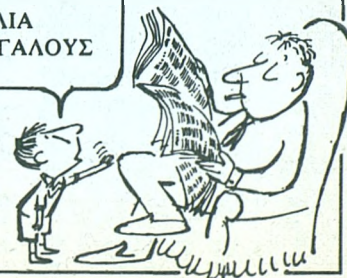
Ντίνα Καψάλη
Λ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι Τηλ. 68.32.073

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΛΕΙΑ
ΤΑ ΞΕΚΑΡΔΙΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ

ΜΙΚΡΟΥ ΝΙΚΟΛΑ

πού έγραψε ο Ρενέ Γκωσσινύ
καί είκονογράφησε ο Σανπέ
**ΠΑΝΕΞΥΠΝΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΓΙΑ ΜΙΚΡΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥΣ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ
ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 17 — ΤΗΛ. 6448510

Περί αποστασίας

Υπάρχει στην επιμονή του «ΡΙζοσπάστη», που επανέρχεται στο θέμα των απόψεων Μ. Αναγνωστάκη, Δ. Ραυτόπουλου και Δ. Χατζή («ΡΙζοσπάστης», 8.4.1981), σίγουρα κάποια έμμονη ιδέα, κάποια τραυματική εμπειρία του συντάκτη Σ. Δεν είναι, όμως, η πρόθεσή-μας να μπούμε στο χώρο κάποιας «ψυχαναλυτικής» ανάλυσης της συμπεριφοράς-του.

Είναι, απλά, φανερό πως και για τους τρεις αντιμετωπίζουν το πρόβλημα ως εξής:

• Δεν μπορούν να αμφισβητήσουν την προσφορά-τους και την καλλιτεχνική και πνευματική-τους συμβολή στα ελληνικά γράμματα, και

• Δεν μπορούν, με κανένα τρόπο, να τους προσδέσουν στο συνδικαλιστικό-τους άρμα, όπως πολύ θα το ήθελαν.

Αποτέλεσμα, λοιπόν, είναι να επανέρχονται, προσπαθώντας να βρουν έναν τρόπο να τους αποδυναμώσουν. Τους ονομάζουν «αποστάτες του συνδικαλιστικού κινήματος», και ξεμπερδεύουν.

Δε θα θέλαμε να μπούμε στη λογική-τους περισσότερο. Ήδη από τον αφρό είναι φανερό πως έχουμε, για άλλη μια φορά, να κάνουμε με ό,τι ονομάζεται και είναι πρακτική λασπολογία. Και οπωσδήποτε χρήση της πάγιας θεωρίας ότι «η καλύτερη άμυνα είναι η επίθεση».

Ονομάζουν αποστάτες του συνδικαλιστικού κινήματος, τελικά, όσους δεν δέχονται να συρθούν στις κομματικές επιλογές-τους, όσους τολμούν να έχουν τη δική-τους άποψη και να τη διατυπώνουν. Και όταν, μάλιστα, αυτοί ανήκουν στην πνευματική πρωτοπορία του τόπου-μας, το πράγμα τους πονάει περισσότερο.

Πας μη Έλλην, λοιπόν, βάρβαρος;

Πωλείται νησίς και ευθύς υλοτομείται

Όπως βγαίνετε από τον Πόρο, πεγαίνοντας για Ύδρα, συναντάτε ένα μαγευτικό νησάκι που μοιάζει να ρυμουλκεί ένα άλλο μικρότερο πίσω-του. Είναι τα Λαζαρέττα, όπως το λένε. Το 1912, στην παράξενη χώρα-μας, το νησάκι αυτό πουλήθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών αντί δρχ. 500 σε κάποιο Δεϊμέζη. Και η απόγονος αυτού, κ. Μαργαρίτα (Καλλιόπη) Καρρά, το γένος Δεϊμέζη, το πούλησε το 1980 αντί 900.000 δρχ. (δηλωθέν τίμημα για πέντε σχεδόν στρέμματα) σε κά-

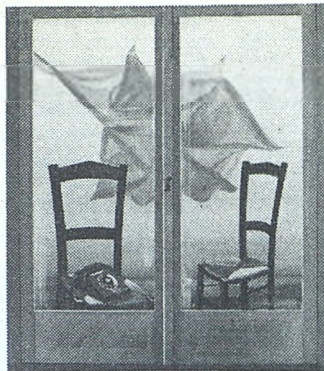
ποιο Θ. Καπράλο, περί του οποίου πολλά θρυλούνται.

Ο νέος ιδιοκτήτης και κύριος άρχισε αμέσως να κόβει δέντρα και θάμνους και να ανασκάπτει το αδύνατο χώμα της νησίδας. Οι κάτοικοι διαμαρτυρήθηκαν έντονα και ο Δήμαρχος Πόρου επίσημα. Το Δασαρχείο υπέβαλε μήνυση στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Πειραιώς. Η αποψίλωση σταμάτησε προσωρινά.

Τι θα γίνει όμως στο μέλλον; Είναι λογικό να ανήκει ένα νησάκι, που αποτελεί αναπόσπαστο συστατικό στοιχείο του τοπίου του Πόρου για τους κατοίκους-του και για εκατομμύρια εκδρομείς, σε ιδιώτη; Είναι οι τίτλοι του αδιαφιλονίκητοι ή μήπως έχει δημιουργηθεί χρησικτησία υπέρ της κοινής χρήσεως, τόσα χρόνια που η οικογένεια Δεϊμέζη είχε αδιαφορήσει για το κτήμα-της; Αλλά και αν ακόμα τυπικά ο κ. Καπράλος είναι εντάξει, σημαίνει αυτό ότι θα μπορεί να οικοδομήσει εκεί διωλιστήριο, ξενοδοχείο, αποθήκες, ό,τι θελήσει, εν πάσει περιπτώσει;

Καλό θα είναι να γίνει μια αποφασιστική παρέμβαση. Το τοπίο του Πόρου είναι ανεπανάληπτο. Και η καταστροφή-του θα είναι έγκλημα ασυγχώρητο.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

• Στη γκαλερί «Συλλογή» από τις 4 ως τις 19 Μαΐου, ο ζωγράφος Λολοσιδής θα παρουσιάσει την καινούρια-του δουλειά, που αποτελείται από 15 λάδια, 15 ακουαρέλες και 5 παστέλ.

• Ο Σύνδεσμος Σύγχρονης Τέχνης οργανώνει συμπόσιο με θέμα «Σύγχρονη Τέχνη και παράδοση» στις 6, 7, και 8 Μαΐου 1981, στην αίθουσα Συνεδρίων του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, με συμμετοχή εισηγητών από διαφορετικές καλλιτεχνικές και πνευματικές περιοχές. Τις συζητήσεις θα συντονίσουν οι: Φίλιππος Ηλιού, Σάββας Κονταράτος, Τίτος Πατρίκιος.

• Στο τ. 174, σ. 44, γίνεται μνεία της κ. Παπαθανασίου από τον τηλε-συνεργάτη-μας Κ.Α. Μανιάτη. Πρόκειται για την κ. Ηλέκτρα Παπαναστασίου. Κι αυτό το λέμε, για τις πιθανές συνωνυμίες!

• Η «ΕΒΔΟΜΗ», βδομαδιατική εφημερίδα της Καβάλας, είναι ένα ζωντανό πληροφοριακό φύλλο για την τόσο σημαντική αυτή πόλη της Β. Ελλάδας. Προβλήματα όπως οι βάσεις, τα πετρέλαια, αλλά και οι φοιτητικές

κινητοποιήσεις που απασχολούν την πόλη, παρουσιάζονται με ενδιαφέροντα τρόπο. Αλλά και θέματα ειδικότερου ενδιαφέροντος, όπως η προστασία της μητρότητας, βρίσκουν τη θέση-τους σ' αυτήν τη συμπαθητική εφημερίδα που στεγάζεται στην οδό Κλείτου 4, στην Καβάλα, βέβαια.

• Η Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών Παγκρατίου οργανώνει ανοιχτή συζήτηση την Τετάρτη 6 Μάη, στις 6.30 μ.μ., στα γραφεία-της, Άγρας 37, πλατεία Πλαστήρα, με θέμα: «Η μητρότητα και οι επιδράσεις-της στη θέση της γυναίκας στην κοινωνία».

• Στη συγκρότηση κίνησης με τίτλο: «Πολίτες κατά του νέφους», προχώρησαν ορισμένοι Αθηναίοι που έφτασαν στο σημείο να πιστεύουν ότι «η ζωή στην Πόλη δεν μπορεί να ταυτίζεται με την επιλογή τρόπου αυτοκτονίας». Η κίνηση, που θα λειτουργεί με διαδικασίες άμεσης δημοκρατίας, απευθύνεται σε όσους συμμερίζονται τη θέση ότι οι αξίες που κατοχυρώνουν μια ανθρωπίνη ζωή, προϋποθέτουν την υπεύθυνη και ενεργητική συμμετοχή του καθένα στα πλαίσια μιας νέας ποιότητας αυτόνομης κοινωνικής πρακτικής και πολιτικής δραστηριότητας.

Τα γραφεία της κίνησης βρίσκονται στην οδό Σόλωνος 72 και Μασσαλίας 1 και είναι ανοιχτά 6-9 μμ. Τηλ. 3637014.

• Το «Θέατρο Άργους» θα πραγματοποιήσει την πρώτη-του εμφάνιση με τους «Αργείους Ποιητές», σε σκηνοθεσία Ντίνου Σιδερίδη, όπου θα παρουσιαστεί η δουλειά τριάντα ποιητών και θα ερμηνευτεί ένα ηχο-οπτικό στιγμιότυπο, με τίτλο «Εισόδος»

Επιθεώρηση των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων

τ. 3 - 4

Τριμηνιαία έκδοση Οικονομικής και Πολιτικής Επιστήμης. Εκδίδεται από επιτροπή αποτελούμενη από τους Ι. Κρατερό, Π. Καζάκο, Γ.Θ. Μαυρογορδάτο, Σπ. Παπασηλιόπουλο, Χρ. Ροζάκη, Γ. Ρούνη, Γ. Σουριαδάκη, Αργ. Φατούρο, Ν. Φραγκάκη.

Από τα περιεχόμενα: Οι διαδικασίες προσαρμογής στον αγροτικό τομέα. Προς μια μαρξιστική θεωρία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Διεύθυνση: Κριεζώτου 6, Αθήνα 134.

Συμβολή τχ. 13

Ο Επιμνηστικός Σύλλογος Παιανίας στη διμηνιαία περιοδική έκδοσή-του «Συμβολή», ασχολείται με τοπικά προβλήματα, ειδήσεις για τη ζωή και τη δραστηριότητα του συλλόγου,

Διεύθυνση: Σπ. Ανδρέου 9, Παιανία.

Δευκαλίων
τ. 31

Περιοδική έκδοση του Κέντρου Φιλοσοφικών Ερευνών. Από τα περιεχόμενα David Wiggins. Προτασιακή σημασία, λεκτική σημασία και διαφορά στη λεκτική σημασία.

Προς μια φιλοσοφική θεωρία των λεξικών David Davidson, θεωρίες του νοήματος και γλώσσες με δυνατότητα εκμάθησης. Διεύθυνση: Χάρητος 3, Αθήνα

Η λέξη
τ. 3

Ποίηση ελληνική και ξένη: Οδυσσεύς Ελύτης, Γιώργος Σαραντάρης, Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ, Νάσος Βαγενάς, Pierre Garnier και Μυστικοί του Ισλάμ. Ενδιαφέρουσα ύλη για προβλή-

ποίημα-άτεχνο. Η πρώτη παράσταση θα δοθεί στην αίθουσα «Δαναός», 11 Μαΐου, στο Αργος.

● Η Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης» παρουσιάζει φέτος μια θεατρική διασκευή της ομηρικής «Οδύσσειας». Ήδη παίχτηκε με επιτυχία στη Θεσσαλονίκη και οι παραστάσεις θα συνεχιστούν σε πόλεις και κωμοπόλεις της Μακεδονίας.

Η σκηνοθεσία είναι του Κώλιν Χάρις, με τη δραματουργική συνεργασία του Νικηφόρου Παπανδρέου, κοστούμια της Βαρβάρας Μαυρομάτη και μουσική της Ζέτας Τραπάτσα.

● Οι City, το γνωστό ανατολικογερμανικό συγκρότημα, θα βρίσκονται για 15 ημέρες στην Ελλάδα — 15 ως 25 Μαΐου — όπου θα δώσουν συναυλίες στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, τη Λάρισα και την Πάτρα. Ήδη γνωστοί και αγαπητοί στο ελληνικό κοινό απ' το άλμπουμ City I, προχώρησαν σε μια πιο ολοκληρωμένη δουλειά, το City II που κι αυτό είναι παραγωγή της CBS.

ματα λογοτεχνίας, σχολιασμός, βιβλιοκρισίες, κλπ.

Διεύθυνση: Αντώνης Φωστιέρης, Διον. Αιγινήτου 46, Αθήνα 615.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΤΟΥ ΚΚΕ

Η Λενινιστική τάση ΚΚΕ - Αριστερά, που δρά μέσα και δίπλα στο ΚΚΕ και την ΚΝΕ, εκδίδει πληροφοριακό έντυπο που μπορούν να βρουν, όσοι ενδιαφέρονται, στα περίπτερα του πολυτεχνείου και σε ορισμένα κεντρικά βιβλιοπωλεία.

Η ΑΡΓΩ

Ένα καινούριο περιοδικό για τα προβλήματα της εκπαίδευσης, με ενδιαφέρουσα θεματολογία, έρχεται να δώσει το στίγμα του προβληματισμού των εκπαιδευτικών.

Διεύθυνση: Αλόη Σιδέρη, Χαλκοκονδύλη 13, Αθήνα.

● Πραγματοποιήθηκε το Α' Αττικό Φεστιβάλ Ερασιτεχνικών Θιάσων στους δήμους Νίκαιας και Ηλιούπολης, με πλήθος συμμετοχών τοπικών πνευματικών κέντρων, θεατρικών ομίλων κλπ. Η όλη πρωτοβουλία ήταν της Πανελληνίας Πολιτιστικής Κίνησης, που αξίζει να επισημανθεί, ακριβώς γιατί βοηθά και προάγει την ερασιτεχνική δημιουργία.

● Αέρας, Γη, Νερό, Φωτιά, αλλά και Χέρι = Κεραμική.

Αυτό το σλόγκαν, που μοιάζει με σύνοψη... της προσοκρατικής φιλοσοφίας, είναι ό,τι πιστεύουν οι ιταλοί κεραμιστές, αδελφοί Σέρτζιο και Αντριάνο Ζαρπελόν. Και παρουσίασαν την ωραία δουλειά-τους στο ατελιέ-τους στη Σαρδηνία, όπου και δουλεύουν.

● Τα «Κοινοβουλευτικά Χρονικά», η μηνιαία τεκμηριωτική έκδοση για τις εργασίες της Βουλής, είναι μια εξαιρετικά σημαντική προσπάθεια, που με συνέπεια πραγματοποιεί ο Γιώργος Παναγιώτου. Παρουσιάζει και ταξινομεί συνοπτικά το κοινοβουλευτικό έργο του μηνός. Ένας χρήσιμος οδηγός της θεματολογίας και γενικά της δραστηριότητας της Ελληνικής Βουλής.

Διάλογος

τχ. 11

Με ιδιαίτερο ενδιαφέρον διαβάσαμε το αφιέρωμα στο Νίκο Καχτίτση, που παρουσιάζει το περιοδικό «Διάλογος», τρίμηνη έκδοση της Μορφωτικής Ένωσης Λεχαιτών «Ο Ανδρέας Καραβίτσας».

Διεύθυνση: Θανάσης Κεφάλας, Λεχαινά.

Γιατί
τ. 69

Με ενδιαφέρον αφιέρωμα στο Ράλλη Κοψίδη, αποσπάσματα από το βιβλίο-του «Κάστρο ηλιό-καστρο» και εικονογράφησή-του διαβάσαμε το συμπαθητικό περιοδικό «Γιατί», που εκδίδεται από δύο συντακτικές ομάδες: των Σερρών και της Θεσσαλονίκης.

Διεύθυνση: Βασίλης Τζανακάκης, Ρούσβελτ 1, Σέρρες.

ΜΙΑ ΕΠΕΤΕΙΟΣ

του Θάνου Βερέμη

«Θυμάσαι τότε, φαντάροι, που κοιτάζαμε τα αεροπλάνα στον ουρανό και λέγαμε πως ήμασταν στον πάτο της θάλασσας, πως περνούσαν βάρκες από πάνω-μας και δεν μπορούσαμε να τις φτάσουμε», μου θυμίζει ένας παλιός συνάδελφος, που συνάντησα τυχαία στο δρόμο. Και αμέσως μετά: «Θυμάσαι το Θόδωρο;».

Είναι κάτι άνθρωποι που τους γνωρίζεις ελάχιστα μα σου μένουν για πάντα. Με το Θόδωρο γνωριστήκαμε στο στρατό το 1967, λίγο μετά το κίνημα που έφερε τη δικτατορία. Βρισκόμασταν σ' ένα βυθό θολό, γεμάτο αβεβαιότητα, όπου σάλευαν κάτι πελώρια καθούρια, τα τανκς του στρατοπέδου. Ο Θόδωρος είχε κατέβει από κάποιο ορεινό χωριό της Ηλείου για να παρουσιαστεί στο κέντρο εκπαίδευσης. Ένα απριλιάτικο πρωινό που βούιζαν οι μέλισσες και λουλούδιζε το νέο χορτάρι τον κάλεσαν στα Γιάννενα κι από εκεί αλλού και τέλος στη πρωτεύουσα. Στις λίγες μέρες των μετακινήσεών-του ο Θόδωρος είδε έπληκτος όσα του έκρυβαν τα βουνά της πατρίδας-του μια ζωή. Άσπιλος από κάθε ψεγάδι του πολιτισμού-μας, με μοναδική προσλαμβάνουσα τη θέα της φύσης και των προβάτων, δεν είχε πληροφορηθεί ούτε για τη πτώση της Κωνσταντινούπολης, ούτε για τον Αγώνα του 1821, ούτε για την «επανάσταση» της 21ης Απριλίου. Είχε μεγαλώσει σ' ένα κόσμο δίχως αρχή και τέλος, δίχως σύνορα και δίχως κράτος. Τα πράσινα ρούχα της αγγαρείας του πέφτανε φαρδιά και τη στολή της εξόδου τη φορούσε μόνο για να κάνει μια βόλτα ως την πλατεία. Ήταν η εικόνα της απόλυτης αθωότητας καθώς έβλεπε το νέο-του περιβάλλον με μάτια νεογέννητου.

Το πόσο μειονεκτούσε ο Θόδωρος έναντι των συνανθρώπων-του το μισοκατάλαβε μια 28η Οκτωβρίου που στο πρωινό προσκλητήριο ο ιλαρχός-μας τον ρώτησε ποιά ήταν η σημασία της μέρας. Ο Θόδωρος γέλασε αγαθά και απάντησε με στόμφο ότι την ημέρα εκείνη θα κατέβαινε με άδεια στην Ομόνοια για να φάει καμιά μπουγάτα. Στην αρχή όλοι πίστεψαν ότι δούλευε τον ιλαρχο και αισθανθήκαμε ένα μικρό θαυμασμό ανακατεμένο με λύπη για τις συνέπειες που θα προκαλούσε η τόλμη-του. Όμως ο Θόδωρος εξακολουθούσε να χαμογελάει αγαθά όταν ο ιλαρχος κατάπληκτος επέμενε να μάθει αν πραγματικά δεν ήξερε τί αντιπροσώπευε η 28η Οκτωβρίου.

Ακολούθησε μια σειρά από συνταρακτικές αποκαλύψεις για το τι δεν ήξερε ο Θόδωρος. Την 25η Μαρτίου, τις θρησκευτικές γιορτές πλην του Πάσχα, το νο-

μό της καταγωγής-του και άλλα, και άλλα. Και επειδή δεν νοείται Έλληνας χωρίς τις γνώσεις αυτές, ο κ. ιλαρχος ανέθεσε σε μένα που φαινόμουν γραμματισμένος την εθνική χειραγώγηση του Θόδωρου. Υποσχέθηκε μάλιστα ότι θα τον έβγαζε την επόμενη φορά και αλλοίμονο και στους δυο-μας αν δεν είχε μάθει τις εθνικές-μας επετείους. Έτσι άρχισε η προσωπική-μου διδακτική Οδύσσεια με το Θόδωρο που δεν έλεγε να συγκρατήσει τις ένδοξες χρονολογίες-μας και πολύ λιγότερο να τις συνδυάσει με τους εχθρούς που απείλησαν κατά καιρούς το Γένος.

Η μέρα της κρίσεως μας βρήκε πλάι-πλάι, το φοβισμένο δάσκαλο και τον αμέριμνο μαθητή. Στην πρωινή αναφορά ο Θόδωρος απάντησε με τη βοήθεια υποβολέα τι και τι έγινε την 25η Μαρτίου και την 28η Οκτωβρίου. Και ακολούθησε και η μοιραία ερώτηση εκτός ύλης: «Τι έγινε την 21η Απριλίου;». Και τότε ο Θόδωρος έγραψε χωρίς να το καταλάβει μια ένδοξη σελίδα στην ιστορία της αντίστασης. Διέγραψε με το δεξί-του χέρι ένα εμφαντικό ημικύκλιο ενώ ο υπόλοιπος στεκόταν προσοχή και είπε με πεποίθηση: «Την 21η Απριλίου χύθηκαν ποτάμια αίμα». Για το κίνημα που καυχιόταν για την αναιμακτική επιβολή-του, ο σχολιασμός του Θόδωρου ήταν καταδική. Μεσολάβησαν κάποια δευτερόλεπτα σωπής και είδα νοερά να διαγράφονται όλοι εκείνοι οι τόποι όπου έστελναν τους εχθρούς του καθεστώτος ώσπου να ξαναμιλήσει ο εμβρόντητος ιλαρχος: «Τι λες ρε, ποιός στα είπε αυτά;». Ένα ρίγος διέτρεξε τη ραχοκοκαλιά-μου ξερώντας την απίθανη δημιουργικότητα της μνήμης του Θόδωρου αλλά ο κεραυνός δεν έπεσε στη δικιά-μου αυλή. Με την ίδια φυσικότητα που είχε ξεφουρνίσει τη βαριά κατηγορία ο Θόδωρος έδειξε το διπλανό κτίριο και είπε χωρίς την παραμικρή αμφιβολία: «Ο επιλαρχος κύριος Ταδόπουλος της δευτέρας επιλαρχίας». Η συνωμοσία έπαιρνε διαστάσεις και κινδύνευε να εμπλακεί σ' αυτήν ολόκληρο το στρατόπεδο όταν ο ιλαρχος αποφάσισε να την σταματήσει στη γέννησή-της. «Βρέ μπουφο, άλλα άκουσες και άλλα λες. Ο κύριος επιλαρχος θα είπε ότι η 21η Απριλίου μας έσωσε από ποτάμια αίματος». Ο Θόδωρος όμως δεν το έβαζε κάτω. Εξακολούθησε και μετά την πρωινή αναφορά να υποστηρίξει το δικό-του και επειδή η επιμονή-του γέννησε κάποιες αμφιβολίες τον μετέθεσαν σε άλλη μονάδα. Εγώ πάντως τον πίστεψα. □

Η ζωγραφική του Δανιήλ

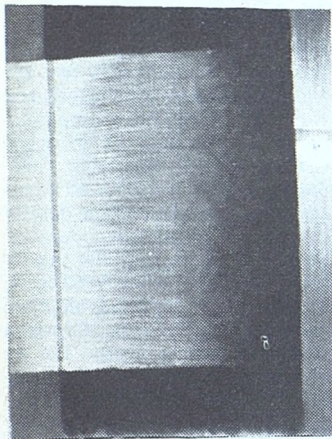
του Αλέξανδρου Γ. Ξύδη

(Γκαλερί «Μέδουσα», Ξενοκράτους 7).

Ως τις 18 Απρίλη εκθέτει την τελευταία δουλειά-του ένας από τους πιο σημαντικούς Έλληνες ζωγράφους που ζουν ακόμα στο Παρίσι, χωρίς να έχουν κόψει τους δεσμούς-τους με την Ελλάδα, ο Δανιήλ.

Από 20 χρόνια περίπου τον απασχολεί η ζωγραφική απόδοση του χώρου. Το 1961 σημειώνει: «Οι τωρινές-μου αναζητήσεις τείνουν στην πραγματοποίηση ενός «φυσικού» κλειστού χώρου τριών διαστάσεων».

Στην αρχή βγαίνει από το δι-

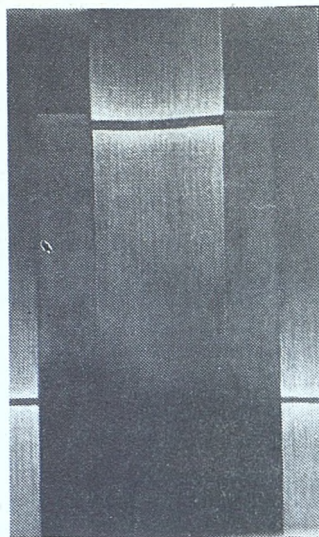

στάτατο τελάρo και χρησιμοποιεί τις πραγματικές τρεις διαστάσεις. Τα πρώτα «κουτιά» που φτιάχνει μέσ' στο ανησυχο κι ερευνητικό Παρίσι της δεκαετίας του '60, με τα δραματικά σκισίματα, τρυπήματα και τσαλακώ-

ματά-τους, και τα μισοειδωμένα σα μέσ' από πηχτό σκοτάδι πληγιασμένα σωθικά-τους, είχαν ένα στοιχείο εξπρεσιονιστικό, άμεσα συναρτημένο με προσωπικά βιώματα του καλλιτέχνη, πάντα πολύ ευαίσθητου στις κοινωνικές διαστάσεις του έργου-του και της θέσης του καλλιτέχνη μέσ' στον κόσμο όπου ζει. Αναρωτιέται κι ο ίδιος: «Γιατί η τραγωδία δέκα χρόνων που ζήσαμε στον τόπο-μας, και που αυτήν προσπαθούν να εκφράσουν τα μαύρα κουτιά, πρέπει να υποχωρήσει στο έργο και να μετατραπεί σε αισθητικό φαινόμενο;»

Μετά τα «κουτιά» που τα πρωτοείδαμε στην Αθήνα το 1963, ακολούθησε μια φάση όπου προσπάθησε ο Δανιήλ ν' αποδώσει τις αντιδράσεις-του στον κόσμο της τεχνολογίας με τις «ηλεκτρικές» κινούμενες κατασκευές-του (τις είδαμε στην Αθήνα το 1971). Περιγράφει τη φάση αυτή σα μια μετάβαση από τον «ενδοστρεφή» χώρο των μαύρων κουτιών στον «εξωστρεφή», όπου ο άνθρωπος βρίσκεται συνεχώς εκτεθειμένος σε όλων των ειδών τις τεχνολογικές «επιθέσεις».

Από τη φάση των «ηλεκτρικών» κατασκευών (1967-70) ο Δανιήλ περνάει σε μια πιο φιλοσοφική και πιο καθαρά ζωγραφική διερεύνηση του χώρου. Ίσως πιστεύει πως αναπαριστώντας τον ζωγραφικά θα μπορέσει να συλλάβει και την έννοιά-του. Στην αρχή χρησιμοποιεί αλληπάλληλες στρώσεις και λουρίδες λινάτσας βαμμένες μ' έντονα

χρώματα, ραμμένες, διπλωμένες ή κολλημένες η μια πάνω στην άλλη (1971-73). Είδαμε δείγματα της δουλειάς αυτής το 1972 στην Αθήνα. Ύστερα περιορίζει την ποικιλία των χρωμάτων, ξεφτάει τότε το υφάδι, τότε το στημόνι της χοντλής λινάτσας που είναι το κύριο υλικό-του, κι έτσι με το χρώμα της ολόκληρης ή ξεφτισμένης, ένα πρόσθετο άσπρο ή μαύρο, κατασκευάζει ένα χώρο καινούριο, που οι άκρες-του δεν κλείνονται από τελάρo ή πλαίσιο και λειτουργούν σαν ανοίγματα - αρθρώσεις προς ένα πλατύτερο χώρο, νοητό κι όχι πια ζωγραφισμένο. Με τα έργα αυτά ο Δανιήλ, εκτός από το τελάρo, καταργεί κι άλλες συμβάσεις της ζωγραφικής. Τις αποκαλεί «μύθους και αξίες», που θεωρεί ότι «συντηρούνται από μια ορισμένη κοινωνική ομάδα».

Αυτή η ανατροπή των συμβάσεων της ζωγραφικής δεν έχει βέβαια άμεσα ανατρεπτικές επιπτώσεις στις κοινωνικές και πολιτικές δομές που αμφισβητεί ο Δανιήλ, αποτελεί όμως ουσιαστική συμβολή στην κριτική διερεύνηση της ουσίας της ζωγραφικής, και της τέχνης γενικότερα, καθώς λανθάνει μέσ' στο κάθε έργο-του μια δυνατότητα του άπειρου.

Η σημερινή παραγωγή του Δανιήλ, όπως τη βλέπουμε στη «Μέδουσα», διέπεται από το ίδιο ερευνητικό πνεύμα, σε ύφος ακόμα πιο λιτό και ασκητικό. Με υλικό πάντα την ταπεινή καφέ λινάτσα, με χρώμα το άσπρο και το μαύρο ή το πολύ σκούρο μπλε για το φώς, με λίγο κόκκινο ή κίτρινο για τους παλμούς του πολυδιάστατου χώρου που διαμορφώνεται καθαρά ζωγραφικά σε μian επιφάνεια — που μόνο νοητικά πια γνωρίζουμε πως είναι επίπεδη και διαδιάστατη — γίνεται το έργο με μόνα τα μέσα της ζωγραφικής, ένα μικρό μερίδιο άπειρου, αν το άπειρο τεμαχίζεται.

Αυτό που εντυπωσιάζει είναι ότι όλη αυτή η πολύ «διανοητική» και φαινομενικά ψυχρή διαδικασία, γίνεται δίχως ν' απολείπει το έργο η χαρά της ζωγραφικής, η ποίηση και θάλεγα η μελωδία του χρώματος, καθώς και το δυσπεριγράπτο αλλά τόσο αισθητό παίξιμο της πινελιάς με την υφή του υλικού, δίνοντας τις εκτυφλωτικές λάμψεις που διασχίζουν το έργο σαν αστραπή, ή το διατρέχουν σταισιρίζοντας στις άκρες και στα ξεφτισμένα σημεία με φωτιά λευκή από την τόση θερμότητά-της.

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ....

ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΕΛΙΔΑ

ΣΤΗΝ ΚΣΜΟΠΟΛΗ ΑΔΙΝΑ

ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΜΑΓΑΖΙ
ΠΟΥ ΠΟΥΛΑ ΣΤΕΡΕΟ-ΦΩΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

Ι ΣΑΥ
ΑΝΙΧΤΕ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ

...ώστε να εξακολουθήσει να εξυπηρετεί τους ιδιοκτήτες με την ίδια συνέπεια και φιλική διάθεση όπως και παλιά

Ένας Φυσικός-Ηλεκτρονικός και Ένας Ηλεκτρολόγος-Ηλεκτρονικός εais περιμένουν για να διαλέξετε μαζί το καλύτερο STEREO και τα λεφτά εας να πιάνουν τόπο

STUDIO HI FI ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΑΘΗΝΑ 706
ΤΗΛ 3602697 - 3627858

ΟΛΑ ΟΣΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ STEREO ΚΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΣΑΣ ΤΑ ΕΛΕΓΕ -

Θέατρο και τοπική αυτοδιοίκηση

του Χάρη Πλουμίδη

Κέντρο και περιφέρεια βρίσκονται σε πολιτιστικό τέλμα και ο τόπος περνάει μια συνεχή κρίση εθνικής ταυτότητας. Οι ρίζες-μας καθημερινά χάνονται, η παράδοση θάβεται και οι τοπικοί χαρακτήρες μέρα με τη μέρα αλλοιώνονται, με την εισβολή της ξενόφερτης αγοραίας κουλτούρας. Τα θέατρα, οι κινηματογράφοι, η όποια «καλλιτεχνική» κίνηση βρίσκονται στα μεγάλα αστικά κέντρα. Χρόνια Ελληνική κατάσταση, που εξαναγκάζει το έμψυχο υλικό σε κάθοδο στην υδροκέφαλη πρωτεύουσα. Εκεί πια, επικρατεί ο άγριος ανταγωνισμός πέρα από κάθε στάθμη. Η δραστηριοποίηση γίνεται αδιέξοδος και το μεράκι για αληθινή δημιουργία οδηγείται σε αδράνεια και μαρασμό.

Οι μικρές πόλεις και τα χωριά, η επαρχία, είναι αφημένες στη μοίρα-τους, στην Ελληνική Τηλεόραση και στις αρπαχτές παραστάσεις των θιάσων που περιοδεύουν κατά καιρούς. Ο λαός δεν συμμετέχει, δεν λειτουργεί, δεν διδάσκεται. Παρασύρεται συνεχώς στην επίκαιρη επιδερμική ικανοποίηση και αποπροσανατολίζεται, χάνοντας έτσι τις πιο ουσιαστικές αισθητικές-του αξίες. Και ο πολιτιστικός αυτός διασυρμός δεν λέει να πάρει τέλος. Πρέπει, όμως, εμείς να στεκόμαστε αδρανείς, περιμένοντας το «κυβερνητικόν ενδιαφέρον»; Το Υπουργείο Πολιτισμού αδιαφορεί παντελώς για τη δημιουργία τοπικών φορέων πολιτισμού.

Δυστυχώς δεν υπάρχουν πολλοί καλλιτέχνες, που θα σκύψουν και θα «θυσιάστουν» για ένα μαζικό, αποκεντρωμένο πολιτιστικό κίνημα, δημιουργώντας εστίες πολιτισμού στην επαρχία.

Λείπει συνήθως ο «πρωτεργάτης» και ο φορέας που θα τις υλοποιήσει.

Μερικές φορές, μέσα σε όλον αυτόν τον αποπροσανατολισμό, υπάρχουν φωνές που υψώνονται απελπισμένα. Όμως οι άλλοι καλλιτέχνες, που θα μπορούσαν να είναι πρωτεργάτες, απομονώνονται από τα συμφέροντα που αποβλέπουν στο να μην τάρξουν το τέλμα, το κατεστημένο, το κέρδος.

Κερδίζουν οι «φτασμένοι», οι διαφμισμένοι, οι αλλοτριωμένοι, οι επιφανείς. Χάνουν οι «μικροί», οι προικισμένοι, οι ασυμβίβαστοι. Χάνουν αυτοί και χάνουμε όλοι. Από εκεί, όμως, θα γίνει η αρχή. Από αυτούς που σπούδασαν, βίωσαν τον πολιτισμό, ανηφόρισαν, ξέφυγαν από τα κυκλώματα, αρνήθηκαν να διοχετεύσουν την τέχνη στην κατανάλωση. Φυλάξετε τον εαυτό-τους για ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ, εκεί που είναι ο προορισμός του κάθε γνήσιου καλλιτέχνη. Η στενή συνεργασία με τον μαζικό φορέα που θ' αναλάβει την υλοποίηση είναι καθοριστική. Τέτοιος φορέας πρέπει να είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ο κάθε Δήμος και η κάθε Κοινότητα. Να πάψει το Δημαρχείο ή το

Κοινοτικό Κατάστημα να λειτουργεί μόνο για τα έσοδα νερού ή τα σκουπίδια και για την έκδοση πιστοποιητικών θανάτου. Να γίνει ένας ζωντανός φορέας πολιτισμού, που θα συγκεντρώνει με στοργή γύρω του όλους τους ντόπιους πνευματικούς ανθρώπους, για να συνενώσει τις προσπάθειές-τους σε ένα κοινό προβληματισμό και δράση.

Ο πνευματικός άνθρωπος, βέβαια, δεν πρέπει να γίνεται φερέφωνο ή διεκπεραιωτής της κομματικής προπαγάνδας, αλλά να του προσφέρεται κάθε ηθική και υλική βοήθεια στην κοινή αυτή προσπάθεια της διαμόρφωσης της τοπικής, πολιτιστικής-του φυσιογνωμίας.

Σ' αυτή την προσπάθεια δεν έχει θέση το σύστημα εκμεταλλευτή — εκμεταλλευόμενου, μεταξύ πρωτεργάτη και φορέα, αλλά η αποδοχή των βασικών αρχών που θα δεχτούν και η ειλικρίνεια της έκφρασής-τους. Διαφορετικά η προσπάθεια για δημιουργία βάσεων θα αποτύχει, θα γελοιοποιηθεί και θα αλλοτριωθεί από συμφέροντα, με αποτέλεσμα να χαθεί ο πρωταρχικός στόχος.

Θα πρέπει ακόμα να γνωρίσουμε την εθνική-μας πολιτιστική κληρονομιά και να ξαναβρούμε τη φυσιογνωμία-μας.

Έτσι ξεκίνησαμε στο Λαύριο. Με την πλήρη συνεργασία του Δήμου, από τα πιο απλά πρακτικά θέματα, μέχρι την επιλογή του έργου, της αίθουσας, των στοιχείων του σκηνοικού. Πάντα έχοντας σαν βασική-μας αρχή ν' ανεβάζουμε ελληνικά έργα. Έργα που θα μας επέτρεπαν να ερχόμαστε σ' επαφή με τη ντόπια θεατρική γραφή και να γνωρίσουμε την Ελληνική πραγματικότητα, στον δικό-μας τόπο και χρόνο.

Δουλειά, που χρειαζότανε πολύμηνη κι επίπονη προσπάθεια, χωρίς καμία χρηματική επιχορήγηση. Ξεκινήσαμε μόνοι-μας κι έπρεπε μόνοι μας να εξοικονομήσουμε τα χρήματα εκείνα που θα μας επέτρεπαν να εφοδιασθούμε ολοκληρωτικά επί επτά μήνες συνεχώς για την επιτυχία της προσπάθειάς-μας. Άμισθοι όλοι. Κατασκηνώνοντας μέσα στη Δημαρχία. Απ' όλους τους συνεργά-

Μία φωτογραφία από την παράσταση της «Αυλής των θαυμάτων» σε σκηνοθεσία Χάρη Πλουμίδη και σκηνικά - κοστούμια Έρσης Δρίνη. Δεξιά, ο Δήμαρχος Λαυρίου Κώστα Πόγκας, ο σκηνοθέτης και η τελειοφοιτη λυκείου Ευανθία Μαυρίδου.

τες, μόνο ο σκηνοθέτης και η σκηνογράφος «σπουδαγμένοι». Ηθοποιοί: ο Δήμαρχος, ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου, σύμβουλοι, απλοί δημότες. Αυτοί που οραματίστηκαν και έστησαν την παράσταση, αυτοί που παρακολουθούσαν την παράσταση, όλοι ίδιοι, όλοι ίσοι μεταξύ-τους, όλοι διδάσκοντες και διδασκόμενοι. Το έργο «Η αυλή των θαυμάτων» του Ιάκωβου Καμπανέλη. Η «Αυλή», που διαδραματίζεται στον Βύρωνα στο έργο, θα μπορούσε να ήτανε για μας στο Λαύριο, στην Ελευσίνα, στο Κερατσίνι, στην Καισαριανή, δεν θα μπορούσε να ήτανε στο Λονδίνο, στο Παρίσι, στην Ζυρίχη ή στη Νέα Υόρκη.

Πολλές οι δυσκολίες, μεγάλη η αγωνία για το πώς θα δεχτούνε το πείραμα εκείνοι, για τους οποίους δουλεύαμε. Ούτε αίθουσα δεν μας δίνανε. Το ενδιαφέρον των «υπευθύνων» έφθασε μέχρι του σημείου να μας διώξουν απροειδοποίητα από την Εργατική Εστία, που είχε παραχωρηθεί μετά από πιέσεις για τις παραστάσεις. Τα διάφορα κρατικά νεοκλασικά κτίρια κλειδαμπωμένα και αφημένα στη σήψη και στην κατάρρευση. Αναγκαστήκαμε να μετατρέψουμε την αίθουσα συνεδριάσεων του Δημοτι-

κού Συμβουλίου σε Θέατρο 100 θέσεων, με σκηνή.

Αντέξαμε. Η αρχή είχε γίνει. Οι ίδιοι οι Δημότες δέχτηκαν με αγάπη το Δήμαρχο-τους να παίζει θέατρο. Δέχτηκαν το μήνυμα για μια αυτοκέφαλη πολιτιστική ανάπτυξη, μέσα από δική-τους προσπάθεια.

Το «θαύμα» στην μικρή πόλη μπορεί να γίνει, αν νοιαστούν οι πνευματικοί-της άνθρωποι, οι αρχές και οι κάτοικοι-της οι ίδιοι. Αν συνεργασθούν και δραστηριοποιηθούν. Πέρα από τις συνταγές της καταναλωτικής κοινωνίας και του καλλιτεχνικού marketing, υπάρχει η δύναμη του καθένα-μας, που μπορεί να γίνει κινητήρας και φορέας πολιτισμού. Έτσι θα μπορέσουμε τελικά να βγούμε από την αποτελμάτωση και τον αποπροσανατολισμό και μιμητισμό. Ας κρατήσουμε ψηλά τον καθρέφτη του τόπου-μας και να κοιταχτούμε.

Αν είμαστε αγουροξυνημένοι και κακομούτσουνοι, με τα δικά-μας χέρια μπορούμε να πλύνουμε το πρόσωπό-μας και να το στολίσουμε με τα γνήσια δικά-μας μυρδικά, που φυτρώνουν με τόση αφθονία στον τόπο-μας.

Χρειαζόμαστε όμως και άλλα «Λαύρια» που θα ακολουθήσουν.

ΜΠΑΡ «ΤΟ ΕΦΗΜΕΡΟ»

ΤΑΒΕΡΝΑ «Ο ΤΣΙΧΛΙΜΠΟΧΑΝΣ & Η ΚΑΚΑΡΟΥΚΑ»
Στην αύλη του νεοκλασικού σπιτιού σή
ΜΕΘΩΝΗΣ 68-γώνιο-μέ 6ΕΜ/ΚΛΕΟΥΣ σά 6ΕΑΡΧΕΙΑ
Τηλ. 3818.018 σή Κυριακή κλειστά

ΕΡΕΥΝΑ:

του Λευτέρη
Ξανθόπουλου

ΜΕΡΟΣ Β' Κέντρο Ανεξάρτητου Ελληνικού Κινηματογράφου

«Το Κέντρο είναι μια απάντηση των ανθρώπων του Κινηματογράφου στην επίκληση που ήρθε από τα λαϊκά στρώματα. Εμείς δεν κάναμε τίποτε άλλο, παρά να ακούσουμε αυτή την επιθυμία».

Το «Κέντρο» ιδρύθηκε τον Απρίλη του 1980 ως ιδιωτική επιχείρηση διανομής και εκμετάλλευσης κινηματογραφικών ταινιών, με έδρα την Αθήνα (Ασκληπιού 36). Πίσω-του βρίσκεται ο κινηματογραφιστής Διαμάντης Λεβεντάκος με πολύχρονη θητεία στους θεωρητικούς χώρους του ελληνικού κινηματογράφου και δημιουργός της μεγάλης μήκους ταινίας Εμφύλιος Λόγος (1979). Ο αθηναϊκός Τύπος έδωσε έμφαση στο γεγονός. Η πρώτη δημόσια εκδήλωση του «Κέντρου», κάτι σαν εγκαίνια, υπήρξε το «Δεκαπενθήμερο Ανεξάρτητου Ελληνικού Κινηματογράφου 1960 - 1967», στον κινηματογράφο Αλκυονίδα της Αθήνας, όπου ανάμεσα στις άλλες ταινίες ξαναείδαμε, σε πολύ φθαρμένη κόπια, τη θαυμάσια Ευδοκία του Δαμιανού.

Μετά, ο θόρυβος γύρω από την τρομοκρατική ενέργεια των νεοφασιστών με σπρέι και η άρνηση του αιθουσάρχη της Έλλης να προβάλει τις ελληνικές ταινίες που είχε προγραμματίσει το «Κέντρο» κάτω από την προμετωπίδα «Η εικόνα της επταετίας στον ελληνικό κινηματογράφο».

Πολύ πριν από την ίδρυση του «Κέντρου» προηγήθηκαν διάφορες ξεθωιασμένες συζητήσεις και ακολούθησαν ανακοινώσεις της Εταιρείας Ελλήνων Σκηνοθετών, που μιλούσαν για την αναγκαιότητα ενός ανεξάρτητου σχήματος διανομής καθώς και ανακοινώσεις περί συνεργατικών ενώσεων ιδιωτών για την παραγωγή και διανομή ταινιών που πάγωναν την άλλη κιόλας ημέρα μετά την συνέντευξη Τύπου.

Η Πανελλήνια Πολιτιστική Κίνηση είχε ξεκινήσει μια μικρή δασευστική ταινιοθήκη προς τους πολιτιστικούς συλλόγους, έναντι συμβολικού αντιτίμου. Το σχήμα

αυτό, σύντομα, αποδείχτηκε ακατάλληλο να υποκαταστήσει την ιδιωτική πρωτοβουλία μέσα σε μια καπιταλιστική και παρακαμασμένη κοινωνία. Το ανεπαρκές κινηματογραφικό τμήμα της «Πολιτιστικής», καταδικασμένο από το ξεκίνημά-του, αυτοαναλώθηκε και ατόνησε.

Ο Λεβεντάκος ξεκινάει πάνω σε πρότυπα ιδιωτικών φορέων του εξωτερικού που με περιορισμένη, αλλά δυναμική ακτίνα δράσης λειτουργούν με επιτυχία από πολλά χρόνια σε όλες σχεδόν τις μεγάλες πόλεις των χωρών της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης.

Ο όρος Ανεξάρτητος Ελληνικός Κινηματογράφος περικλείει τις ταινίες που φτιάχτηκαν είτε με χρήματα των ιδίων των σκηνοθετών, είτε από μεμονωμένους ανεξάρτητους ιδιώτες - παραγωγούς που υποδύθηκαν αυτό το ρόλο ευκαιρικά, χωρίς να έχουν κάποια προηγούμενη σχέση με το χώρο του κινηματογράφου.

Η μοναδική κόπια που κάταφερναν να τυπώσουν οι σκηνοθέτες του Νέου Ελληνικού Κινηματογράφου βρισκόταν συνήθως ξεχασμένη στα ντουλάπια τους ή στην καλύτερη περίπτωση, αν ήταν ταινία μεγάλου μήκους, σε κάποιο από τα γραφεία διανομής της πρωτεύουσας. Οι ταινίες αυτές δεν είχαν την παραμικρή πιθανότητα προβολής-τους, δεν υπήρχε η πρόθεση ούτε από τον διανομέα να τις διαθέσει, ούτε από τους ανυποψίαστους αιθουσάρχες να την ζητήσουν, ούτε κι από τον ίδιο το σκηνοθέτη να την κινήσει. Για τον σκηνοθέτη, η ταινία του - ανήκε στο παρελθόν.

Ειδικότερα για την μικρού μήκους ταινία - το κατ' εξοχήν παραπεταμένο υποπροϊόν του ελληνικού κινηματογράφου, δεν είναι

καθόλου τυχαίο ότι καμιά απ' αυτές δεν είχε φτάσει ποτέ, τα τελευταία χρόνια, σε κάποιο από τα κεντρικά γραφεία διανομής και εκμετάλλευσης. (Με εξαίρεση την Μπέττυ του Δημ. Σταύρακα που προβλήθηκε στο εμπορικό κύκλωμα μαζί με την Πρόβα Ορχήστρας του Φελίνι και ξεπέρασε τα 60.000 εισιτήρια. Η επιτυχία του εγχειρήματος δημιουργεί ήδη ένα ισχυρό προηγούμενο)

Ο Λεβεντάκος ανάλαβε αυτόν ακριβώς τον ρόλο: να περισώσει ταινίες που κινδυνεύουν να χαθούν (δε βρίσκονταν τα αρνητικά από τις θαυμάσιες πρώτες δουλειές του Κώστα Σφήκα Τα εγκαίνια και Η αναχώρηση, από το αριστουργηματικό, Γράμματα από την Αμερική του Λάκη Παπαστάθη και ακόμα από τον Μεγάλο Ερωτικό του Βούλγαρη) και να συγκεντρώσει όσες ταινίες βρίσκονταν σκόρπιες στα χέρια των σκηνοθετών-τους ή ξεχασμένες σε αποθήκες γραφείων διανομής, που έπαψαν να λειτουργούν από χρόνια.

Το «Κέντρο», αν λειτουργήσει αδιάβλητα και δυναμικά, αν δεν καταντήσει εξουσία και κοινός μεσάζων, μπορεί να καταφέρει μακροπρόθεσμα τα εξής:

α. Να ζυγνήσει το ενδιαφέρον και να ενεργοποιήσει το δυναμικό των πολιτιστικών φορέων της συνοικίας και της επαρχίας, που οι περισσότεροι απ' αυτούς, υπολείπονται και

β. να δημιουργήσει ένα προηγούμενο, μια παράδοση στη συνείδηση των δημιουργών του Ανεξάρτητου Ελληνικού Κινηματογράφου, ότι αυτό είναι το δικό-τους γραφείο διανομής που μπορεί να τους εξασφαλίσει ένα μίνιμουμ κοινό για την ταινία-τους. Η μικρού μήκους ταινία μπορεί μέσα από το «Κέντρο» να επαγγελματοποιηθεί. Ο δημιουργός της αποκτά τη συνείδηση ότι το προϊόν που φτιάχνει δεν προορίζεται για φεστιβαλική αποκλειστική κατανάλωση, δεν προορίζεται να τελειώσει την καριέρα-του στη μοναδική προβολή του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, αλλά θα λειτουργήσει στο κοιντό μέλλον και σ' ένα άλλο πιο δεκτικό και πιο ήμερο κοινό.

Με σκοπούς, τη διαμόρφωση ενός νέου κοινού από τη μια μεριά και την ανεύρεση νέων πηγών εσόδων για τον ανεξάρτητο ελληνικό κινηματογράφο από την άλλη, τα σχέδια του «Κέντρου» διαμορφώνονται, μέσα από την εμπειρία της καθημερινής του πρακτικής, προς τις εξής μελλοντικές κατευθύνσεις:

● Εβδομάδες ελληνικού κινηματογράφου, με επιδίωξη να γίνουν θεσμός και στην επαρχία με την υποστήριξη των δήμων και κοινοτήτων και τη συνεργασία της κινηματογραφικής λέσχης ή των πολιτιστικών φορέων της περιοχής.

● Εβδομάδες ελληνικού πει-

ραματικού κινηματογράφου.

● Εμπορικές ανταλλαγές με αντίστοιχους φορείς του εξωτερικού, χωρίς τη μεσολάβηση κρατικών υπηρεσιών.

Το περιοδικό της Κινηματογραφικής Λέσχης Θεατρικού Εργαστηρίου Θεσσαλονίκης.

● Επαφές με τηλεοπτικά δίκτυα του εξωτερικού και παράλληλα υπόγεια κυκλώματα.

● Αφιερώματα σε σκηνοθέτες ή τάσεις.

● Συγκρότηση ιστορικού αρχείου κάθε ταινίας με κριτικές Τύπου, αφίσες, φωτογραφικό υλικό, κλπ.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΛΕΒΕΝΤΑΚΟ

Δ.Λ.: Με τον όρο παράλληλο κύκλωμα, ονομάζουμε το σύνολο των κινηματογραφικών προβολών που οργανώνονται από πολιτιστικούς συλλόγους, κινηματογραφικές λέσχες, συνδικαλιστικές οργανώσεις και γενικά από κάθε λαϊκό φορέα που δεν αποβλέπει στο εμπορικό κέρδος, αλλά η λειτουργία-του υπαγορεύεται από πολιτιστικούς σκοπούς. Νομίζω ότι ο όρος δεν είναι απόλυτα σωστός, θα 'πρεπε να λέγεται λαϊκό κύκλωμα σε αντιπαράθεση προς το εμπορικό κύκλωμα. Αυτό ανταποκρίνεται και προς μια γενικότερη διάκριση των φορέων της πολιτιστικής πολιτικής και δράσης στις καπιταλιστικές χώρες στις εξής τρεις κατηγορίες:

α. στον κρατικό φορέα, β. στον εμπορικό φορέα και γ. στο λαϊκό φορέα. Ο όρος λαϊκό κύκλωμα προβολών αντιστοιχεί προς τον λαϊκό φορέα πολιτιστικής πολιτικής στον οποίο θα πρέπει να συμπεριλάβουμε την τοπική αυτοδιοίκηση και τα κόμματα.

Ο κρατικός φορέας λειτουργεί αρνητικά όσον αφορά στην ανάπτυξη του πολιτιστικού επιπέδου στη χώρα μας και εκδηλώνεται:

1. ως νομοθετικός φορέας όπου επικρατεί με διοικητικά ή νομοθετικά μέτρα τη λειτουργία των άλλων φορέων και

2. ως παραγωγός και διανομέας πνευματικών πολιτιστικών αγαθών μέσω ιδρυμάτων ή οργανισμών, τα οποία ελέγχει άμεσα, όπως τα κρατικά θέατρα, οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί, ορισμένες υπηρεσίες που λειτουργούν ως παραγωγοί εκπαιδευτικών ή προπαγανδιστικών ταινιών, κ.α.

Η κρατική πολιτιστική πολιτική, εκτός του ότι είναι ποσοτικά ανεπαρκής, δεν προάγει ποιοτικά το πολιτιστικό επίπεδο του ελληνικού λαού, παραμένει δηλαδή μια πολιτική της πολιτιστικής βιτρίνας, λειτουργώντας συγκεντρωτικά και ελιτίστικά προς δυο κατευθύνσεις: Την πρώτη θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε της ακαδημαϊκής κουλτούρας, καθαρά μουσειακού και ακαδημαϊκού χαρακτήρα που απευθύνεται σε μια ελίτ του κέντρου, χρησιμοποιώντας τα στοιχεία του ελληνοχριστιανικού πολιτισμού και κάποιου εξανεμισμένου δυτικού ουμανισμού και την δεύτερη της μαζικής κουλτούρας που ελέγχεται και διαμορφώνεται από τα διεθνή κέντρα, ιδιαίτερα την Αμερική, τα οποία και προωθούν τα προϊόντα-τους στις ευρύτερες μάζες μέσα από τα εθνικά τηλεοπτικά δίκτυα και το ραδιοφωνό.

Α.Ξ: Για το λαϊκό κύκλωμα θα ήθελα να μου πείς, τι προϋπήρξε στην Ελλάδα και τι υπάρχει αυτή τη στιγμή.

Δ.Α: Μετά την μεταπολίτευση παρατηρείται ένα φούντωμα των λαϊκών πολιτιστικών φορέων που αυξάνονται όσο πλησιάζουμε στις μέρες μας. Σα βαθύτερη αιτία βλέπω μιαν υγιέστερη αντίδραση του ελληνικού λαού απέναντι στη μονοπωλιακή κρατική πολιτική και στην τάση που υπάρχει για μονοπωλιακή καθοδήγηση και συγκέντρωση των πολιτιστικών αγαθών, δηλαδή από τη μια πλευρά αναπτύσσεται η τηλεόραση που σημαίνει κρατικό μονοπώλιο στον τομέα της κουλτούρας και από την άλλη πλευρά διευρύνονται οι ιδιωτικοί επιχειρηματικοί φορείς που τείνουν όλο και περισσότερο σε μονοπωλιακά σχήματα ελεγχόμενα από το εξωτερικό. Σ' αυτή την τάση της μονοπωλιακής κρατικής συγκέντρωσης, η ανάπτυξη των λαϊκών φορέων αποτελεί μια αντίδραση που εκφράζει την επιθυμία του λαού να πάρει στα χέρια του τις πολιτιστικές επιλογές που τον αφορούν.

Α.Ξ: Αυτή η κίνηση άρχισε ουσιαστικά μετά τη δικτατορία. Στη διάρκεια της δικτατορίας τι προσπάθειες έγιναν;

Δ.Α: Τα σπέρματα αυτής της κίνησης βρίσκονται στη διάρκεια της δικτατορίας, τότε που η πολιτική δραστηριότητα ήταν μπλοκαρισμένη και πολλοί άνθρωποι προσπάθησαν να εκφραστούν πολιτικά μέσα από την πολιτιστική δράση. Αυτό συνεχίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό και με-

τά την μεταπολίτευση. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν περισσότεροι πολιτιστικοί φορείς από ποτέ άλλοτε με πολλές, όμως, δυσκολίες και προβλήματα, τα οποία θα πρέπει ν'αντιμετωπίσουμε όσοι ενδιαφερόμαστε για την ανάπτυξη αυτού του κινήματος.

Α.Ξ: Πριν πάμε στα προβλήματα των πολιτιστικών φορέων, μήπως θα μπορούσαμε να κλείσουμε τη μικρή ιστορική αναδρομή-μας με τις κινηματογραφικές λέσχες;

Δ.Α: Οι κινηματογραφικές λέσχες εμφανίστηκαν στις αρχές της δεκαετίας του '60 και άρχισαν να προετοιμάζουν ένα κοινό το οποίο στη συνέχεια υποστήριξε το νέο ελληνικό κινηματογράφο. Το καινούριο στοιχείο στις μέρες μας είναι ότι έχουμε ξεπεράσει τις λέσχες που εξακολουθούν, βέβαια, να υπάρχουν και, ίσως, είναι περισσότερες από άλλοτε. Το ενδιαφέρον του κόσμου για προβολές έχει ξεπεράσει τις εξειδικευμένες λέσχες κι έχει επεκταθεί προς τους πολιτιστικούς φορείς, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, κομματικές οργανώσεις κλπ. Οι οργανώσεις αυτές αισθάνονται την ανάγκη ν' αναπτύξουν και κάποια πολιτιστική δράση και σαν τέτοια βλέπουν και το φιλμ. Από τη στιγμή που οι φορείς αυτοί αρχίζουν να κάνουν προβολές, σπάει πια ο στενός κύκλος των κινηματογραφικών λεσχών και η δυνατότητα προβολών αναπτύσσεται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό. Μόνο τότε μπορούμε να μιλάμε για παράλληλο κύκλωμα. Οι λέσχες αποτελούν έναν περιωρισμένο αριθμό, 50 με 60, περίπου, σ' όλη την Ελλάδα και εξυπηρετούν ένα συγκεκριμένο σκοπό. Οι πολιτιστικοί φορείς είναι αυτή τη στιγμή γύρω στους 3.000. Οι προβολές των πολιτιστικών οργανώσεων σημαίνουν αποκέντρωση και κατέβασμα της πολιτιστικής λειτουργίας του κινηματογράφου στα ευρύτερα λαϊκά στρώματα και για τον ελληνικό κινηματογράφο σημαίνει, ότι μπορεί να φτάσει η ελληνική ταινία σ' ένα άλλο διαφορετικό κοινό από έναν άλλο δρόμο εκτός του εμπορικού κυκλώματος.

Α.Ξ: Εσύ, λοιπόν, τώρα, ως ιδρυτής αυτού του φορέα, του Κ.Α.Ε.Κ., βρίσκεσαι στην κυριολεξία σε παρθένο έδαφος. Δεν υπάρχει προεργασία από πίσω σου, κανείς ως τώρα δεν τόλμησε αυτή τη μορφή ατομικής επιχείρησης που εσύ ξεκίνησες και στα σύγυρα ανιχνεύεις, ψάχνεις τριγύρω σου πριν επιχειρήσεις το επόμενο βήμα. Μπορείς να προσδιορίσεις το χώρο που κινείσαι;

Δ.Α: Υπάρχουν πολλά προβλήματα. Ένα βασικό πρόβλημα είναι ότι ο ελληνικός κινηματογράφος έχει διαβληθεί στη συνείδηση μεγάλου μέρους κινηματογραφόφιλων από τον τρόπο που λειτουργήσε στο παρελθόν οι άνθρωποι στράφηκαν προς τον κα-

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ»

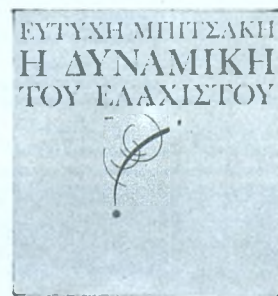
Αρσάκη 6, Αθήνα

τηλ. 32.33.271 — 32.47.791

ΕΥΤΥΧΗ ΜΠΙΤΣΑΚΗ Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Στό διβλίο αυτό ο Ε. Μπιτσάκης επιχειρεί νά αντιμετώπισει όρισμένα βασικά ερωτήματα γιά τή θεμελίωση μιās λειτουργικής φιλοσοφίας τού ανθρώπου, ή όποια θά αποκόπτεται από τή θεωρησιακή ιδεαλιστική άνθρωπολογική παράδοση. Άφετηρία γιά τήν ανάλυση τού προβλήματος αποτελεί τό έργο των κλασικών τού μαρξισμού. Δεχ. 300

ΕΥΤΥΧΗ ΜΠΙΤΣΑΚΗ: Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ (Φιλοσοφικές διερευνήσεις στό χώρο τής μικροφυσικής)

Τό αντικείμενο καί οί καθορισμοί του.
— Άλληλεπίδραση καί φυσικές θεωρίες.
— Χώρος καί φυσικές διαδικασίες. — Κοσμολογία καί μικροφυσική. — Σχετικιστικές θεωρίες καί μικρόκοσμος. — Χώρος, χρόνος καί μικροφαινόμενα. — Συνέχεια καί ασυνέχεια στή φύση. — Ή κβαντομηχανική περιγραφή. — Ή δυναμική τού ελάχιστου. — Δομές καί περιεχόμενα τής κβαντικής μηχανικής.

Δεχ. 300

συν και πλην

περιοδική έκδοση

σειρά
αυτοβχεδιασμός
ελεύθεροι ήχοι και λέξεις

ΒΙΒΛΙΑ

Σάκης Παπαδημητρίου	ΚΩΔΙΚΟΠΛΗΚΤΡΟΝΙΚΑ
Γκρέιλ Μάρκουκ	ΕΛΒΙΣ: ΠΡΙΣΛΕΙΑΔΑ μετάφραση Νίκου Σαββατή πρόλογος Κώστα Θεοφιλίπουλου
Πάνος Κουτρουμπόσης	ΕΝ ΑΓΚΑΛΙΑ ΔΕ ΚΡΙΣΓΙΑΟΥΡΤΙ Υ ΟΤΡΟΣ ΤΑΧΥΔΡΑΜΑΤΑ Υ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙΕΡΓΕΣ
Σάκης Παπαδημητρίου	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΤΖΑΖ, τρίτη έκδοση
Χάνα Τσάρλτον - Σάκης Παπαδημητρίου	Ο ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΣ ΓΕΡΖΥ· ΚΟΖΙΝΣΚΙ επιλογή κειμένων, μετάφραση και κριτική
Σάκης Παπαδημητρίου	ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ δεύτερη έκδοση με συν και πλην
Σάκης Παπαδημητρίου	ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΖΑΖ, δεύτερη έκδοση

ΔΙΣΚΟΙ

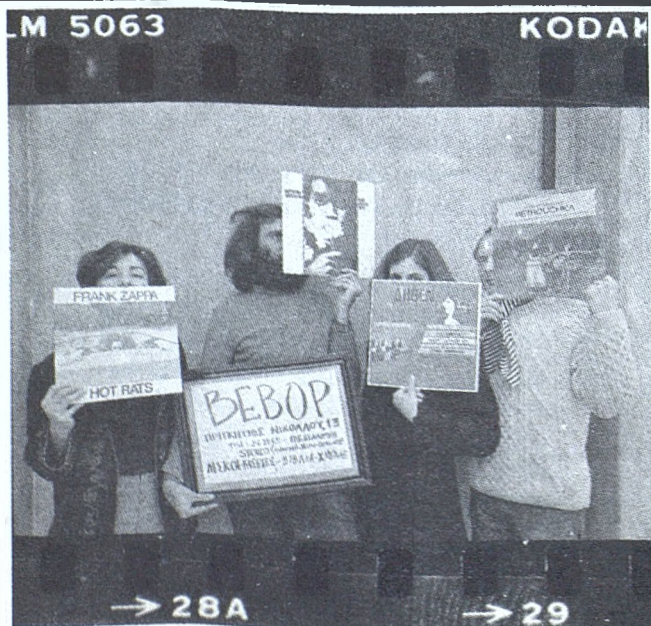
Σάκης Παπαδημητρίου - Φλώρος Φλωρίδης	ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΟΥ ΜΠΑΡΑΚΟΥ όλη μου δυό δίσκων
Σάκης Παπαδημητρίου	ΠΙΑΝΟΕΠΑΦΕΣ, σόλο πιάνο
Φλώρος Φλωρίδης ΚΑΣΕΤΕΣ	(N)TZZPPPT, σόλο πνευστά
Σάκης Παπαδημητρίου	ΠΙΑΝΟΕΠΑΦΕΣ, σόλο πιάνο
Σάκης Παπαδημητρίου - Φλώρος Φλωρίδης	TRAVESTIES μουσική της θεατρικής παράστασης

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΟΥΝ ΜΕΣΑ ΣΤΟ 1981

Χάνιελ Λόνγκ	Η ΘΑΥΜΑΣΤΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΜΠΕΖΑ NTE ΒΑΚΑ μετάφραση και πρόλογος Κλαίτης Σωτηριάδου
Φράνκ Κάφοκ	Ο ΜΑΥΡΟΣ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΑΝΑΣΤΑ- ΣΗ ΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ μετάφραση Σπύρου Φέγγου σημείωμα Σάκη Παπαδημητρίου
Τόμ Στόπαρντ	TRAVESTIES μετάφραση Ρούλας Πατεράκη - Τάσου Μηλάτziu
Σάκης Παπαδημητρίου	ΧΩΡΙΣ ΑΝΑΛΟΓΙΟ μουσικές θέσεις και διαθέσεις 1962 - 1980

στοκ έχουν

Σάκης Παπαδημητρίου: Εγνατία 98, Θεσσαλονίκη, τηλ. 275.530
Ντενίζ Χαρβου: Λαμπρού Φωτιάδη 6, Μέτς, Αθήνα, τηλ. 9233.547

BEBOP • Πρίγκ. Νικολάου 13 • Θεσσαλονίκη • Τηλ. 263-565

λό ξένο κινηματογράφο. Στο μεταξύ, δημιουργήθηκε ένας ελληνικός κινηματογράφος ο οποίος στέκεται στο ίδιο επίπεδο με τον ξένο, άσχετα αν τα επιτεύγματά-του δεν είναι ακόμα μεγάλα. Το πρόβλημα είναι να πειστεί αυτός ο κόσμος να στραφεί ξανά προς τον ελληνικό κινηματογράφο και ειδικά προς τον ανεξάρτητο ελληνικό κινηματογράφο, ο οποίος έχει ανάγκη υποστήριξης για να συνεχίσει να υπάρχει επειδή ο κίνδυνος να συντριβεί είναι μεγάλος στις μέρες μας, ίσως όσο ποτέ άλλοτε, διότι κανείς δεν ενδιαφέρεται να τον βοηθήσει. Το κράτος από τη μια μεριά τον πολεμά, τα μονοπώλια διανομής από την άλλη κι αυτά τον μάχονται. Οι μόνοι που μπορούν και πρέπει να τον βοηθήσουν είναι οι λαϊκοί φορείς. Από την άλλη πλευρά ο ίδιος ο κόσμος έχει ανάγκη απ' αυτόν τον κινηματογράφο, διότι ακόμα και αν δεν είναι αριστουργηματικός, ωστόσο είναι ο κινηματογράφος που απευθύνεται σ' αυτόν τον ίδιο που μιλάει για τα δικά του προβλήματα με τη δική του γλώσσα, είναι ο μοναδικός κινηματογράφος που του ανήκει!

Α.Ξ: Από τη δικιά-μου την πείρα διαπιστώνω ότι τα άτομα που συγκροτούν τους πολιτιστικούς φορείς ανήκουν σε μια γενιά η οποία μεγάλωσε χωρίς ελληνικό κινηματογράφο. Είναι παιδιά ηλικίας 20 - 25 χρονών που μεγάλωσαν στην περίοδο της ύφεσης του ελληνικού κινηματογράφου. Δεν υπάρχει κάποια εξοικίωση αυτής της γενιάς, με τον ελληνικό κινηματογράφο, όπως αντίθετα είχε η προηγούμενη γενιά. Αυτή η γενιά έχει μεγαλώσει με την τηλεόραση κι επειδή ο νέος ελληνικός κινηματογράφος είναι κάτι τελείως διαφορετικό από την τηλεόραση, ενδεχομένως να ξενίζει. Πώς μπορούν οι άνθρωποι να δουν αυτό το κινηματογραφικό προϊόν χωρίς να τους απωθήσει;

Δ.Α: Υπάρχει αυτό το πρόβλημα, σίγουρα υπάρχει, στο βαθμό, δηλαδή, που ένα έργο τέχνης προσπαθεί να λειτουργήσει σαν δημιουργία πρωτογενούς κουλτούρας και όχι σαν αναπαραγωγή γνωστών πολιτιστικών μοντέλων, είναι πολύ φυσικό να έρχεται σε κάποια σύγκρουση με τα στάνταρ γούστου των μεγάλων μαζών, του γούστου που έχει επιβληθεί στον κόσμο και που δεν είναι καθόλου δικό του. Πιστεύω ότι ο χώρος του λαϊκού πολιτιστικού φορέα, είναι ο καταλληλότερος χώρος για μια ανατροπή για μια ρήξη του κυρίαρχου πολιτιστικού ή καλλιτεχνικού μοντέλου στην αισθητική συνείδηση του κοινού. Από την άλλη πλευρά, μέσα στο παράλληλο κύκλωμα υπάρχουν οι δυνατότητες για θεωρητικό ή κριτικό υλικό και για συζήτηση που μπορεί να γίνεται μετά την προβολή της ταινίας με τον σκηνοθέτη ή

κάποιοι κριτικό. Όλα αυτά μπορούν να βοηθήσουν για να έχουμε μια πρώτη ρήξη των στερεοτύπων του μαζικού αισθητικού γούστου. Ωστόσο, πάντα υπάρχει το πρόβλημα και δεν ξεπερνιέται από τη μια μέρα στην άλλη.

Λ.Ξ: Την εισήγηση ενός κριτικού που θα παρακολουθήσει την προβολή και τη συζήτηση που θα ακολουθήσει, τα βλέπεις σαν κάτι θετικό ή είναι μια προσπάθεια να επιβληθούν πάλι αυθαίρετες απόψεις;

Δ.Α: Εξαρτάται από το πώς γίνονται αυτές οι εισηγήσεις. Είναι πολύ πιθανό να λειτουργήσουν και αρνητικά για το λόγο ακριβώς που είπες. Όταν ο εισηγητής δεν αναλύει το έργο, δεν τεκμηριώνει τις κρίσεις-του, αλλά τις επιβάλλει, και έχει την ικανότητα να τις επιβάλλει, αρχίζει να λειτουργεί κι αυτός σαν ένας ακαμμόλογος παράλληλα προς το μονόλογο της ταινίας, μπλοκάροντας έτσι την ελεύθερη κρίση του κοινού, αντί να τη βοηθήσει ν' αναπτυχθεί. Η δουλειά στη λέσχη είναι μια εντελώς ιδιαίτερη δουλειά, που στο εξωτερικό γίνεται από ειδικούς ανθρώπους που λέγονται αντιματέρ, στη Γαλλία, και που θα μπορούσαμε, μεταφράζοντας τον όρο ελεύθερα, να πούμε ότι είναι «πολιτιστικοί καθοδηγητές» με καθήκοντα περισσότερο εκπαιδευτικά παρά κριτικά ή θεωρητικά. Ένας κριτικός δε σημαίνει ότι είναι και καλός ανιματέρ, όπως ένας καλός κριτικός δε σημαίνει ότι είναι και καλός θεωρητικός! Από κει και πέρα είναι ζήτημα του κοινού σε τι βαθμό είναι διατεθειμένο να δεχτεί τη γνώμη μιας άλλης αυθεντίας που του επιβάλλεται μέσα από τον θεωρητικό λόγο ή σε τι βαθμό το ίδιο το κοινό μπορεί να αντιδράσει ή να αντιπαραθέσει τη δική του κρίση ή αμφισβήτηση στην επίσημη άποψη.

Ο λόγος του κριτικού θα πρέπει να πάψει να 'ναι αυθεντικός, να πάψει να 'ναι αυταρχικός και να 'ναι ένας λόγος που προκαλεί ερωτήματα ή προκαλεί το κοινό να αυτενεργεί με δικές του κρίσεις παρά να αποδέχεται έναν άλλο λόγο.

Λ.Ξ: Για να γυρίσουμε πίσω στους πολιτιστικούς συλλόγους στα θετικά στοιχεία αυτών των παιδιών που δουλεύουν στους συλλόγους είναι κάποιος ενθουσιασμός και μια καλή διάθεση, η οποία, όμως, πολύ συχνά μένει μόνο στις προθέσεις κι ένα από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν είναι το οικονομικό επειδή δεν έχουν ενίσχυση από πουθενά και συντηρούν το σύλλογο με τις δικές τους εισφορές.

Δ.Α: Εγώ πιστεύω πως αν θέλουμε ν' αναπτυχθεί πραγματικά παράλληλο κύκλωμα, θα πρέπει οι προβολές να γίνονται με εισιτήριο διότι και η αίθουσα κοστίζει και οι ταινίες κοστίζουν και μόνο με εισιτήριο μπορεί να αντιμετω-

πιστεί η κανονική λειτουργία ενός τέτοιου Κέντρου Προβολών. Δεν νομίζω ότι το εισιτήριο θα λειτουργήσει αρνητικά στο κοινό διότι ο κόσμος έχει μάθει να πληρώνει όταν πηγαίνει στο σινεμά της γειτονιάς του να δει μια ταινία γιατί να δυσανασχετεί όταν πρόκειται να δει μια καλή ταινία; Πρέπει να ξεπεραστεί αυτός ο ερασιτεχνικός και φιλανθρωπικός χαρακτήρας των πολιτιστικών εκδηλώσεων. Μια ταινία είναι ένα πολιτιστικό αγαθό το οποίο κοστίζει χρήματα και αν δεν επιστραφούν αυτά τα χρήματα στον παραγωγό δεν θα μπορέσει να ξαναγίνει άλλη ταινία. Για να υπάρξει και ν' αναπτυχθεί το παράλληλο κύκλωμα και να παίζει το διπλό του ρόλο, που είναι η υποστήριξη του ελληνικού κινηματογράφου από τη μια και ο μορφωτικός-πολιτιστικός χαρακτήρας του από την άλλη, θα πρέπει να επαγγελματοποιηθεί: όχι να γίνει κερδοσκοπική επιχείρηση, αλλά να επαγγελματοποιηθεί. Άλλο το ένα και άλλο το άλλο.

Α.Ε: Είναι πια μερικοί μήνες που λειτουργεί το «Κέντρο», θα μπορούσες να κάνεις ένα μικρό απολογισμό;

Δ.Α: Σα' βασικά χαρακτηριστικά της μέχρι τώρα λειτουργίας του «Κέντρου» θα μπορούσα ν' αναφέρω την ενθουσιώδη υποδοχή που έχει τύχει από την πλευρά των λαϊκών φορέων. Μας γίνονται τηλεφωνήματα απ' όλη την Ελλάδα. Πολλές ταινίες έχουν αρχίσει να φέρουν βόλτα την επαρχία. Ο Τύπος, επίσης, υποδέχτηκε πολύ ευνοϊκά τη δημιουργία του «Κέντρου», καθώς και ο κινηματογραφικός κόσμος. Εκεί που συναντάμε δυσκολίες είναι τα μονοπώλια εισαγωγής και διανομής που δεν εδнан με καλό μάτι την αυτονόμηση των Ελλήνων κινηματογραφιστών. Οι Έλληνες σκηνοθέτες του ανεξάρτητου κινηματογράφου, ενώ κατάφεραν με χίλιους - δυο τρόπους να βρίσκουν χρήματα και να φτιάχνουν τις ταινίες-τους, σκόνταφταν πάντα στη διανομή. Ήταν υποχρεωμένοι να περνούν από τα γραφεία εκμετάλλευσης, να εκλιπαρούν να τους πάρουν την ταινία για διανομή, να ταπεινώνονται μπροστά στον κάθε απαίδευτο έμπορο και τελικά να δέχονται τους εξεφτελιστικούς όρους αυτών των γραφείων. Η αυτονόμησή-τους, είναι φανερό ότι ενοχλεί αυτά τα γραφεία και έχουμε, ήδη, δείγματα αυτής της ενόχλησης, έχουμε δηλαδή την περίπτωση 3-4 κινηματογράφων οι οποίοι δέχτηκαν να παίζουν ταινίες του «Κέντρου» και την τελευταία στιγμή ακύρωσαν τη συμφωνία λέγοντάς μας ότι «λυπούμαστε, αλλά δεχτήκαμε πιέσεις από το γραφείο διανομής που μας προμηθεύει ταινίες και δεν μπορούμε να παίξουμε καμιά ταινία του «Κέντρου»!

Α.Ε: Η απορία που μου γεννιέται

είναι πώς εσύ βλέπεις τον ρόλο-σου, το ρόλο του «Κέντρου» ως αυτόνομου φορέα μέσα σ' αυτά τα μονοπώλια εισαγωγής και διανομής ταινιών, ποιες είναι οι προοπτικές-σου;

Δ.Α: Είναι η συστηματική συνεργασία με όσες κινηματογραφικές αθουσες έχουν μια σχετική αυτονομία και δεύτερον η προσπάθεια δημιουργίας νέων μικρών αθουσών, μέσα από τις οποίες οι ελληνικές ταινίες θα μπορούν να φτάνουν στον κόσμο και ενδεχόμενες και ξένες ταινίες ποιότητας οι οποίες δεν έρχονται ποτέ στην Ελλάδα. Υπάρχει ένα πολύ μεγάλο μέρος σύγχρονου ανεξάρτητου προοδευτικού κινηματογράφου το οποίο δεν το βλέπουμε ποτέ στην Ελλάδα. Κάποιος θα πρέπει να γίνει εισαγωγέας αυτού του υλικού. Εμείς το μόνο που βλέπουμε είναι οι μεγάλοι δημιουργοί οι οποίοι έχουν καθιερωθεί διεθνώς, αποδεικνύοντας και την εμπορικότητά-τους νέους, όμως, ανεξάρτητους κινηματογραφιστές της Ευρώπης και της Αμερικής δεν τους βλέπουμε ποτέ.

Α.Ε: Ένα άλλο στοιχείο που εγώ το βλέπω θετικό είναι ότι μέσα απ' αυτή την δραστηριότητα του «Κέντρου» αποκαθίσταται μια επαφή ανάμεσα σ' αυτόν που βλέπει την ταινία και σ' εκείνον που τη διανέμει.

Δ.Α: Οι διάφοροι πολιτιστικοί σύλλογοι ζητούν να παρευρεθεί ο σκηνοθέτης στην προβολή και να μιλήσουν μαζί-του. Εμείς έχουμε καθιερώσει ένα κείμενο που ακολουθεί την ταινία και που είναι κείμενο του ίδιου του σκηνοθέτη και όχι κάποιου κριτικού, έτσι ώστε κι όταν ακόμα ο σκηνοθέτης δε μπορεί να παρευρίσκεται, να υπάρχει τουλάχιστον ένα γραφτό δικό του, σα' μια ανοιχτή επιστολή του ίδιου προς το κοινό. Μας ενδιαφέρει περισσότερο η αποκατάσταση μιας αμεσότερης επαφής του καλλιτέχνη με το κοινό, κάνοντας από μεριά μας όσο πιο διακριτική την παρέμβαση της κριτικής ανάμεσα σ' αυτά τα δύο μέρη.

Α.Ε: Ποια ήταν η ανταπόκριση των ελλήνων κινηματογραφιστών στην ίδρυση του «Κέντρου» και πώς αντιδρούν, όταν ζητούν να πηγαίνουν στην προβολή της ταινίας τους;

Δ.Α: Οι περισσότεροι πηγαίνουν εφ' όσον πληρωθούν τα έξοδα της μεταβάσης και διαμονής, αν πρόκειται για προβολή στην επαρχία. Όλοι θέλουν να πηγαίνουν, διότι όλοι αισθάνονται την ανάγκη της προσωπικής επαφής με το κοινό. Σε σχέση με το «Κέντρο» η αντίδραση από το μεγαλύτερο μέρος των σκηνοθετών υπήρξε θετική. Βέβαια υπήρξαν και ορισμένοι οι οποίοι έδειξαν μια δυσπιστία στην αρχή και οι οποίοι παρ' όλο που σε συζητήσεις αποδέχονταν την αναγκαιότητα ενός τέτοιου φορέα που να

συγκεντρώνει τις ανεξάρτητες ελληνικές παραγωγές, μόλις δημιουργήθηκε το «Κέντρο» εξακολούθησαν να λειτουργούν ατομικιστικά και ελιτίστικά, προσπαθώντας να λύσουν μόνοι τους το πρόβλημα της διανομής της ταινίας τους.

Α.Ε: Νομίζεις ότι με το παράλληλο κύκλωμα θα υπάρξει επιστροφή μέρους του κοινού στις κινηματογραφικές αθουσες; Θα μπορέσει ο ελληνικός κινηματογράφος να ξανακερδίσει τον κόσμο που είχε παλιότερα, όταν λειτουργούσε ως λαϊκό θέαμα;

Δ.Α: Το «Κέντρο» είναι περισσότερο μια διευκόλυνση προς αυτή την κατεύθυνση, αλλά νομίζω ότι κι άλλες συνθήκες πρέπει να συντρέξουν. Το «Κέντρο» μπορεί να βοηθήσει στην εκδήλωση των ευνοϊκών συνθηκών, δε μπορεί, όμως, και να τις δημιουργήσει. Υπάρχει μια αντίδραση του ελληνικού λαού απέναντι στη μονοπώληση της κουλτούρας και την αποελληνοποίηση και το «Κέντρο» ήρθε σαν απάντηση σ' αυτή την πρωτογενή ανάγκη. Προς την κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να ενοποιηθούν και τα προοδευτικά κόμματα τείνοντας προς τη δημιουργία ενός μαζικού λαϊκού κινήματος πολιτικοποιημένου και όχι κομματικοποιημένου.

Α.Ε: Στο μεταξύ, εσύ συνεχίζεις να πλουτίζεις τη συλλογή των ταινιών-σου. Πόσες ταινίες έχεις δει ως τώρα;

Δ.Α: Έχω κάνει μια επιλογή των ταινιών του ανεξάρτητου ελληνικού κινηματογράφου που αξίζει τον κόπο να τις δει ο κόσμος, ταινίες που έγιναν από το '60 ως σήμερα. Οι μεγάλοι μήκους είναι γύρω στις 100 και οι μικρού μήκους 200 - 250. Εγώ έχω στα χέρια μου αυτή τη στιγμή μεγάλο

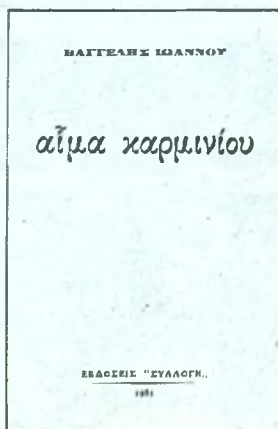
και μικρού μήκους γύρω στις 130 και κάνω προσπάθεια να τις ταξινομήσω κατά θέματα, γιατί πιστεύω ότι θα διευκολυνθούν οι λαϊκοί φορείς που οι περισσότεροι κάνουν τις επιλογές τους με βάση το θέμα. Μιά άλλη σκέψη είναι, μερικές ταινίες μικρού μήκους να τις ενοποιήσουμε σε ταινία μεγάλου μήκους, σπονδυλωτή, με βάση το κοινό θέμα ή το κοινό ύφος των ταινιών, όσο γίνεται, βέβαια.

Α.Ε: Αντιμετωπίζεις μελλοντικά το ενδεχόμενο να αντικαταστήσεις ορισμένες από τις φθαρμένες κόπιες, που έχεις στα χέρια σου, με καινούριες;

Δ.Α: Ναι, βέβαια και κυρίως στα 16 χιλ.. Νομίζω ότι το παράλληλο κύκλωμα για ν' αναπτυχθεί, όπως το φανταζόμαστε, θα πρέπει να περάσει όλο στο μορμά των 16 χιλ.. Διότι τα 35 χιλ. σημαίνουν ενοίκιο αθουσας κινηματογράφου, ένα πρόσθετο, δηλαδή, έξοδο για τον σύλλογο εκτός από το ενοίκιο της κόπιας. Εάν, όμως, μπορεί ο σύλλογος ν' αγοράσει μια 16άρα μηχανή προβολής θα μπορεί να κάνει τις προβολές-του σε μια αθουσα που δεν πληρώνει, στο δημαρχείο για παράδειγμα ή στο στέκι του και θ' ανεξαρτοποιηθεί κι από τους αθουσάρχες οι οποίοι, σε ορισμένες περιπτώσεις, έχουν εκδηλωθεί εχθρικά απέναντι σε κινηματογραφικές λέσχες. Γνωστή είναι η περίπτωση της Λάρισας, όπου οι αθουσάρχες αποκλείσαν την κινηματογραφική λέσχη της πόλης απ' όλες τις αθουσες επειδή ο κόσμος συνέρεε στις προβολές-της και οι κινηματογράφοι δεν είχαν κόσμο.

(Η συνέντευξη με τον Διαμάντη Λεβε-ντάκο μαγνητοφωνήθηκε στις 18.6.80)

ΑΚΟΜΑ ΜΙΑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΣΥΛΛΟΓΗ»

ΣΕ ΟΛΑ
ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

- 1) Ντίνου Θεοδωρόπουλου: Ψυχογράφημα, ποιητική σύνθεση
- 2) Βαγγέλη Ιωάννου: Η άλωση των χελιδονιών
- 3) Βαγγέλη Ιωάννου: Ήταν άνοιξη περιμένοντας Πάσχα
- 4) Βαγγέλη Ιωάννου: Μνήμες τον καιρό της αδερφοσφαγής
1ο βιβλίο:
η τρέλα που καίει

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΛΛΟΓΗ»
ΓΕΡΑΚΗ 29 - ΠΑΤΗΣΙΑ
ΤΗΛ. 20.14.411

Βιβλιο-κριτική

Ο Μ.Γ. Μερακλής γράφει για το βιβλίο του Μήτσου Αλεξανδρόπουλου: «Μικρό όργανο για τον επαναπατρισμό», Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 1980.

Ο επαναπατρισμός είναι καιριο ζήτημα για τους πολιτικούς πρόσφυγες στην καταθλιπτική πλειοψηφία-τους θέλουν να γυρίσουν πίσω στην πατρίδα. Και, αν έχει καμιά σημασία και η ταπεινή δική-μου γνώμη, έτσι πρέπει να γίνει. Ωστόσο, θα έλεγα ότι η τάση αυτή των πολιτικών εξορίστων είναι, εν πολλοίς, συναισθηματική, «πατριωτική», δηλαδή πατριδολατρική: σχεδόν όλοι εκεί έχουν κάνει καριέρα, οικογένεια' εδώ, το μέλλον-τους διαγράφεται, για πάρα πολλούς τουλάχιστον, αβέβαιο. Πάντως, ο συναισθηματισμός αυτός είναι κάτι, θα έλεγα, συγκλονιστικότερο από την απλή νοσταλγία: στον τόπο αυτό έχυσαν το αίμα-τους, έζησαν, για ένα διάστημα, τον παράδεισό-τους, άστραψαν σα μετώπα τα οράματά-τους. Ο τόπος αυτός είναι στοιχειωμένος, κατοικημένος από ζωτικά και σειρήνες, που δεν τους αφήνουν να ησυχάσουν με το κάλεσμά-τους.

Ο καημός αυτός συνοψίζεται μέσα στο νέο βιβλίο του Αλεξανδρόπουλου, το αφιερωμένο (θα δούμε με ποιές εκδοχές) στον επαναπατρισμό, στο Μανόλη και στον τρόπο του θανάτου-του (που διεκτραγωδεύεται σε μερικές από τις συγκλονιστικότερες σελίδες του βιβλίου) στην ξενιτιά, με την αγάπη των εκεί συντρόφων-του, αλλά και με ολάνοιχτη την πληγή του γυρισμού, που δεν πραγματοποιήθηκε. Ο Μανόλης, παλικάρι μια φορά, οραματίζεται και τώρα: «Ανάθεμά-μας. Ξέρεις τί σκέφτομαι; Αφήνουμε εκείνους

εκεί κάτω τους θεοκερατάδες και μας κοροϊδεύουν τριάντα τόσα χρόνια, ενώ το ζήτημα είναι απλό: εμπρός όλοι, γέροι, παιδιά, γυναίκες, όλοι μια φάλαγγα, μια πορεία, τί θα μας κάνουν, ρέ; Θα μας ξυρίσουν τ' αρχίδια...».

Όμως ο Αλεξανδρόπουλος δε θέλει να αποσιωπήσει πως πολλοί, από αυτούς που κατορθώνουν επιτέλους να έρθουν στην Ελλάδα, γίνονται ανειδίκευτοι εργάτες και υπάλληλοι από την αρχή — είναι κι άλλοι που δε γίνονται ούτε αυτό —, ή ξεπέφτουν σε μιαν αστική φαυλότητα, όπως η Κρινιώ, που εξελίσσεται σε γυναικολόγο με χρυσές δουλειές (εκτρώσεις αστών και μεγαλοαστών πελατισσών-της), βάζοντας τον πατέρα-της, πρώην καπετάνιο, πορτιέρη. Θα έλεγε κανείς ότι στο βιβλίο περιορίζονται αισθητά οι περιπτώσεις των προσώπων, που μένουν αναλλοτρίωτα. Έστω κι αν στο σαλόνι της Κρινιώς πηγαίνουν και μερικοί τέτοιοι (όχι βέβαια στις ώρες της εργασίας-της).

Ο Αντώνης, το πρώτο πρόσωπο του έργου, ζει στη Ρωσία. Είναι τώρα, εκεί, αγιογράφος. Ένας εξάδελφός-του, συντηρητικός, όμως όχι φανατικός, ο Λάμπρος, αποφασίζει να φέρει τον Αντώνη στην Αθήνα. Καθώς αποδύεται στην προσπάθεια αυτή, θα συνειδητοποιήσει ότι ο εξορίστος είναι αυτός ο ίδιος, στον τόπο-του: ρωτώντας πολλές φορές, βαθιά-του, τί θα'ρθει να κάνει εδώ ο Αντώνης, διαπιστώνει ότι ο ίδιος έχει κενά, αποτυχίες, μια κατασταλαγμένη πικρή γεύση της ευτέλειας της ζωής-του και της ζωής γύρω-του. Αυτό εξελίσσεται σε μια κύρια θέση του συγγραφέα, η οποία «ανταγωνίζεται» την άλλη, του επαναπατρισμού. Ο επαναπατρισμός, κατά τον Αλεξανδρόπουλο, δεν μπορεί να είναι αυτοσκοπός, δεν

πρέπει να είναι κάτι που πρέπει να επιδιωχτεί σε απόλυτη προτεραιότητα, με πάθος, παραμερίζοντας όλα τα άλλα: εξορίστος μπορεί να είναι κανείς στον τόπο-του (όπως είναι πολλοί) ή να μην είναι στον τόπο της εξορίας-του.

Στο βάθος υπάρχει μια διάθεση καθοδηγητική, με την έννοια της παλιάς, συντροφικής καθοδήγησης' προέχει, ορθολογικά αν μπορώ να πω, να εξοβελιστεί το αίσθημα της εξορίας από την ψυχή του ανθρώπου' ένας άκρατος συναισθηματισμός δεν έχει δικαίωση, γιατί είναι άκριτος. Όμως αυτά δε γίνονται και δε λέγονται με την τότε μονοδρομική απλότητα και αισιοδοξία του αλάθητου διαφωτιστή: ο Αντώνης έχει δει πολλά, έχει δοκιμάσει αλλεπάλληλες οδυνηρές εμπειρίες, εκτός από την κατεξοχήν οδυνηρή εμπειρία της συντριβής του κινήματος. Έτσι σου δίνει την εντύπωση ότι, κάθε φορά που υποστηρίζει μια θέση, δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να ισχύει και η αντίθετή-της. Αυτό δεν καταλαβαίνουμε αν δείχνει έναν απαισιόδοξο, τελικά, φαταλισμό ή αν, αντίθετα, επαναβεβαιώνει, μ' έναν άλλο τρόπο, τη διαλεκτική των αντιθέσεων, που πρέπει, και πάλι, να την αποδεχτούμε, ως τη μόνη υπαρκτή αλήθεια.

Την εφαρμόζει και στο πρόβλημα του διχασμού των κομμουνιστών, που το θέτει επίσης στο βιβλίο-του, ίσως μάλιστα όχι περιφερειακά. Μιλώντας ο Πύθωνας, παλιός καπετάνιος, που προσωποποιεί, με την αντίθεσή-του με το συμπολεμιστή-του Θάνο (παλιά είχε το ψευδώνυμο Απόλλωνας), για την αντίθεση αυτή λέει: «Στιγμή δε φεύγει από κοντά-μου κι εγώ από κείνον. Το ξέρω, υπάρχω πια μέσα-του. Και μόνο εκεί υπάρχω τώρα εγώ — μέσα στον Πύθιο Απόλλωνα και στις τόσες-μας πυθίες και πουθενά αλλού. Γι' αυτό σου λέω: ποτέ να μην πεθάνει! Και δεν θα πεθάνει, μην τηράς που τότε λένε Θά-

νο, επίτηδες το διάλεξε για να σας ξεγελάει, Αθάνατος ήθελε να πει, όπως και είναι... Άχ, πώς να στο πω; Ακόμα και για κατούρημα πάμε την ίδια στιγμή...».

Αυτό το επαναλαμβανόμενο μέσα στο έργο «μοτίβο» της ισορροπίας των αντιθέσεων, η οποία δεν ταυτίζεται με τη σύνθεσή-τους, και είναι δύσκολη καθεαυτήν και έτοιμη κάθε φορά να ανατραπεί (άσχετα προς τις προσωπικές-μας προτιμήσεις και αποφάσεις), σημαδεύει, νομίζω, τη μετάβαση του Αλεξανδρόπουλου σ' ένα άλλο στάδιο ιδεολογίας, όπως τη ζει ο ίδιος, το έλεγα σκεπτικιστικό: «Ο άνθρωπος, όπως το είδα πολλές φορές, έχει μέσα-του φυτεμένα τα όριά-του για το καλό και για το κακό και δε μπορεί να κάνει αλλιώς, κινιέται ανάμεσα σ' αυτά τα όρια».

Αυτό μας απομακρύνει, λοιπόν, από την απόλυτα αισιοδοξία εσχολογία; Ίσως δεν είναι απαραίτητο να το πούμε αυτό. Πιο πολύ ο Αλεξανδρόπουλος καλεί τον αναγνώστη-του να δει πώς έχουν όντως τα πράγματα, ποιά είναι η αλήθεια' και μέσα από αυτή τη δύσκολη αλήθεια — να πορευτεί. Μη λέγοντας πάντως περισσότερα λόγια, από όσα σηκώνουν τα ίδια τα πράγματα: «Κατάλαβα ότι τα πράγματα όπως και να τα πεις είναι αυτά που είναι κι οι λέξεις πρέπει να βαρύνουν όσο ζυγίζουν τα πράγματα, τα παραπάνω μπερδεύουν. Και δεν ξέρεις πόσο αποστράφηκα όλα τα μερδέματα».

Ωστόσο, η υπεροχή των αξιών του κόσμου των αριστερών υπάρχει' αυτό το αναγνωρίζει ο (ιδανικοποιημένος, βέβαια, από το συγγραφέα) δεξιός Λάμπρος, απευθυνόμενος στον Αντώνη: «Και μια και τό'φερε ο λόγος, θα ήθελα να σου έλεγα πως κι εσύ κι όλοι-σας εκεί απάνω από αυτή την ευγένεια και καλοσύνη θα πρέπει, νομίζω, ν' αντλήσετε κατανόηση και μακροθυμία για όλους εδώ τους άλλους που δεν α-

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΖΗΤΟΥΜΕ ΠΛΗΡΗΣ 17, 36-39 980

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΝΤΙΕΞΧΕΙΡΑΣΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ"

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ

αφραζε

διαβαζε

διαδιδε

την ΑΥΓΗ

τη δίκμη 68 ΦΩΝΗ

κολούθησαν για διάφορους λόγους το δρόμο-σας και που ίσως σας πίκραναν με την κάθε λογής συμπεριφορά-τους. Είναι φανερό πως κάποιας σημαντικής πρωτοπορίας σας έλαχε η τύχη κι η τιμή. Εγώ προσωπικά σήμερα έχω την παρησία και δε διστάζω να στ' ομολογήσω. Όπως, λοιπόν, είναι γνωστό, οι πρωτοπόροι υπήρξαν ανέκαθεν μάρτυρες, αλλά και ανθρωπιστές με πλατιά καρδιά και κατανόηση — έτσι δεν είναι;».

Και όχι μόνο αυτό. Για τον Αλεξανδρόπουλο, ο κόσμος που ερχόταν και κάπου σταματάσε, πρέπει να 'ρθεί. Ο σκεπτικισμός του έγκειται στο αν μπορεί να έλθει, με τις τόσες εμπλοκές της διαδικασίας της έλευσής-του κάθε φορά: «Ο Γκαγκάριν που πέθανε πετώντας. Ο γέρο Μπουντιόνι με τις πιτζάμες του νοσοκομείου και τούτοι οι карабoтcaки-σμένοι άνθρωποι, οι δικόι-μας, με φτερά και μη, ωραίοι κάποτε σαν τους δυο Μανόληδες, θετικοί, προσηνεύεις κι αληθινά παλικάρια, ένα είδος που ερχόταν και πρέπει να έρθει. Τα μακρινά νοσοκομεία και τ' άλλα όπου καταυλίστηκαν τόσοι και τόσοι κακοπαθημένοι φουκαράδες Έλληνες' τα τηλεφωνήματα τη νύχτα' οι εκστρατείες ως εκεί' τα τρεχάματα σε γιατρούς και φαρμακεία' κι οι άλλες διάφορες συναναστροφές, όπου ο Μπαρμπαγιάννης, ετοιμοθάνατος, απειλούσε τον άλλο Μπαρμπαγιάννη ότι στην άλλη συνέλευση θα βάλει ζήτημα και άλλου κοπανήματός-του κι ο άλλος Αντώνης, ο μεγάλος, που εντόπιζε τους πλέον κρίσιμους κινδύνους στο πρόσωπο του γκάγκστερ Νίζον και του Νικολάε Τσαουσέσκου: «ένα αεροπλανάκι στο Βουκουρέστι και πάει η πουτάνα!» — έτσι δεν ξεστρίβεις κι εσύ στη γλώσσα τούτη τη δική-μας;».

Η σκεπτικιστική «επιείκεια» βρίσκεται στη βάση και ενός συχνά έκδηλου χιούμορ μέσα στο βιβλίο.

Έτσι, τέλος, πρέπει, όπως νομίζω, να ερμηνευτεί και το επάγγελμα του Αντώνη, στην καρδιά της Σοβιετικής Ένωσης: γιατί ζωγραφίζει εικόνες; Εκτός του ότι αυτό αποτελεί ένα «ισοδύναμο» της προσωπικής επαγγελματικής και επιστημονικής ενασχόλησης του Αλεξανδρόπουλου (είναι μελετητής των βυζαντινών και μεσαιωνικών χρόνων), και εκτός από έναν πρώτο, εύκολο υπαινιγμό του γεγονότος, ότι στη Ρωσία δεν γκρεμίζονται πια οι ναοί, υπάρχει στο βάθος και μια καθοδηγητική παραίνεση προς τους συντρόφους: δεν ξέρουμε απόλυτα τι είναι χρήσιμο και τι είναι άχρηστο' ίσως όλα είναι χρήσιμα. Αν, τέλος, λάβουμε υπόψη, ότι στις αργογραφικές συνθέσεις που φιλοτεχνεί ο Αντώνης μαζί με τους αγίους συμπεριλαμβάνει πρόσωπα και μνήμες του αγώνα στα βουνά της Ελλάδας, τότε μπορούμε να πούμε ακόμα, ότι το συμβολικό αυτό επάγγελμα του πρώτου προσώπου του βιβλίου υποδηλώνει πως ο συγγραφέας φιλοτεχνεί κι ένα μαρτυρολόγιο κι ένα ρέκβιμ, για να τιμήσει έναν αγώνα, που δε δικαιώθηκε στον τόπο-του, αλλά τον δοξάζει μέσα-του. Βέβαια, εκείνος που έχει αγιοποιηθεί είναι οπωσδήποτε νεκρός. Όμως και πάλι ο συγγραφέας δραπετεύει από την απαισιοδοξία-του: δεν υπάρχουν μόνο οι νεκροί, αλλά και εκείνοι που τους λατρεύουν' υπάρχουν οι «συνεχίζοντες».

Το «Μικρό όργανο» είναι τελικά ένα βιβλίο πικρής αισιοδοξίας. Αισθηματοποιημένο από την οδύνη τριάντα' και πλέον χρόνων εξορίας και μοναξιάς, αγκαλιάζει στις σελίδες-του με αγάπη τους φίλους, υποδέχεται με επιείκεια τους αντιπάλους (το θέμα είναι, πώς θα υποδεχτούν οι αντιπαλοί τούτη την υποδοχή), δέχεται τη ζωή και την ιστορία ολάκερη' με υπομονή και ειρωνεία (την τελευταία σα μια παραλλαγή της καρτερίας).

Από μίαν άλλη άποψη είναι ένα βιβλίο με ακριβοζυγισμένα τα δίδην διάσπαρτα και διάχυτα μέρη-του — καθώς η δράση μεταφέρεται συνεχώς από τη Ρωσία στην Ελλάδα και από το παρόν στο παρελθόν και αντίστροφα — και, ακόμα, διαποτισμένο από τη βαθύτερη γοητεία μιας ελεγχόμενης θλίψης, που μετουσιώνεται, από πείρα ζωής και από συνείδηση χρέους, σε μια νέα ηθική συμπεριφορά, στα πλαίσια της πολιτικής πράξης. Κάποια υποβάθμιση της γραφής παρατηρείται — ίσως σκόπιμα — στα μέρη που δίνονται όψεις της σύγχρονης Αθήνας, όπου ακόμα και η «αγιογραφία» ασκείται μ' έναν τρόπο έντονα εκχυδαϊσμένο... (σ.218-9).

Βιβλίο-παρουσίαση

ΓΙΩΡΓΗ ΑΡΙΣΤΗΝΟΥ

Εισαγωγή στην πεζογραφία του Γ. Χειμωνά (Μελετήματα πάνω στη σύγχρονη πεζογραφία)

Εκδ.: Κέδρος, Αθήνα 1981

Στα μελετήματα που περιλαμβάνει η έκδοση, επιχειρείται μια πρώτη ιχνηλάτηση στο έργο του Γ. Χειμωνά. Ταυτόχρονα χαρτογραφείται η ευρύτερη περιοχή του λογοτεχνικού φαινομένου, ακριβώς στο σημείο όπου εγκαταλείπεται η παραδομένη τεχνική και νεωτεριστικοί τρόποι εγκαίνιαζονται.

Ενδιαφέρουσα δουλειά, όπου κυριαρχεί η γλωσσική έρευνα, θεωρούμενη ως κυρίαρχο στοιχείο της πεζογραφίας. Κατατοπιστική βασική βιβλιογραφία και κριτικογραφία, κλείνει αυτό το βιβλίο, που αξίζει να εξαρθεί η συμβολή-του στον τομέα της κριτικής προσέγγισης της λογοτεχνίας.

Οι Ψαλμοί του Δαβίδ
υπό ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΛΒΟΥ

Εισαγωγή-σχόλια:

ΓΙΑΝΝΗ ΔΑΛΛΑ

Εκδ.: Κείμενα, Αθήνα

Πρόκειται για μια προσεγμένη έκδοση της μετάφρασης των Ψαλμών του Δαβίδ που είχε κάνει ο Α. Κάλβος από κείμενο των 70 και είχε εκδοθεί στο Λονδίνο το 1820. Την έκδοση επιμελήθηκε ο Γιάννης Δάλλας, που στην εκτεταμένη εισαγωγή-του ανοίγει μια νέα ερμηνευτική διάσταση στις ιδεολογικές διεργασίες και στη γλωσσική προετοιμασία των «Ωδών», μέσα ακριβώς από το «κλειδί» της μετάφρασης αυτής του Α. Κάλβου. Η εισαγωγή με τις διαφωτιστικές σημειώσεις-της, το γλωσσάρι που συμπληρώνει το κείμενο, καθώς φυσικά και το ίδιο το κείμενο του Κάλβου, καθιστούν αυτή την έκδοση ενδιαφέρουσα, όχι μόνο για εκείνους που διακρίνονται από ειδικά φιλολογικά ενδιαφέροντα, αλλά και όσους κατανοούν τη σημασία των «σταθμών» όπου διαμορφώθηκαν η σύγχρονη γλώσσα και ποιησή-μας. Η εξαιρετική δουλειά του Γιάννη Δάλλα διευκολύνει ακόμα περισσότερο αυτή την προσέγγιση.

ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΡΑΣ

Φανταστική νουβέλα

Εκδ.: Τραμ - Εγνατία,

Θεσσαλονίκη 1980

Η «Φανταστική νουβέλα» πρωτοεκδόθηκε στην Αθήνα το 1972. Ο Μιχαήλ Μητράς είναι γνωστός και από «Το άλλοθι της περιγραφής» (1976). Ο ίδιος χαρακτηρίζει τη μέχρι τώρα δουλειά-του σαν «ερευνητική». Πειραματική δουλειά, με πρωτότυπη γραφή η «φανταστική νουβέλα» αποτελεί αξιόλογο δείγμα της δουλειάς του συγγραφέα και των αναζητήσεών-του.

Είναι προφανής η υπεραλιστική καταγωγή αυτού του κειμένου, που δείχνει να αμφιταλαντεύεται μεταξύ πεζογραφικού και ποιητικού λόγου.

«Ώσπου ν' αρχίσουν πάλι τα απειλητικά-τους τηλεφωνήματα / χωρίς να τους διαφεύγει τίποτα / ενώ οι επισκέπτες του πάρκου ειδοποιούνται για την φροντίδα της χλόης / ένας μεταβαλλόμενος ορθολογισμός / ξαφνικές βροχές σε δάση / τα παιδιά τρέχουν να κρυφτούν / λεπτομέρειες που αγνόησαν στις λιθογραφίες-τους οι παλιοί ζωγράφοι / σε προγράμματα επιλύσεως συστημάτων / μου αρέσει αυτός ο περίπατος / είμαστε μες στο νερό χωρίς τηλέφωνο και μιλάμε με νοήματα».

STEFANOS SARAFIS

ELAS: Greek Resistance Army

Εκδ.: Merlin Press,

Λονδίνο 1980.

Με βιογραφική εισαγωγή και σημειώσεις από την Μάριον Σάραφη, κυκλοφόρησε η αγγλική έκδοση του γνωστού σημαντικού βιβλίου του Στέφανου Σαράφη. Μια δουλειά επιμελημένη που προσφέρει πλήθος κατατοπιστικών λεπτομερειών για τον προσεκτικό αναγνώστη που πλουτίζεται έτσι σε ειδική πληροφόρηση. Η μετάφραση έγινε από την Sylvia Moody και οι χάρτες φιλοτεχνήθηκαν από τον Walter Kemp-sley.

Αξίζει να επισημανθεί το γεγονός ότι η έκδοση αυτή αποτελεί ένα παράδειγμα επανέκδοσης, όπου η έγνοια δεν εξαντλείται σε μια καλή — έστω — μετάφραση, αλλά προχωρά σε ανάπτυξη και αποσαφήνιση ειδικότερων θεμάτων με μια προσπάθεια η επανέκδοση να αποτελέσει στην ουσία μια νέα «ανάγνωση» του κειμένου.

Επίσης, συμπληρωματικό φωτογραφικό υλικό έχει χρησιμοποιηθεί από την συλλογή του Σαράφη.

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΛΑΝΤ

Η ψυχή
του Ανθρώπου
στο Σοσιαλισμό

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΝΤΑΣΙΕΛ ΧΑΜΜΕΤ

ΤΡΕΙΣ
ΝΟΥΒΕΛΕΣ

Προλογίζει ο Θωμάς Γκόρπας

Εκδόσεις ΜΠΟΓΙΑΤΗ

Σόλωνος 99 • τηλ. 36.27.028

Δ.Π. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ:
Οι Οικονομικές Λειτουργίες του Κράτους
Εκδ: Παλαζήση, Αθήνα 1980

Πρόκειται για τον πρώτο τόμο του συγγράμματος του καθηγητή και πρύτανη της Παντείου Σάκη Καραγιώργα για τη Δημόσια Οικονομική. Σ' αυτόν τον πρώτο τόμο επιχειρείται μια συστηματική παρουσίαση των στόχων και σκοπών της οικονομικής δράσης του κράτους στους σύγχρονους κεφαλαιοκρατικούς κοινωνικούς σχηματισμούς, όπως τους αντιλαμβάνονται οι διάφορες πολιτικές και οικονομικές θεωρίες. Η παρουσίαση αυτή, με σαφή, λιτό και επαγωγικό τρόπο επιτρέπει στον αναγνώστη να προσεγγίσει γνωστικά και να αφομοιώσει δημιουργικά την ουσία των απόψεων της νεοκλασικής οικονομικής σκέψης από τους πρώτους νεοκλασικούς μέχρι την αντίληψη του παρεμβατικού κράτους των νεοτέρων.

Ο πρώτος τόμος, που αποτελεί και το πρώτο μέρος του όλου έργου, κλείνει με μια συνοπτική αλλά ουσιαστικότερη παρουσίαση των μαρξιστικών θεωριών για τις οικονομικές λειτουργίες του κράτους στους σύγχρονους κοινωνικούς σχηματισμούς και κυρίως σ' εκείνους που βρίσκονται στη

φάση του μονοπωλιακού καπιταλισμού.

Σ' αυτό το κεφάλαιο ο συγγραφέας με υποδειγματική άνεση, αποτέλεσμα της οικειώσης με το θέμα, διεξέρχεται τις διάφορες αντιλήψεις τόσο των «κλασικών» της μαρξιστικής θεωρίας, όσο και των νεότερων. Ειδικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η κριτική-του στη θεωρία του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού.

Το έργο αποτελεί μια σπάνια σύνθεση γραφής άρτιου επιστημονικού επιπέδου, που όμως δεν χάνει ούτε στιγμή την απλότητα ύφους και τη σαφήνεια που επιτρέπει την προσέγγιση αυτών των θεμάτων και από κάποιον που δεν έχει ειδικές γνώσεις Δημόσιας και Πολιτικής Οικονομίας. Με λίγα λόγια, ένα πολύ χρήσιμο και πρωτότυπο στην ελληνική ακαδημαϊκή βιβλιογραφία έργο.

ΘΩΜΑΣ ΓΚΟΡΠΑΣ
Περπετειώδης, κοινωνικό και μαύρο νεοελληνικό αφήγημα, 1850-1950. Τόμοι Α' και Β'
Εκδ: «Σίσυφος», Αθήνα 1981

Στη διτομή ανθολόγηση-μελέτη-του, ο ποιητής Θ. Γκόρπας φωτίζει μίαν «άλλη» αφηγηματογραφία και με άλλη οπτική απ' αυτή που επέβαλε από 'δώ και μι-

σό αιώνα η «επίσημη» κριτική. Ός εδώ καλά — οι διακηρυγμένες προθέσεις, δηλαδή. Αλλά, «εξ όνυχος τον λέοντα», κατά πώς έλεγαν και οι πρόγονοί-μας. Και εξηγούμαστε: Όταν ο Θ. Γκ. αναφέρεται στον Ρένο Αποστολίδη σημειώνει:

«Για την περιβόητη «εισβολή» του (σ.σ. του Ρένου Αποστολίδη) στη Βουλή στις 3.7.64 (οχτάμηνη φυλάκιση) όταν θα γραφεί η ιστορία της περιόδου ο Αποστολίδης θα βγει δικαιωμένος. Όσον αφορά την πρωτοβουλία-του κατά τη χούντα να υποχρεωθεί ο ημερήσιος Τύπος να δημοσιεύσει μια δική-του ανθολόγηση νεοελληνικού διηγήματος, που έκανε πάντα κι ερμηνεύτηκε ποικιλότροπα τότε, τώρα σημαίνει απλά ότι για πρώτη και τελευταία φορά οι εφημερίδες δημοσίευσαν συστηματική νεοελληνική λογοτεχνία ποιότητας, ανατρεπτική μάλιστα της κοσμοθεωρίας του καθεστώτος και κάθε ανελεύθερου καθεστώτος».

Πολιτική αφέλεια και αγαθοσύνη;

Το δείγμα γραφής χαρακτηριστικό του πώς ο, κατά τα άλλα συμπαθής και καλός ποιητής, Θωμάς Γκόρπας αντιλαμβάνεται την νεοελληνική ιστορία — πολιτική και λογοτεχνική — στο πολυσέλιδο πόνημά-του.

ΗΛΙΑΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Εγχειρίδιον του Καλού Κλέφτη

Ένα βιβλίο που αναστατώνει με την αλήθεια-του, ένα βιβλίο μαχαίρι (κατεσχέθη το 1979).

Καλιαρντά

Το πρώτο στο κόσμο πλήρες λεξικό της γλώσσας των ομοφυλόφιλων (κατεσχέθη το 1968).

Ελληνικές σιδεριές

Η εξέλιξη και η χρήση του σιδήρου στην ελληνική αρχιτεκτονική. Μια πολυτελής διγλώσση έκδοση με 1200 φωτογραφίες... και όλα τα άλλα βιβλία του Η. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ.

ΜΠΕΤΤΥ

... Πόσο πάει

Χωρίς συμβατότητες και προσχήματα, η ΜΠΕΤΤΥ, για άλλη μια φορά, παρουσιάζει το κόσμότης, έναν κόσμο που η καθιερωμένη κοινωνική τάξη του απαγορεύει να υπάρξει.

ΕΛΕΝΑ ΤΖΙΑΝΙΝΙ ΜΠΕΛΟΤΤΙ

Απ' την πλευρά των κοριτσιών
ΠΙΕΡ ΣΑΜΟΥΕΛ
Οικολογία
ΙΒΑΝ ΙΛΙΤΣ
Κοινωνία χωρίς σχόλια
N. ΑΝΤΕΡΣΕΝ,
ΣΟΡΕΝ ΧΑΝΣΕΝ,
ΓΙΕΣΠΕΡ ΣΙΕΝΕΡΝ

Το Κόκκινο Βιβλιάρaki των μαθητών

(κατεσχέθη το 1974)

... και χιλιάδες άλλα βιβλία στις
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομιχάλη 9,
τηλ. 360.77.44 - 360.47.93

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ
'Ασκληπιοῦ 1 Τηλ. 3636083

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

Στέφανου Σαράφη

**'Ιστορικές
'Αναμνήσεις**

'Αεθρα καί Λόγοι

Ο ΕΛΛΑΣ

Μετά τή Βάρκιζα

ΔΗΜΗΤΡΑ ΔΟΥΚΑ

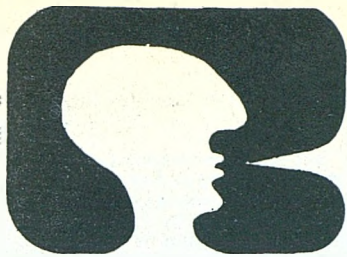
**Ο ΠΟΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΙΜΑ
ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΟΥ**

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Μια αυθεντική μαρτυρία για το Δεκέμβρη 1944. Στις σελίδες-του ο αναγνώστης θα μπορέσει, μέσα από τις ατομικές περιπέτειες της συγγραφώς, να αποκτήσει αίσθηση εκείνων των ημερών και να γνωρίσει το βαθύτερο νόημα της ιστορικής σύγκρουσης.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΚΑΛΒΟΣ»
'Αναξαγόρα 1, 'Αθήνα
τηλ. 52.46.241

• Το άρθρο του προηγούμενου τεύχους για την «Αυριανή», προκάλεσε αντιδράσεις είτε από άμεσα ενδιαφερόμενους, είτε από πλευρές που θεωρήσαν ότι το άρθρο τους αφορά και τους ενδιαφέρει. Έτσι, τις επιστολές του οργανωτικού γραμματέα της ΕΔΗΚ κ. Μώρου και τον ανταποκριτή των Times κ. Μοντιάνο, τις θέσαμε υπόψη του συνεργάτη-μας Δ. Αρτινός, ο οποίος και απαντά. Όσο για τις αντιδράσεις της «Αυριανής», το περιοδικό περιορίζεται να παραθέσει τις σχετικές φωτοτυπίες των κειμένων της. Αρκούν.

Κάτω οι συκοφάντες Κάτω οι προδοκότες

Η συκοφαντία, αδελφί της ανανδρίας, έχει λίες και πάλι χτές από τα ρυπαρά κανάλια ενός δεκαπενθήμερου κνύππου που εργάζεται οατανικά για τη διάσωση των δημοκρατικών δυνάμεων. Σε τέσσερις σελίδες εμφανίζει την «Αυριανή» σαν όργανο... τις κούντας. Χρησιμοποιεί δηλαδή μια συκοφαντία που παλιές φορές δοκίμασθηκε εναντίον μας και δεν έπιασε.

• Ο συνεργάτης-μας Δ. Αρτινός, παρατηρεί:

Η λαλιότητα, κατά τα άλλα, εφημερίδα «ΑΥΡΙΑΝΗ» δεν αμφισβήτησε ούτε ένα από τα συντριπτικά στοιχεία, που δημοσίευσε στο περασμένο-του τεύχους το «ΑΝΤΙ» για τις χουντικές «περγαμηνές» των κυριότερων επιτελών-της, το κάθε άλλο παρά άψογο δημοκρατικό παρελθόν των Κουρήδων και τις σκοτεινές διασυνδέσεις-τους.

Ενώ σε επανειλημμένα δημοσιεύματα, δια χειρός Ντίνου Κουτσούμη, η εφημερίδα του «λαουτζίκου» αποκάλυψε το «ΑΝΤΙ» «διασπαστικό-περιοδικό των δημοκρατικών δυνάμεων» (!), σίωπησε εύγλωττα για όσα είχαμε καταλογίσει εις βάρος του Γεώργιου και Μάκη Κουρή, του Ντ. Κουτσούμη, του Κ. Ρουβινέτη και του Ιωάννη Σταμούλη. Μάλιστα, από αυτή τη βδομάδα, είδαμε να προστίθεται στο συντακτικό-της προσωπικό και ο «διεθνούς φήμη» δημοσιογράφος Κυριάκος Διακογιάννης, που το «ΑΝΤΙ» τον θυμάται από την υπόθεση «Ασπίδα» όπου έπαιξε — όπως κι ο ίδιος παραδέχτηκε αργότερα — ρόλο ψευδομάρτυρα κατά του Ανδρέα Παπανδρέου. Άλλωστε, τόσο ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ και οι στενοί συνεργάτες-του σήμερα, όσο και η σύζυγός-του κ. Μαργαρίτα Παπανδρέου στο βιβλίο-της «Εφιάλης στην Αθή-

να», έχουν μιλήσει αποκαλυπτικά για το ρόλο του Κυρ. Διακογιάννη εις βάρος της «Ενώσης Κέντρου» κάτω από τα κελεύσματα των αποστατών, του Παλατιού και της ΚΥΠ.

Το «ΑΝΤΙ» υποσχέθηκε στο προηγούμενο τεύχος-του και άλλες αποκάλυψεις για τα στελέχη της «Αυριανής» και θα τηρήσει σύντομα την υπόσχεσή αυτή.

Ως τότε δέχεται με πολλή χαρά και τιμή τον τίτλο του διασπαστή των δημοκρατικών δυνάμεων, που του απηύθυνε με περισσή αναιδεια και θράσος ο αρθρογράφος της «Αυριανής» Ντίνος Κουτσούμης, που κατά τα άλλα εποίησε την νήσσα για τα όσα γράψαμε εναντίον-του. Και πολύ καλά έκανε. Γιατί ο Κουτσούμης γνωρίζει καλά πόσες

ΣΤΟ φυλλάδιο «ΑΝΤΙ», θα δώσουμε τις πρόποσες άπαντήσεις στή Δικαιοσύνη. Δεν θα άσχοληθούμε άλλο με μία δημοσιογραφία που όχι μόνο άγνοοι πραγματικά, όχι μόνο παραποιεί την αλήθεια αλλά φθάνει να αλλάξει και τα ονόματα των εφημερίδων και περιοδικών.

Τίποτα άλλο για σήμερα! Μόνο πού-σθό Τριμλής θα άναγκασθώ ο εκδότης του «ΑΝΤΙ» να φέρει μερικές αποδείξεις! Και τότε λέμε ότι θα ύπαρξη μεγάλη δυσκολία...

Και μια «τσόντα» απ' την «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ»...

και ποιές εμπιστευτικές-του αναφορές έχει στείλει στην χούντα των Απριλιανών, ζητώντας οικονομική ενίσχυση, «καρφώνοντας» γνωστούς αντιστασιακούς και μινώντας τα ιδεώδη της 21ης Απριλίου. Άλλωστε, νέα στοιχεία προσκόμισε σχετικά με την «χαφιέδικη» αυτή δράση του Κουτσούμη, την περασμένη βδομάδα, ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. Κώστας Νικολάου και διευθυντής της «Ντώτσε Βέλλε». Και βεβαίως το «ΑΝΤΙ» θα εξακολουθήσει να παραμένει «διασπαστικό-περιοδικό των δημοκρατικών δυνάμεων», γιατί μέσα σ' αυτές δεν αναγνωρίζει ότι έχουν θέση ούτε οι Κουρήδες, ούτε οι Κουτσούμηδες, ούτε οι Ρουβινέτηδες, ούτε οι Σταμούληδες, και τόσοι άλλοι.

Η συλλογιστική του «ΑΝΤΙ», που είναι άσχετη με την αντιδικία της εφημερίδας αυτής προς το «κατεστημένο του ελληνικού Έθνους», παρουσιάζεται στις απαντήσεις δύο επιστολών που έλαβε

και δημοσιεύει.

• Και πρώτα η επιστολή, που υπογράφεται από τον στρατηγό Μιχαήλ Μώρο, οργανωτικό γραμματέα της ΕΔΗΚ:

• Ο Στρατηγός ε.α. κ. Μιχαήλ Μώρος, Οργανωτικός Γραμματέας της Ε.Δ.Η.Κ. απαντά, με την επιστολή που ακολουθεί, στον συνεργάτη-μας κ. Δ. Αρτινός και στο άρθρο-του «Το Χτες και το Σήμερα μιας «Αυριανής».

Η κριτική, αλλά και η πολεμική ακόμα, για να είναι αποτελεσματικές πρέπει να μην ξεπερνούν ορισμένα όρια. Διαφορετικά, έχουν τα αντίθετα από τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Είναι εξ άλλου εντελώς δευτερεύουσα η σημασία των προσώπων, έστω και αν πρωταγωνιστούν, όταν κρίνονται θέματα αρχών, που αφορούν την ηθική, την πολιτική και τη συνταγματική τάξη σε μια δημοκρατική πολιτεία.

Αυτές τις αλήθειες φαίνεται να τις αγνοεί ο συνεργάτης-μας κ. Δ. Αρτινός στο άρθρο-του «Το Χτες και το Αύριο μιας «Αυριανής» εναντίον των αδελφών Κουρή, που διέπραξαν το θανάσιμο αμάρτημα να πολεμήσουν με επιτυχία τον καθορισμό κατώτατης τιμής πωλήσεως των εφημερίδων στις 15 δρχ.

Τα θέματα αρχών που θίγει το άρθρο αυτό είναι τρία:

α) Η κατά το άρθρο 14 του Συντάγματος ελευθερία της διαδόσεως ιδεών και ειδήσεων. Η θέσπιση του 15δραχμίου υπήρξε αποκάλυπτη προσπάθεια στραγγαλισμού της βασικής αυτής ελευθερίας των Ελλήνων πολιτών.

σμών, πάνω στους οποίους στηρίζεται το δημοκρατικό πολίτευμα. Για τούτο ο αγώνας-της να σταματήσει ο βιασμός του Συντάγματος και για τούτο η συμπαράσταση στους αδελφούς Κουρή, που πρωτοστάτησαν στην αποκάλυψη της καταπατήσεως των παραπάνω αρχών και θεσμών.

Ο αρθρογράφος-μας δεν αμφισβητεί ότι οι παραβιάσεις έγιναν. Γι' αυτόν, όμως, αυτό είναι δευτερεύον. Το πρωτεύον είναι να εξοτωθούν οι αδελφοί Κουρή, που είχαν το... θράσος να αντιταχθούν στο τραστ των μεγαλοεκδοτών.

Ο αρθρογράφος-μας αντιπαρέρχεται το γεγονός ότι κανένας άλλος πολιτικός οργανισμός δεν τόλμησε να υψώσει τη φωνή-του ενάντια αυτών των πληγμάτων κατά του δημοκρατικού πολιτεύματος και της ηθικής τάξεως.

Έτσι, η κριτική που ασκεί κατά της ΕΔΗΚ είναι στην πραγματικότητα ύμνος για το θάρρος, ως και την πολιτική-της συνέπεια και εντιμότητα.

Βέβαια, η ΕΔΗΚ πρόσφερε τη συμπαράστασή-της στους αδελφούς Κουρή, ακριβώς γιατί είχαν το θάρρος να καταγγείλουν και να πολεμήσουν τις συνταγματικές παραβιάσεις. Τίποτα άλλο, όμως, δεν τη συνδέει με αυτούς. Η αρθρογραφία της «Αυριανής», άλλωστε, ενώ προβάλλει τη δράση άλλων δημοκρατικών κομμάτων, σπάνια ασχολείται με την ΕΔΗΚ, αρκετές δε φορές όχι και πολύ ευμενώς, όπως γνωρίζουν οι αναγνώστες-της.

Βέβαια, ο Νομικός Σύμβουλος της «Αυριανής» κ. Ι. Σταμούλης είναι επιλεκτο στέλεχος της Ε-

Το Χτες και το Σήμερα μιας **Αυριανής**

β) Η με την παρέμβαση του Πρωτοπουργού (έντεχνη προσφυγή στην Δικαιοσύνη), συγκάλυψη και συνέχιση του εγκλήματος της απώλειας δασμών σε βάρος του δημοσίου και προς όφελος της εταιρείας στην οποία μετέχει η κ. Ράλλη (μπλουζάκια Λακός - εσώρουχα...) ενώ το ηθικό, νομικό και συνταγματικό καθήκον του τον υποχρώνει να διατάξει τη διενέργεια ανακρίσεως και να επιβάλει τις νόμιμες κυρώσεις. Και

γ) Η ωμή και αποκάλυπτη παραβίαση της ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης, με την εκτέλεση «δικαστικής» αποφάσεως πολύ πριν εκδοθεί από το αρμόδιο Δικαστήριο (σύλληψη Γερασίμου Κουρή βάσει αποφάσεως την οποία εξέδωσε μετά 2 ώρες το Εφετείο που τον δικάζει!).

Η ΕΔΗΚ δεν μάχεται για πρόσωπα. Πολεμάει για ιδέες και για τη διαφύλαξη των βασικών θε-

ΔΗΚ. Αλλά αυτό δεν αποτελεί απόδειξη ύποπτης «διασυνδέσεως». Αν, μάλιστα, ο αρθρογράφος-μας είχε διαβάσει και την υπ' αριθμ. 620 / 621 απόφαση του Δικαστηρίου Πλημμελειοδικών της Θήβας της 24.9.1975, θα απέφευγε να γράψει περί αυτού τις συκοφαντικές «χουντισμού»-του πληροφορίες.

Ύστερα απ' αυτά, και παρά τις επιφάσεις το άρθρο του συντάκτη-μας αποτελεί τίτλο τιμής για την ΕΔΗΚ, για όσους διαθέτουν νου και κρίση. Είναι, όμως, δυνατό να οδηγήσει και σε εσφαλμένους εντυπώσεις και ανεπιτρεπτή εκμετάλλευση. Απόδειξη η ανάπτυξη του άρθρου-μας από την «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», που κοσμείται με την φωτογραφία του προέδρου της ΕΔΗΚ κ. Ιωάννη Ζιγδή ως «προστατευμένου» της δικτατορίας, της αποστασίας και της Δεξιάς της Ν.Δ., που εκπροσωπούνται

με τις φωτογραφίες των Πατακού, Κ. Μητσότακη και Κ. Σταφανόπουλου.

Η τόσο προκλητική αυτή ασέβεια πρέπει να υπογραμμιστεί, αλλά δεν αξίζει να σχολιαστεί από την ΕΔΗΚ.

Με τιμή
Μιχαήλ Μώρος
Στρατηγός ε.α.

Οργανωτικός Γραμματέας
ΕΔΗΚ

● Ο συνεργάτης-μας Δ. Αρτινός σημειώνει:

Αναφορικά με την αναδημοσίευση των αποκαλύψεων του «ΑΝΤΙ» για την εφημερίδα των Κουρήδων από την «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», τα παράπονα του κ. Μώρου δεν έχουν τον κατάλληλο αποδέκτη. Ο κ. Μώρος απαριθμεί τρεις περιπτώσεις συνταγματικών παραβάσεων, για να υποστηρίξει την περιπτώσιολογική συνδρομή της ΕΔΗΚ προς την εφημερίδα «Αυριανή». Μια προσεκτικότερη ανάλυση του δημοσιεύματος του «ΑΝΤΙ» θα αποκάλυπτε στον οργανωτικό γραμματέα της ΕΔΗΚ ότι ακριβώς μεγάλο μέρος της πλατιάς απήχησης της εφημερίδας αυτής για ένα διάστημα πιστεύουμε πως οφείλεται σ' αυτή την αντιπαράθεσή-της και τις δικαστικές εμπλοκές-της. Ωστόσο, άλλο τόσο πιστεύουμε ότι κάθε άλλο παρά μέσα από τους Κουρήδες και τους Κουτσούμηδες μπορεί να αναγνωρίσει κανείς «ιδέες για την διαφύλαξη των βασικών δημοκρατικών θεσμών». Όχι μόνο το παρελθόν-τους — όπως και κάθε ομοίου-τους — δεν τους δίνει αυτό το δικαίωμα, αλλά ούτε και η σημερινή-τους πολιτική συμπεριφορά.

Η αντιπαράθεση προς τη Δεξιά και τις μεθόδους-της, προς το κατεστημένο του Τύπου, γίνεται (αν γίνεται, από τα πρόσωπα αυτά) με τις ίδιες μεθόδους και ιδιότητες, αν όχι χειρότερες. Και είναι απορίας άξιο πώς δεν προβληματίσαν τον κ. Μώρο οι καταγγελίες της Ενώσεως Τεχνικών ότι η «Αυριανή», ενώ εισπράττει, δεν καταβάλλει τα ποσά για την

κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων ή της Ένωσης Συντακτών, για τους γλίσχρους μισθούς των δημοσιογράφων που απασχολεί. Αυτά και άλλα παρόμοια διαπιστώμένα γεγονότα, θα έπρεπε να οδηγήσουν τον κ. Μώρο στη βασική σκέψη ότι σημασία δεν έχει ποιόν πολεμάς σε κάποια στιγμή — και μάλιστα μετά από ένα τόσο σκοτεινό παρελθόν και παρόν —, αλλά πόσο ενεργητικά - θετικά συμπεριφέρεται κανείς, σύμφωνα με τους δημοκρατικούς θεσμούς και τα κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων.

Γνωρίζει άραγε ο κ. Μώρος ότι η πληρωμή των μισθών στους συντάκτες της «Αυριανής» γίνεται από τις διαφημίσεις που τους υποχρεώνουν οι Κουρήδες να φέρνουν στην εφημερίδα και ότι πρόσφατα τους απείλησαν πως όσοι δεν δεχθούν να αναλάβουν και τη διανομή των φύλλων-της (αν χρειαστεί) θα απολυθούν;

Γνωρίζει άραγε ο κ. Μώρος, ότι όλοι οι εργαζόμενοι στην «Αυριανή» δουλεύουν υπερωρίες χωρίς να πληρώνονται, δεν παίρνουν αργίες και θεσμοθετημένα επιδόματα και συχνά ούτε αυτό το όριο των συλλογικών συμβάσεων;

Γνωρίζει ότι ένας βασικός συντάκτης μιας άλλης εφημερίδας, ακόμα και της φτωχής «Αυγής», επιβαρύνει συνολικά τα οικονομικά-της με τις νόμιμες απολαυές-του κατά τρεις και τέσσερις φορές περισσότερο απ' ό,τι οι «πακιστανοί» συντάκτες της «Αυριανής»;

Αν με μεθόδους, όπως αυτές, (γιατί υπάρχουν κι άλλες) καθιερώνεται ως τιμή της εφημερίδας το «τάλληρο», τότε, γιατί — κατά τη συλλογιστική του κ. Μώρου — δεν μπορεί να κυκλοφορήσει μια τέτοια εφημερίδα του «λαουτζίκου», με τις ίδιες μεθόδους και ένας άλλος, ανεξαρτήτως παρελθόντος, βαθύτερων κινήτρων και δημοκρατικής ποιότητας συνεργατών;

Αναφορικά με τον κ. Ι. Στα-

1
«Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα εφάρμοσε σε όλη την Ελλάδα την ίδια διαδικασία για την επιλογή των υποψηφίων βουλευτών, όπως και στη Θήβα. Η Προσωρινή Κεντρική Επιτροπή έλαβε υπ' όψη της τις προτάσεις των τοπικών επιτροπών πρωτοβουλίας, μελών της Π.Κ.Ε. ή προσώπων στενά συνδεδεμένων με την αντίσταση κατά της χουντικής κατοχής. Η Π.Κ.Ε. έκρινε όλους τους υποψηφίους με βάση τα προσόντα-τους και την ανάγκη ισορροπίας εκπροσώπησης όλων των περιφερειών του τόπου. Η Π.Κ.Ε. απέρριψε την πρόταση της επιτροπής πρωτοβουλίας Θηβών να είναι υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ ο δικηγόρος κ. Ι. Σταμούλης. Ο κ. Ι. Σταμούλης αποδέχτηκε το 1973 διορισμό από τη χούντα, σα μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Θηβών και παρέμεινε μέλος του συμβουλίου για επτά μήνες.

Ο κ. Σταμούλης έδειξε με τη στάση του, ότι δεν έχει κανένα απολύτως ενδιαφέρον για το ΠΑΣΟΚ, αλλά ενδιαφέρεται αποκλειστικά να προωθήσει τις προσωπικές-του φιλοδοξίες. Αν ενδιαφερόταν για το κίνημα, θα έπρεπε μετά την απόρριψη της υποψηφιότητάς του να δουλέψει μέσα στο κίνημα και να αποδείξει έμπρακτα ότι η συνεργασία-του με τη χούντα ήταν άτυχο περιστατικό. Σήμερα αποδεικνύεται όμως ότι ήταν αποτέλεσμα της απεριόριστης φιλοδοξίας-του».

2
«Το ΠΑΣΟΚ με διακήρυξή-του, την 9.11.1974 εξηγεί προς τον λαό ότι δεν περιέλαβε τον κ. Σταμούλη στους συνδυασμούς του ΠΑΣΟΚ στην Βοιωτία επειδή είχε αποδεχτεί διορισμό από την χούντα και είχε παραμείνει μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού

μούλη, το «ΑΝΤΙ» δεν έχει παρά να παραθέσει τις δύο δημόσιες καταγγελίες του ΠΑΣΟΚ — η μία μάλιστα που έχει εκδοθεί από την κεντρική διοίκηση του κινήματος φέρει την υπογραφή του βουλευτή κ. Γ. Κατσιμπάρδη — που είναι αρκετά εύγλωττες. Εκδόθηκαν και κυκλοφόρησαν πλατιά τον Νοέμβριο του 1974 και δεν περιορίζουν τη χουντική δράση του κ. Σταμούλη μόνο στο διορισμό-του στο δικηγορικό σύλλογο Θηβών, όπως κάνει ο κ.

Συλλόγου Θηβών για επτά μήνες. Στην προσπάθειά-του να δικαιολογήσει την πράξη-του αυτή, ο κ. Σταμούλης ισχυρίζεται τώρα ότι δόθεν σκόπιμα αποδέχτηκε τον διορισμό-του και ότι τελικώς παραιτήθηκε.

Επειδή θεωρούμε πρόκληση προς την κοινή γνώμη την παραπάνω δικαιολογία του κ. Σταμούλη, διότι με βάση αυτή θα μπορούσαν να δικαιολογηθούν και ο Παπαδόπουλος, ο Παττακος, ο Μαρκεζίνης και οι άλλοι, και επειδή ο κ. Σταμούλης άρχισε να αποκαλύπτει με συνεντεύξεις-του την αλήθεια (!) τον ρωτάμε:

1) Μπορεί να κατονομάσει άλλον δημοκράτη στην Ελλάδα που να αποδέχτηκε διορισμό από την χούντα, μόνο και μόνο για να εξυπηρετήσει (!) την υπόθεση της δημοκρατίας;

2) Αληθεύει το γεγονός ότι λίγες μέρες μετά το διορισμό-του από την χούντα ο κ. Σταμούλης πήρε διαβατήριο και πήγε στο εξωτερικό, όταν εδώ βασανίζοντουσαν δημοκρατικοί πολίτες στο ΕΑΤ / ΕΣΑ;

3) Αληθεύει το γεγονός ότι κατά τις μέρες του νόθου δημοψηφίσματος του 1973 ο κ. Σταμούλης «ανέβηκε» στο Στρατόπεδο Θηβών και υπήρξε «Συνομιλητής» του Στρατοπέδάρχου και, αν αληθεύει τούτο, μπορεί να κατονομάσει άλλον δημοκράτη στην Ελλάδα, συνομιλητή Στρατιωτικού Διοικητή;

4) Είναι αλήθεια ότι ο κ. Σταμούλης υπήρξε Νομικός Σύμβουλος (με πλουσιοπάροχες μηνιαίες αποδοχές) της επιχείρησης του χουντικού Υπουργού Γ. Αναστασόπουλου και μάλιστα είχε δημιουργήσει στενές φιλικές σχέσεις με τον Υπουργό αυτόν του Ανδρουτσόπουλου και, αν αληθεύει τούτο, μπορεί να κατονομάσει άλλον δημοκράτη στην Ελλάδα, που να συνεργάζονταν τόσο στενά με χουντικό Υπουργό και τώρα να θέλει να γίνει υποψήφιος σε δημοκρατική παράταξη;»

Μώρος.

Όσο για τα στοιχεία που διαθέτει το «ΑΝΤΙ» για τους Ντίνο Κουτσούμη, Κώστα Ρουβινήτη και άλλους, ο κ. Μώρος μπορεί να τα ζητήσει από τους ίδιους και την αιδήμονα σιωπή-τους.

Η δεύτερη επιστολή, με ιδιαίτερα προσεκτική διατύπωση, προέρχεται από τον ανταποκριτή των «Τάιμς» του Λονδίνου και του BBC κ. Μάριο Μοντιάνο και έχει ως εξής:

● Από τον κ. Μάριο Μοντιάνο.

Αυριανή

Κύριε Διευθυντά,
Δεν υπάρχει τίποτε το περίεργο στην προβολή των διώξεων (δική-σας λέξη) της Αυριανής διεθνώς από τον Μάριο Μοντιάνο (ΑΝΤΙ 10.4.81, σελ. 16). Το ίδιο έπραξε κάποτε όταν εδώκετο το περιοδικό ΑΝΤΙ, και το ίδιο θα πράξει αν ποτέ διωχθεί οποιαδήποτε άλλη εφημερίδα, πράγμα που απευχεται.

Το είδος της δημοσιογραφίας που διακονεί η Αυριανή (και με-

THE TIMES

1785
ρικές άλλες εφημερίδες) απέχει πολύ από τα πρότυπα που έμαθα να σέβομαι. Αλλά η ελευθερία του Τύπου είναι υπόθεση βασικών αρχών και όχι αυθαιρέτων ή ευκαριακών κριτηρίων ούτε συναγωνισμού επάνω στην τιμή του φύλλου. Και είμαι βέβαιος, θα συμφωνήσετε, ότι τελικώς κριτής θα πρέπει να είναι ο αναγνώστης και όχι οι ανταγωνιστές ούτε η εκάστοτε κυβέρνηση. Γιατί αν δεχόμαστε ότι τα κριτήρια μπορούν να αλλάζουν, τότε εκείνοι που επωφελούνται σήμερα μπορεί να είναι θύματα της αύριο.

ΠΗΤΕΡ ΧΑΝΤΚΕ
Βρίζοντας το κοινό

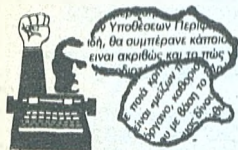
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

Τους άλλους υπαινιγμούς του άρθρου, ρατσιστικούς και μη, τους αντιπαρέρχομαι. Ο συντάκτης-σας υποπίπτει στις ίδες σοβαρές αμαρτίες για τις οποίες καταδικάζει την Αυριανή. Και προτού φθάσει στο συμπέρασμα ότι δεν ασχολούμαι με άλλα πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα του τόπου το ίδιο συστηματικά, ας κοπιάσει να με διαβάσει στο πρωτότυπο. Θα πληρώσει βέβαια περισσότερο από την τιμή των ελληνικών εφημερίδων, αλλά ίσως αξίζει τον κόπο.

Με τη δέουσα εκτίμηση
Μάριος Μοντιάνο

• Ο συνεργάτης-μας παρατηρεί:

Δεν θα μας βρει σύμφωνους η επιχειρηματολογία του κ. Μοντιάνο για την πραγματικά συστηματική-του προσπάθεια (επιμένουμε σ' αυτό) να προβάλει, διεθνώς, τις διώξεις των Κουρήδων, γιατί από τα δημοσιεύματα που έχουμε στη διάθεσή-μας υπάρχει και μεγάλη δόση υπερβολής και όχι πιστή απεικόνιση της πραγματικότητας. Πουθενά ο κ. Μοντιάνο δεν αναφέρει λ.χ. την ελάχιστη κολακευτική στάση των Κουρήδων στα δικαστήρια, τις δεκάδες μηνύσεις που έχουν υποβάλει αθώοι πολίτες και θύματα της διαβολής, το χουντικό παρελθόν των Κουρήδων και των Κουτσούμηδων, την ελάχιστη προστασία των εργαζομένων δημοσιογράφων στο έντυπο αυτό και τόσα άλλα θέματα «βασικής αρχής».

Το «ΑΝΤΙ» δεν έγραψε ότι ο κ. Μοντιάνο δεν ασχολείται με την προβολή των άλλων κοινωνικών και πολιτικών προβλημάτων του τόπου. Έγραψε πως δεν ασχολείται «τόσο συστηματικά» όσο με τους Κουρήδες, που κατά τα δημοσιεύματα του κ. Μοντιάνο έχουν καταστεί κεντρικό πρόβλημα της χώρας. Επιμένουμε μάλιστα ότι ο κ. Μοντιάνο τον τελευταίο καιρό έχει επιδιώξει την συστηματική προβολή των Κουρήδων σε διεθνές επίπεδο, όσο δεν έχει κάνει για τον κ. Ανδρέα Παπανδρέου, τον κ. Γεώργιο Ράλλη ή όποιον άλλο πολιτικό ηγέτη νομίζει ότι κατευθύνει αποφασιστικά τις τύχες αυτού του τόπου.

Δικαιώμά-του του κ. Μοντιάνο είναι να κάνει αυτές τις επιλογές. Ωστόσο, συνεπώς προς τις διαβεβαιώσεις-του όπως είναι, θα περιμένουμε να δούμε σε ποιά νέα ανταπόκριση για τους Κουρήδες και τους συνεργάτες-τους, ο Μοντιάνο θα περιλάβει τα στοιχεία που δημοσίευσε εναντίον-τους το «ΑΝΤΙ» και δεν τόλμησαν να διαψεύσουν.

Δημήτρης Αρτινός

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

• Από το Σπύρο Νικολάου λάβαμε την παρακάτω επιστολή σχετικά με τον κινηματογράφο:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Τον τελευταίο καιρό ο γνωστός σκηνοθέτης του κινηματογράφου κ. Ν. Κούνδουρος, απασχόλησε κάμποσες φορές τις καλλιτεχνικές στήλες των εφημερίδων σαν «διοικητικό» στέλεχος της νεοσύστατης Διεύθυνσης Κινηματογραφίας του Υπουργείου Πολιτισμού.

Επειδή ορισμένες από τις δηλώσεις-του με θίγουν προσωπικά, αλλά και για πολύ πιο σοβαρούς λόγους, που αφορούν την αποκατάσταση της αλήθειας και την πιο αντικειμενική ενημέρωση της κοινής γνώμης, σας παρακάτω να δημοσιεύσετε τις παρακάτω παρατηρήσεις και θέσεις-μου:

1. Ο κ. Κούνδουρος δεν έχει καμιά τυπική ή ουσιαστική αρμοδιότητα να «διορίζει» ή να «παύει» Διοικητικά Συμβούλια.

2. Όταν και όπου προβλέπεται διορισμός Δ.Σ., καμιά διαδικασία δεν προβλέπει... «διορισμό διά του Τύπου»!

3. Στις δημοκρατικές κοινωνίες — έστω του «τύπου» της ελληνικής — υπάρχουν και πρέπει να τηρούνται οι διαδικασίες. Και οφείλουν οι πάντες — και προπαντός αυτοί που φιλοδοξούν να παίξουν «ανανεωτικούς» ρόλους — να κάνουν τον κόπο να ενημερώνονται πρώτα και μετά να προβαίνουν σε «κοτσαμπάδικες» πράξεις διορισμού και μάλιστα «βασίλοπρεπέστατα» κατά το «αποφασίζομεν και διατάσσομεν»! Γιατί όπως (κατόπιν εορτής, βέβαια), πληροφορήθηκε, ειδικά στην περίπτωση του «Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου» δεν υπάρχει καμιά διαδικασία «διορισμού».

4. Θέλετε τώρα να πληροφορηθείτε τη συνέχεια των πράξεων του «ρέκτη» διευθυντή; Απλούστατα: «κρύφτηκε» πίσω από την ΕΤΒΑ και αντικατέστησε «δυναμικά» το Δ.Σ. του Ε.Κ.Κ.

Και αναρωτιέται κανείς: Γιατί όλες αυτές οι βιασύνες, οι γκάφες και οι παρανομίες; Μια εξήγηση θα ήταν το «ερό πάθος» του κ. Κούνδουρου για τη «ριζική αλλαγή» των κινηματογραφικών-μας πραγμάτων. Αλλά και πάλι οφείλουμε να διερωτηθούμε: Γίνονται αυτά κ. Κούνδουρε, αντικαθιστώντας απλά και μόνο ένα Δ.Σ.;

Το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου «πάσχει» από τότε που ιδρύθηκε και πραγματικά χρειάζεται ριζική αλλαγή. Αυτά όμως δεν γίνονται, ούτε με «μονοκοινοβουλίες», ούτε με «εποπτευόντες» υπουργούς τη μια τον κ. Έβερτ, την άλλη τον κ. Μάνο και τώρα τον κ. Ανδριανόπουλο...

5. Ανεξάρτητα όμως με όλα τα παραπάνω, δικαίωμα του καθενός είναι να κάνει τις επιλογές και τις τοποθετήσεις-του. Κανείς

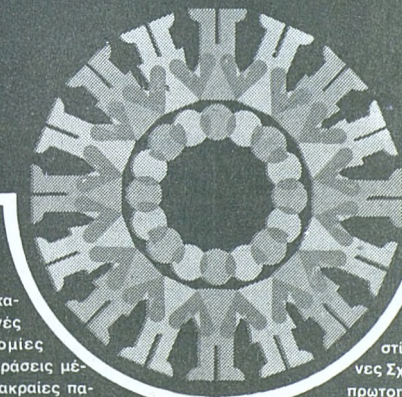
πλαγιος λογος

- Επιστήμες του Ανθρώπου
- Επαναστατικά Κινήματα
- Σύγχρονη Περιθωριακή Σκέψη
- Ιστοριογραφία
- Λογοτεχνία

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ πλαγιος λογος
Δίδου 39
μεταξύ
Ιπποκράτους και Μαυρομυχαλη

η συμπεριφορά μας - πως και γιατί

Μαϊκλ Αρτζουλ Ψυχολογία της Συμπεριφοράς

Από τις απλές καθημερινές χειρονομίες και εκφράσεις μέχρι τις ακραίες παθολογικές καταστάσεις. Μιά αναλυτική τοιχογραφία της απέραν-

της ποιότητας των κινήτρων στις ανθρώπινες Σχέσεις. Ένας πρωτοποριακός οδηγός κοινωνικής και επαγγελματικής συμπεριφοράς.

Εκδόσεις **Θυμари** ανθρώπινες σχέσεις - αγώνη - συμπεριφορά

Ζαλόγγου 14 — Αθήνα — τηλ. 36.36.574

ΕΛΛΗ ΑΛΕΞΙΟΥ ΑΠΑΝΤΑ

Κυκλοφορούν
Σκληροί αγώνες για μικρή ζωή
Γ' Χριστιανικόν Παρθεναγωγείον
Υπολείμματα επαγγέλματος
Λοῦμπεν
Παραπόταμοι
Μέ τή λύρα
Αναχωρήσεις καί μεταλλαγές
Μυστήρια
Προσοχή συνάνθρωποι!
Σπονδή
Καί οὕτω καθεξῆς
Δεσπόζουσα
Μιά μέρα στό Γυμνάσιο
Από πολύ κοντά

Παιδικά

Ρωτῶ καί μαθαίνω
Ο Χοντρούλης καί ἡ Πηδηχτή

ΑΝΤΙΔΕΟΣΕΙΣ

Ακαδημίας 98
τηλ. 36 06 972

κυκλοφορεῖ
τό 4ο τεῦχος

• Γ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ: Στό περιθώριο • Κ. ΑΔΑΜ: Γιά τήν Πολωνία • Δ. ΔΕΨΗΣ: Σείσμοι, λοιμοί, κ.λπ. • Β. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ: Στά ΚΑΤΤΕργα τῆς Ἀθήνας • Π. ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Ἡ διάσπαση στό Ἀγγλικό Ἐργατικό Κόμμα • Π. ΜΙΧΑΣ: Γνώση καί ἐξουσία στό Μ. Φουκώ • Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Τό διεκδικητικό κίνημα τῶν ἀρχιτεκτόνων • Κ. ΡΙΖΙΤΗΣ: Ἡ θύρα 7 • Δ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ: Οἱ νέοι φιλόσοφοι • Γ. Τ.: Μιά Τετάρτη στό Ψυχιατρεῖο

ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Γράφουν: Α. ΠΑΠΑΣ, Β. ΠΑΤΡΩΝΗΣ, Γ. ΦΛΩΡΟΣ

ὁμως δεν μπορεί να «καταργεῖ» μέλη επιτροπῶν ἐλέγχου πριν να ολοκληρώσουν το ἔργο-τους και επιβληθούν οι απαραίτητες κυρώσεις. Γνωρίζετε ἤ όχι κ. Κούνδουρε ὅτι ἡ επιτροπή ἐλέγχου που συστήθηκε ἀπό μέλη του παλαιού Δ.Σ. εἶχε διαπιστώσει «απώλειες υλικῶν» αξίας 4.000.000 δρχ. περίπου και το Δ.Σ. βρισκόταν στο στάδιο ἐπισήμανσης τῶν υπεύθυνων και ἐπιβολῆς τῶν κυρώσεων; Για ποιούς ἄλλους «υπερτατους» λόγους σπεύσατε και σεις και ἡ ΕΤΒΑ, που τα πάντα γωρίζει ἀπό υπηρεσιακές ἐκθέσεις;

6. Ὅσον αφορά, τέλος, τις «αποθηκευμένες» ταινίες παραγωγῆς του Ε.Κ.Κ., που θ' αξιοποιη-
σει τάχα το νέο Δ.Σ., θα πρέπει και πάλι να διερωτηθούμε «πού το πάει» ο κ. Κούνδουρος. Γιατί, ὅπως εἶναι γνωστό, «αποθηκευμένες» εἶναι μόνο ορισμένες «αζητήτες» ταινίες, που εἶχαν γυρι-
στεί πολύ παλιότερα, με πιεστι-
κές ρουσφετολογικές παρεμβά-
σεις τῆς ἰδίας πολιτικῆς παράτα-
ξης, που ο κ. Κούνδουρος «κα-
λείται» τώρα να «υπηρετήσει». Η μόνη ἀξιόλογη — αποθηκευμένη ὁμως, ὄχι στο Ε.Κ.Κ., ἀλλά στα
υπόγεια του Υπουργείου τῶν Ε-
ξωτερικῶν — εἶναι ἡ δική-του
ταινία, το «1922». Ελπίζω να
φροντίσει τώρα και ο ἴδιος να αρ-
θρῇ ἡ «καπαγόρευση». Γιατί πολλά
λέγονται και ἀκούγονται σχετι-
κά...

Με φιλικούς χαιρετισμούς
Σπύρος Β. Νικολάου

ΒΙΒΛΙΑ • ΒΙΒΛΙΑ • ΒΙΒΛΙΑ

Ὅλων τῶν ἐκδοτικῶν οἰ-
κῶν στέλνονται με «αντικατα-
βολή» στην Ελλάδα και στο Ε-
ξωτερικό. Απαραίτητο στις
παραγγελίες-σας να αναφέ-
ρεται ο τίτλος του βιβλίου και
ο ἐκδοτικός οἶκος. Η τιμή κά-
θε βιβλίου εἶναι αὐτή που κα-
θορίζουν οι ἐκδοτικοί οἰκοί. Η
επιβάρυνση στα ἐξοδα απο-
στολῆς εἶναι μόνο 65 δραχμ.
κατά παραγγελία. Γράψτε-
μας ἢ τηλεφωνήστε-μας.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΡΒΑΤΗΣ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 8 • ΑΘΗΝΑ 122
ΤΗΛ. 32.29.303 (6-8 μ.μ.)

αντι

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713-732.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601
- Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ
Δημοσθένους 153 - Καλλιθέα
- Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ
- Υπεύθυνος Διαφήμισεων:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΙΤΗΣ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237
- Αναπαραγωγή φιλμς
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237
- Εκτύπωση:
Εργοστ. Γραφικῶν Τεχνῶν
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ιασιού 5, Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201

- Κάθε ἐνυπόγραφο ἄρθρο
εκφράζει τὴν προσωπικὴ ἀπό-
ψη του συγγραφέα-του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέ-
φονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικὸ

Εξάμ. 390 δρχ. - Ετήσια 780
Ετήσια Οργανισμῶν,
Τραπεζῶν, κλπ: 2.000 δρχ.
Για φοιτητὲς ἐκπτώση 15%

Εξωτερικὸ

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:

εξάμηνη: ἀπλὴ δολ. 18
" αεροπ. δολ. 20
ετήσια: ἀπλὴ δολ. 36
" αεροπ. δολ. 40

Η.Π.Α. - Καναδάς - Α.ν. Ασία:

εξάμηνη: ἀπλὴ δολ. 18
" αεροπ. δολ. 27
ετήσια: ἀπλὴ δολ. 36
" αεροπ. δολ. 53

Αυστραλία - Ωκεανία:

εξάμηνη: ἀπλὴ δολ. 18
" αεροπ. δολ. 35
ετήσια: ἀπλὴ δολ. 36
" αεροπ. δολ. 70

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60. ΑΘΗΝΑ 601
- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 30
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 50

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
• για τα βιβλιοπωλεία
της Ἀθήνας
Στα γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732.713
• για τα βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τοιμακή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

δυναμική ανάπτυξη

	1980 (δισεκατομμύρια Δρχ.)	1979	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	13,5	9,5	+ 40%
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	5,6	3,6	+ 54%
ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	3,7	2,7	+ 33%
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ (έκατομμύρια Δρχ.)	168	127	+ 32%
ΜΕΡΙΣΜΑ (δρχ. ανά μετοχή)	112	86	+ 30%

Ταχύτητα, συνέπεια και εύελιξία. Οι τρεις αυτές λέξεις χαρακτηρίζουν την προσωπική εξυπηρέτηση που προσφέρει η Τράπεζα Κρήτης στους πελάτες της σ' όλη την Ελλάδα.

Από τόν καταθέτη των λίγων χιλιάδων δραχμών μέχρι τις μεγάλες εμπορικές επιχειρήσεις και τα βιομηχανικά συγκροτήματα που

συνεργάζονται μαζί της.

Αυτή η δυνατότητα ανταπόκρισης στις ανάγκες του προγραμματισμού της σύγχρονης επιχειρηματικής δραστηριότητας, έξηγει τη δυναμική ανάπτυξη των εργασιών της.

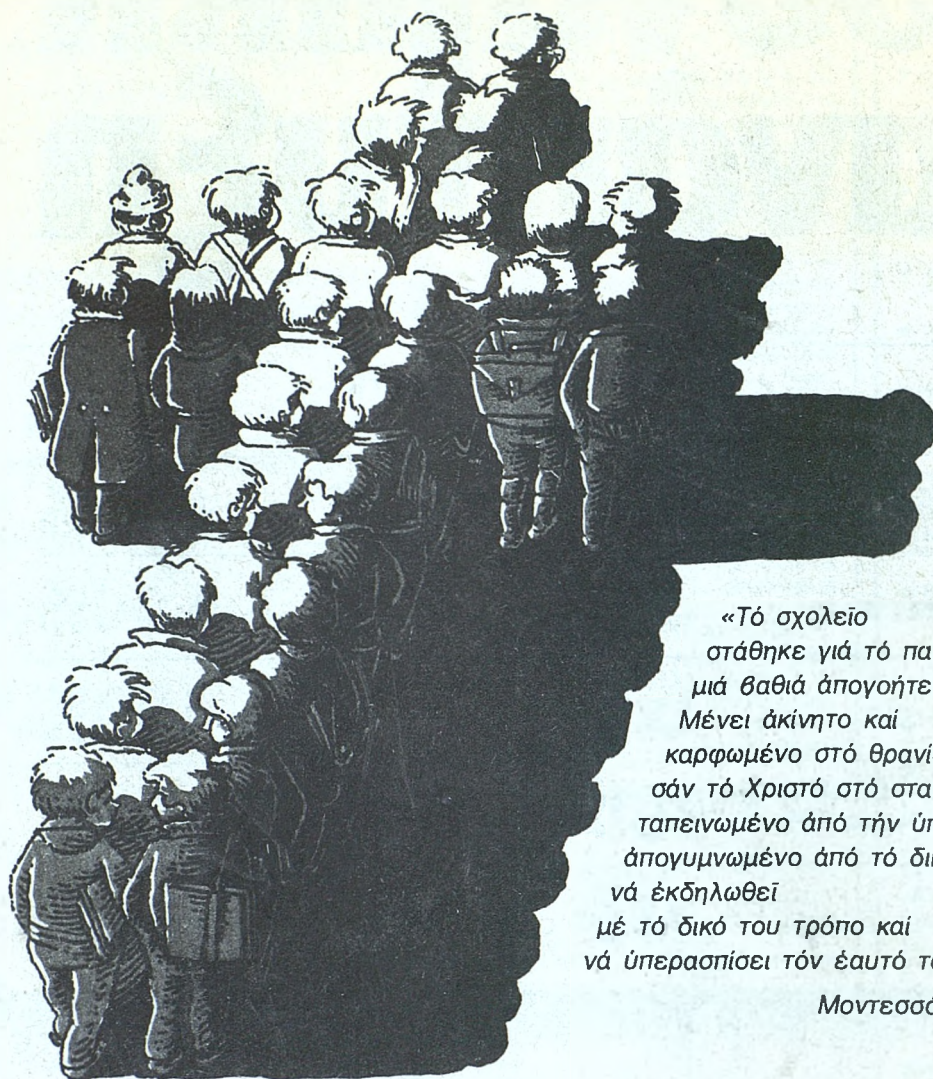
Και φυσικά, την ικανότητά της να είναι πάντα ανταγωνιστική και να διευρύνει αδιάκοπα την παρουσία της στην οικονομική ζωή του τόπου μας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΡΗΤΗΣ

Ταχύτητα και συνέπεια.

ΑΘΗΝΑ ● ΠΕΙΡΑΙΑΣ ● ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ● ΗΡΑΚΛΕΙΟ ● ΒΟΛΟΣ ● ΛΑΡΙΣΑ ● ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΚΑΒΑΛΑ ● ΠΑΤΡΑ ● ΧΑΝΙΑ ● ΡΕΘΥΜΝΟ ● ΧΑΛΚΙΔΑ ● ΝΕΟΣ ΜΑΡΜΑΡΑΣ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΥΠΟ ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΣΤΗ: ΧΙΟ ● ΚΕΡΚΥΡΑ ● ΡΟΔΟ

«Τό σχολεῖο
στάθηκε γιά τό παιδί
μιά βαθιά απογοήτευση.
Μένει ἀκίνητο καί
καρφωμένο στό θρανίο,
σάν τό Χριστό στό σταυρό,
ταπεινωμένο ἀπό τήν ὑποταγή,
ἀπογυμνωμένο ἀπό τό δικαίωμα
νά ἐκδηλωθεῖ
μέ τό δικό του τρόπο καί
νά ὑπερασπίσει τόν ἑαυτό του».

Μοντεσσόρι

ΜΑΡΙΑ ΜΟΝΤΕΣΣΟΡΙ ΑΠΑΝΤΑ

«Μήν περιμένετε νά ἔρθει
ὁ καινούριος ἄνθρωπος
ἂν δέν ἔρθει
τό καινούριο παιδί».

Μοντεσσόρι

1. Τό μυστικό τῆς παιδικῆς ἡλικίας
2. Ἡ ἀνακάλυψη τοῦ παιδιοῦ
3. Ὁ δεκτικός νοῦς
4. Νά χτίσουμε τόν κόσμο
πού ταιριάζει στό παιδί
5. Τό ὄραμα μιᾶς νέας ἀγωγῆς
6. Νά ἐκπαιδεύσουμε τό ἀνθρώπινο δυναμικό
7. Τί πρέπει νά ξέρετε γιά τό παιδί σας
8. Ἡ διαμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου
9. Ἐκπαίδευση γιά ἕναν καινούριο κόσμο
10. Πρακτικός ὁδηγός στή μέθοδό μου

Εκδόσεις Γλάρος ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 - ΑΘΗΝΑ 141 - ΤΗΛ. 36.18.457

